

Urząd Statystyczny w Warszawie
Statistical Office in Warsaw

Dzieci w województwie mazowieckim

Children in mazowieckie voivodship

2010—2014

Warszawa

2016

Warsaw

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

SYMBOLS

Kreska (–)	– zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Zero: (0)	– zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; <i>magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;</i>
(0,0)	– zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.</i>
Kropka (.)	– zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. <i>data not available or not reliable.</i>
Znak x	– wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>not applicable.</i>
„W tym” “Of which”	– oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>
Comma (,)	– used in figures represents the decimal point.

SKRÓTY

ABBREVIATIONS

tys.	= tysiąc
thous.	= thousand
wol.	= wolumin
vol.	= volume
g	= gram <i>gram</i>
m ²	= metr kwadratowy <i>square metre</i>
cl	= centylitr <i>centilitre</i>
l	= litr <i>litre</i>
r.	= rok
dok.	= dokończenie
cont.	= continued
m.st.	= miasto stołeczne <i>Capital City</i>
pkt	= punkt

Urząd Statystyczny w Warszawie
Statistical Office in Warsaw

Dzieci w województwie mazowieckim
Children in mazowieckie voivodship
2010—2014

WYDAWCA *EDITOR*
Urząd Statystyczny w Warszawie *Statistical Office in Warsaw*
ul. 1 Sierpnia 21, 02-134 Warszawa, <http://warszawa.stat.gov.pl>
tel. 22 464 23 12, faks 22 846 76 67, e-mail: SekretariatUSWAW@stat.gov.pl

Publikację przygotowano w MAZOWIECKIM *Publication prepared in MAZOVIAN*
OŚRODKU BADAŃ REGIONALNYCH *CENTRE for REGIONAL SURVEYS*
pod kierunkiem *supervised by*
Tomasza Zegara

Autorzy publikacji Iwona Cieciora
Authors Hanna Murawska
Grzegorz Stępień
Dorota Sułkowska
Teresa Kwiecień

Tłumaczenie Agnieszka Gromek-Żukowska
Translation

Wykonanie wykresów Daniel Koźmiński
Charts

Projekt okładki Hanna Murawska
Cover design Daniel Koźmiński

ISSN 2081-7126

Nakład 90 egz. Ark. druk. 9,5. Papier powlekany 100 g. Format A4.
Druk i oprawa – Zakład Wydawnictw Statystycznych
Warszawa, czerwiec 2016 r. Cena 20,00 zł

Przedmowa

Troska o dobro dziecka, zapewnienie mu opieki i możliwości wszechstronnego rozwoju zajmują ważne miejsce w programach działań różnych organizacji społecznych i politycznych, są też przedmiotem zainteresowania najpoważniejszych gremiów międzynarodowych. Również statystyka publiczna uwzględnia w swoich badaniach problematykę związaną z dziećmi i młodzieżą.

Urząd Statystyczny w Warszawie wykorzystując wyniki szerokiego spektrum badań statystycznych statystyki publicznej oraz źródła pozastatystyczne przygotował trzecią edycję publikacji „Dzieci w województwie mazowieckim”. Przedstawione w 5 częściach publikacji informacje dotyczą: zjawisk demograficznych, miejsca dziecka w rodzinie i poza nią, sytuacji rodzin z dziećmi na utrzymaniu, opieki społecznej, stanu zdrowia i opieki medycznej, edukacji i wychowania, kultury i wypoczynku, zagrożeń zdrowia i życia oraz porównań do kraju i innych województw. Syntetyczny obraz przewidywanych do 2050 r. zmian w liczbie i strukturze dzieci i młodzieży zamieszczono w Aneksie.

Dane zawarte w publikacji dotyczą głównie lat 2010—2014, chociaż w niektórych przypadkach prezentowane są wybrane lata lub krótszy okres, co wynika z uwarunkowań metodologicznych. Dla pełniejszej charakterystyki niektórych zjawisk sięgnięto do danych spisów powszechnych od 1970 r.

Dokumentem zawierającym zestaw praw dotyczących opieki, traktowania i ochrony osób poniżej 18 roku życia jest uchwalona przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych Konwencja o prawach dziecka. Postanowienia Konwencji uświadamiają społeczeństwu konieczność ochrony dzieciństwa jako okresu odrębnego od dorosłości, w którym dzieci mogą rosnąć, uczyć się, bawić i rozwijać. Dziecko znające swoje prawa może nie tylko świadomie z nich korzystać, ale także rozumie, że muszą one być przez wszystkich respektowane. Dziecko posiadające wiedzę na temat swoich praw może skuteczniej bronić się przed przemocą. Streszczenie Konwencji o prawach dziecka przygotowane przez Polski Komitet Narodowy UNICEF poprzedza zasadniczą część publikacji.

W tym miejscu pragnę podziękować wszystkim osobom i instytucjom, które przyczyniły się do wzbogacenia treści publikacji. Wykaz instytucji, których dane wykorzystano znajduje się na końcu publikacji.

Przekazując do rąk Państwa opracowanie pt. „Dzieci w województwie mazowieckim 2010—2014” wyrażam nadzieję, że wydawnictwo to dostarczy szeregu ciekawych informacji o młodym pokoleniu w naszym regionie.

Dyrektor

Urzędu Statystycznego w Warszawie

Zofia Kozłowska

Preface

Care for children's wellbeing, guaranteeing them attention and possibility of development of their abilities take an important part in the action programmes of various social and political organizations. They are also the subject of interest of the most respected international bodies. Public statistics also includes problems of children and youth in the conducted surveys.

The Statistical Office in Warsaw has prepared the third edition of the publication "Children in Mazowieckie voivodship" using data coming from statistical surveys as well as from administrative sources. The information presented in 5 sections concern: demographic phenomena, child's place in and outside a family, situation of families with dependent children, social care, health and medical care, education, culture and leisure, health and life hazards as well as comparisons to the country and other voivodships. Synthetic image of changes in the number, structure of children and youth, projected until 2050, has been included in the Annex.

The publication concerns in principle data on the years 2010—2014, however in some cases shorter period or selected years are presented, which is due to methodological reasons. For more precise description of some phenomena, selected data from population censuses since 1970 have been used.

The document setting out the rights of people aged under 18 concerning their care, treatment and protection is the Convention on the Rights of the Child adopted by the United Nations General Assembly. Its resolutions raise social awareness of the necessity of protection of the childhood, as a period separate from the adulthood, in which children can grow up, learn, play and develop. Children knowing their rights can not only use them consciously but also understand that they have to be respected by everyone. Children aware of their rights can more effectively protect themselves against violence. A summary of the Convention on the Rights of the Child prepared by the Polish Committee for UNICEF precedes the main part of the publication.

I would like to thank all individuals and institutions for their assistance in providing data, which have contributed to enriching the contents of this publication. The list of institutions whose data was used is attached at the end of the volume.

Presenting the publication "Children in Mazowieckie voivodship 2010—2014", I would like to express my hope, that it will provide a set of interesting information on the young generation in our region.

Director
of the Statistical Office in Warsaw

Zofia Kozłowska

SPIS RZECZY

Przedmowa	
Streszczenie Konwencji o prawach dziecka	
Działy	
Tło demograficzne.....	
Rodzina i alternatywne formy opieki	
Opieka zdrowotna i społeczna	
Nauka i rozrywka	
Zagrożenia. Bezpieczeństwo	
Województwo mazowieckie na tle kraju i innych województw ..	
Aneks. Prognoza ludności województwa mazowieckiego do 2050 r.....	

CONTENTS

	Str. Page
<i>Preface</i>	3, 4
<i>Summary of the Convention on the Rights of the Child</i>	6
Chapters	
<i>Demographic background</i>	11
<i>Family and alternative care forms</i>	15
<i>Health and social care</i>	25
<i>Education and entertainment</i>	37
<i>Threats. Safety</i>	61
<i>Mazowieckie voivodship on the background of the country and other voivodships</i>	67
<i>Annex. Population projection of Mazowieckie voivodship until 2050</i>	71

W publikacji, ze względu na jej specyficzny charakter, pominięto szczegółowe wyjaśnienia metodyczne, które Czytelnik znajdzie w innych publikacjach Urzędu Statystycznego oraz na stronie internetowej GUS <http://www.stat.gov.pl>

Zastosowanie automatycznych zaokrągleń w niektórych przypadkach mogło spowodować drobne rozbieżności w sumowaniu danych na wyższych poziomach agregacji.

Dane dla podregionów i powiatów prezentuje się w układzie jak poniżej:

In publication, because of its specific character, detailed comments concerning methodology have been omitted. Reader can find them in other publications of the SO's and of the CSO's website <http://www.stat.gov.pl>

Automatic rounding of numbers might in some cases cause differences in sums on higher level of aggregation.

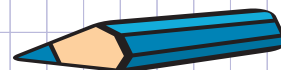
Data for subregions and powiats is presented in division as below:

Mam prawo do: I have a right to:

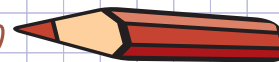
życia i rozwoju w dobrych warunkach
life and development in good conditions

art. 6

wychowania w rodzinie (o ile jest to dla mnie dobre)
raising in family (if it is good for me)

art. 9, 20

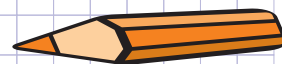
opieki medycznej i godziwych warunków społecznych
medical care and optimal social conditions

art. 24, 26, 27

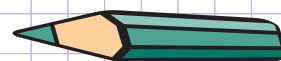
nauki oraz rozwijania swoich zainteresowań i talentów
education, as well as development of my hobbies and talents

art. 28, 29

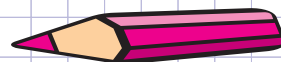
zabawy i wypoczynku
play and leisure

art. 31

życia bez przemocy
life without aggression

art. 19

ochrony przed zażywaniem narkotyków
protection from drug abuse

art. 33

Streszczenie Konwencji o prawach dziecka

Poniższy tekst jest nieoficjalnym streszczeniem Konwencji o prawach dziecka. Pełny tekst Konwencji oraz Protokołów fakultatywnych znajduje się w raporcie głównym pt. „Sytuacja Dzieci na Świecie – Wydział Specjalnie: Obchody 20-tej rocznicy przyjęcia Konwencji praw dziecka”, w opracowaniu pt. „Świat odpowiedni dla dzieci” (A World Fit for Children) oraz na stronie internetowej www.unicef.org/crc.

Preambuła

Preambuła przywołuje podstawowe zasady Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz poszczególne zapisy właściwych traktatów i proklamacji dotyczących praw człowieka. Zawiera potwierdzenie, iż dzieci – ze względu na swoją bezbronność – wymagają szczególnej opieki i ochrony, a także kładzie szczególny nacisk na odpowiedzialność rodziny w zakresie podstawowej opieki i ochrony dzieci. Preambuła potwierdza także potrzebę prawnej i innego rodzaju ochrony dzieci przed i po narodzeniu, znaczenie poszanowania wartości kulturowych społeczności dziecka oraz decydującą rolę międzynarodowej współpracy w ochronie praw dzieci.

Artykuł 1

Definicja dziecka. „Dziecko” oznacza osobę w wieku poniżej osiemnastu lat, chyba że zgodnie z prawem krajowym uzyska ono wcześniej pełnoletność.

Artykuł 2

Zakaz dyskryminacji. Wszystkie prawa obowiązują w stosunku do wszystkich dzieci bez wyjątku. Państwa-Strony mają obowiązek ochrony dzieci przed wszelkimi formami dyskryminacji oraz podejmowania pozytywnych działań na rzecz promocji ich praw.

Artykuł 3

Interesy dziecka. Wszelkie działania dotyczące dzieci muszą w pełni uwzględniać ich interesy. Państwa-Strony mają obowiązek zapewnienia dzieciom właściwej opieki w sytuacji, gdy ich rodzice lub inne osoby zobowiązane do sprawowania opieki rodzicielskiej nie wywiązują się ze swoich obowiązków.

Summary of the Convention on the Rights of the Child

The following text is an unofficial summary of the Convention on the Rights of the Child. The full version of the Convention and its Optional Protocols can be found in the main report of *The State of the World's Children – Special Edition: Celebrating 20 Years of the Convention on the Rights of the Child*, in the booklet *A World Fit for Children* and at www.unicef.org/crc.

Preamble

The preamble recalls the basic principles of the United Nations and specific provisions of certain relevant human rights treaties and proclamations. It reaffirms the fact that children, because of their vulnerability, need special care and protection, and it places special emphasis on the primary caring and protective responsibility of the family. It also reaffirms the need for legal and other protection of the child before and after birth, the importance of respect for the cultural values of the child's community and the vital role of international cooperation in securing children's rights.

Article 1

Definition of a child. A child is recognized as a person under 18, unless national laws recognize an earlier age of majority.

Article 2

Non-discrimination. All rights apply to all children without exception. It is the State's obligation to protect children from any form of discrimination and to take positive action to promote their rights.

Article 3

Best interests of the child. All actions concerning the child shall take full account of his or her best interests. The State shall provide the child with adequate care when parents, or others charged with parental responsibility, fail to do so.

Artykuł 4

Realizacja praw. Państwa-Strony zobowiązane są do podjęcia wszelkich możliwych działań w celu realizacji praw zawartych w Konwencji.

Artykuł 5

Kształtowanie rozwoju dziecka i rozwijające się możliwości dziecka. Państwa-Strony zobowiązane są do poszanowania praw i obowiązków rodziców i dalszej rodziny w kształtowaniu rozwoju dziecka stosownie do rozwijających się możliwości dziecka.

Artykuł 6

Życie i rozwój. Każde dziecko ma wrodzone prawo do życia, a Państwa-Strony są zobowiązane do zapewnienia warunków do życia i rozwoju dziecka.

Artykuł 7

Imię i nazwisko oraz narodowość. Dziecko ma prawo do imienia i nazwiska przy urodzeniu. Dziecko ma ponadto prawo do uzyskania narodowości oraz, w miarę możliwości, prawo poznania swoich rodziców i pozostawania pod ich opieką.

Artykuł 8

Ochrona tożsamości. Państwa-Strony mają obowiązek ochrony oraz, w razie potrzeby, przywrócenia podstawowych elementów tożsamości dziecka. Elementy te obejmują imię i nazwisko, narodowość oraz więzy rodzinne.

Artykuł 9

Oddzielenie od rodziców. Dziecko ma prawo do życia ze swoimi rodzicami, o ile nie jest to wbrew interesom dziecka. Dziecko ma ponadto prawo do utrzymywania kontaktów z obojgiem rodziców, jeżeli zostanie oddzielone od jednego z nich lub obojga.

Artykuł 10

Łączenie rodziny. Dzieci i ich rodzice mają prawo do opuszczenia każdego kraju i wjazdu do własnego kraju w celu łączenia rodziny lub utrzymania relacji między dzieckiem a rodzicami.

Artykuł 11

Nielegalny wywóz dzieci. Państwa-Strony mają obowiązek przeciwdziałania i zwalczania porwań lub zatrzymań dzieci za granicą przez jednego z rodziców lub stronę trzecią.

Artykuł 12

Poszanowanie poglądów dziecka. Dziecko ma prawo do swobodnego wyrażania własnych poglądów oraz do tego, aby poglądy te były uwzględniane w każdej sprawie lub postępowaniu dotyczącym dziecka.

Artykuł 13

Wolność słowa. Dziecko ma prawo do wyrażania własnych poglądów, uzyskiwania informacji oraz przekazywania idei lub informacji, niezależnie od granic.

Artykuł 14

Wolność myśli, sumienia i wyznania. Państwa-Strony mają obowiązek poszanowania praw dziecka do wolności myśli, sumienia i wyznania, z zastrzeżeniem kontroli ze strony rodziców.

Artykuł 15

Wolność zrzeszania się. Dzieci mają prawo do spotykania się z innymi oraz do wstępowania do zrzeszeń lub ich zakładania.

Artykuł 16

Ochrona prywatności. Dzieci mają prawo do ochrony przed ingerencją w ich prywatność, rodzinę, ognisko domowe i korespondencję oraz prawo do ochrony przed zniesławieniem lub pomówieniem.

Artykuł 17

Dostęp do odpowiedniej informacji. Państwa-Strony są zobowiązane zapewnić dzieciom dostęp do informacji

Article 4

Implementation of rights. The State must do all it can to implement the rights contained in the Convention.

Article 5

Parental guidance and the child's evolving capacities. The State must respect the rights and responsibilities of parents and the extended family to provide guidance for the child that is appropriate to her or his evolving capacities.

Article 6

Life, survival and development. Every child has the inherent right to life, and the State has an obligation to ensure the child's survival and development.

Article 7

Name and nationality. The child has the right to a name at birth. The child also has the right to acquire a nationality and, as far as possible, to know his or her parents and be cared for by them.

Article 8

Preservation of identity. The State has an obligation to protect and, if necessary, re-establish basic aspects of the child's identity. This includes name, nationality and family ties.

Article 9

Separation from parents. The child has a right to live with his or her parents unless this is deemed incompatible with the child's best interests. The child also has the right to maintain contact with both parents if separated from one or both.

Article 10

Family reunification. Children and their parents have the right to leave any country and to enter their own for purposes of reunion or the maintenance of the child-parent relationship.

Article 11

Illicit transfer and non-return. The State has an obligation to prevent and remedy the kidnapping or retention abroad of children by a parent or third party.

Article 12

Respect of the child's views. The child has the right to express his or her opinion freely and to have that opinion taken into account in any matter or procedure affecting the child.

Article 13

Freedom of expression. The child has the right to express his or her views, obtain information and make ideas or information known, regardless of frontiers.

Article 14

Freedom of thought, conscience and religion. The State shall respect the child's right to freedom of thought, conscience and religion, subject to appropriate parental guidance.

Article 15

Freedom of association. Children have a right to meet with others, and to join or form associations.

Article 16

Protection of privacy. Children have the right to protection from interference with their privacy, family, home and correspondence, and to protection from libel or slander.

Article 17

Access to appropriate information. The State shall ensure the accessibility to children of information and material

i materiałów z rozmaitych źródeł oraz zachęcać środki masowego przekazu do rozpowszechniania informacji korzystnych dla dziecka w wymiarze społecznym i kulturalnym, a także podejmować działania w celu ochrony dzieci przed szkodliwymi treściami.

Artykuł 18

Obowiązki rodziców. Rodzice ponoszą wspólną i główną odpowiedzialność za wychowanie dziecka a Państwa-Strony są zobowiązane do udzielania pomocy rodzicom w wykonywaniu przez nich tego obowiązku. Państwa-Strony mają obowiązek udzielania rodzicom pomocy przy wychowywaniu dzieci.

Artykuł 19

Ochrona przed wykorzystywaniem i zaniedbaniem. Państwa-Strony mają obowiązek ochrony dziecka przed wszelkimi formami znęcania się nad nim przez rodziców lub inne osoby odpowiedzialne za opiekę na dzieckiem oraz tworzenia odpowiednich programów socjalnych mających na celu przeciwdziałanie wykorzystywaniu dzieci oraz pomoc ofiarom.

Artykuł 20

Ochrona dziecka pozbawionego rodziny. Państwa-Strony są zobowiązane do zapewnienia szczególnej ochrony dziecku pozbawionemu środowiska rodzinnego oraz do zapewnienia w takich przypadkach dostępności właściwej opieki rodziny zastępczej lub opieki ze strony instytucji. Działania związane z wykonywaniem tego obowiązku muszą uwzględniać pochodzenie kulturowe dziecka.

Artykuł 21

Przysposobienie. W krajach, w których przysposobienie jest uznawane/dopuszczalne, musi ono uwzględniać interesy dziecka i może być stosowane wyłącznie za zgodą właściwych organów i przy zachowaniu środków zabezpieczających.

Artykuł 22

Dzieci ze statusem uchodźcy. Szczególną ochroną należy objąć dziecko ze statusem uchodźcy lub dziecko ubiegające się o taki status. Państwa-Strony są zobowiązane do współpracy z właściwymi organizacjami w celu zapewnienia ochrony i pomocy takim dzieciom.

Artykuł 23

Dzieci niepełnosprawne. Dziecko niepełnosprawne ma prawo do szczególnej opieki i edukacji, aby mogło cieszyć się życiem w pełni i przyzwoicie w sposób godny, i aby mogło osiągnąć możliwie najwyższy stopień samodzielności i integracji ze społeczeństwem.

Artykuł 24

Zdrowie i świadczenia zdrowotne. Dziecko ma prawo do możliwie najwyższego standardu opieki zdrowotnej i lekarskiej. Państwa-Strony są zobowiązane w sposób szczególny do ograniczania śmiertelności niemowląt i dzieci oraz do zapewnienia podstawowej i profilaktycznej opieki zdrowotnej oraz publicznej edukacji zdrowotnej. Zobowiązane są sprzyjać współpracy międzynarodowej w tym zakresie oraz dążyć do sytuacji, w której żadne dziecko nie jest pozbawione dostępu do skutecznych świadczeń ochrony zdrowia.

Artykuł 25

Okresowa ocena warunków w zakładach opieki. Dziecko umieszczone przez Państwo-Stronę w zakładzie w celach opieki, ochrony bądź leczenia ma prawo do regularnej oceny warunków panujących w takim zakładzie.

Artykuł 26

Zabezpieczenie społeczne. Dziecko ma prawo do korzystania z systemu zabezpieczenia społecznego, w tym ubezpieczenia społecznego.

Artykuł 27

Poziom życia. Każde dziecko ma prawo do poziomu życia adekwatnego do poziomu jego rozwoju fizycznego, psychicznego, duchowego, moralnego i społecznego. Rodzice ponoszą główną odpowiedzialność za zapewnienie dziecku właściwego

from a diversity of sources, and it shall encourage the mass media to disseminate information that is of social and cultural benefit to the child, and take steps to protect him or her from harmful materials.

Article 18

Parental responsibilities. Parents have joint primary responsibility for raising the child, and the State shall support them in this. The State shall provide parents with appropriate childraising assistance.

Article 19

Protection from abuse and neglect. The State shall protect the child from all forms of maltreatment by parents or others responsible for the child's care and shall establish appropriate social programmes for the prevention of abuse and the treatment of victims.

Article 20

Protection of a child without family. The State is obliged to provide special protection for a child deprived of the family environment and to ensure that appropriate alternative family care or institutional placement is available in such cases. Efforts to meet this obligation shall pay due regard to the child's cultural background.

Article 21

Adoption. In countries where adoption is recognized and/or allowed, it shall be carried out only in the best interests of the child, and then only with the authorization of competent authorities and safeguards for the child.

Article 22

Refugee children. Special protection shall be granted to a refugee child or to a child seeking refugee status. It is the State's obligation to cooperate with competent organizations that provide such protection and assistance.

Article 23

Disabled children. A disabled child has the right to special care, education and training to help him or her enjoy a full and decent life in dignity and achieve the greatest degree of self-reliance and social integration possible.

Article 24

Health and health services. The child has a right to the highest standard of health and medical care attainable. States shall place special emphasis on the reduction of infant and child mortality and on the provision of primary and preventive health care and of public health education. They shall encourage international cooperation in this regard and strive to see that no child is deprived of access to effective health services.

Article 25

Periodic review of placement. A child who is placed by the State for reasons of care, protection or treatment is entitled to have that placement evaluated regularly.

Article 26

Social security. The child has the right to benefit from social security, including social insurance.

Article 27

Standard of living. Every child has the right to a standard of living adequate for his or her physical, mental, spiritual, moral and social development. Parents have the primary responsibility to ensure that the child has an adequate

poziomu życia. Państwo-Strona ma obowiązek zapewnienia, aby odpowiedzialność ta mogła być i była realizowana. Odpowiedzialność Państwa-Strony może obejmować pomoc materialną dla rodziców i ich dzieci.

Artykuł 28

Edukacja. Dziecko ma prawo do nauki a obowiązkiem Państwa-Stron jest zapewnienie bezpłatnego i obowiązkowego nauczania na poziomie podstawowym, sprzyjanie różnym formom kształcenia na poziomie ponadpodstawowym dostępnym dla każdego dziecka, udostępnianie kształcenia na poziomie wyższym wszystkim na zasadzie zdolności oraz zapewnienie, aby dyscyplina szkolna była wprowadzana z poszanowaniem praw i godności dzieci. Państwa-Strony są zobowiązane do angażowania się we współpracę międzynarodową w realizacji prawa do nauki.

Artykuł 29

Cele edukacji. Edukacja musi mieć na celu rozwijanie osobowości dziecka, jego talentów oraz zdolności psychicznych i fizycznych w najpełniejszym zakresie. Edukacja musi przygotowywać dziecko do aktywnego życia dorosłego w wolnym społeczeństwie oraz kształtować w dziecku szacunek do swoich rodziców, własnej tożsamości kulturowej, języka i wartości, a także do pochodzenia kulturowego i wartości innych.

Artykuł 30

Dzieci mniejszości lub populacji rdzennych. Dzieci mniejszości lub populacji rdzennych mają prawo do korzystania z własnej kultury, praktykowania własnej religii i używania własnego języka.

Artykuł 31

Wypoczynek, rekreacja i zajęcia kulturalne. Dziecko ma prawo do wypoczynku, zabawy i udziału w zajęciach kulturalnych i artystycznych.

Artykuł 32

Wykorzystywanie dzieci do pracy. Dziecko ma prawo do ochrony przed wykonywaniem pracy zagrażającej jego zdrowiu, edukacji lub rozwojowi. Państwa-Strony są zobowiązane do wyznaczenia minimalnych poziomów wieku dla ubiegania się o podjęcie zatrudnienia oraz ustanowienia przepisów dotyczących warunków pracy.

Artykuł 33

Zażywanie narkotyków. Dzieci mają prawo do ochrony przed zażywaniem leków narkotycznych i psychotropowych oraz przed udziałem w ich wytwarzaniu i rozprowadzaniu.

Artykuł 34

Wyzysk seksualny. Państwa-Strony są zobowiązane do ochrony dzieci przed wyzyskiem i wykorzystaniem seksualnym, w tym przed prostytutką i udziałem w pornografii.

Artykuł 35

Sprzedaż, handel i uprowadzenia. Państwa-Strony mają obowiązek dokładania wszelkich starań w celu przeciwdziałania sprzedaży, handlowi i uprowadzeniom dzieci.

Artykuł 36

Inne formy wyzysku. Dziecko ma prawo do ochrony przed wszelkimi formami wyzysku naruszającymi, pod jakimkolwiek względem, dobro dziecka, o których nie ma mowy w art. 32–35.

Artykuł 37

Tortury i pozbawienie wolności. Żadne dziecko nie może być poddawane torturom, okrutnemu traktowaniu lub karaniu, nie może być niesłusznie aresztowane ani pozbawione wolności. Kara śmierci ani kara dożywotniego więzienia bez możliwości wcześniejszego zwolnienia nie może zostać orzeczona wobec osoby poniżej osiemnastego roku życia za popełnione przez nią przestępstwa. Dziecko pozbawione wolności nie może zostać oddzielone od dorosłych, chyba że jest to uzasadnione jego interesami. Dziecko pozbawione wolności ma prawo do pomocy prawnej i innej oraz do kontaktu z rodziną.

standard of living. The State's duty is to ensure that this responsibility can be, and is, fulfilled. State responsibility can include material assistance to parents and their children.

Article 28

Education. The child has a right to education, and the State's duty is to ensure that primary education is free and compulsory, to encourage different forms of secondary education accessible to every child, to make higher education available to all on the basis of capacity and to ensure that school discipline is consistent with children's rights and dignity. The State shall engage in international cooperation to implement the right to education.

Article 29

Aims of education. Education shall aim at developing the child's personality, talents and mental and physical abilities to the fullest extent. Education shall prepare the child for an active adult life in a free society and shall foster in the child respect for his or her parents, for his or her own cultural identity, language and values, and for the cultural background and values of others.

Article 30

Children of minorities or indigenous populations. Children of minority communities and indigenous populations have the right to enjoy their own culture and to practise their own religion and language.

Article 31

Leisure, recreation and cultural activities. The child has the right to leisure, play and participation in cultural and artistic activities.

Article 32

Child labour. The child has the right to be protected from work that threatens his or her health, education or development. The State shall set minimum ages for employment and shall regulate working conditions.

Article 33

Drug abuse. Children have the right to protection from the use of narcotic and psychotropic drugs, and from being involved in their production or distribution.

Article 34

Sexual exploitation. The State shall protect children from sexual exploitation and abuse, including prostitution and involvement in pornography.

Article 35

Sale, trafficking and abduction. It is the State's obligation to make every effort to prevent the sale, trafficking and abduction of children.

Article 36

Other forms of exploitation. The child has the right to protection from all forms of exploitation prejudicial to any aspects of the child's welfare not covered in articles 32–35.

Article 37

Torture and deprivation of liberty. No child shall be subjected to torture, cruel treatment or punishment, unlawful arrest or deprivation of liberty. Both capital punishment and life imprisonment without the possibility for release are prohibited for offences committed by persons below age 18. Any child deprived of liberty shall be separated from adults unless it is considered in the child's best interest not to do so. A child who is detained shall have legal and other assistance as well as contact with the family.

Artykuł 38

Konflikty zbrojne. Państwa-Strony zobowiązane są do podejmowania wszelkich możliwych działań w celu zapewnienia, aby dzieci poniżej 15 roku życia nie brały bezpośrednio udziału w działaniach zbrojnych. Dziecko poniżej 15 roku życia nie może zostać wcielone do sił zbrojnych. Państwa-Strony są ponadto zobowiązane do zapewnienia ochrony i opieki dzieciom dotkniętym konfliktem zbrojnym, zgodnie z właściwymi przepisami prawa międzynarodowego.

Artykuł 39

Opieka rehabilitacyjna. Państwa-Strony mają obowiązek zapewnienia, aby dzieci, które padły ofiarą konfliktu zbrojnego, tortur, znęcania się lub wyzysku otrzymały odpowiednie leczenie w celu rehabilitacji zdrowotnej i reintegracji społecznej.

Artykuł 40

Wymiar sprawiedliwości wobec nieletnich. Dziecko, które weszło w konflikt z prawem ma prawo do takiego traktowania, które sprzyja jego poczuciu godności i wartości, uwzględnia wiek dziecka oraz ma na celu jego obronę. O ile jest to możliwe, należy unikać postępowań sądowych oraz umieszczania dzieci w zakładach.

Artykuł 41

Poszanowanie wyższych standardów. W każdym przypadku, gdy standardy określone we właściwych przepisach prawa krajowego i międzynarodowego dotyczące praw dziecka mają wyższą rangę niż te określone w Konwencji, zastosowanie mają zawsze standardy wyższej rangi.

Artykuły 42–54

Realizacja i wejście w życie. Artykuły 42–52 przewidują przede wszystkim:

- wejście Konwencji w życie po upływie 30 dni od jej ratyfikacji lub akcesji przez 20 Państw-Stron;
- obowiązek rozpowszechnienia przez Państwa-Strony praw określonych w Konwencji wśród osób dorosłych i dzieci;
- ustanowienie Komitetu Praw Dziecka, którego zadaniem będzie rozpatrywanie sprawozdań, do których złożenia Państwa-Strony są zobowiązane w terminie dwóch lat od ratyfikacji Konwencji, a następnie raz na pięć lat;
- obowiązek składania przez Państwa-Strony do Komitetu sprawozdań dotyczących działań przez nie podjętych w celu realizacji zapisów Konwencji oraz postępów w realizacji tych działań;
- obowiązek rozpowszechnienia przez Państwa-Strony swoich sprawozdań w swoich krajach;
- międzynarodową współpracę w dziedzinie będącej przedmiotem Konwencji, realizowaną poprzez zaproszenie UNICEF oraz wyspecjalizowanych agencji Organizacji Narodów Zjednoczonych, np. Międzynarodowej Organizacji Pracy lub Światowej Organizacji Zdrowia oraz UNESCO – wraz z właściwymi organami, takimi jak organizacje pozarządowe mające status doradcy ONZ – do udziału w spotkaniach Komitetu oraz służenia fachowym doradztwem w dziedzinach wchodzących w zakres ich działalności, oraz poprzez kierowanie do nich przez Komitet wniosków Państw-Stron o porady techniczne i pomoc;
- prawo Komitetu do rekomendowania Zgromadzeniu Ogólnemu podjęcia specjalnych badań dotyczących określonych kwestii związanych z prawami dziecka.

Wyrażone w Konwencji prawa dziecka są dodatkowo wzmocnione Protokołami fakultatywnymi o handlu dziećmi, prostytucji dziecięcej i pornografii dziecięcej oraz o udziale dzieci w konfliktach zbrojnych.

Źródło: Polski Komitet Narodowy UNICEF [1].
Source: Polish National Committee for UNICEF [1].

Article 38

Armed conflicts. States shall take all feasible measures to ensure that children under 15 years of age have no direct part in hostilities. No child below 15 shall be recruited into the armed forces. States shall also ensure the protection and care of children who are affected by armed conflict as described in relevant international law.

Article 39

Rehabilitative care. The State has an obligation to ensure that child victims of armed conflicts, torture, maltreatment or exploitation receive appropriate treatment for their recovery and social reintegration.

Article 40

Administration of juvenile justice. A child in conflict with the law has the right to treatment that promotes the child's sense of dignity and worth, takes the child's age into account and aims at his or her defense. Judicial proceedings and institutional placements shall be avoided wherever possible.

Article 41

Respect for higher standards. Wherever standards set in applicable national and international law relevant to the rights of the child are higher than those in this Convention, the higher standards shall always apply.

Articles 42–54

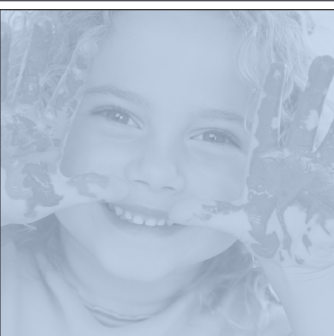
Implementation and entry into force. These articles notably foresee:

- the entry into force of the Convention 30 days after its ratification or accession by 20 States;
- States parties' obligation to make the rights of the Convention widely known to both adults and children;
- the establishment of a Committee on the Rights of the Child to consider the reports that States parties are required to submit two years after they have ratified the Convention and every five years thereafter;
- States parties' obligation to submit said reports to the Committee on measures they have taken to fulfil the Convention and the progress being made in their implementation;
- States parties' obligation to make their reports widely known in their own countries;
- international cooperation in the field covered by the Convention achieved by inviting UNICEF and the specialized agencies of the United Nations – such as the International Labour Organization, the World Health Organization and United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization – along with 'competent' bodies such as non-governmental organizations in consultative status with the UN to attend Committee meetings and provide expert advice on areas within the scope of their activities, and by the Committee's referring to them States Parties' requests for technical advice and assistance;
- the Committee's right to recommend to the General Assembly that special studies be undertaken on specific issues relating to the rights of the child.

The rights of the child articulated by the Convention are further reinforced by its Optional Protocols on the Sale of Children, Child Prostitution and Child Pornography, and on the Involvement of Children in Armed Conflict.

Tło demograficzne

Demographic background

Województwo mazowieckie jest najbardziej zaludnionym województwem w kraju. Według stanu w końcu 2014 r. zamieszkiwało tu 5334,5 tys. osób, co stanowiło 13,9% ogółu ludności Polski. Niekorzystnym zjawiskiem jest proces starzenia się społeczeństwa, który jest wynikiem m.in. wydłużania się przeciętnego trwania życia przy jednoczesnym zmniejszaniu się udziału roczników młodszych w strukturze ludności ogółem. O ile w 2010 r. populacja osób w wieku 0–18 lat stanowiła 20,0% ogółu ludności województwa, to w 2014 r. o 0,4 p.proc. mniej. Większe zmiany zanotowano na wsi (spadek o 1,5 p.proc., tj. do 21,7%) niż w miastach (wzrost o 0,2 p.proc., tj. do 18,3%). Podstawową przyczyną tych zmian była niska dzietność kobiet, której poziom nie zapewniał prostej zastępowalności pokoleń, kiedy to w danym roku na jedną kobietę w wieku 15–49 lat powinno przypadać średnio 2 dzieci żywo urodzonych. W latach 2010–2014 współczynnik dzietności kształtował się zmiennie, w granicach 1,45–1,33, a więc znacznie odbiegał od poziomu optymalnego zawierającego się w przedziale 2,10–2,15. Na wsi sytuacja była nieco korzystniejsza niż w miastach – w omawianym okresie na wsi współczynnik wynosił od 1,58 w 2010 r. do 1,44 w 2013 r. (kiedy to osiągnął najniższą wartość), natomiast w miastach odpowiednio: od 1,38 do 1,26.

Na wewnętrzną strukturę populacji dzieci i młodzieży bezpośrednie przełożenie ma liczba urodzeń, która w województwie mazowieckim w latach 2003–2010 oraz 2012 i 2014 wykazywała tendencję wzrostową. W 2014 r. najliczniejsza była grupa 4–6-latków (urodzenia z lat 2008–2010) – było ich prawie 188 tys. i stanowiły 18,0% ogółu ludności do 18 lat, najmniej liczną grupą były dzieci w wieku 11–13 lat – było ich blisko 148 tys., co stanowiło 14,2% ogółu dzieci i młodzieży.

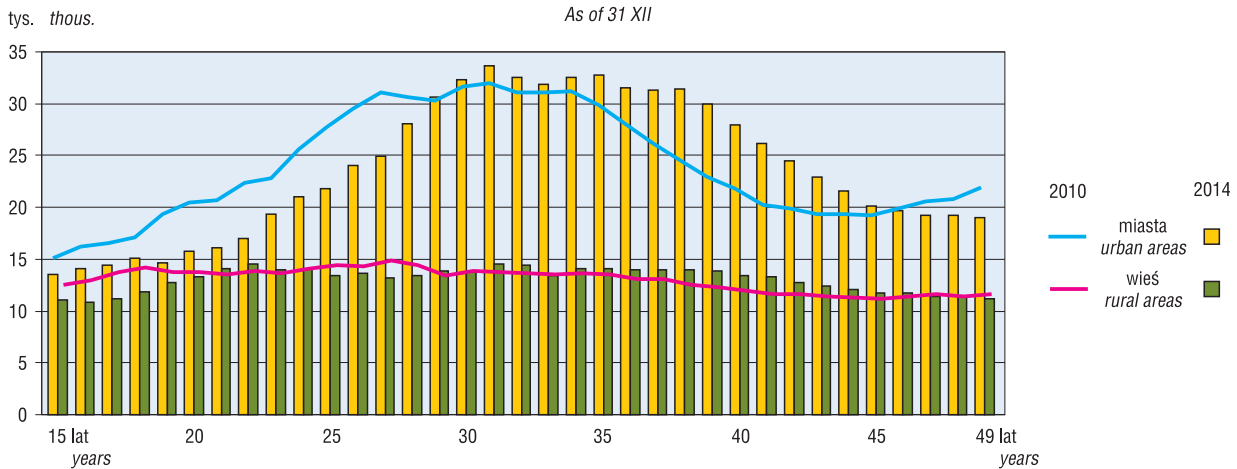
W latach 2010–2014 obserwowano sukcesywny spadek odsetka dzieci w wieku żłobkowym (0–2 lata) z 17,7% do 16,2%, dzieci w wieku gimnazjalnym (13–15 lat) – z 15,6% do 14,5% oraz młodzieży w wieku licealnym (16–18 lat) – z 17,6% do 15,3%. W rozważanym okresie zwiększał się natomiast odsetek dzieci w wieku przedszkolnym (3–6 lat) – z 20,7% do 23,7% oraz uczniów szkół podstawowych (7–12 lat) – z 28,5% do 30,4%.

Mazowieckie voivodship is the most populous in the country. As of the end of 2014 it had 5334,5 thous. inhabitants, which amounted to 13,9% of the population of Poland. A negative phenomenon is ageing of the society, which is a result of i.a. prolonged life expectancy combined with a diminishing proportion of young cohorts in the total population. While in 2010 the population aged 0–18 was 20,0% of the population of the voivodship, in 2014 its share was 0,4 pp lower. Changes were more pronounced in the rural areas (drop by 1,5 pp, i.e. to 21,7%) than in towns (increase by 0,2 pp, i.e. to 18,3%). The fundamental cause of these changes has been low fertility of women, the level of which has not guaranteed the simple succession of generations, for which each year for each woman aged 15–49 there should be on average 2 live births. In 2010–2014 the fertility rate varied in the range of 1,45–1,33, much below the optimal level of 2,10–2,15. In rural areas the situation was slightly more favourable than in towns – in the analysed period in rural areas the discussed rate amounted between 1,58 in 2010 and 1,44 in 2013 (when it reached its lowest value), while in towns respectively: from 1,38 to 1,26.

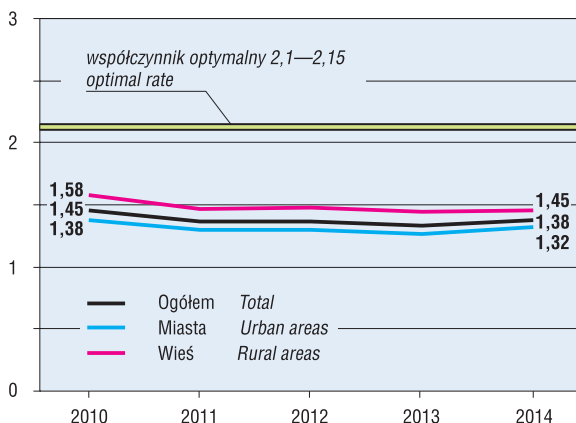
The internal structure of the population of children and youth is significantly affected by the number of births which in Mazowieckie voivodship was increasing over the period 2003–2010, as well as in 2012 and 2014. In 2014 the largest group was 4–6 years old (births from 2008–2010) – 188 thous. and amounted to 18,0% of the population up to 18, the smallest group were children aged 11–13 – almost 148 thous., which amounted to 14,2% of total children and youth.

In 2010–2014 number of infants and toddlers (0–2 years old) decreased from 17,7% to 16,2%, youth in lower secondary school age (13–15) – from 15,6% to 14,5% as well as youth in secondary education school age (16–18) – from 17,6% to 15,3%. In the discussed period increased share of children in preschool age (3–6) – from 20,7% to 23,7% and children in primary education (7–12 years old) – from 28,5% to 30,4%.

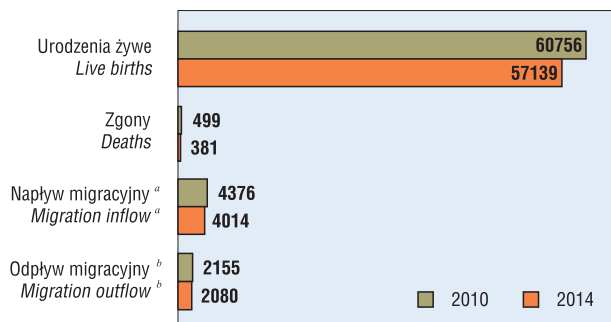
KOBIECY W WIEKU ROZRODCZYM 15–49 LAT
Stan w dniu 31 XII
FEMALES AT REPRODUCTIVE AGE 15–49 YEARS
As of 31 XII

WSPÓŁCZYNNIK DZIELNOŚCI OGÓLNEJ
TOTAL FERTILITY RATES

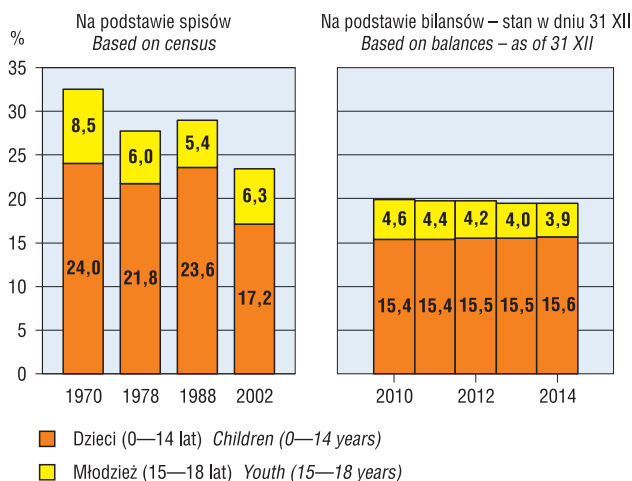
RUCH NATURALNY I MIGRACYJNY LUDNOŚCI W WIEKU 0–18 LAT
VITAL STATISTICS AND MIGRATION OF POPULATION AGED 0–18

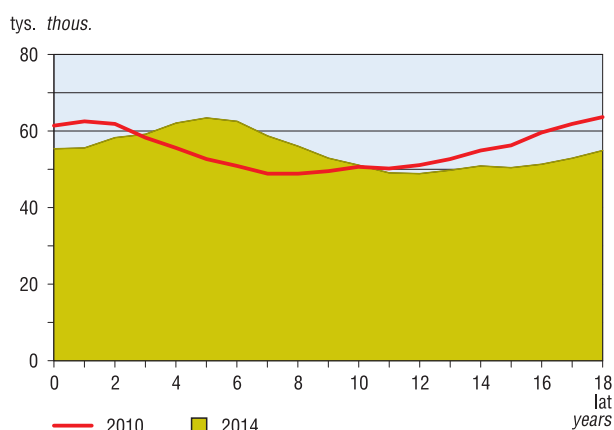
^{a, b} Migracje międzywojewódzkie i zagraniczne: ^a – zameldowania na pobyt stały, ^b – wymeldowania z pobytu stałego.
^{a, b} Intervoivodship and international migration: ^a – registrations for permanent residence, ^b – deregistrations from permanent residence.

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	2013	2014	SPECIFICATION
	stan w dniu 31 XII			as of 31 XII		
ŁUDNOŚĆ W WIEKU 0—18 LAT.....	1050999	1046398	1043506	1040504	1042972	POPULATION AT 0—18 AGE
chłopcy.....	538149	536165	534920	533594	535084	males
dziewczęta.....	512850	510233	508586	506910	507888	females
Miasta.....	613526	615193	618514	620889	628769	Urban areas
Wieś.....	437473	431205	424992	419615	414203	Rural areas
Dzieci (0—14 lat).....	809508	813434	819592	825206	833375	Children (0—14 years)
chłopcy.....	414977	417241	420382	423246	427566	males
dziewczęta.....	394531	396193	399210	401960	405809	females
miasta.....	481316	488005	495892	502702	512427	urban areas
wieś.....	328192	325429	323700	322504	320948	rural areas
W wieku:						At age:
0— 4 lata.....	299289	301827	301725	295675	290386	0— 4
w tym 0 lat.....	61338	57245	55969	53650	55370	of which 0
5— 9.....	250552	257186	267137	280733	293421	5— 9
10—14 lat.....	259667	254421	250730	248798	249568	10—14
Młodzież (15—18 lat).....	241491	232964	223914	215298	209597	Youth (15—18 years)
chłopcy.....	123172	118924	114538	110348	107518	males
dziewczęta.....	118319	114040	109376	104950	102079	females
miasta.....	132210	127188	122622	118187	116342	urban areas
wieś.....	109281	105776	101292	97111	93255	rural areas
W wieku:						At age:
15—17 lat.....	177878	171103	164130	158871	154636	15—17
18 lat.....	63613	61861	59784	56427	54961	18
DZIECI I MŁODZIEŻ W % OGÓŁU						CHILDREN AND YOUTH IN % OF
 ŁUDNOŚCI.....	20,0	19,8	19,7	19,6	19,6	 TOTAL POPULATION
miasta.....	18,1	18,1	18,2	18,2	18,3	urban areas
wieś.....	23,2	22,8	22,4	22,0	21,7	rural areas
Dzieci (0—14 lat).....	15,4	15,4	15,5	15,5	15,6	Children (0—14 years)
Młodzież (15—18 lat).....	4,6	4,4	4,2	4,0	3,9	Youth (15—18 years)
ZMIANY W LICZBIE DZIECI						CHANGES IN NUMBERS OF
 I MŁODZIEŻY W %						 CHILDREN AND YOUTH IN %
 Wzrost/spadek w stosunku						 Increase/decrease in relation
 do 2010 r.	x	-0,44	-0,71	-1,00	-0,76	 to 2010
miasta.....	x	0,27	0,81	1,20	2,48	urban areas
wieś.....	x	-1,43	-2,85	-4,08	-5,32	rural areas
Dzieci (0—14 lat).....	x	0,48	1,25	1,94	2,95	Children (0—14 years)
Młodzież (15—18 lat).....	x	-3,53	-7,28	-10,85	-13,21	Youth (15—18 years)
 Wzrost/spadek w stosunku do						 Increase/decrease in relation to
 roku poprzedniego.....	x	-0,44	-0,28	-0,29	0,24	 previous year
ŁUDNOŚĆ W WIEKU 0—24 LATA	1486051	1465914	1451181	1434080	1422986	POPULATION AT 0—24 AGE
W wieku żłobkowym (0—2 lata).....	185566	181578	176564	170522	169178	Nursery age (0—2)
Według edukacyjnych grup wieku.....	1300485	1284336	1274617	1263558	1253808	By educational age groups
3— 6 lat.....	217082	228668	239543	246087	247008	3— 6
7—12.....	299199	299246	301902	307418	316721	7—12
13—15.....	164017	158911	154382	152432	150938	13—15
16—18.....	185135	177995	171115	164045	159127	16—18
19—24 lata.....	435052	419516	407675	393576	380014	19—24

UDZIAŁ DZIECI I MŁODZIEŻY W OGÓLNEJ LICZBIE ŁUDNOŚCI
SHARE OF CHILDREN AND YOUTH IN THE TOTAL NUMBER OF POPULATION

DZIECI I MŁODZIEŻ WEDŁUG WIEKU
Stan w dniu 31 XII
CHILDREN AND YOUTH BY AGE
As of 31 XII

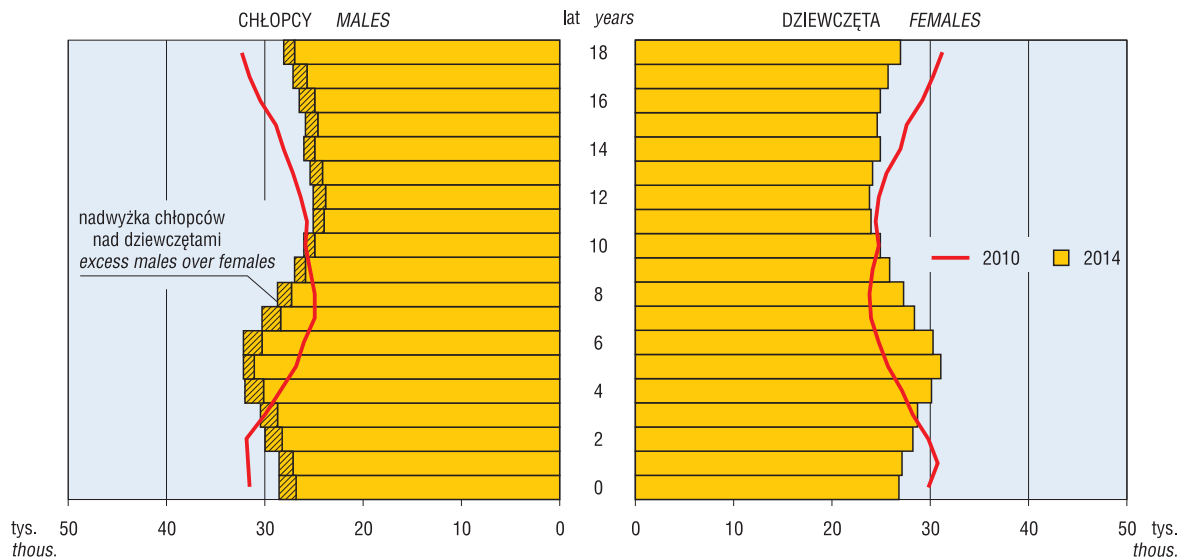
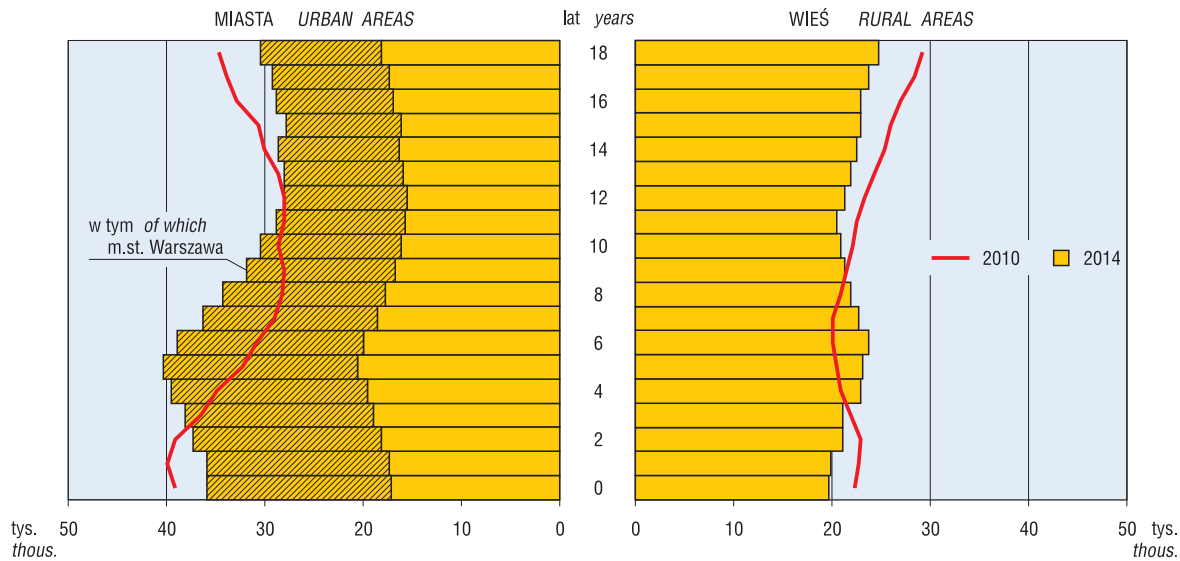

DZIECI I MŁODZIEŻ WEDŁUG WIEKU, MIEJSCA ZAMIESZKANIA I PŁĘCI

Stan w dniu 31 XII

CHILDREN AND YOUTH BY AGE, PLACE OF RESIDENCE AND SEX

As of 31 XII

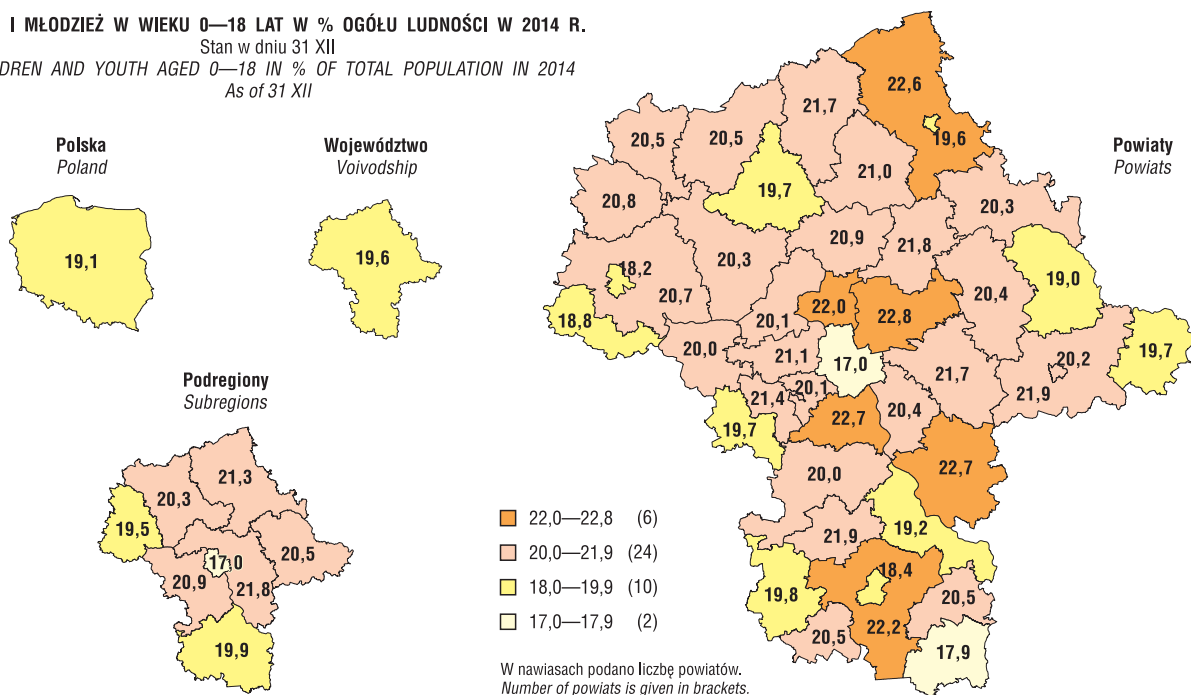

DZIECI I MŁODZIEŻ W WIEKU 0—18 LAT W % OGÓŁU LUDNOŚCI W 2014 R.

Stan w dniu 31 XII

CHILDREN AND YOUTH AGED 0—18 IN % OF TOTAL POPULATION IN 2014

As of 31 XII

Rodzina i alternatywne formy opieki

Family and alternative care forms

DANE NARODOWEGO SPISU POWSZECHNEGO LUDNOŚCI I MIESZKAŃ — stan w dniu 31 III 2011 r.
DATA OF THE POPULATION AND HOUSING CENSUS — as of 31 III 2011

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	SPECIFICATION
Dzieci do 24 lat pozostające na utrzymaniu^a	1203297	696562	506735	Dependent children up to the age of 24^a
w % ogółu ludności w wieku 0—24 lata	81,4	79,9	83,5	in % of total population aged 0—24
Według wieku:				By age:
0—2 lata	182030	115925	66105	0—2 years
3—6	217401	134057	83344	3—6
7—14	400696	223155	177541	7—14
15—17	166071	88299	77772	15—17
18—24 lata	237100	135126	101974	18—24 years
Według typu rodziny:				By type of family:
małżeństwa	918842	496654	422188	marriages
partnerzy	28345	21612	6733	cohabiting couples
samotne matki	228430	159326	69104	lone mothers
samotni ojcowie	27681	18971	8710	lone fathers

^a W rodzinach w gospodarstwach domowych zamieszkujących w mieszkaniach lub pomieszczeniach niebędących mieszkaniami; bez zamieszkujących w obiektach zbiorowego zakwaterowania.

^a In families in households living in dwellings or facilities which are not dwellings; excluding the ones living in collective accommodation facilities.

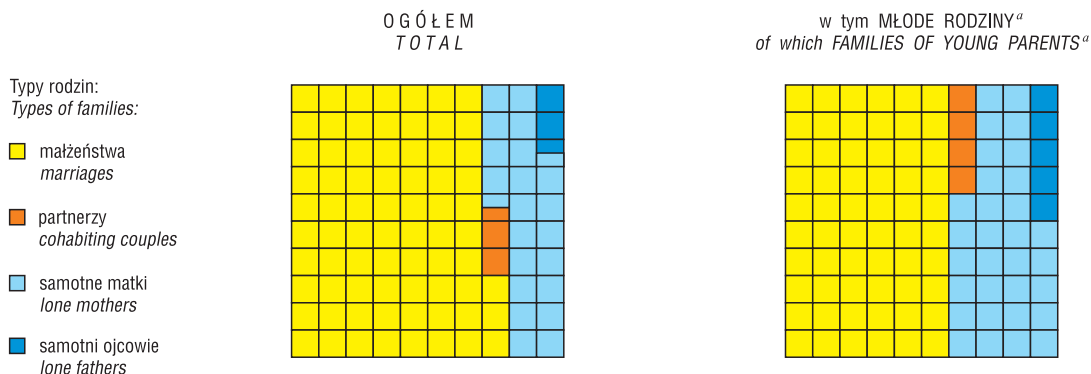
Rodzina stanowi środowisko, które zapewnia dziecku najlepsze warunki rozwoju i wychowania. Jedynym, pełnym źródłem informacji o rodzinach są spisy powszechne. Na podstawie wyników ostatniego Narodowego Spisu Powszechnego ustalono, że w 2011 r. w województwie mazowieckim mieszkało 1494,6 tys. rodzin, z tego 741,9 tys. miało na utrzymaniu dzieci w wieku poniżej 25 lat (rodziny te wchodziły w skład gospodarstw domowych; nie badano rodzin mieszkających w obiektach zbiorowego zakwaterowania). Z ogólnej liczby rodzin z dziećmi na utrzymaniu 72,9% stanowiły małżeństwa, 2,5% partnerzy, 21,7% samotne matki, a 2,9% samotni ojcowie. Wśród rodzin młodych (tj. takich, w których kobiety były w wieku do 29 lat, a mężczyźni do 34 lat) znacznie większy był udział samotnych matek (31,1%), natomiast mniejszy udział małżeństw (59,9%). Analizując strukturę rodzin według liczby dzieci można stwierdzić, że najwięcej rodzin (52,8%) miało na utrzymaniu jedno dziecko do 24 lat, a w dalszej kolejności – dwoje dzieci (36,2%). Rodziny wielodzietne, tj. z trojgiem lub większą liczbą dzieci, stanowiły zaledwie 11,0%.

W 2011 r. na utrzymaniu rodzin było 1203,3 tys. dzieci w wieku poniżej 25 lat, z tego 57,9% mieszkało w miastach, a 42,1% na wsi. Przeciętna liczba dzieci pozostających na utrzymaniu wynosiła 1,62, przy czym w miastach była niższa (1,51) niż na wsi (1,80). Ponad 76% omawianej populacji dzieci żyło w rodzinach tworzonych przez małżonków, a 2,4% w rodzinach partnerów. W rodzinach samotnych matek przebywało 19,0% dzieci, natomiast w rodzinach samotnych ojców – 2,3%. Zatem 21,3% ogółu dzieci (256,1 tys.) wychowywało się w rodzinach niepełnych, przy czym więcej takich dzieci było w miastach (25,6%), a znacznie mniej na wsi (15,4%).

Family is the environment which provides a child with the best conditions of development and upbringing. The only complete source of information about families are censuses. On the basis of the results of the last National Census it was established that in 2011 in Mazowieckie voivodship lived 1494,6 thous. families, of which 741,9 thous. with dependent children under the age of 25 (these families were included in households; families living in collective accommodation facilities were not examined). Out of the total number of families with dependent children marriages constituted 72,9%, cohabiting couples – 2,5%, lone mothers – 21,7% and lone fathers – 2,9%. Among families of young parents (i.e. with females up to the age of 29 and males up to the age of 34) there was a considerably bigger share of lone mothers (31,1%), but a smaller share of marriages (59,9%). Analysing the structure of families by the number of children it can be stated that most families with dependent children up to 24 years old had only one dependent child (52,8%), followed by families with two children (36,2%). Families with multiple children (three or more) constituted only 11,0%.

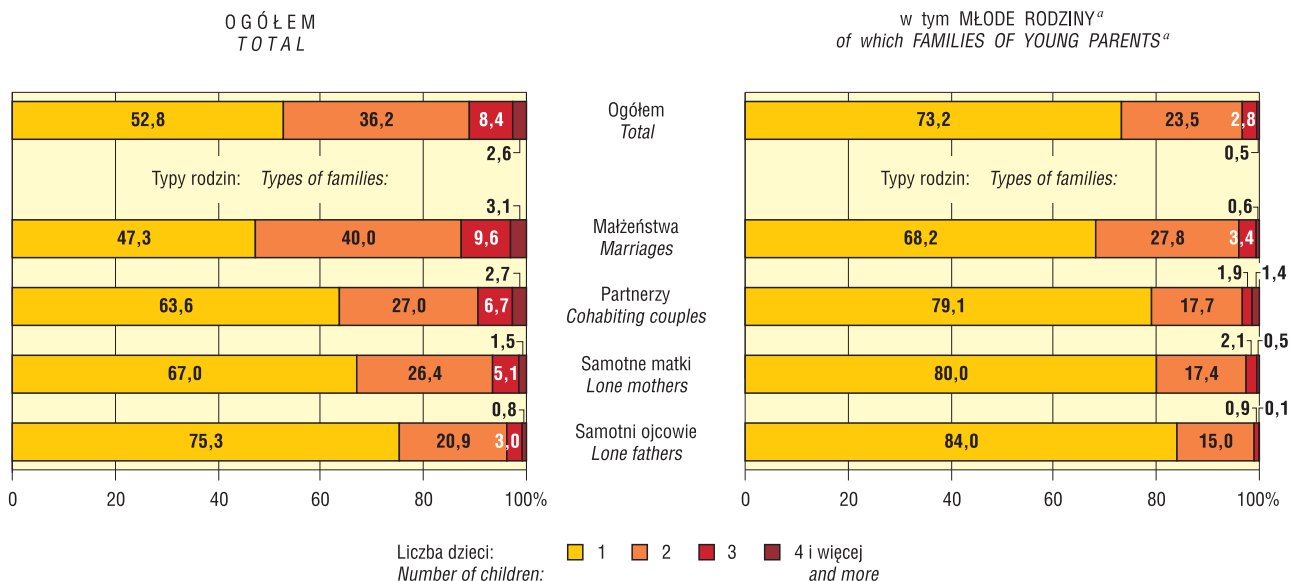
In 2011 there were 1203,3 thous. dependent children under 25 years, of which 57,9% lived in urban areas and 42,1% in rural areas. Average number of dependent children per family amounted to 1,62; in urban areas it was smaller (1,51) than in rural areas (1,80). Over 76% of the population of children in question lived in families formed by spouses and 2,4% by cohabiting partners. 19,0% of children stayed in families of lone mothers, whereas in families of lone fathers – 2,3%. Therefore 21,3% of the total number of children (256,1 thous.) were brought up in incomplete families, however there were more such children in urban areas (25,6%) and significantly less in rural areas (15,4%).

STRUKTURA RODZIN Z DZIEĆMI DO 24 LAT POZOSTAJĄCYMI NA UTRZYMANIU WEDŁUG TYPU RODZINY W 2011 R.
STRUCTURE OF FAMILIES WITH DEPENDENT CHILDREN UP TO THE AGE OF 24 BY TYPE OF FAMILY IN 2011

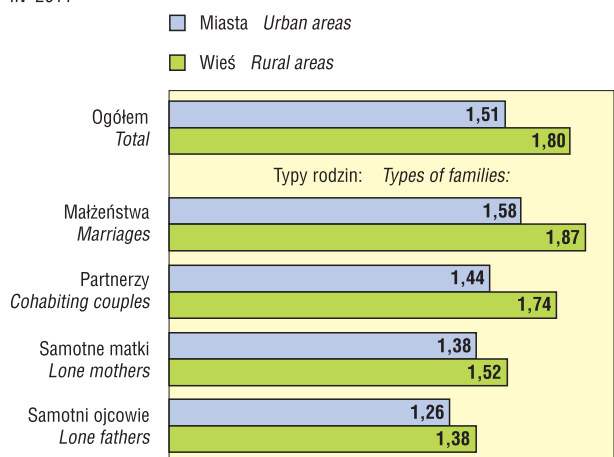
^a Rodziny, w których kobiety były w wieku do 29 lat, a mężczyźni – do 34 lat; w przypadku małżeństw i partnerów wzięto pod uwagę jednocześnie wiek kobiety i mężczyzny.
^a Families in which females were aged up to age 29, and males – up to age 34; in the case of marriages and cohabiting couples considering simultaneously age of female and male.

STRUKTURA RODZIN Z DZIEĆMI DO 24 LAT POZOSTAJĄCYMI NA UTRZYMANIU WEDŁUG LICZBY DZIECI W 2011 R.
STRUCTURE OF FAMILIES WITH DEPENDENT CHILDREN UP TO THE AGE OF 24 BY NUMBER OF CHILDREN IN 2011

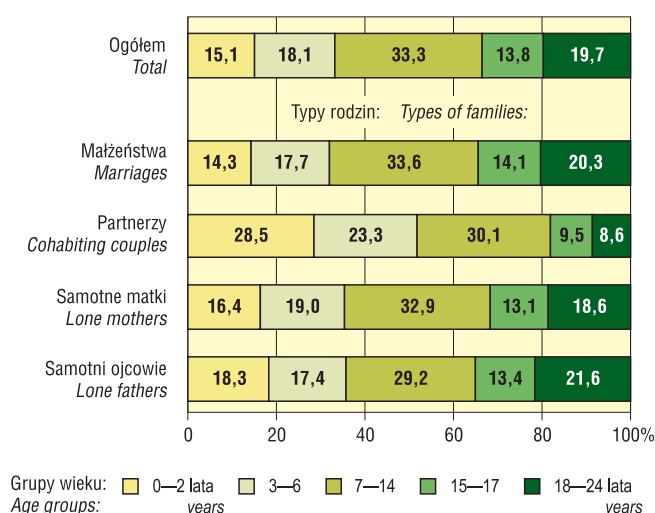

^a Rodziny, w których kobiety były w wieku do 29 lat, a mężczyźni – do 34 lat; w przypadku małżeństw i partnerów wzięto pod uwagę jednocześnie wiek kobiety i mężczyzny.
^a Families in which females were aged up to age 29, and males – up to age 34; in the case of marriages and cohabiting couples considering simultaneously age of female and male.

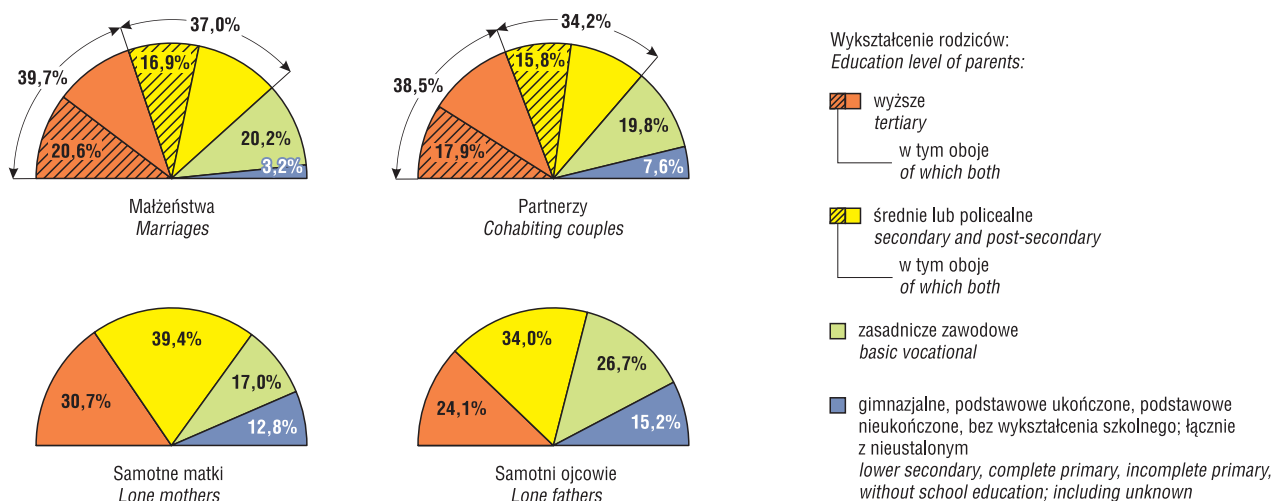
PRZECIĘTNA LICZBA DZIECI DO 24 LAT POZOSTAJĄCYCH NA UTRZYMANIU W 2011 R.
AVERAGE NUMBER OF DEPENDENT CHILDREN UP TO THE AGE OF 24 IN 2011

STRUKTURA DZIECI DO 24 LAT POZOSTAJĄCYCH NA UTRZYMANIU WEDŁUG GRUP WIEKU W 2011 R.
STRUCTURE OF DEPENDENT CHILDREN UP TO THE AGE OF 24 BY AGE GROUPS IN 2011

STRUKTURA DZIECI DO 24 LAT POZOSTAJĄCYCH NA UTRZYMANIU WEDŁUG WYKSZTAŁCENIA RODZICÓW W 2011 R.
STRUCTURE OF DEPENDENT CHILDREN UP TO THE AGE OF 24 BY EDUCATION LEVEL OF PARENTS IN 2011

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	2013	2014	SPECIFICATION
Małżeństwa	30488	27506	26929	24144	24924	Marriages
na 1000 ludności	5,80	5,22	5,09	4,55	4,68	per 1000 population
W tym kobiet w wieku 16—17 lat	76	63	45	50	46	Of which of females aged 16—17
Urodzenia żywe	60756	57258	57281	55400	57139	Live births
na 1000 ludności	11,56	10,86	10,82	10,44	10,73	per 1000 population
W %: pozamałżeńskie	16,6	17,4	18,2	19,2	19,8	In %: illegitimate
z matek w wieku poniżej 19 lat	1,80	1,70	1,59	1,49	1,28	of mothers aged under 19
Dzieci w wieku 0—17 lat^a:						Children aged 0—17^a:
Z separowanych małżeństw	309	380	273	214	166	Of separated couples
Z rozwiedzionych małżeństw	6670	6845	6803	7132	7795	Of divorced couples
Dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej^{bc}	5523	5569	6151	6011	6172	Children in family foster care^{bc}
W tym sieroty	394	370	438	455	423	Of which double orphans
Dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej^{bd}	2143	2021	1906	1985	2025	Children in institutional foster care^{bd}
Z ogółem: do 18 roku życia	2066	1964	1790	1869	1857	Of total: up to 18 years of age
sieroty	61	48	60	54	52	double orphans
małoletnie matki	18	12	9	15	10	underage mothers
Dzieci przekazane do adopcji z pieczy zastępczej	226	263	292	288	291	Children who were adopted from foster care
Z rodzin zastępczych	67	79	96	117	109	From foster families
Z placówek opiekuńczo-wychowawczych	159	184	131	112	94	From care and education centres
Mieszkańcy w wieku 0—18 lat^b domów dla:						Residents aged 0—18^b in homes for:
Matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	91	114	99	103	99	Mothers with dependent children and pregnant women
Osób bezdomnych	79	65	69	61	39	Homeless persons

^a Pozostające na utrzymaniu. ^b Stan w dniu 31 XII. ^c Do 2011 r. wyłącznie w rodzinach zastępczych, w wieku do 18 lat; od 2012 r. – w wieku do 25 lat. ^d Do 2011 r. wychowankowie całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych.

^a Remaining in dependent. ^b As of 31 XII. ^c Until 2011 exclusively in foster families up to the age of 18; since 2012 – up to the age of 25. ^d Until 2011 residents of care and education centres.

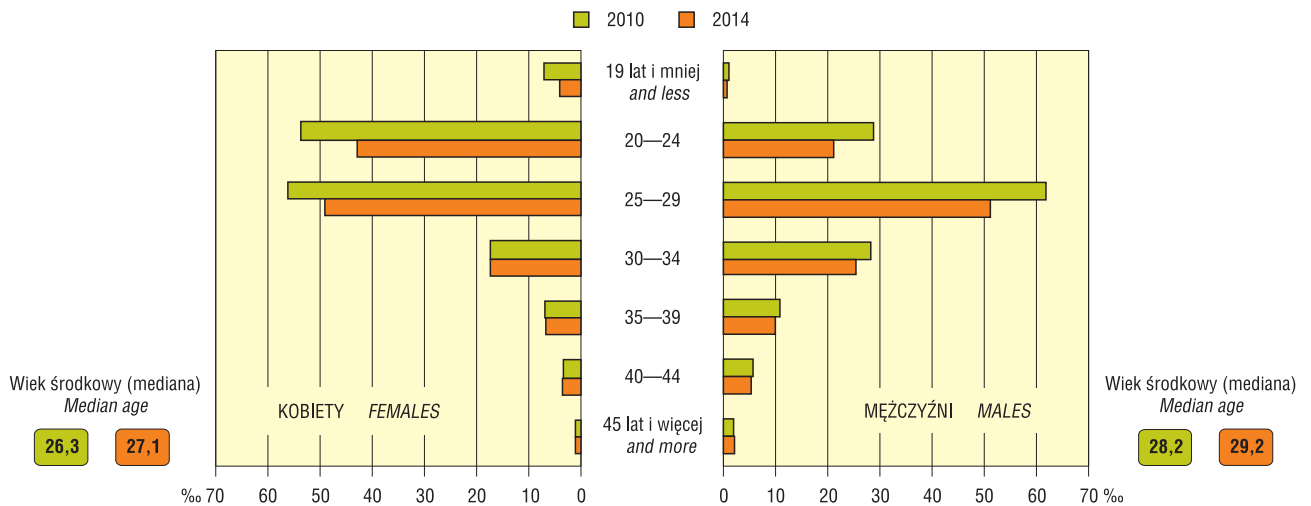
Przeobrażenia demograficzne i przemiany społeczno-ekonomiczne, jakie zachodzą w ostatnich latach, mają wpływ na zachowania ludzi młodych, którzy planując przyszłość najpierw decydują się na osiągnięcie określonego poziomu wykształcenia oraz stabilizacji ekonomicznej, a potem na założenie rodziny oraz jej powiększanie. Zarówno dla kobiet, jak i mężczyzn przesunął się wiek zawierania małżeństw, a także wiek realizacji planów rodzicielskich. W 2014 r. mediana wieku żeniących się mężczyzn wyniosła 29,2 lat, a wychodzących za mąż kobiet 27,1; nowożeńcy obu płci byli starsi o prawie 1 rok niż nowożeńcy w 2010 r. Wiek środkowy matek, które urodziły dziecko w 2014 r. wyniósł 30,3 lat (w 2010 r. – 29,4). Mediana wieku kobiet rodzących pierwsze dziecko wyniosła 28,4 lat, w tym dla kobiet z wyższym wykształceniem – 29,6 lat.

W latach 2010–2014 największą liczbę urodzeń żywych w województwie mazowieckim odnotowano w 2010 r. (60,8 tys.), a najmniejszą – w 2013 r. (55,4 tys.). W 2014 r. urodziło się 57,1 tys. dzieci, tj. o 1,7 tys. więcej niż przed rokiem, jednak o 3,6 tys. mniej niż w pierwszym roku rozważanego okresu. Wskaźnik natężenia urodzeń (liczba urodzeń żywych przypadająca na 1000 ludności) wyniósł 10,73, natomiast przed czterema laty – 11,56. Współczynnik płodności przyjął wartość 44,36, co oznacza, że na 1000 kobiet w wieku rozrodczym (tj. 15–49 lat) przypadają 44 urodzenia żywe, czyli o 3 mniej niż w 2010 r. Obniżyły się cząstkowe współczynniki płodności wśród kobiet przed 32 rokiem życia, przy czym największy spadek (o 8,1–11,4 pkt) odnotowano wśród kobiet w wieku 24–28 lat. Stosunkowo duży wzrost płodności odnotowano wśród kobiet w wieku 32 lat (o 3,1 pkt) oraz wśród kobiet w wieku 33, 36 i 39 lat (o ponad 2,0 pkt). Należy dodać, że najwyższy poziom płodności (w 2014 r. w przedziale 101,5–107,8; w 2010 r. w przedziale 105,9–110,8) występował w populacji kobiet w wieku 28–30 lat, a w 2010 r. również wśród kobiet w wieku 27 lat. W omawianym okresie obserwowano systematyczny spadek poziomu płodności wśród kobiet w wieku 15–18 lat. O ile w 2010 r. na 1000 nastoletnich dziewcząt przypadają 9 urodzeń żywych, to w 2014 r. – 7.

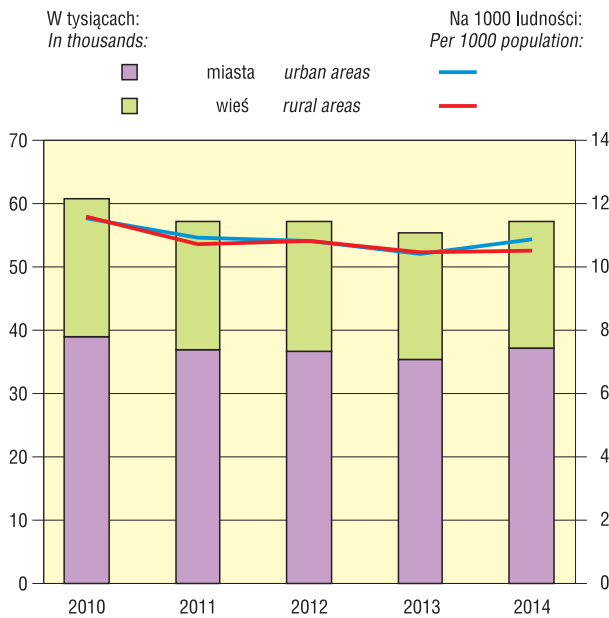
Demographic and socio-economic changes taking place in recent years, influence the behaviour of the young people, who, in planning their future, decide to first reach the desired education level and economic stabilisation, and only after – to start and develop their family. For both women and men, age at getting married and becoming parents has postponed. In 2014 median age of men getting married was 29,2 years, and of women – 27,1; both bridegrooms and brides were almost one year older than the same group in 2010. Median age of mothers giving birth in 2014 was 30,3 years (in 2010 – 29,4). Median age of women at first birth was 28,4 years, and among women with higher education – 29,6 years.

In the period 2010–2014 the largest number of live births in Mazowieckie voivodship was registered in 2010 (60,8 thous.), and the lowest – in 2013 (55,4 thous. per year). In 2014 was born 57,1 thous. children, i.e. by 1,7 thous. more than in previous year, but by 3,6 thous. less than in first year of discussed period. Intensity of birth rate (number of live births per 1000 population) was 10,73, four years before – 11,56. Rate of fertility amounted to 44,36, which means, that for each 1000 women in reproductive age (i.e. 15–49) there were 44 live births – less by 3 than in 2010. Partial fertility rates in women aged 32 and less decreased, where the lowest drop (by 8,1–11,4 points) was observed for women aged 24–28. Relatively large increase of fertility was observed among women aged 32 years (by 3,1 points), as well as among women aged 33, 36 and 39 years old (by more than 2,0 points). It should be noted, that the highest level of fertility (in 2014 in range of 101,5–107,8; in 2010 in range of 105,9–110,8) was observed in population of women aged 28–30, and in 2010 also among women aged 27 years old. In discussed period was observed a systematic decrease of fertility among women aged 15–18 years. While in 2010 per 1000 teenage girls there were 9 live births, in 2014 – 7.

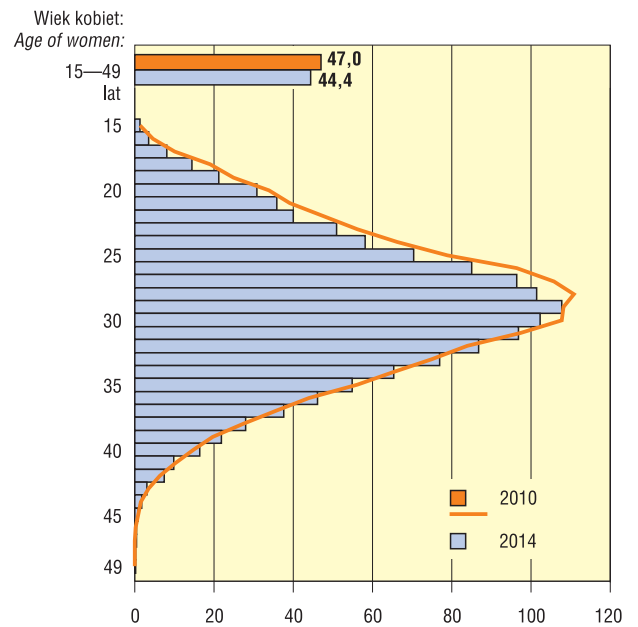
NOWOŻEŃCY NA 1000 LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ DANEJ PŁCI I GRUPY WIEKU
BRIDEGROOMS AND BRIDES PER 1000 POPULATION AGED 15 AND MORE OF EACH SEX AND AGE GROUP

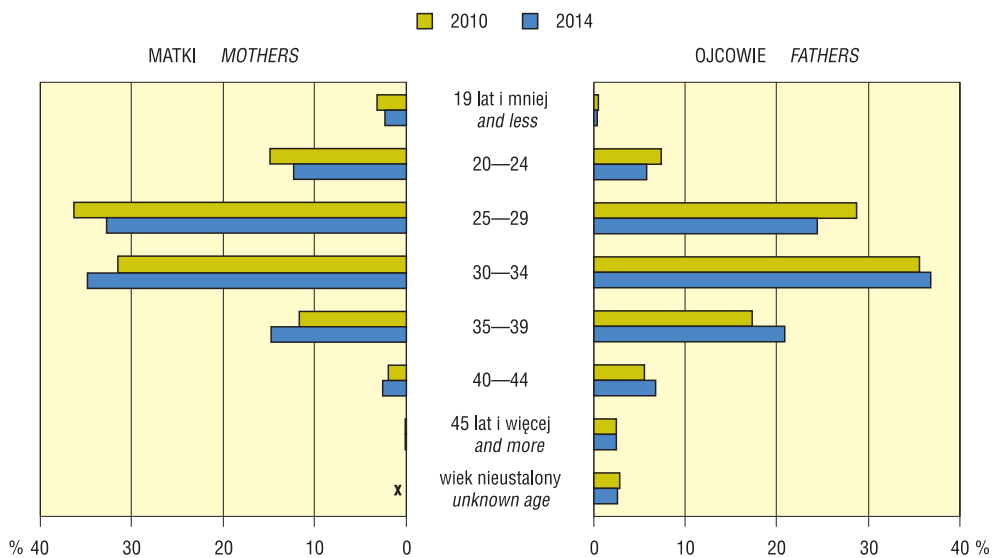
URODZENIA ŻYWE
LIVE BIRTHS

PŁODNOŚĆ — URODZENIA ŻYWE NA 1000 KOBIET
FERTILITY — LIVE BIRTHS PER 1000 WOMEN

STRUKTURA URODZEŃ ŻYWYCH WEDŁUG WIEKU RODZICÓW
STRUCTURE OF LIVE BIRTHS BY AGE OF PARENTS

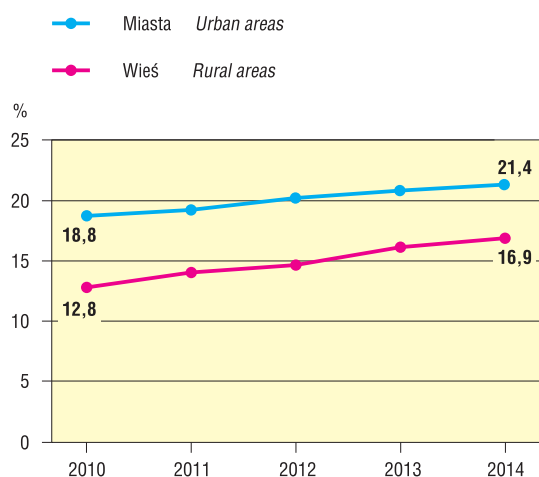
Zdecydowana większość dzieci rodzi się w rodzinach tworzonych przez prawnie zawarte związki małżeńskie – w województwie mazowieckim w 2014 r. ponad 80% ogółu. Systematycznie rośnie odsetek urodzeń pozamałżeńskich; o ile w 2010 r. z takich związków urodziło się 16,6% dzieci, to w 2014 r. – 19,8%. Rosnący współczynnik dzietności pozamałżeńskiej może oznaczać, że zwiększa się liczba rodzin tworzonych przez związki partnerskie lub wzrasta liczba matek samotnie wychowujących dzieci – tworzących rodziny niepełne.

Szczególnie trudną sytuacją w życiu dziecka jest rozpad małżeństwa rodziców. W 2014 r. rozwodem rodziców zostało dotkniętych 7795 małoletnich dzieci, a separacją orzeczoną przez sąd – 166 (w 2010 r. odpowiednio: 6670 i 309). W większości orzeczeń (54,7%) dotyczących rozvodu małżeństw posiadających małoletnie dzieci władzę rodzicielską i opiekę nad dzieckiem przyznano razem matce i ojcu; w przypadku separacji było to 50,0%. Tylko w nielicznych przypadkach dziecko powierzono rodzinie zastępczej lub placówce wychowawczej.

Vast majority of children are born in legally contracted married couples – in Mazowieckie voivodship their share was over 80% of all children born in 2014. However, the proportion of illegitimate births has been increasing systematically; in 2010 16,6% of children were born in such couples, in 2014 – 19,8%. Growing extra-marital fertility rate can mean that an increasing number of families are created by cohabiting couples or by single mothers, raising their children in incomplete families.

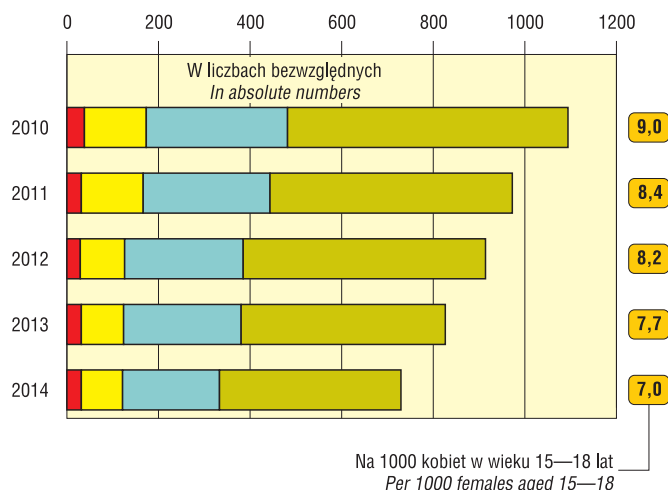
One of exceptionally difficult situations in children's lives is breaking apart of their parents' marriage. In 2014 7795 minor children were affected by their parents' divorce, and 166 – by their legal separation (in 2010 – 6670 and 309, respectively). In majority of decrees (54,7%) of dissolution of marriage of couples with minor children, the court ordered joint legal and physical custody; in the cases of separation – 50,0%. Only in a few cases children were placed in a foster family or care centre.

URODZENIA POZAMAŁŻEŃSKIE W % URODZEŃ ŻYWYCH ILLEGITIMATE BIRTHS IN % OF LIVE BIRTHS

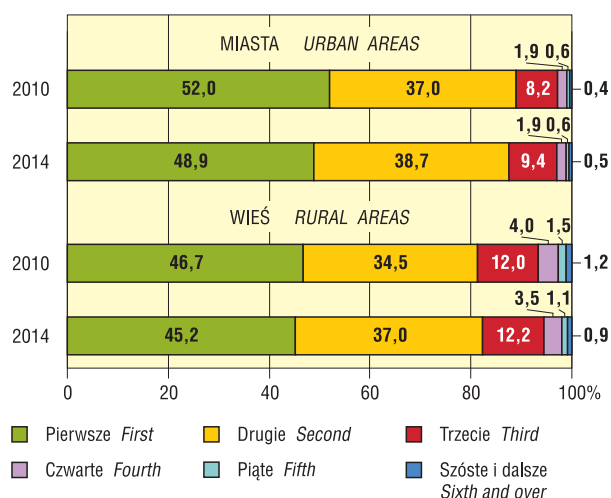

URODZENIA ŻYWE Z NASTOLETNIICH MATEK LIVE BIRTHS FROM TEENAGE MOTHERS

Wiek matki: 15 lat i mniej, 16, 17, 18 lat
Age of mother: and less

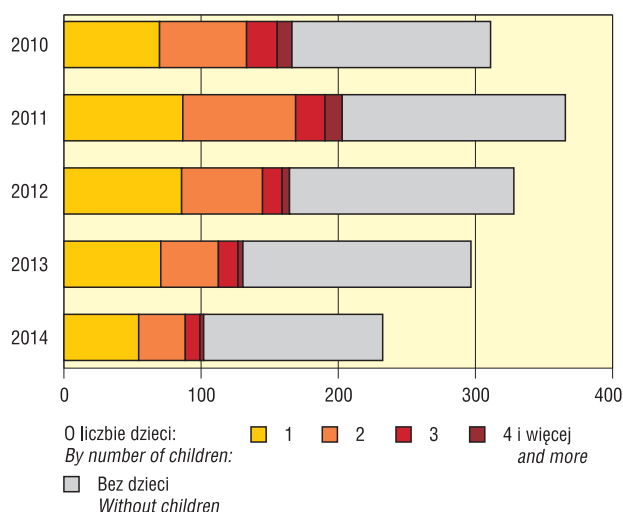

STRUKTURA URODZEŃ ŻYWYCH WEDŁUG KOLEJNOŚCI URODZENIA DZIECKA U MATKI^a STRUCTURE OF LIVE BIRTHS BY BIRTH ORDER^a

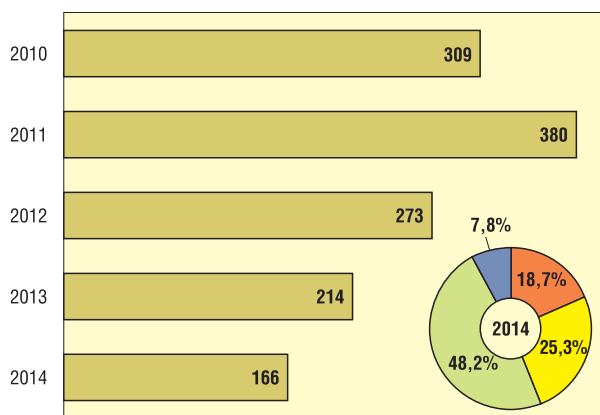
^a W podziale według kolejności urodzenia dziecka nie uwzględniono urodzeń o nieustalonej kolejności urodzenia.
^a Data by the number of births by order exclude cases in which birth order is unknown.

SEPAROWANE MAŁŻEŃSTWA^a WEDŁUG LICZBY MAŁOLETNIICH^b DZIECI SEPARATED COUPLES^a BY NUMBER OF UNDERAGE^b CHILDREN

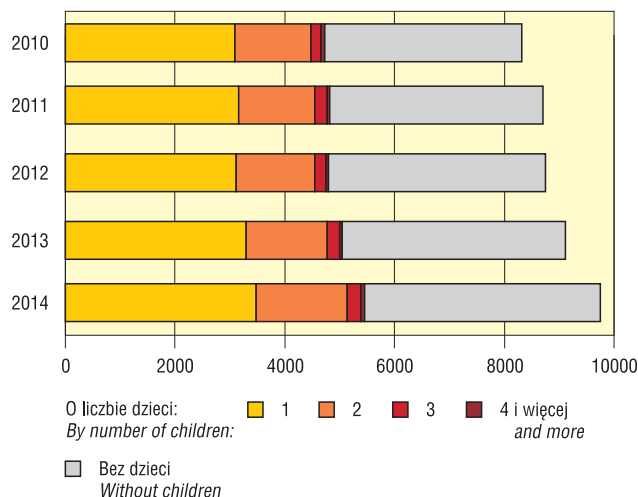
^a Separacje prawomocnie orzeczone. ^b Poniżej 18 lat.
^a Separations legally validated. ^b Under 18 years.

MAŁOLETNI DZIECI POZOSTAJĄCE Z SEPAROWANYCH MAŁŻEŃSTW
UNDERAGE CHILDREN FROM SEPARATED COUPLES

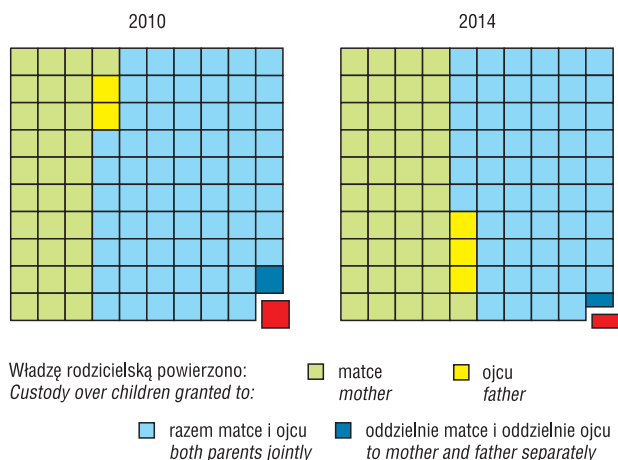
Grupy wieku: 0—2 lata 3—6 7—15 16—17 lat
 Age groups:

ROZWIEDZONE MAŁŻEŃSTWA WEDŁUG LICZBY MAŁOLETNI^a DZIECI
DIVORCED COUPLES BY NUMBER OF UNDERAGE^a CHILDREN

^a Poniżej 18 lat. ^a Under 18 years.

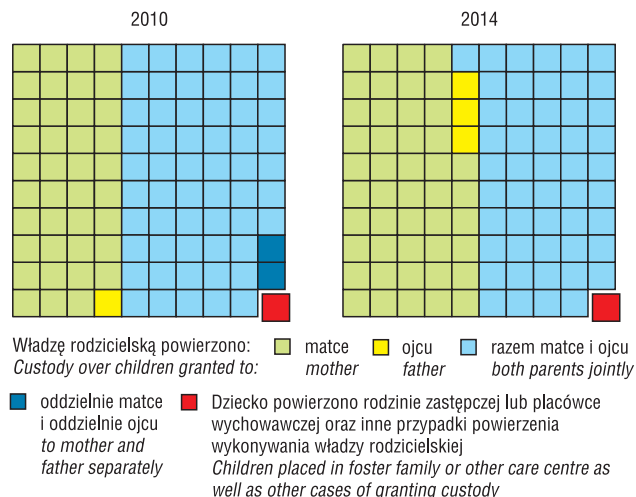
STRUKTURA ROZWODÓW^a WEDŁUG DECYZJI SĄDU O WYKONYWANIU WŁADZY RODZICIELSKIEJ I OPIEKI NAD MAŁOLETNIAMI DZIEĆMI
STRUCTURE OF DIVORCES^a BY COURT DECISION ON CARE AND CUSTODY FOR UNDERAGE CHILDREN

■ Dziecko powierzono rodzinie zastępczej lub placówce wychowawczej oraz inne przypadki powierzenia wykonywania władzy rodzicielskiej
Children placed in foster family or other care centre as well as other cases of granting custody

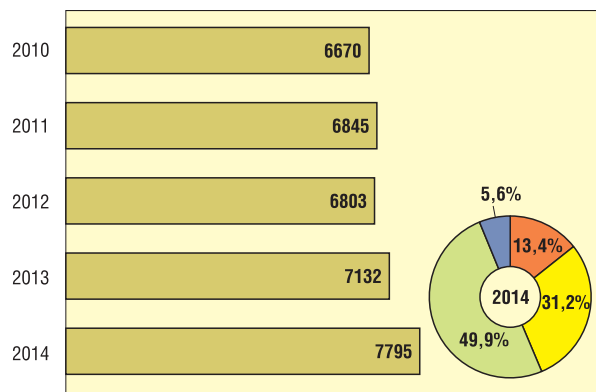
^a Małżeństw, które miały małoletnie dzieci, tj. poniżej 18 lat.
^a Couples which have got underage children, i.e. under 18 years.

STRUKTURA SEPARACJI^a ORZECZONYCH WEDŁUG DECYZJI SĄDU O WYKONYWANIU WŁADZY RODZICIELSKIEJ I OPIEKI NAD MAŁOLETNIAMI DZIEĆMI
STRUCTURE OF SEPARATIONS^a VALIDATED BY COURT DECISION ON CARE AND CUSTODY FOR UNDERAGE CHILDREN

^a Małżeństw, które miały małoletnie dzieci, tj. poniżej 18 lat.
^a Couples which have got underage children, i.e. under 18 years.

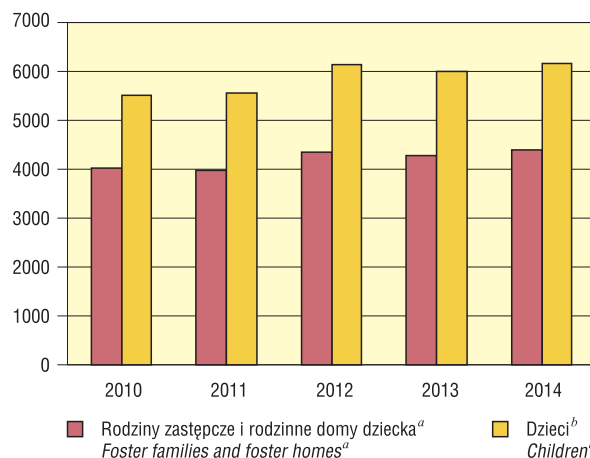
MAŁOLETNI DZIECI POZOSTAJĄCE Z ROZWIEDZIONYCH MAŁŻEŃSTW
UNDERAGE CHILDREN FROM DIVORCED COUPLES

Grupy wieku: 0—2 lata 3—6 7—15 16—17 lat
 Age groups:

RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA

Stan w dniu 31 XII
FAMILY FOSTER CARE
 As of 31 XII

^a Do 2011 r. wyłącznie rodziny zastępcze. ^b Do 2011 r. dzieci do 18 roku życia w rodzinach zastępczych; od 2012 r. – w wieku do 25 lat.
^a Until 2011 exclusively foster families. ^b Until 2011 children up to the age of 18 in foster families; since 2012 – up to the age of 25.

Piecznia zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki oraz wychowania przez rodziców. Zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy to jest niemożliwe dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie do samodzielnego i odpowiedzialnego życia, zaspokojenie potrzeb w szczególności emocjonalnych, rozwojowych, zdrowotnych, bytowych, społecznych, religijnych. Piecznia zastępcza może być sprawowana w formie rodzinnej lub instytucjonalnej. Większość dzieci objęta opieką zastępczą przebywała w pieczy rodzinnej, której formami są rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka. Funkcję rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka pełniło 2209 osób samotnych oraz 2190 małżeństw. W końcu 2014 r. w województwie mazowieckim funkcjonowało 4368 rodzin zastępczych i 31 rodzinnych domów dziecka. Większość rodzinnej pieczy zastępczej stanowiły rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem – 66,8%, w których wychowywało się 61,2% ogółu dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej. Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka zapewniły opiekę 6172 dzieciom (w tym 83,0% to osoby do 18 roku życia). Największą grupę stanowiły wychowankowie w wieku 7–13 oraz 14–17 lat (odpowiednio 34,8% i 30,9%). Podopieczni w wieku 18–24 lata stanowili 17,0%, a wieku 3 lat i mniej – 7,7%. W zbiorowości dzieci niepełnoletnich objętych opieką znajdowało się 550 osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności, 423 sieroty i 9 cudzoziemców. Dzieci umieszczone po raz pierwszy w rodzinnej pieczy zastępczej stanowiły 14,0% ogółu wychowanków.

W ciągu 2014 r. rodzinną pieczę zastępczą opuściło 568 dzieci w wieku do 18 roku życia – w tym 35,2% powróciło do rodziny naturalnej, a 25,2% zostało adoptowanych. Jeżeli brak jest możliwości umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej sąd umieszcza dziecko w instytucjonalnej pieczy zastępczej, która sprawowana jest w formie placówki opiekuńczo-wychowawczej (typu socjalizacyjnego, interwencyjnego, specjalistyczno-terapeutycznego, rodzinnego lub łączącego zadania ww. placówek), regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej, interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego. W końcu 2014 r. w województwie mazowieckim funkcjonowało 110 placówek opiekuńczo-wychowawczych i 1 interwencyjny ośrodek preadopcyjny. W placówkach opiekuńczo-wychowawczych, które zapewniały stałą opiekę całodobową w ostatnim dniu roku przebywało 2006 wychowanków. Najwięcej podopiecznych (64,9%) przebywało w placówkach socjalizacyjnych, a najmniej w placówkach specjalistyczno-terapeutycznych (2,0%). Najliczniejszą grupę (44,6%) tworzyli wychowankowie w wieku 14–17 lat, a najmniejszą (0,9%) osoby, które nie ukończyły roku. Osoby powyżej 18 roku życia uczące się i pozostające nadal w placówce stanowiły 8,4%. Jedynie 2,6% wychowanków było sierotami, a 18,1% półsierotami. Opieką objęto 144 osoby chorujące przewlekłe i 194 osoby niepełnosprawne. W 2014 r. 546 wychowanków do 18 roku życia definitywnie opuściło placówki opiekuńczo-wychowawcze; spośród nich 39,6% powróciło do rodziny naturalnej, 17,2% znalazło opiekę w rodzinach adopcyjnych, a 14,8% umieszczono w rodzinnej pieczy zastępczej. Powodem opuszczenia placówki przez 20,9% wychowanków było przeniesienie do innych form instytucjonalnej pieczy zastępczej, co oznacza, że nadal pozostały w instytucjonalnym systemie opieki.

Foster care is exercised in case when it is impossible for the parents to provide care and education for a child. It guarantees a work with a family to make possibility for a child to return to its family, or when it is impossible – efforts aimed at child's adoption, preparation of a child to live an independent and responsible life, satisfaction of children's emotional needs, in particular needs related to development, healthcare, welfare, society and religion. Foster care is organised in the form of family foster care and institutional foster care. Majority of children provided with foster care stayed in family foster care, whose forms are foster families and foster homes. 2209 single persons and 2190 married couples provided care for children either as a foster family or a foster home. At the end of 2014, in Mazowieckie voivodship there were 4368 foster families and 31 foster homes. Majority of foster families were children's relatives – 66,8% of the total number, in charge of 61,2% of the total number of children in foster care. Foster families and foster homes provided care for 6172 children (of which 83,0% were up to 18 years). The largest group of children in foster care were aged between 7–13 and 14–17 (34,8% and 30,9%, respectively). Children aged 18–24 constituted 17,0% and children aged up to 3 – 7,7%. In the population of minors there were 550 persons with certified disability, 423 orphans and 9 foreigners. Children placed under family foster care constituted 14,0% of the total number of children in foster care.

During 2014, 568 children aged up to 18 left foster families – of which 35,2% returned to their natural families and 25,2% were adopted. If it is impossible to provide a child with family foster care the court places a child in institutional foster care, which is exercised in the form of care and education centre (run as a socialization, an intervention, a specialist therapy, a family or in a combination of the forms), regional care and therapy centre, pre-adoptive intervention centre. At the end of 2014 in Mazowieckie voivodship there were 110 care and education centres and 1 pre-adoptive intervention centre. In care and education centres which provided round-the-clock care for children and youth on the last day of the year 2014 there were 2006 residents. The majority (64,9%) resided in socialization centres, whereas the least – in specialist therapy centres (2,0%). The most numerous group (44,6%) of residents belonged to the age group 14–17, and the smallest (0,9%) – children below 1 year. Persons aged over 18 years constituted 8,4%. Only 2,6% of the residents were orphans, and 18,1% half-orphans. Among persons provided with care 144 suffered from long-term illnesses and 194 were disabled. In 2014, 546 residents up to 18 years left care and education centres permanently, of these 39,6% returned to natural families, 17,2% were adopted and 14,8% were placed in family foster care. The reason for leaving care and education centres by 20,9% of residents was a transfer to another types of institutional foster care, which means they remained in the institutional care system.

CHARAKTERYSTYKA OSÓB^a SPRAWUJĄCYCH RODZINNĄ PIECZĘ ZASTĘPCZĄ W 2014 R.

Stan w dniu 31 XII

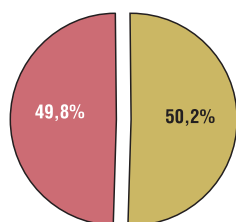
CHARACTERISTICS OF PERSONS^a PERFORMING FAMILIES FOSTER CARE IN 2014

As of 31 XII

Według stanu cywilnego:
By marital status:

małżeństwa
marriages

osoby samotne
single persons

Według grup wieku:
By age groups:

■ do 21 lat
up to age of 21

■ 22–30

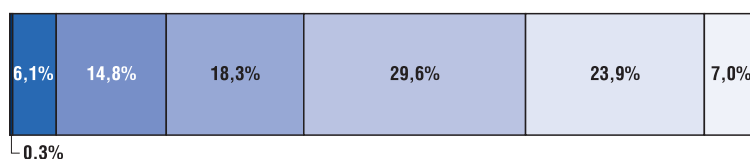
■ 31–40

■ 41–50

■ 51–60

■ 61–70

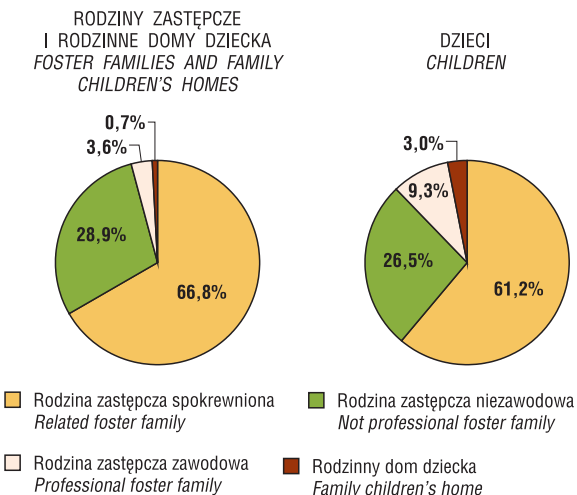
■ 71 lat i więcej
and more

^a W przypadku małżeństw – jednej z osób.
^a In the case of marriages – one of the persons.

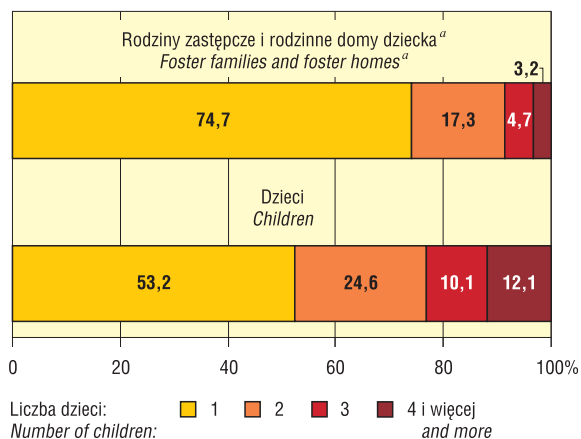
STRUKTURA RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W 2014 R.

Stan w dniu 31 XII
STRUCTURE OF FAMILY FOSTER CARE IN 2014
As of 31 XII

RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA WEDŁUG LICZBY PRZYJĘTYCH DZIECI W 2014 R.

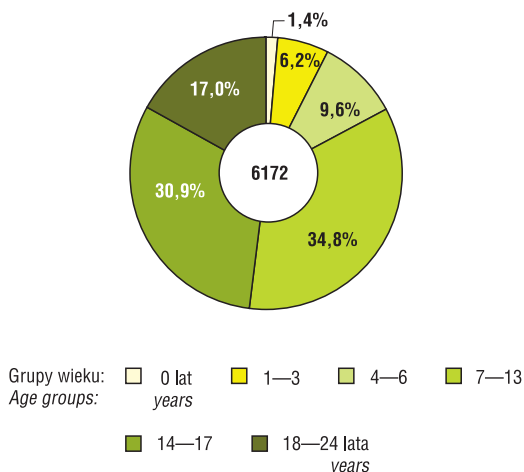
Stan w dniu 31 XII
FAMILY FOSTER CARE BY NUMBER OF RECEIVED CHILDREN IN 2014
As of 31 XII

^a Ponadto wystąpiły 3 rodziny bez przyjętych dzieci.
^a Moreover 3 family without any received children was registered.

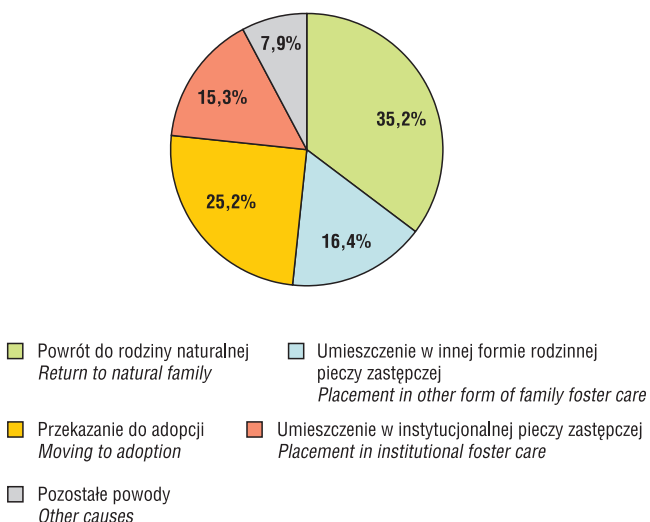
DZIECI W RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ WEDŁUG GRUP WIEKU W 2014 R.

Stan w dniu 31 XII
CHILDREN IN FAMILY FOSTER CARE BY AGE GROUPS IN 2014
As of 31 XII

STRUKTURA DZIECI DO 18 ROKU ŻYCIA WEDŁUG POWODÓW OPUSZCZENIA RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W 2014 R.

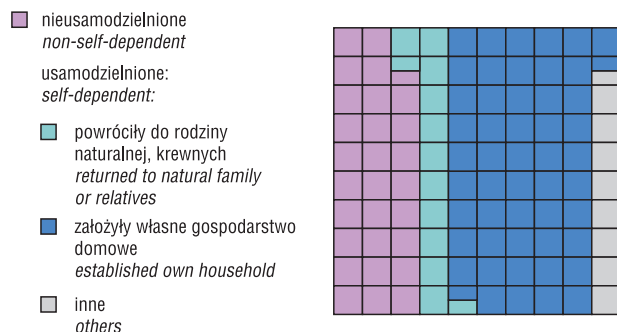
STRUCTURE OF CHILDREN UP TO AGE OF 18 BY CAUSES OF LEAVING FAMILY FOSTER CARE IN 2014

STRUKTURA DZIECI Z RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ, KTÓRE W 2014 R. UKOŃCZYŁY 18 ROK ŻYCIA, WEDŁUG MIEJSCA PRZEBYWANIA

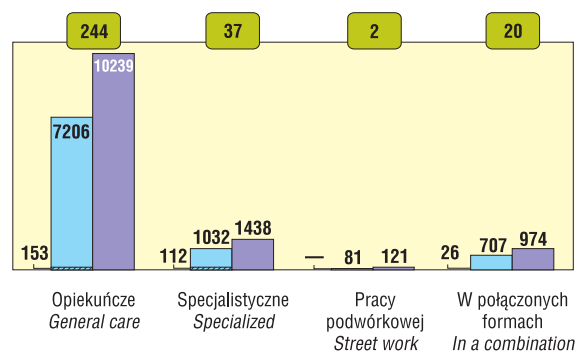
STRUCTURE OF CHILDREN FROM FAMILY FOSTER CARE, WHO TURNED 18 IN 2014, BY PLACE OF RESIDENCE

Dzieci, które opuściły rodzinną pieczę zastępczą:
Children, who left family foster care:

WYCHOWANKOWIE W PŁACÓWKACH WSPARCIA DZIENNEGO WEDŁUG TYPU PŁACÓWKI W 2014 R.

CHILDREN IN THE CHARGE OF DAY-SUPPORT CENTRES BY TYPE IN 2014

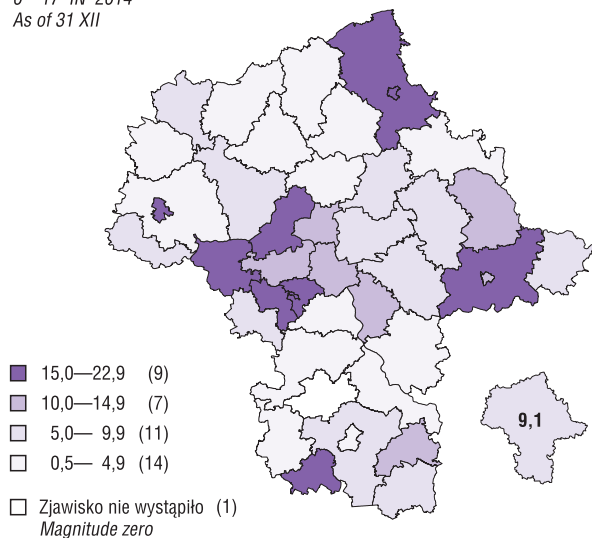

303 Placówki – stan w dniu 31 XII
Centres – as of 31 XII

Wychowankowie:
Children in care: stan w dniu 31 XII as of 31 XII w tym osoby niepełnosprawne of which disabled persons

WYCHOWANKOWIE PLACÓWEK WSPARCIA DZIENNEGO NA 1000 LUDNOŚCI W WIEKU 0—17 LAT W 2014 R.

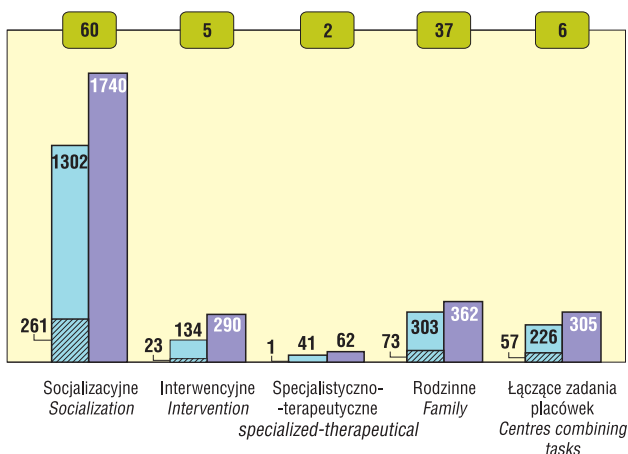
Stan w dniu 31 XII
CHILDREN OF THE DAY-SUPPORT CENTRES PER 1000 POPULATION AGED 0—17 IN 2014
As of 31 XII

W nawiasach podano liczbę powiatów.
Number of powiats is given in brackets.

WYCHOWANKOWIE PLACÓWEK OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH WEDŁUG TYPÓW PLACÓWEK W 2014 R.

RESIDENTS OF CARE AND EDUCATION CENTRES BY TYPES OF CENTRES IN 2014

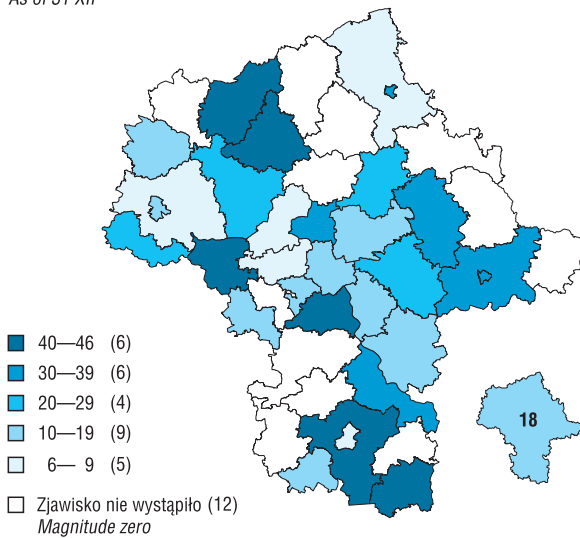

110 Placówki – stan w dniu 31 XII
Centres – as of 31 XII

Wychowankowie: Residents:
w tym sieroty i półsieroty
of which double orphans and orphans

WYCHOWANKOWIE PLACÓWEK OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH NA 1 PLACÓWKĘ W 2014 R.

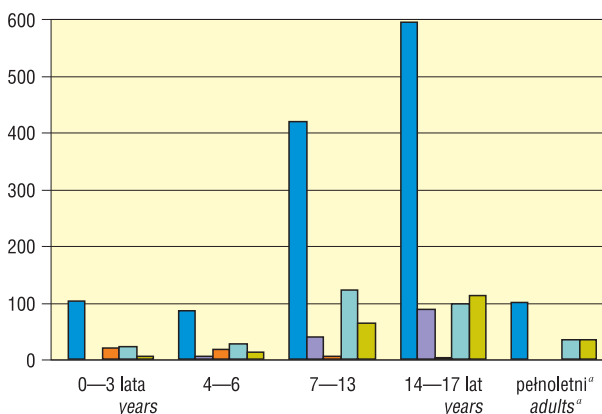
Stan w dniu 31 XII
RESIDENTS OF CARE AND EDUCATION CENTRES PER CENTRE IN 2014
As of 31 XII

W nawiasach podano liczbę powiatów.
Number of powiats is given in brackets.

WYCHOWANKOWIE PLACÓWEK OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH WEDŁUG GRUP WIEKU I TYPÓW PLACÓWEK W 2014 R.

Stan w dniu 31 XII
RESIDENTS OF CARE AND EDUCATION CENTRES BY AGE GROUPS AND TYPES OF CENTRES IN 2014
As of 31 XII

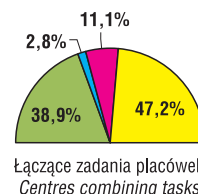
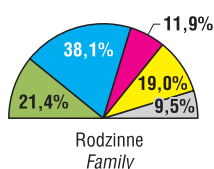
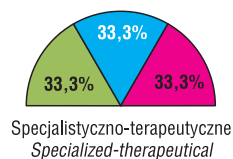
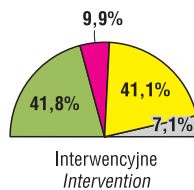
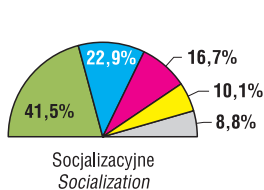
Placówki: Centres:

a Kontynuujący naukę.
a Continuing education.

STRUKTURA WYCHOWANKÓW DO 18 ROKU ŻYCIA WEDŁUG POWODÓW OPUSZCZENIA PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ W 2014 R.

STRUCTURE OF RESIDENTS BELOW 18 YEARS OF AGE BY REASONS OF LEAVING CARE AND EDUCATION CENTRE IN 2014

- Powrót do rodziny naturalnej
Return to natural family
- Przekazanie do adopcji
Moving to adoption
- Umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej
Placement in family foster care
- Umieszczenie w innej formie instytucjonalnej pieczy zastępczej
Placement in other care and education centres
- Pozostałe powody
Other causes

Opieka zdrowotna i społeczna

Health and social care

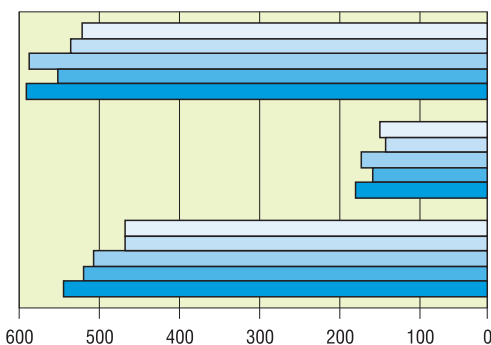
W Polsce wszystkie dzieci i przyszłe matki objęte są bezpłatną opieką zdrowotną. W województwie mazowieckim w 2014 r. opiekę nad pacjentami sprawowało 14461 lekarzy (dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych); spośród nich 544 to specjaliści pediatrii, 168 – specjaliści neonatologii, a 591 – specjaliści położnictwa i ginekologii. Na 100 tys. dzieci i młodzieży w wieku 0–18 lat przypadło 52 pediatrów, na 100 tys. noworodków żywo urodzonych 294 neonatologów, a na 100 tys. kobiet w wieku rozrodczym 46 ginekologów. W szpitalach ogólnych przygotowanych było 4334 łóżka dla dzieci i młodzieży do 18 lat, tj. 42 na 10 tys. osób tej grupy wieku oraz 1234 łóżka i inkubatory dla noworodków, tj. 216 na 10 tys. urodzeń żywych.

In Poland all children and expectant mothers are provided with free health care. In Mazowieckie voivodship in 2014 – patients were under supervision of 14461 doctors (data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior); among them 544 were paediatrics specialists, 168 – neonatology specialists, and 591 – obstetrics and gynaecology specialists. There were 52 paediatricians per 100 thous. children and youth at age 0–18, 294 neonatologists per 100 thous. newborns live born, and 46 gynaecologists per 100 thous. women of reproductive age. In general hospitals there were 4334 beds for children and youths until 18 years of age, i.e. 42 per 10 thous. persons of this age group, and 1234 beds and incubators for newborns, i.e. 216 per 10 thous. live births.

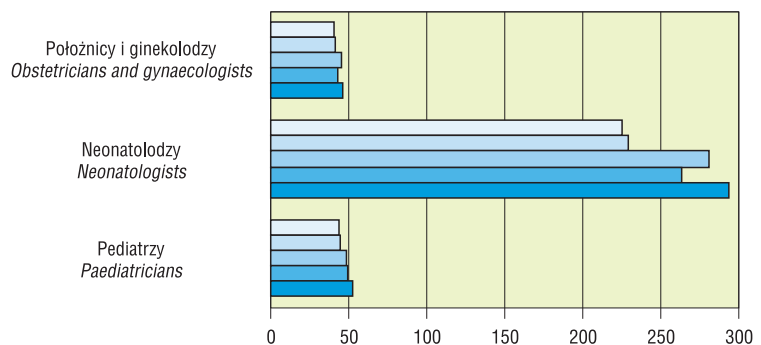
LEKARZE^a WYBRANYCH SPECJALIZACJI ZAPEWNIĄCY OPIEKĘ ZDROWOTNĄ NAD MATKĄ I DZIECKIEM

Stan w dniu 31 XII
DOCTORS^a OF SELECTED SPECIALIZATIONS PROVIDING HEALTH CARE FOR MOTHER AND CHILD
As of 31 XII

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH
IN ABSOLUTE NUMBERS

NA 100 TYS. LUDNOŚCI^b
PER 100 THOUS. POPULATION^b

□ 2010 □ 2011 □ 2012 □ 2013 □ 2014

^a Od 2012 r. łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej i spraw wewnętrznych. ^b W przypadku lekarzy: położników i ginekologów – kobiety w wieku 15–49 lat, neonatologów – noworodki żywo urodzone, pediatrów – dzieci w wieku 0–18 lat.

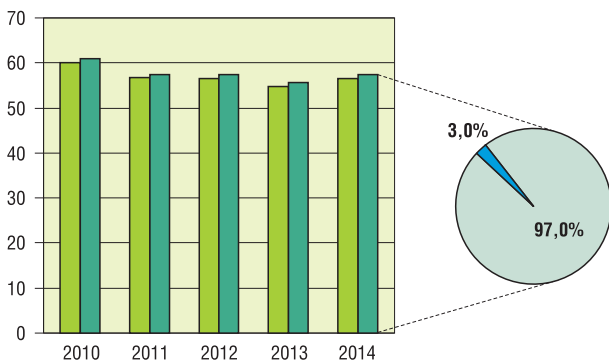
Źródło: w zakresie lekarzy – dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

^a Since 2012 data include health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior. ^b In the case of doctors of: obstetrics and gynaecology – women at age 15–49, neonatology – newborns live born, paediatrics – children at age 0–18.

Source: as regards doctors – data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior.

PORODY I URODZENIA DELIVERIES AND BIRTHS

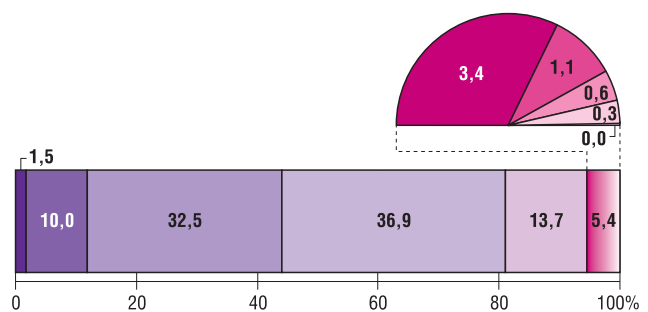
tys.
thous.

■ Porody Deliveries ■ Urodzenia Births
□ pojedyncze single □ wielorakie multiple

STRUKTURA URODZEŃ ŻYWYCH WEDŁUG WAGI NOWORODKA PRZY URODZENIU W 2014 R.

STRUCTURE OF LIVE BIRTH BY WEIGHT OF NEW BORN INFANT IN 2014

Waga noworodka: Weight of infant:
■ 4500 g i więcej and more
■ 4499–4000
■ 3999–3500
■ 3499–3000
■ 2999–2500
■ poniżej 2500 g below
■ 2499–2000 g
■ 1999–1500
■ 1499–1000
■ 999–600
□ poniżej 600 g below

Dane nie obejmują ochrony zdrowia w zakładach karnych oraz do 2011 r. resortu obrony narodowej i resortu spraw wewnętrznych.
Data do not include health care in prisons and until 2011 the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior.

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	2013	2014	SPECIFICATION
Lekarze neonatolodzy^a	137	131	161	146	168	Doctors of neonatology^a
Lekarze pediatrzy^a	464	465	504	517	544	Doctors of paediatry^a
Na 100 tys. dzieci i młodzieży w wieku 0—18 lat ^a	44,1	44,4	48,3	49,7	52,2	Per 100 thous. children and youth at age 0—18 ^a
Dzieci i młodzież w wieku 0—18 lat^{ab} ze stwierdzonymi scho- rzeniami	186389	234002	188729	200467	200275	Children and youth at age 0—18^{ab} with confirmed dis- eases
Na 1000 ludności w wieku 0—18 lat ^a z ogółem:	177,34	223,63	180,86	192,66	192,02	Per 1000 population at age 0—18 ^a of total:
nowotwory	0,79	1,52	1,76	2,01	2,77	neoplasms
choroby tarczycy	3,44	4,00	3,56	4,21	4,22	thyroid diseases
cukrzyca	1,60	1,74	1,36	1,73	1,65	diabetes mellitus
niedożywienie	3,00	2,80	2,20	2,20	2,36	malnutrition
otyłość	13,59	15,17	12,47	13,35	12,08	obesity
zaburzenia odżywiania	2,96	2,82	2,24	2,17	2,05	eating disorders
upośledzenie umysłowe	3,00	3,15	2,49	2,51	2,35	mental retardation
padaczka	3,39	4,00	3,09	3,67	3,88	epilepsy
zaburzenia refrakcji i akomodacji oka	26,09	29,33	23,88	23,44	21,23	eye refraction and accommoda- tion disorders
dychawica oskrzelowa	24,94	30,23	24,19	27,47	30,32	asthma
alergie pokarmowe	11,80	13,44	10,11	9,20	9,37	dietary allergies
alergie skórne	13,30	14,46	10,33	10,75	9,37	skin allergies
zniekształcenia kręgosłupa	33,49	36,57	31,45	30,70	28,82	spine deformations
wady rozwojowe	8,84	11,35	10,06	10,31	10,89	malformations
zaburzenia rozwoju	10,41	11,35	10,09	10,85	11,20	grown disorders
Zachorowania na:						Incidence of:
Nowotwory złośliwe ^c u dzieci i młodzieży w wieku 0—19 lat	97	119	112	126	.	Malignant neoplasms ^c at children and youth at age 0—19
na 100 tys. ludności w wieku 0—19 lat	8,64	10,68	10,11	11,43	.	per 100 thous. population at age 0—19
Biegunki u dzieci do lat 2	3683	4517	4430	6745	6872	Acute diarrhoea at children up to the age of 2
na 10 tys. dzieci w wieku do lat 2	297	375	380	598	621	per 10 thous. children up to age 2
Gruźlicę u dzieci i młodzieży w wieku 0—19 lat	37	82	88	90	47	Tuberculosis at children and youth at age 0—19
na 100 tys. ludności w wieku 0—19 lat	3,30	7,36	7,94	8,16	4,28	per 100 thous. population at age 0—19

^a Stan w dniu 31 XII. ^b Pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej (rodzinnej). ^c Dotyczy przypadków nowo zarejestrowanych.

Źródło: w zakresie lekarzy – dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, w zakresie dzieci i młodzieży ze stwierdzonymi schorzeniami – dane Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie, w zakresie zachorowań na: nowotwory złośliwe – dane Instytutu Onkologii w Warszawie [2], biegunki – dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – PZH [3], gruźlicę – dane Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc.

^a As of 31 XII. ^b Under supervision of basic health care doctor (family doctor). ^c Concerns newly registered cases.

Source: in regard to doctors – data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior, in regard to children and youth with confirmed diseases – data of the Mazovian Voivodship Office in Warsaw, in regard to incidence of: malignant neoplasms – data of the Institute of Oncology in Warsaw [2], diarrhoea – data of the National Institute of Public Health – National Institute of Hygiene [3], tuberculosis – data of the Tuberculosis and Lung Diseases Institute.

ODSETEK DZIECI ZASZCZEPIONYCH PRZECIW NIEKTÓRYM CHOROBYM ZAKAŻNYM W 2014 R.

Stan w dniu 31 XII

SHARE OF CHILDREN VACCINATED AGAINST SELECTED INFECTIOUS DISEASES IN 2014

As of 31 XII

Stan zaszczepienia dzieci przeciw: State of vaccination of children against:	
gruźlicy szczepionką BCG tuberculosis BCG-vaccinated	93,6% — noworodki (w ciągu roku) ^a newborns (during the year) ^a
błonicy/tężcowi (3 dawki) diphtheria/tetanus (3 doses)	97,8%
krztuścowi (3 dawki) whooping cough (3 doses)	97,8%
porażeniu dziecięcemu nagminnemu (2 dawki) acute poliomyelitis (2 doses)	97,8%
wirusowemu zapaleniu wątroby typu B (3 dawki) viral hepatitis type B (3 doses)	99,4%
odrze/świniec/różyczce (1 dawka) measles/mumps/rubella (1 dose)	94,9% — w 3 roku życia (ur. w 2012 r.) in 3 rd year of life (born in 2012)
różyczce (1 dawka) rubella (1 dose)	98,1% — w 12 roku życia (ur. w 2003 r.) ^b in 12 th year of life (born in 2003) ^b

^a Udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych urodzeń żywych. ^b Dotyczy dziewcząt.

Źródło: dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – PZH [3].

Source: data of the National Institute of Public Health – National Institute of Hygiene [3].

BILANS ZDROWIA DZIECI I MŁODZIEŻY W 2014 R.

BALANCE OF HEALTH OF CHILDREN AND YOUTH IN 2014

Zbadani w % ogółu podlegających badaniu
Researched in % of total subjected to research

W wieku / klasie: Aged / grade:	2 lat years	76,0%
	4 lat years	65,2%
	5 lat (tylko u dziecka nie odbywającego przygotowania przedszkolnego) 5 years (only in case of a child not attending pre-primary education establishments)	59,2%
	Roczne obowiązkowe przygotowanie przedszkolne Obligatory 1-year pre-primary education	76,3%
	III klasa szkoły podstawowej 3rd grade of primary school	74,9%
	I klasa gimnazjum 1st grade of lower secondary school	59,1%
	I klasa szkoły ponadgimnazjalnej 1st grade of upper secondary schools	62,9%
	Ostatnia klasa szkoły ponadgimnazjalnej do ukończenia 19 roku życia Last grade of upper secondary school up to 19 years of age	53,7%

Źródło: dane Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie.

Source: data of the Mazovian Voivodship Office in Warsaw.

DZIECI I MŁODZIEŻ W WIEKU 0—18 LAT^a ZE STWIERDZONYMI SCHORZENIAMI

Stan w dniu 31 XII

CHILDREN AND YOUTH AT AGE 0—18ª WITH CONFIRMED DISEASES

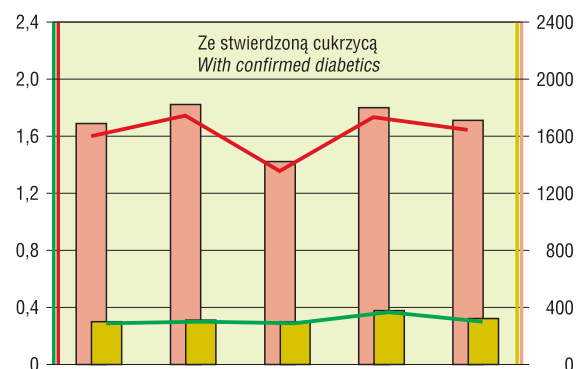
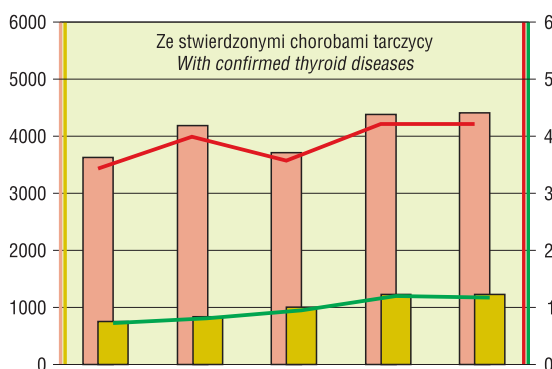
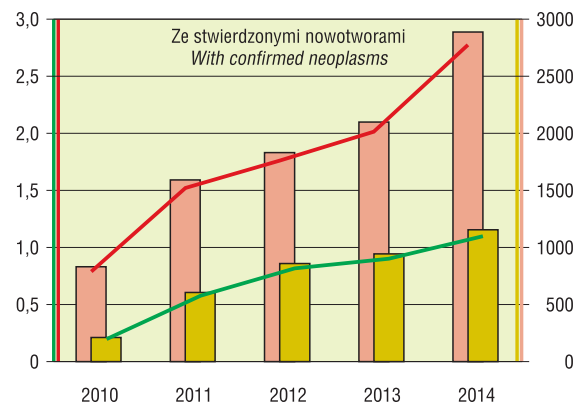
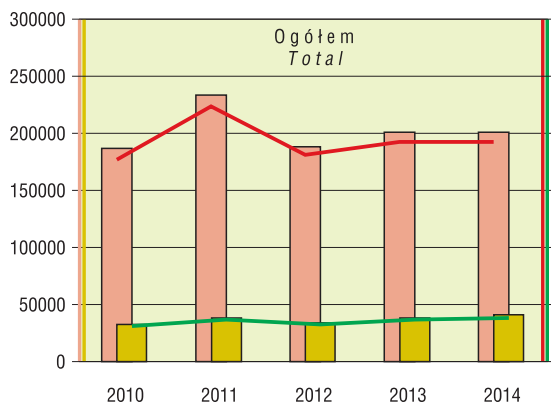
As of 31 XII

■ — Ogółem
 Total
 ■ — W tym osoby, u których schorzenie stwierdzono po raz pierwszy
 Of which persons whose disease was confirmed for the first time

w liczbach bezwzględnych
in absolute numbers

na 1000 ludności w wieku 0—18 lat
per 1000 population at age 0—18

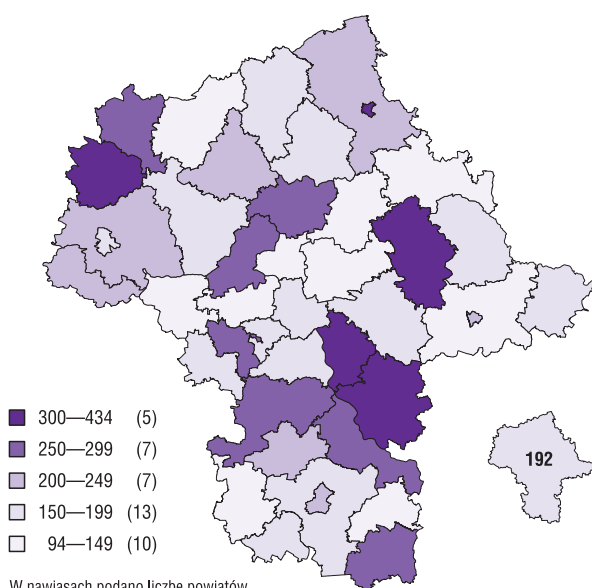
w liczbach bezwzględnych
in absolute numbers

^a Pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej (rodzinnego).
 Źródło: dane Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie.
^a Under supervision of basic health care doctor (family doctor).
 Source: data of the Mazovian Voivodship Office in Warsaw.

DZIECI I MŁODZIEŻ W WIEKU 0—18 LAT^a ZE STWIERDZONYMI SCHORZENIAMI NA 1000 LUDNOŚCI DANEJ GRUPY WIEKU W 2014 R. (stan w dniu 31 XII)

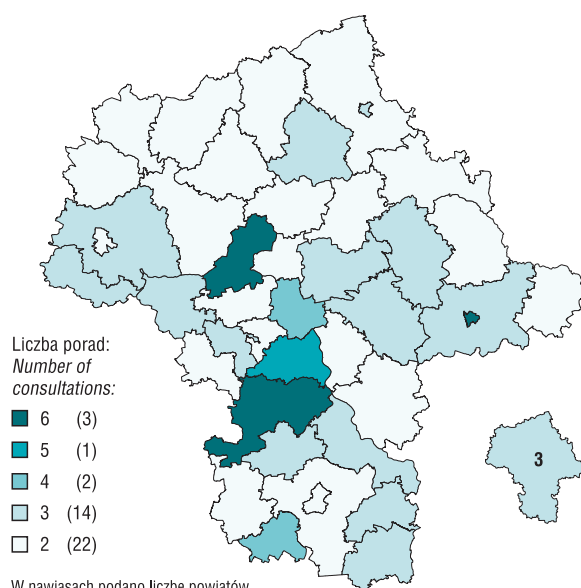
CHILDREN AND YOUTH AT AGE 0—18^a WITH CONFIRMED DISEASES PER 1000 POPULATION OF GIVEN AGE GROUP IN 2014 (as of 31 XII)

W nawiasach podano liczbę powiatów.
 Number of powiats is given in brackets.

PORADY PROFILAKTYCZNE^b UDZIELONE PRZEZ LEKARZY DZIECIOM ZDROWYM DO LAT 3 NA 1 OSOBĘ DANEJ GRUPY WIEKU ZAREJESTROWANĄ W PORADNI W 2014 R.

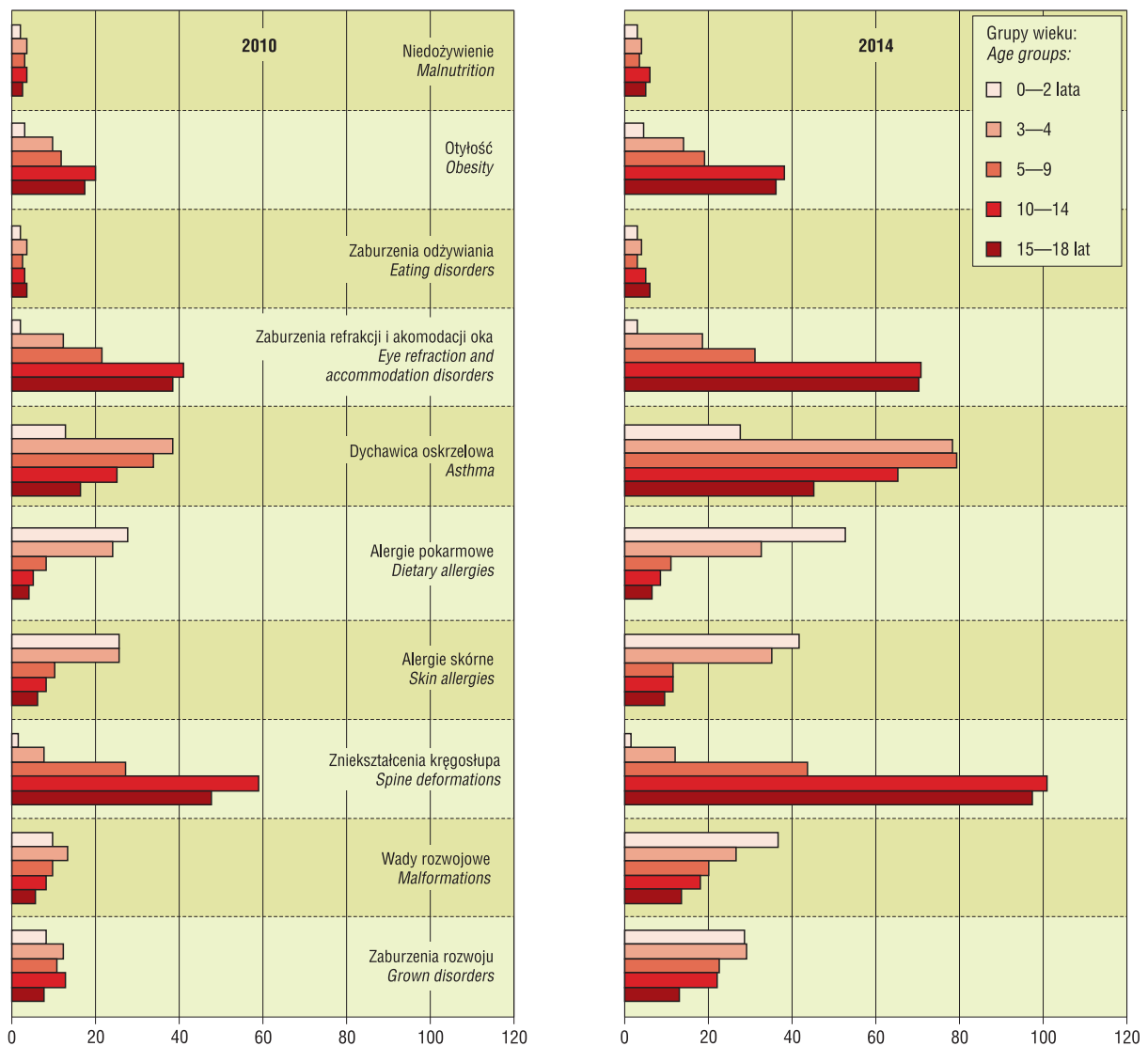
PREVENTIVE CONSULTATIONS^b PROVIDED BY THE DOCTORS FOR HEALTHY CHILDREN UNTIL 3 YEARS OF AGE PER 1 PERSON OF GIVEN AGE GROUP REGISTERED IN THE OUT-PATIENT DEPARTMENT IN 2014

W nawiasach podano liczbę powiatów.
 Number of powiats is given in brackets.

^a Pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej (rodzinnego). ^b Ogółem w podstawowej opiece zdrowotnej.
 Źródło: dane Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie.
^a Under supervision of basic health care doctor (family doctor). ^b Total in primary health care.
 Source: data of the Mazovian Voivodship Office in Warsaw.

WYBRANE STWIERDZONE SCHORZENIA U DZIECI I MŁODZIEŻY^a NA 1000 LUDNOŚCI DANEJ GRUPY WIEKU
 Stan w dniu 31 XII
 SELECTED CONFIRMED DISEASES AT CHILDREN AND YOUTH^a PER 1000 POPULATION OF GIVEN AGE GROUP
 As of 31 XII

^a Patrz notka ^a i źródło danych na str. 28. ^a See footnote ^a and source of data on page 28.

Z danych Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie wynika, że według stanu na koniec 2014 r. pod opieką lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej (rodzinnych) pozostawało 851,7 tys. dzieci i młodzieży, w tym 200,3 tys. miało stwierdzone schorzenia. Najczęściej występującym schorzeniem była dychawica oskrzelowa; w 2014 r. na 1000 ludności w wieku 0–18 lat stwierdzono je u 30 osób, a w 2010 r. – u 25. Kolejnymi co do częstotliwości stwierdzonymi schorzeniami były: zniekształcenia kręgosłupa (udział w promilach wyniósł odpowiednio 29 i 31), zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (21 i 24), otyłość (po 12), zaburzenia rozwoju i wady rozwojowe po 11 (w 2010 r. po 10).

Analizując dane według wieku dzieci można stwierdzić, że dla poszczególnych grup wieku charakterystyczne są różne schorzenia. W 2014 r. wśród dzieci do 2 lat najczęściej stwierdzono alergii pokarmowych, w grupie wieku 3–4 lata najczęściej było przypadków dychawicy oskrzelowej, natomiast wśród dzieci starszych (5–18 lat) – zniekształceń kręgosłupa, dychawicy oskrzelowej oraz zaburzeń refrakcji i akomodacji oka.

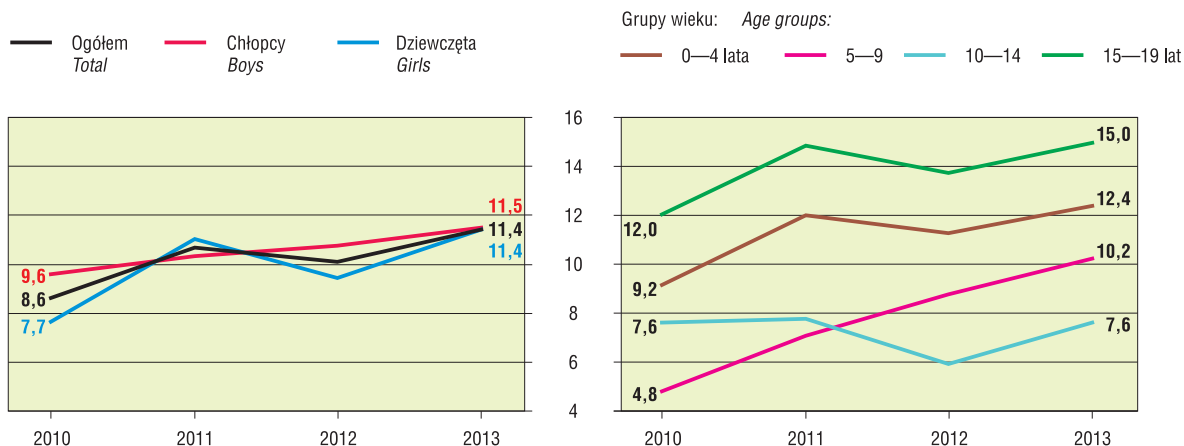
Według danych Instytutu Onkologii w Warszawie za lata 2010–2013 w województwie mazowieckim na 100 tys. osób poniżej 20 lat notowano średnio od 9 do 11 nowych przypadków zachorowań na nowotwory złośliwe; więcej przypadków notowano wśród chłopców niż wśród dziewcząt. W 2013 r. największe ryzyko zachorowania na nowotwory złośliwe było w przedziale wieku 15–19 lat, a najniższe w grupie 10–14 lat; wskaźnik zachorowalności w tych grupach wyniósł odpowiednio 15,0 i 7,6.

According to the data of the Mazovian Voivodship Office in Warsaw, as of the end of 2014, doctors of basic health care (family doctors) had in charge 851,7 thous. children and youth, of which 200,3 thous. with confirmed diseases. The most common was asthma; in 2014, per 1000 population at age 0–18 there were 30 confirmed cases of this disease and in 2010 – 25. Subsequent confirmed diseases in decreasing order of frequency are: spine deformations (share per mille amounted to 29 in 2014 and 31 in 2010), eye refraction and accommodation disorders (21 and 24, respectively), obesity (both 12), developmental disorders and malformations – both 11 per mille (in 2010, both 10).

Analysing the data by age of children it can be stated that different diseases are typical for different age groups. In 2014, among children up to 2 years dietary allergies were confirmed most frequently, in the age group 3–4 years – asthma, whereas among older children (aged 5–18) the most numerous were spine deformations, asthma and eye refraction and accommodation disorders.

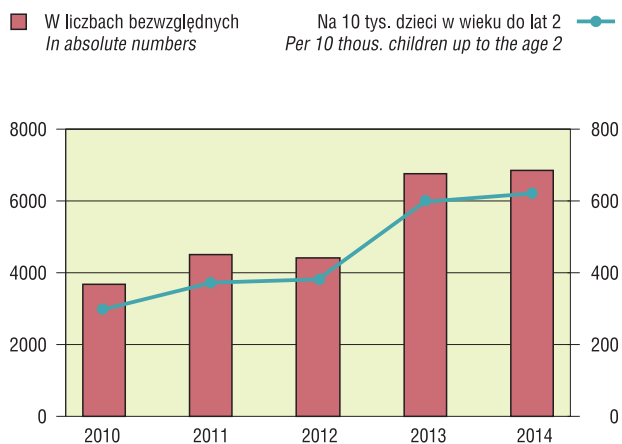
According to the data of the Institute of Oncology for 2010–2013, in Mazowieckie voivodship an average of 9 to 11 new cases of malignant neoplasms were recorded per 100 thous. population at age under 20; more cases were recorded among boys than girls. In 2013, the risk of malignant neoplasm was the highest in the age group 15–19 years and the lowest – in the age group 10–14 years; incidence rate in these groups amounted to 15,0 and 7,6 respectively.

ZACHOROWANIA^a NA NOWOTWORY ZŁOŚLIWE U DZIECI I MŁODZIEŻY W WIEKU 0—19 LAT NA 100 TYS. LUDNOŚCI DANEJ PŁCI I GRUPY WIEKU
INCIDENCE^a OF MALIGNANT NEOPLASMS AT CHILDREN AND YOUTH AT AGE 0—19 PER 100 THOUS. POPULATION OF GIVEN SEX AND AGE GROUP

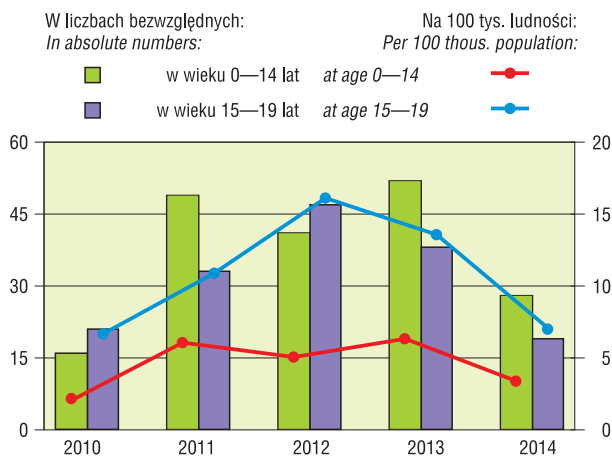
^a Dotyczy przypadków nowo zarejestrowanych.
 Źródło: dane Instytutu Onkologii w Warszawie [2].
^a Concerns newly registered cases.
 Source: data of the Institute of Oncology in Warsaw [2].

ZACHOROWANIA NA BIEGUNKI U DZIECI W WIEKU DO LAT 2
INCIDENCE OF DIARRHOEA IN CHILDREN UP TO THE AGE OF 2

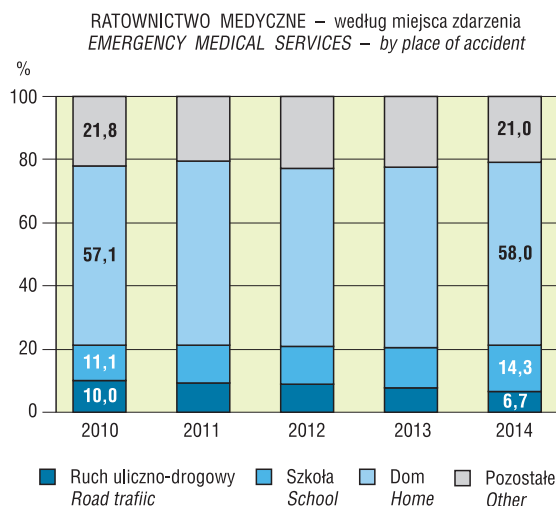
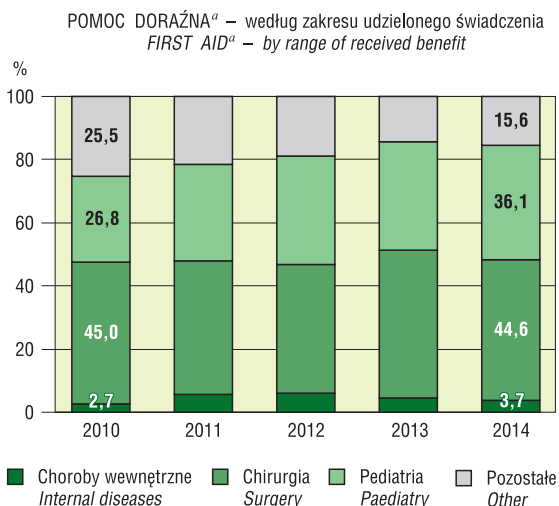
Źródło: dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – PZH [3].
 Source: data of the National Institute of Public Health – National Institute of Hygiene [3].

ZACHOROWANIA NA GRUŻLICĘ U DZIECI I MŁODZIEŻY WEDŁUG GRUP WIEKU
INCIDENCE OF TUBERCULOSIS AT CHILDREN AND YOUTH BY AGE GROUPS

Źródło: dane Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc.
 Source: data of the Tuberculosis and Lung Diseases Institute.

STRUKTURA ŚWIADCZEŃ ZDROWOTNYCH UDZIELONYCH DZIECIOM I MŁODZIEŻY DO 18 ROKU ŻYCIA
W RAMACH POMOCY DORAŻNEJ I RATOWNICTWA MEDYCZNEGO
STRUCTURE OF HEALTH CARE BENEFITS PROVIDED FOR CHILDREN AND YOUTH UNTIL 18 YEARS OF AGE
IN SCOPE OF FIRST AID AND EMERGENCY MEDICAL SERVICES

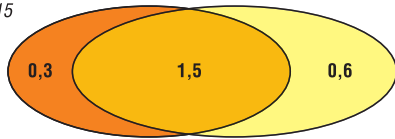

^a W izbie przyjęć lub szpitalnym oddziale ratunkowym w trybie ambulatoryjnym.
^a In the admission room or hospital emergency ward in out-patient mode.

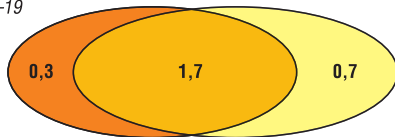
OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE W WIEKU 0—19 LAT (dane NSPLiM 2011; stan w dniu 31 III)
DISABLED PERSONS AT AGE 0—19 (data of the Population and Housing Census 2011; as of 31 III)

W % LUDNOŚCI DANEJ GRUPY WIEKU
 IN % OF TOTAL POPULATION OF GIVEN AGE GROUP

W wieku 0—15 lat
 At age 0—15

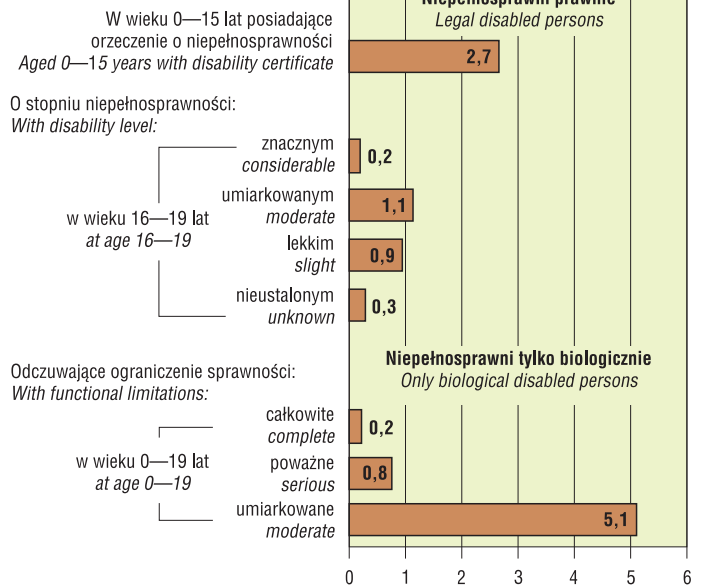
W wieku 16—19 lat
 At age 16—19

Niepełnosprawni:
 Disabled persons:

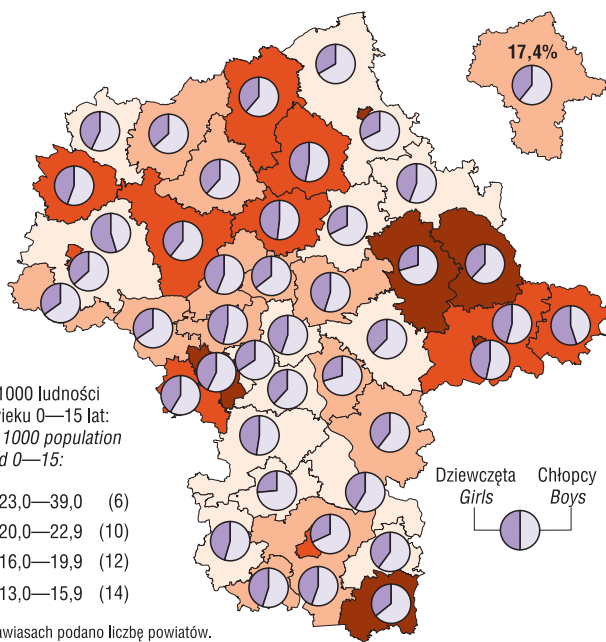
- wyłącznie prawnie
exclusively legal
- prawnie i biologicznie
legal and biological
- wyłącznie biologicznie
exclusively biological

WEDŁUG STOPNIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI^a
 BY LEVEL OF DISABILITY^a

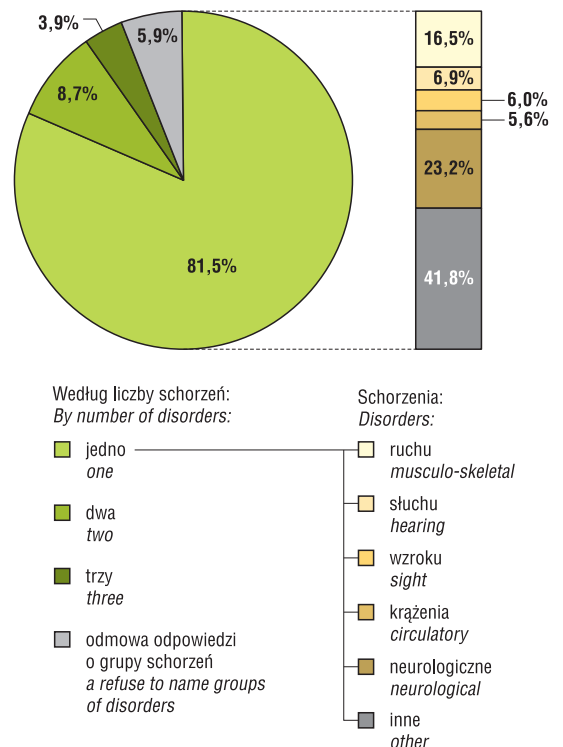

^a Na 1000 ludności danej grupy wieku.
^a Per 1000 population of given age group.

OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE PRAWNIE W WIEKU 0—15 LAT POSIADAJĄCE ORZECZENIE O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI (dane NSPLiM 2011; stan w dniu 31 III)
PERSONS LEGALLY DISABLED AGED 0—15 YEARS WITH DISABILITY CERTIFICATE (data of the Population and Housing Census 2011; as of 31 III)

OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE BIOLOGICZNIE W WIEKU 0—17 LAT (dane NSPLiM 2011; stan w dniu 31 III)
PERSONS BIOLOGICALLY DISABLED AGED 0—17 YEARS (data of the Population and Housing Census 2011; as of 31 III)

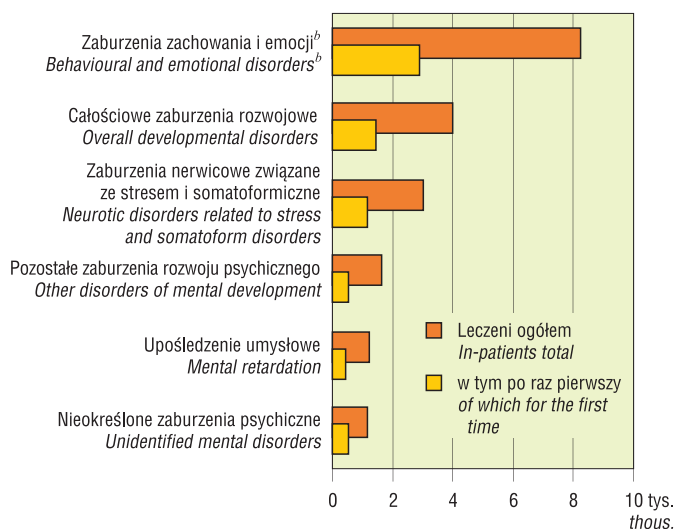
Za dziecko niepełnosprawne, zgodnie z przyjętą w spisie definicją niepełnosprawności, była uznana osoba w wieku 0—15 lat, która posiadała aktualne orzeczenie o niepełnosprawności. Jako niepełnosprawne uznano także dzieci bez prawnego orzeczenia, ale odczuwające ograniczenia sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku. Ze względu na specyfikę i wrażliwość tematu pozyskanie informacji o niepełnosprawności w NSP 2011 odbywało się na zasadzie dobrowolności, a informacji na temat dzieci udzielali rodzice lub opiekunowie.

Disabled child, according to the definition adopted in the Census, is a person aged 0—15 years old, with valid confirmation of disability. As disabled were also acknowledged children without legal confirmation, but with certain functional limitations in performing activities basic for their age. Due to specificity and sensibility of the subject, giving information on disability in the 2011 Census was voluntary, and information on children was given by their parents or guardians.

W województwie mazowieckim w 2011 r. liczba niepełnosprawnych dzieci w wieku 0–15 lat wyniosła 15,1 tys., co stanowiło 1,7% ogółu dzieci w tym wieku; większy udział był wśród chłopców (2,0%) niż wśród dziewczynki (1,4%). W zbiorowości niepełnosprawnych dzieci przeważali chłopcy (60,2%) nad dziewczynkami (39,8%). Wśród ogółu osób niepełnosprawnych prawnie w miastach udział najmłodszych niepełnosprawnych (w wieku 0–15 lat) wyniósł 4,2%; częściej byli to chłopcy (5,2%) niż dziewczynki (3,3%). Natomiast na wsi odsetek niepełnosprawnych prawnie w tym wieku był wyższy niż w miastach i wyniósł 6,7% (chłopcy stanowili 7,2%, a dziewczynki 6,1%). Należy podkreślić, że wśród niepełnosprawnych dzieci są takie, które mimo prawnego orzeczenia o niepełnosprawności, nie posiadały – według deklaracji rodziców – schorzenia powodującego ograniczenia w ich codziennym funkcjonowaniu (stanowiły one 15,3% ogółu niepełnosprawnych). Zdecydowana większość doświadcza trudności w wykonywaniu codziennych obowiązków. Najwięcej, bo 55,8% odczuwało ograniczenia niepełnosprawności w umiarkowanym stopniu. Znacznie mniej – 17,8% było wskazań na poważne ograniczenia w wykonywaniu codziennych czynności, natomiast 11,2% dzieci ma ograniczenia sprawności określane jako całkowite.

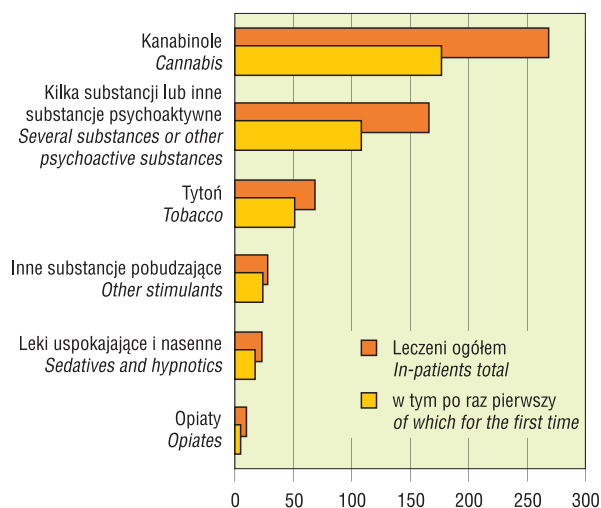
In Mazowieckie voivodship in 2011 the number of disabled children aged 0–15 years amounted to 15,1 thousand, which made up 1,7% of total children of that age; share of boys was higher (2,0%) than among girls (1,4%). Among disabled children boys (60,2%) outnumbered girls (39,8%). Among total legally disabled persons in urban areas the share of the youngest disabled (aged 0–15 years) amounted to 4,2%; more often they were boys (5,2%) than girls (3,3%). Whereas in rural areas the percentage of the legally disabled of that age was higher than in urban areas reaching 6,7% (boys made up 7,2%, and girls 6,1%). It needs to be emphasised that among disabled children there are such who, despite legal confirmation of disability, did not possess – according to their parents – a disorder, which would have caused limitations in everyday life functioning (they represented 15,3% of the total disabled). Significant majority experiences difficulties in performing everyday duties. Majority, i.e. 55,8% felt moderate limitations of disability. Considerably fewer – 17,8% felt serious limitations in performing everyday activities, whereas 11,2% of children have limitations described as high.

WYBRANE ZABURZENIA PSYCHICZNE DZIECI I MŁODZIEŻY W WIEKU 0–18 LAT^a W 2013 R.
SELECTED MENTAL DISORDERS OF CHILDREN AND YOUTH AGED 0–18 YEARS^a IN 2013

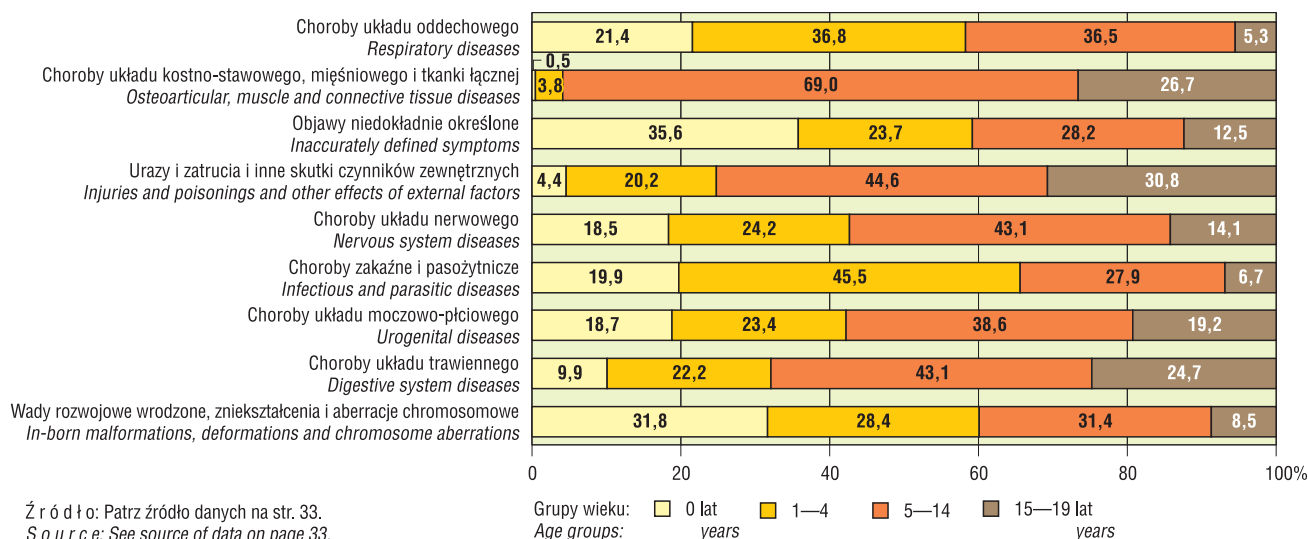
^a Leczeni w poradniach zdrowia psychicznego, leczenia uzależnień i psychologicznych
^b Rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie i w wieku młodzieńczym.
^a Patients in out-patient psychiatric clinics. ^b Usually starting in childhood and adolescence.
Źródło: dane Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie [4].
Source: data of the Mazovian Voivodship Office in Warsaw [4].

WYBRANE ZABURZENIA SPOWODOWANE SUBSTANCJAMI PSYCHOAKTYWNYMI DZIECI I MŁODZIEŻY W WIEKU 0–18 LAT^a W 2013 R.
SELECTED DISORDERS CAUSED BY PSYCHOACTIVE SUBSTANCES OF CHILDREN AND YOUTH AGED 0–18 YEARS^a IN 2013

^a Leczeni w poradniach zdrowia psychicznego, leczenia uzależnień i psychologicznych
^a Patients in out-patient psychiatric clinics.
Źródło: dane Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie [4].
Source: data of the Mazovian Voivodship Office in Warsaw [4].

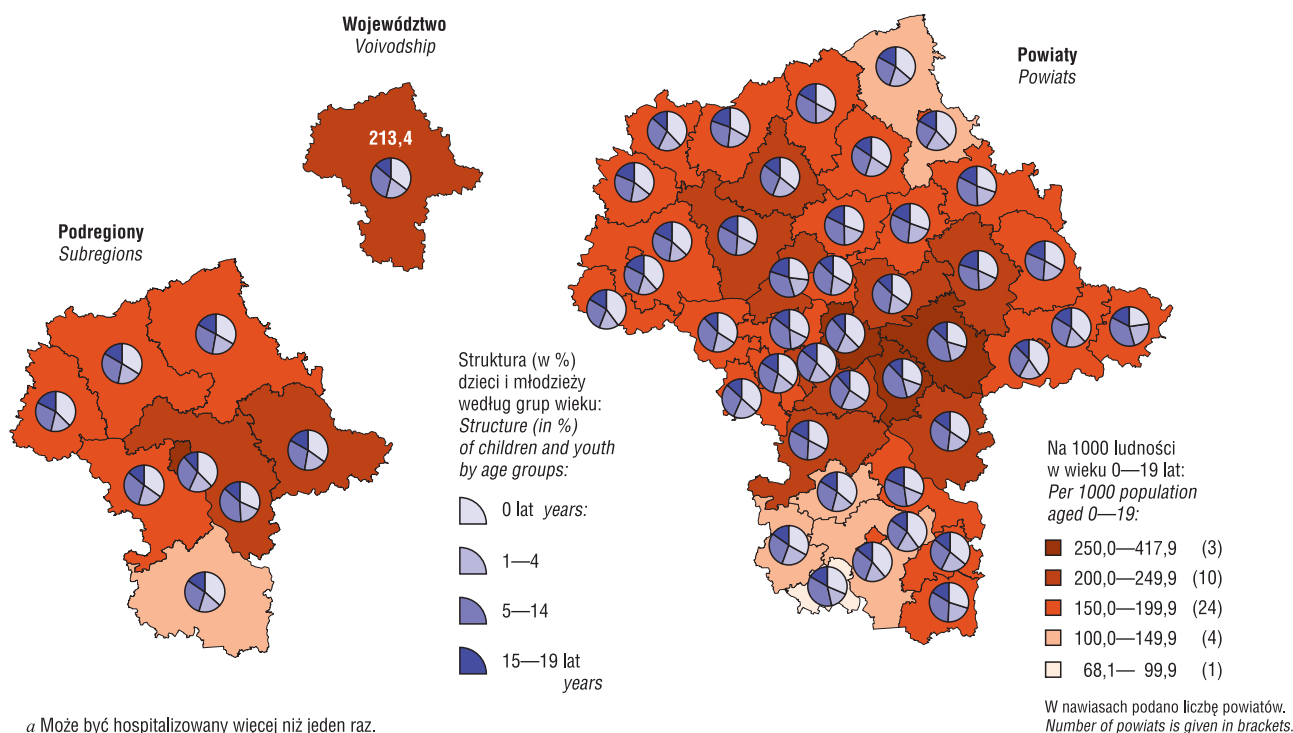
WYBRANE PRZYCZYNY HOSPITALIZACJI DZIECI I MŁODZIEŻY WEDŁUG GRUP WIEKU W 2013 R.
SELECTED CAUSES OF HOSPITALIZATION OF CHILDREN AND YOUTH BY AGE GROUPS IN 2013

Źródło: Patrz źródło danych na str. 33.
Source: See source of data on page 33.

Grupy wieku: 0 lat, 1–4, 5–14, 15–19 lat
Age groups: 0 years, 1–4, 5–14, 15–19 years

HOSPITALIZACJA DZIECI I MŁODZIEŻY W WIEKU 0—19 LAT WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA PACJENTA^a W 2013 R.
HOSPITALIZATIONS OF CHILDREN AND YOUTH AGED 0—19 YEARS BY PLACE OF RESIDENCE^a IN 2013

^a Może być hospitalizowany więcej niż jeden raz.
^a May be hospitalized more than once.

Źródło: dane Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie [5].
Source: data of the Mazovian Voivodship Office in Warsaw [5].

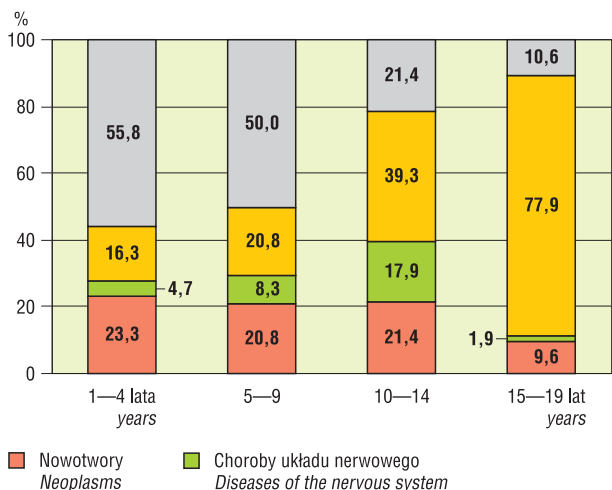
WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	2013	2014	SPECIFICATION
Urodzenia martwe	268	241	212	211	202	Live still births
Na 1000 urodzeń żywych i martwych	4,39	4,19	3,69	3,79	3,52	Per 1000 live and still births
Zgony niemowląt	274	195	248	214	214	Infant deaths
Na 1000 urodzeń żywych	4,51	3,41	4,33	3,86	3,75	Per 1000 live births
Zgony dzieci i młodzieży:						Deaths of children and youth:
W wieku 1—18 lat.....	225	222	201	193	167	At age 1—18
na 100 tys. ludności danej grupy wieku.....	22,7	22,4	20,3	19,5	16,9	per 100 thous. population of given age group
W wieku 1—19 lat.....	258	269	244	236	199	At age 1—19
na 100 tys. ludności danej grupy wieku.....	24,3	25,5	23,2	22,5	19,0	per 100 thous. population of given age group
w tym na:						of which:
nowotwory	3,1	2,9	2,7	2,7	3,0	neoplasms
urazy i zatrucia według zewnętrznej przyczyny.....	13,5	14,6	13,5	12,9	10,0	injuries and poisonings by external cause
Przeciętne dalsze trwanie życia:						Life expectancy:
Noworodka: chłopcy	72,55	72,69	72,92	73,38	73,95	At birth: males
dziewczynki.....	81,04	81,55	81,33	81,60	81,84	females
Dziecka w wieku 15 lat: chłopcy	58,05	58,17	58,39	58,84	59,36	Of child at age 15: males
dziewczynki	66,53	66,89	66,78	66,98	67,26	females

O stanie zdrowia dzieci najlepiej świadczą współczynniki umieralności. W województwie mazowieckim w latach 2010–2014 pozytywnym zjawiskiem był obserwowany nieprzerwanie spadek umieralności dzieci i młodzieży w wieku 1–18 lat, któremu towarzyszył trend malejącej umieralności niemowląt i umieralności okołoporodowej. W rozpatrywanym okresie współczynnik zgonów niemowląt (wyrażający liczbę zgonów dzieci poniżej 1 roku życia na 1000 urodzeń żywych) zmniejszył się z 4,51 do 3,75, a współczynnik umieralności okołoporodowej (urodzenia martwe i zgony niemowląt w wieku 0–6 dni na 1000 urodzeń żywych i martwych) – z 6,88 do 5,62. Natężenie zgonów dzieci i młodzieży w wieku 1–18 lat w przeliczeniu na 100 tys. osób tej grupy wieku zmniejszyło się z 22,7 do 16,9. Najniższą umieralność obserwuje się w grupie wieku 5–9 lat (w 2014 r. 8 zgonów na 100 tys. osób tej grupy wieku), a najwyższą w grupie 15–18 lat (34 zgony). Częściej umierają chłopcy niż dziewczęta – w 2014 r. na 100 tys. osób danej płci odnotowano 20 zgonów chłopców wobec 14 zgonów dziewcząt.

The health condition of children can best be seen through death rates. In Mazovian voivodship between 2010 and 2014 was observed continuous decrease in mortality of children and youth aged 1–18 years, accompanied by a trend of decreasing infant and perinatal mortality. In the discussed period the value of infant deaths rate (measuring the number of deaths of children aged below 1 per 1000 live births) decreased from 4,51 to 3,75, and perinatal mortality rate (stillbirths and deaths of neonates in the first six days of life per 1000 live and still births) from 6,88 to 5,62. Intensity of deaths of children and youth aged 1–18 years per 100 thous. of this age group decreased from 22,7 to 16,9. The lowest mortality was observed in the age group 5–9 (in 2014 8 deaths per 100 thous. of this age group), and the highest in the group of 15–18 years (34 deaths). More likely die boys than girls – in 2014 per 100 thous. persons of given sex 20 deaths was reported in comparison to 14 deaths of girls.

STRUKTURA ZGONÓW DZIECI I MŁODZIEŻY W WIEKU 1—19 LAT WEDŁUG PRZYCZYN W 2014 R.

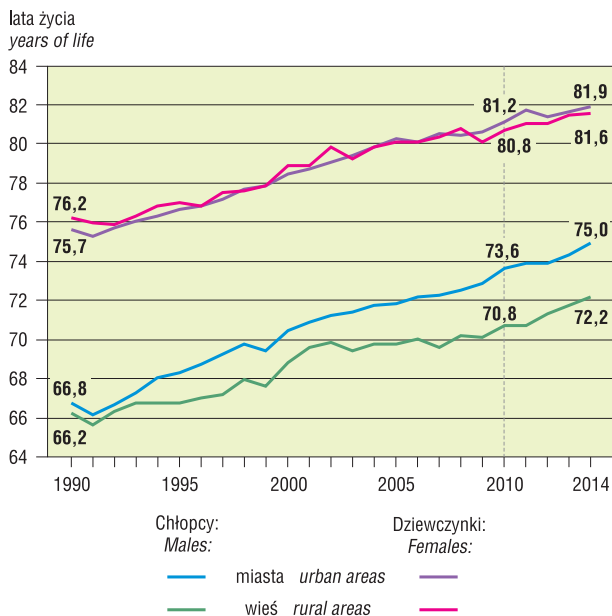
STRUCTURE OF CHILDREN AND YOUTH DEATHS AT AGE 1—19 BY CAUSES IN 2014

■ Nowotwory
Neoplasms
■ Choroby układu nerwowego
Diseases of the nervous system
■ Urazy i zatrucia według zewnętrznej przyczyny
Injuries and poisonings by external cause
■ Pozostałe przyczyny
Other causes

PRZECIĘTNE TRWANIE ŻYCIA NOWORODKA URODZONEGO W LATACH 1990—2014

LIFE EXPECTANCY AT BIRTH IN 1990—2014

Chłopcy: Males:
 — miasto urban areas
 — wieś rural areas
 Dziewczynki: Females:
 — miasto urban areas
 — wieś rural areas

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	2013	2014	SPECIFICATION
Rodziny objęte pomocą społeczną z dziećmi do 18 roku życia pozostającymi na utrzymaniu.....	85121	81772	73481	73840	69197	Families covered by social assistance with dependent children up to age 18
w tym rodziny niepełne	25631	24624	21947	22661	21367	of which incomplete families
miasta	39608	37889	32760	32464	30626	urban areas
wieś	45513	43883	40721	41376	38571	rural areas
Dzieci ^a do 18 roku życia pozostające na utrzymaniu w rodzinach objętych pomocą społeczną w tys.	188,9	179,3	162,6	161,0	149,0	Dependent children ^a up to age 18 in families covered by social assistance in thous.
w % ogółu ludności w wieku 0—18 lat.....	18,0	17,1	15,6	15,5	14,3	in % of total population at age 0—18
Mieszkańcy ^b w wieku 0—18 lat stacjonarnych zakładów pomocy społecznej ^c	309	347	376	347	291	Residents ^b at age 0—18 in stationary homes and facilities of social welfare ^c
na 10 tys. ludności w wieku 0—18 lat.....	3	3	4	3	3	per 10 thous. population at age 0—18

^a Szacunek własny na podstawie danych o rodzinach objętych pomocą społeczną według liczby dzieci w rodzinie. ^b Stan w dniu 31 XII. ^c Łącznie z filiami.

Źródło: w zakresie rodzin i dzieci w rodzinach objętych pomocą społeczną – dane Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie.

^a Own estimate on the basis of data on families covered by social assistance by number of children. ^b As of 31 XII. ^c Including branches.

Source: in regard to families and children covered by social assistance – data of the Mazovian Voivodship Office in Warsaw.

Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej mogą korzystać z pomocy pieniężnej i niepieniężnej w ramach systemu świadczeń społecznych. Według danych Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie w 2014 r. pomocą społeczną objętych było 69,2 tys. rodzin z dziećmi do 18 roku życia pozostającymi na utrzymaniu, z czego 30,9% to rodziny niepełne. Analizując strukturę rodzin według liczby dzieci można stwierdzić, że rodziny z jednym dzieckiem stanowiły 33,8%, z dwójkiem 35,6%, a rodziny wielodzietne 30,5%. Z ogólnej populacji dzieci do 18 lat 14,3% (149,0 tys.) wychowywało się w rodzinie korzystającej z różnych form pomocy społecznej.

W województwie mazowieckim w końcu 2014 r. z usług świadczonych przez zakłady stacjonarne pomocy społecznej korzystało 291 dzieci i młodzieży w wieku do 18 lat, stanowiąc 2,0% ogółu mieszkańców tych jednostek. Najwięcej z nich przebywało w domach dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży – 99 (34,0% ogółu), a w następnej kolejności w domach i na oddziałach przeznaczonych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie – 90 osób (30,9%) i w placówkach dla osób bezdomnych – 39 (13,4%).

Wsparciem dla rodziców sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3, którzy pragną pogodzić obowiązki zawodowe i rodzinne są placówki opieki nad dziećmi w tym wieku. W końcu 2014 r. w województwie mazowieckim w 364 placówkach sprawujących opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3 przebywało 11592 dzieci; najliczniejsza była grupa dwulatków stanowiąca 53,0%. Przeciętna liczba miejsc w żłobkach wyniosła 37, a w oddziałach żłobkowych 27. Kluby dziecięce były zdecydowanie mniejsze od działających żłobków. Przeciętnie dysponowały one 15 miejscami.

Families in difficult situation can benefit from monetary and non-monetary assistance from the social benefits system. In 2014, according to the data of the Mazovian Voivodship Office in Warsaw 69,2 thous. families with dependent children up to the age of 18 were provided with social assistance, of which 30,9% were incomplete families. Analysing the structure of families by the number of children, it can be stated that families with one child constituted 33,8%, with two children 35,6% and families with many children 30,5%. Out of the total population of children up to 18 years of age 14,3% (149,0 thous.) were brought up in a family benefiting from different forms of social assistance.

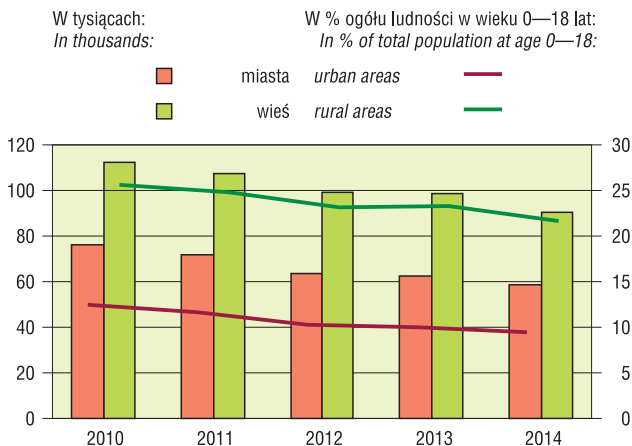
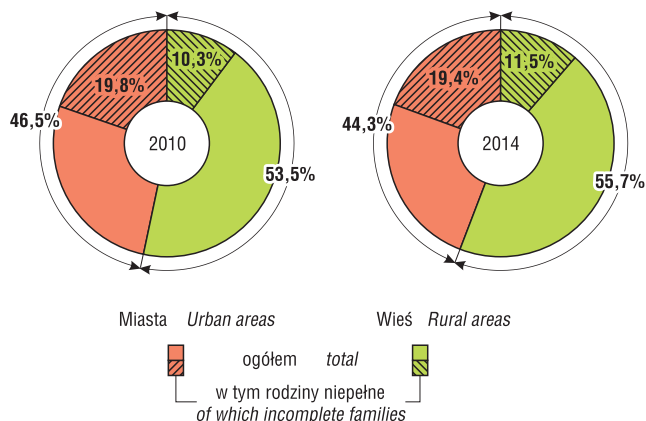
At the end of 2014 in Mazowieckie voivodship, 291 children and youth up to 18 years were provided with services of stationary social welfare facilities, constituting 2,0% of the total number of residents of these units. Majority of them were staying in homes for mothers with minor children and pregnant women – 99 persons (34,0% of the total), next in homes and wards for mentally retarded children and youth – 90 persons (30,9%), and facilities for the homeless – 39 (13,4%).

A support for parents bringing up children up to the age of 3, who want to combine professional and family life are care facilities for children of this age. At the end of 2014, in Mazowieckie voivodship 364 facilities for children aged up to 3 provided care for 11592 children; the most numerous group were the two-year-olds (53,0%). Average number of places in nurseries was 37 and in nursery wards – 27. Kids clubs were significantly smaller than nurseries. They offered an average of 15 places.

RODZINY I DZIECI^a W RODZINACH OBJĘTYCH POMOЦĄ SPOŁECZNĄ WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA
FAMILIES AND CHILDREN^a COVERED BY SOCIAL ASSISTANCE BY PLACE OF RESIDENCE

STRUKTURA RODZIN
STRUCTURE OF FAMILIES

DZIECI^b W RODZINACH
CHILDREN^b IN FAMILIES

^a Do 18 roku życia pozostające na utrzymaniu. ^b Szacunek własny na podstawie danych o rodzinach objętych pomocą społeczną według liczby dzieci w rodzinie.

Źródło: dane Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie.

^a Staying in dependent up to the age of 18. ^b Own estimate on the basis of data on families covered by social assistance by number of children.

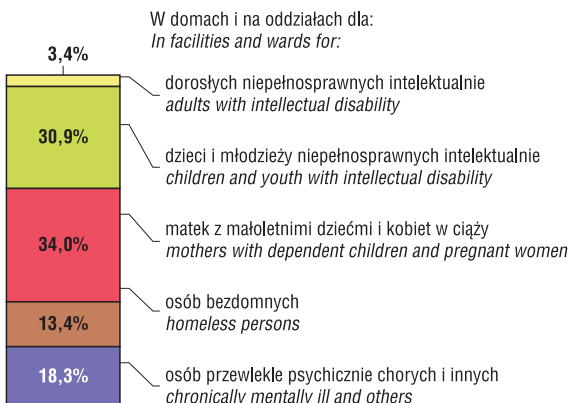
Source: data of the Mazovian Voivodship Office in Warsaw.

STRUKTURA DZIECI I MŁODZIEŻY W WIEKU DO 18 LAT W PLACÓWKACH STACJONARNYCH POMOCY SPOŁECZNEJ^a W 2014 R.

Stan w dniu 31 XII

STRUCTURE OF CHILDREN AND YOUTH UP TO AGE 18 IN STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES^a IN 2014

As of 31 XII

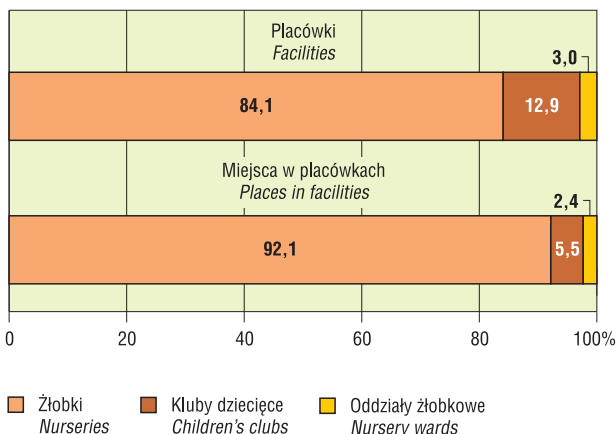
^a Łącznie z filiami.
^a Including branches.

PLACÓWKI OPIEKI NAD DZIEĆMI DO LAT 3 W 2014 R.

Stan w dniu 31 XII

DAY-CARE FACILITIES FOR CHILDREN UP TO THE AGE OF 3 IN 2014

As of 31 XII

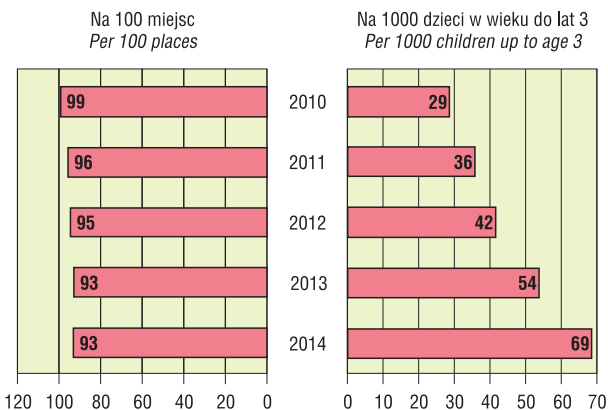

DZIECI W ŻŁOBKACH (z oddziałami żłobkowymi)^a

Stan w dniu 31 XII

CHILDREN IN NURSERIES (including nursery wards)^a

As of 31 XII

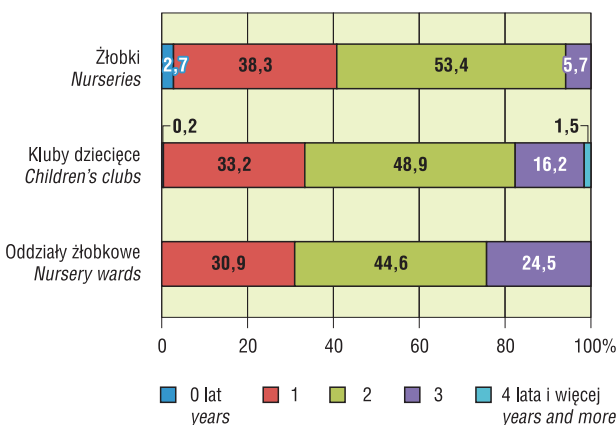
^a Od 2011 r. łącznie z klubami dziecięcymi.
^a Since 2011 including children's clubs.

STRUKTURA DZIECI W PLACÓWKACH OPIEKI NAD DZIEĆMI DO LAT 3 WEDŁUG WIEKU I TYPÓW PLACÓWEK W 2014 R.

Stan w dniu 31 XII

STRUCTURE OF CHILDREN IN DAY-CARE FACILITIES FOR CHILDREN UP TO THE AGE OF 3 BY AGE AND TYPE OF FACILITY IN 2014

As of 31 XII

Nauka i rozrywka

Education and entertainment

DANE MINISTERSTWA EDUKACJI NARODOWEJ (w zakresie wychowania przedszkolnego i edukacji według szczebli kształcenia – str. 38—45, 48—51, 53 oraz w zakresie wychowania pozaszkolnego – str. 56)

DATA OF THE MINISTRY OF NATIONAL EDUCATION (in regard to pre-primary education and education by level – pages 38—45, 48—51, 53 as well as in regard to extracurricular education – page 56)

Dane prezentowane w zakresie wychowania przedszkolnego oraz szkół dla dzieci i młodzieży podano według stanu na początku roku szkolnego (30 IX), natomiast dane o absolwentach – na koniec roku szkolnego. Jeśli nie zaznaczono inaczej, dane podaje się łącznie ze szkołami specjalnymi.

Data regarding pre-primary education as well as schools for children and youth are given as of the beginning of the school year (30 IX), data concerning graduates – as of the end of the school year. Unless otherwise indicated, data is given including special schools.

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	SPECIFICATION
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	161328	177461	187242	201139	194874	Children attending pre-primary education establishments
w tym w wieku 3—6 lat	157007	171986	181727	196177	189287	of which aged 3—6
w % ogółu dzieci danej grupy wieku	72,3	75,2	75,9	79,7	87,7 ^a	in % of children of given age group
W przedszkolach ^b	123494	132845	140879	148394	150212	In nursery schools ^b
W oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych	37834	44616	46363	52745	44662	In pre-primary sections of primary schools
Uczniowie:						Pupils and students:
Szkoły podstawowe	304882	311477	312102	316201	341378	Primary schools
Gimnazja	165869	160549	156187	153633	151608	Lower secondary schools
Szkoły specjalne przysposabiające do pracy	1213	1307	1318	1400	1463	Special job-training schools
Zasadnicze szkoły zawodowe	21116	19670	18356	16915	17388	Basic vocational schools
Licea ogólnokształcące	96640	93653	90755	87713	85520	General secondary schools
Uzupełniające licea ogólnokształcące	168	232	118	—	x	Supplementary general secondary schools
Licea profilowane	7130	5997	3535	1561	x	Specialized secondary schools
Technika	58102	57746	58740	59246	59009	Technical secondary schools
Technika uzupełniająca	590	436	246	93	x	Supplementary technical secondary schools
Szkoły artystyczne ogólnokształcące dające uprawnienia zawodowe	1316	1291	1267	1210	1249	General art schools leading to professional certification
Absolwenci:						Graduates:
Szkoły podstawowe	50921	49436	49960	49780	.	Primary schools
Gimnazja	54200	53441	51449	49808	.	Lower secondary schools
Szkoły specjalne przysposabiające do pracy	246	277	211	277	.	Special job-training schools
Zasadnicze szkoły zawodowe	6907	6516	6419	4038	.	Basic vocational schools
Licea ogólnokształcące	31534	30443	29820	28439	.	General secondary schools
Uzupełniające licea ogólnokształcące	33	89	41	—	.	Supplementary general secondary schools
Licea profilowane	2442	2084	1708	1241	.	Specialized secondary schools
Technika	12207	12872	12378	12922	.	Technical secondary schools
Technika uzupełniająca	152	129	141	64	.	Supplementary technical secondary schools
Szkoły artystyczne ogólnokształcące dające uprawnienia zawodowe	233	228	218	212	.	General art schools leading to professional certification
Dzieci i młodzież niespełniający obowiązku szkolnego bez uzasadnionej przyczyny:						Children and youth not fulfilling compulsory education without legitimate reason:
Szkoły podstawowe	135	231	186	204	384	Primary schools
Gimnazja	155	278	138	158	204	Lower secondary schools

^a W związku z obowiązkowym rozpoczęciem nauki w I klasie szkoły podstawowej przez dzieci 6-letnie urodzone w pierwszej połowie 2008 r. do obliczenia relacji w grupie wieku 3—6 lat przyjęto za podstawę (mianownik) połowę ludności dla wieku 6 lat według stanu w dniu 31 XII 2014 r. ^b Łącznie z zespołami wychowania przedszkolnego i punktami przedszkolnymi.

^a Due to compulsory beginning of education in the first grade of primary school by children aged 6 years born in the first half of 2008, as a base (denominator) of calculating ratio in the age group 3—6 years a half of population aged 6 as of 31 XII 2014 was adopted. ^b Including pre-primary education groups and pre-primary points.

Miejscom wychowania i kształcenia młodego człowieka – oprócz rodziny – są placówki działające w ramach systemu oświaty, realizujące prawa dzieci i młodzieży do wychowania i opieki, odpowiednich do wieku i osiągniętego rozwoju.

Polski system oświaty i wychowania obejmuje dzieci i młodzież w wieku od 3 do 21 lat. Dolna granica to początek wieku przedszkolnego, górna – to teoretyczny wiek ukończenia edukacji na poziomie ponadgimnazjalnym, przy czym nauka w szkole jest obowiązkowa do ukończenia 18 roku życia.

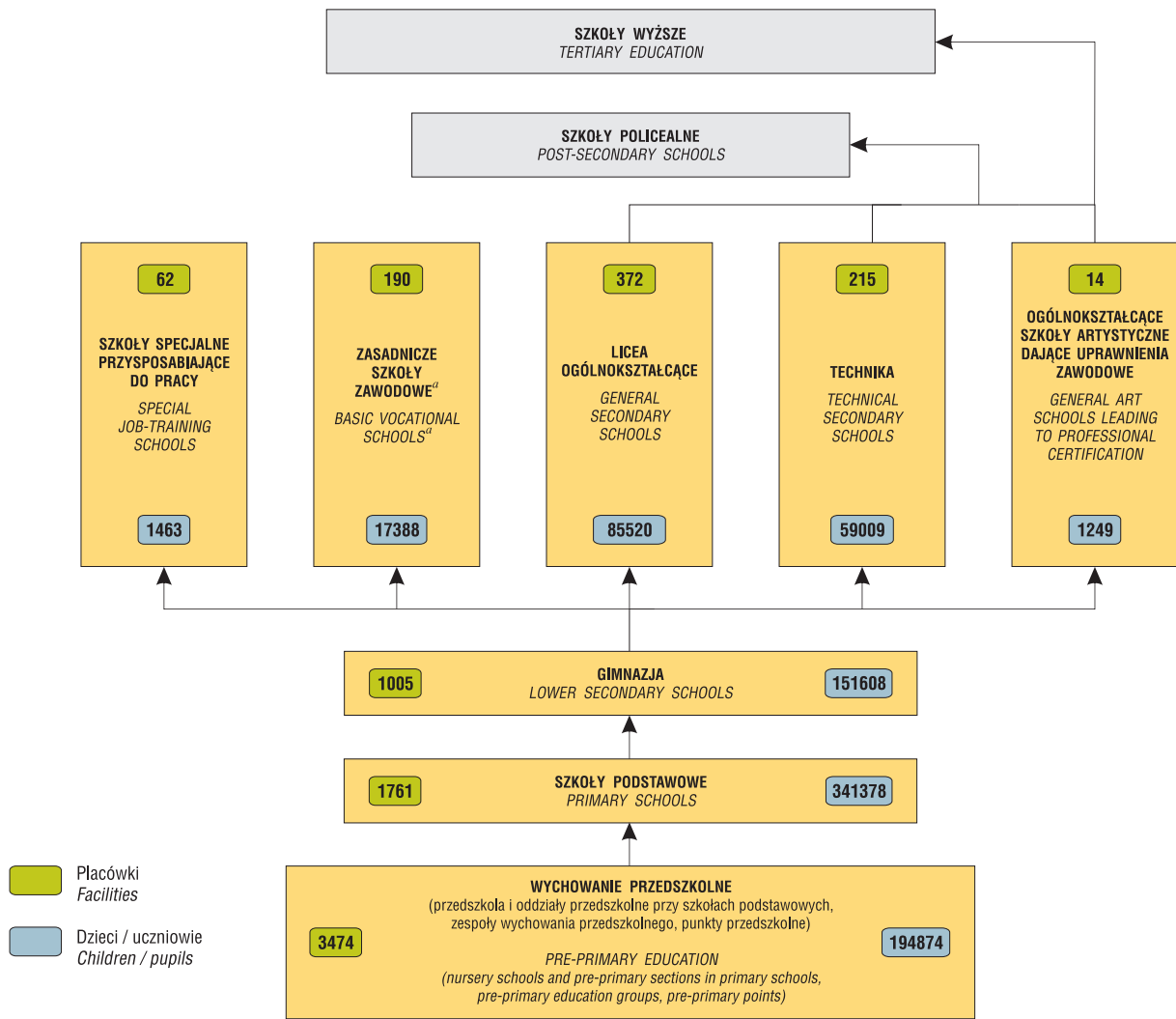
W roku szkolnym 2014/15 we wszystkich typach szkół: podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych (nie licząc szkół policealnych) kształciło się 657,6 tys. dzieci i młodzieży, co stanowiło 12,3% ludności województwa. W stosunku do roku szkolnego 2010/11 liczba uczniów zwiększyła się o 0,1%.

Upbringing and education of young people take place – apart from family – in establishments operating within educational system, implementing children's and youth's rights to upbringing and care suitable for age and accomplished level of development.

Polish educational system covers children and youth aged 3 to 21. The lower limit is the beginning of nursery school age, the upper – is the theoretical age of completing education on upper secondary school level, whereas school education is compulsory until 18 years of age.

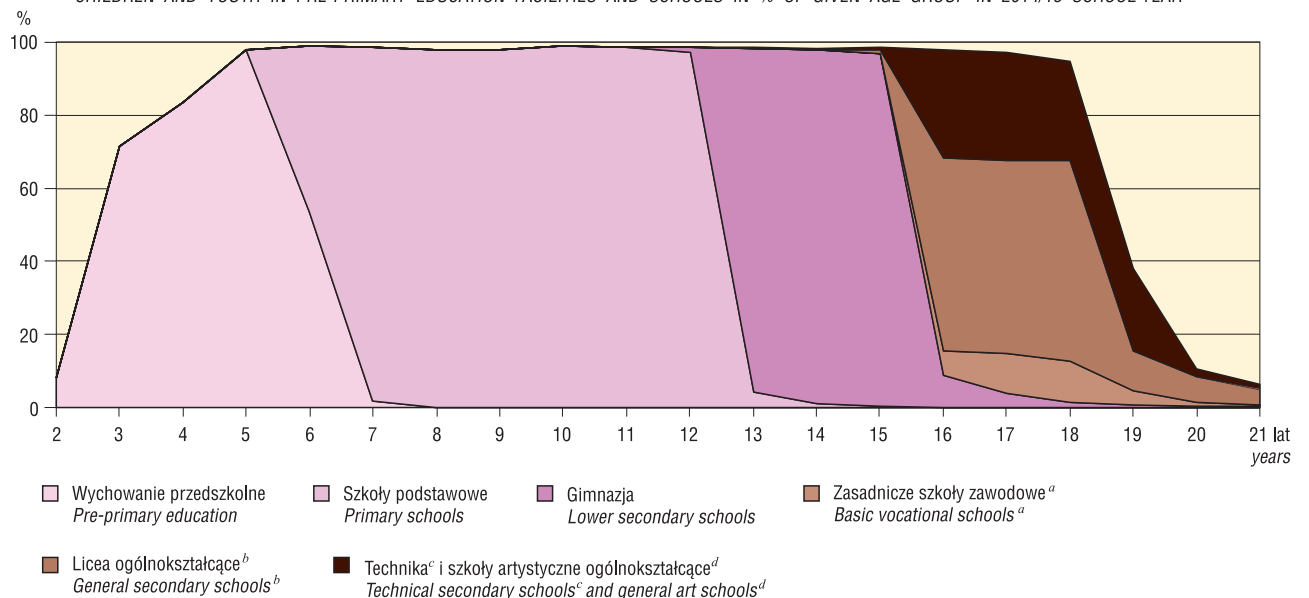
In the school year 2014/15 in all types of schools (excluding post-secondary schools) 657,6 thous. children and youth studied, constituting 12,3% of the population of the voivodship. In comparison to the school year 2010/11 the number of pupils and students increased by 0,1%.

ŚCIEŻKA EDUKACYJNA DZIECI I MŁODZIEŻY W ROKU SZKOLNYM 2014/15
EDUCATION PATH OF CHILDREN AND YOUTH IN 2014/15 SCHOOL YEAR

^a Absolwenci tych szkół mają możliwość kontynuowania nauki w liceach ogólnokształcących dla dorosłych.
^a Graduates of these type of schools could continue their education in general secondary schools for adults.

DZIECI I MŁODZIEŻ W PLACÓWKACH WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO I SZKOŁACH W % DANEJ GRUPY WIEKU W ROKU SZKOLNYM 2014/15
CHILDREN AND YOUTH IN PRE-PRIMARY EDUCATION FACILITIES AND SCHOOLS IN % OF GIVEN AGE GROUP IN 2014/15 SCHOOL YEAR

^{a-c} Łącznie z: ^a – szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy, ^b – liceami profilowanymi dla dorosłych, ^c – uzupełniającymi dla dorosłych. ^d Dające uprawnienia zawodowe.
^{a-c} Including: ^a – special job-training schools, ^b – specialized secondary schools for adults, ^c – supplementary for adults. ^d Leading to professional certification.

W województwie mazowieckim od roku 2010 zaobserwowano wzrost liczby ludności w wieku 6–11, co przekłada się na wzrost liczby uczniów w szkołach podstawowych. Od roku 2007 notowano stopniowy wzrost liczby dzieci w wieku 3–5 lat, a od 2009 r. – również sześciolatków. W 2014 r. było 247,0 tys. dzieci w wieku 3–6 lat, tj. o 0,9 tys. więcej w porównaniu z 2013 r. (wzrost o 0,4%). Liczba dzieci sześciolatków w 2014 r. wyniosła 62,5 tys. (więcej o 3,9 tys., tj. o 6,6% w porównaniu z rokiem poprzednim). Na skutek zmian w systemie oświaty, gdzie do roku 2013 o uczęszczaniu dzieci sześciolatków do pierwszych klas szkół podstawowych decydowali rodzice lub prawni opiekunowie, w roku szkolnym 2014/15 obowiązkiem szkolnym zostały objęte dzieci sześciolatków urodzone w pierwszej połowie roku 2008. W związku z tym udział sześciolatków będących uczniami klas pierwszych w stosunku do wszystkich dzieci w tym wieku wzrósł i wyniósł 45,5%.

Na podstawie danych demograficznych według stanu w dniu 31 XII 2014 r., liczba dzieci w nominalnym wieku sześciolatków szkoły podstawowej (tj. 6,5–12 lat) wyniosła 348,0 tys., natomiast liczba dzieci w wieku gimnazjalnym (13–15 lat) – 150,9 tys. Ponadto liczba młodzieży w wieku 16–18 lat, tj. w wieku typowym dla kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych, wyniosła 159,1 tys. osób.

In Mazowieckie voivodship since 2010 an increase in the number of population aged 6–11 has been observed, which translates into an increase in the number of pupils in primary schools. Since 2007, a gradual increase in the number of children aged 3–5 has been noted, and since 2009 – also the six-year-olds. In 2014, there were 247,0 thous. children aged 3–6 years, i.e. by 0,9 thous. more compared with 2013 (a 0,4% increase). The number of six-year-old children in 2014 amounted to 62,5 thous. (a 3,9 thous. increase, i.e. 6,6% compared with the previous year). Due to changes in education system, where until 2013 the parents or legal guardians made decision on attending 1st grade of primary schools by six-year-old children, in the school year 2014/15 obligatory schooling included six-year-olds born in the first half of 2008. Due to that fact, the share of six-year-olds being pupils of 1st grades compared with total children of this age increased and amounted to 45,5%.

On the basis of demographic data as of 31 XII 2014, the number of children at nominal age of six-year primary school (i.e. 6,5–12 years) amounted to 348,0 thous., whereas the number of children of lower secondary school age (13–15 years) – 150,9 thous. Moreover the number of youth aged between 16–18 years, i.e. at age typical for studying in upper secondary school, amounted to 159,1 thous. persons.

WSPÓŁCZYNNIKI SKOLARYZACJI BRUTTO I NETTO (w %) W ROKU SZKOLNYM 2014/15 GROSS AND NET ENROLMENT RATES (in %) IN 2014/15 SCHOOL YEAR

Brutto
Gross

— relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania
relation of the number of people studying (as of the beginning of the school year) on a given educational level (regardless of age) to the population (as of 31 XII) in the age group defined as corresponding to this educational level

Netto
Net

— relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania
relation of the number of people studying (as of the beginning of the school year) on a given educational level (within a given age group) to the population (as of 31 XII) in the age group defined as corresponding to this educational level

	Grupy wieku Age groups	Ogółem Total		Chłopcy Males		Dziewczeta Females	
Wychowanie przedszkolne Pre-primary education	5–6,5		100,8		103,8		97,6
Szkoły podstawowe Primary schools	6,5–12	98,1	97,2	97,6	96,5	98,6	98,1
Gimnazja Lower secondary schools	13–15	101,4	95,7	102,5	95,2	100,3	96,2
Szkoły ponadgimnazjalne Upper secondary schools	16–18	120,4	91,9	123,4	90,0	117,3	93,8
zasadnicze szkoły zawodowe ^a basic vocational schools ^a	16–18	11,8	9,6	16,0	13,1	7,4	5,9
licea ogólnokształcące ^b general secondary schools ^b	16–18	69,8	53,6	60,6	42,5	79,4	65,3
technika ^c i szkoły artystyczne ogólnokształcące ^d technical secondary schools ^c and general art schools ^d	16–18	38,8	28,7	46,7	34,5	30,5	22,6

a–c Łącznie z: a – szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy, b – liceami profilowanymi dla dorosłych, c – uzupełniającymi dla dorosłych. d Dające uprawnienia zawodowe.
a–c Including: a – special job-training schools, b – specialized secondary schools for adults, c – supplementary for adults. d Leading to professional certification.

Wynikający z ustawy o systemie oświaty obowiązek szkolny ma wpływ na wysokość współczynników skolaryzacji dla poszczególnych poziomów kształcenia. I tak w roku szkolnym 2014/15:

- relacja liczby osób w wieku 6,5–12 lat uczących się w szkołach podstawowych do ogółu ludności tej grupy wieku wyniosła 97,2%,
- relacja liczby osób w wieku 13–15 lat uczących się w gimnazjach do ogółu ludności tej grupy wieku wyniosła 95,7%,
- relacja liczby osób w wieku 16–18 lat uczących się w szkołach ponadgimnazjalnych do ogółu ludności tej grupy wieku wyniosła 91,9%.

Co roku notowane są przypadki nie spełniania przez dzieci i młodzież obowiązku szkolnego. W roku szkolnym 2014/15 dotyczyło to 1,4% dzieci podlegających obowiązkowi nauki w szkole podstawowej oraz 0,1% podlegających obowiązkowi nauki w gimnazjum. Spośród ogółu niespełniających obowiązku nauki w szkole podstawowej 92,3% uzyskało odroczenie jego realizacji.

Compulsory schooling, resulting from the Education System Act, affects enrolment rates for particular levels of education. And so in the school year 2014/15:

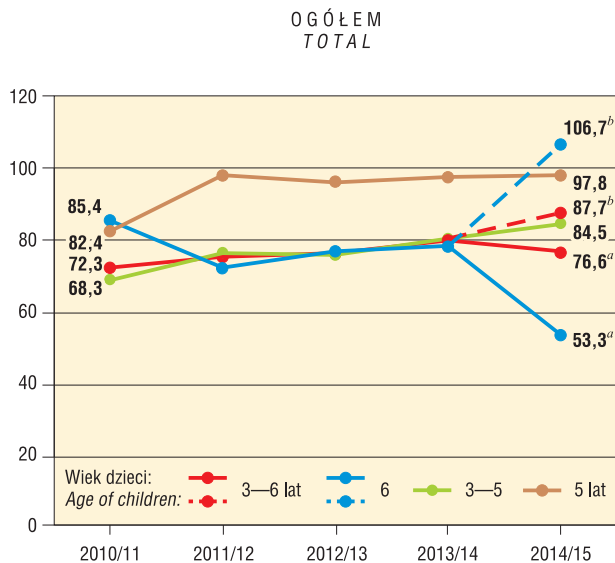
- relation of the number of people aged 6,5–12 studying in primary schools to the total population of this group amounted to 97,2%,
- relation of the number of people aged 13–15 studying in lower secondary schools to the total population of this age group amounted to 95,7%,
- relation of the number of people aged 16–18 studying in upper secondary schools to the total population was 91,9%.

Every year cases of not fulfilling schooling obligation by children and youth are recorded. In the school year 2014/15 it concerned 1,4% of children subject to compulsory education in primary school and 0,1% of children subject to compulsory education in lower secondary school. From the total number of people not fulfilling compulsory education in primary school 92,3% obtained its postponement.

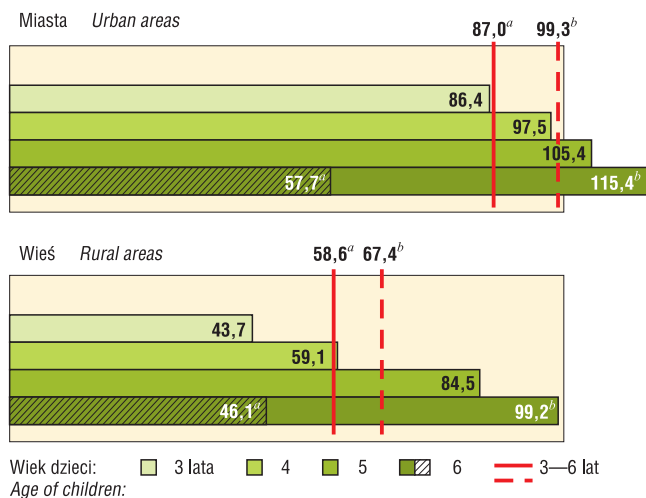
Pierwszy etap kształcenia w systemie oświaty to wychowanie przedszkolne. W województwie mazowieckim w roku szkolnym 2014/15 dzieci mogły uczęszczać do 1793 przedszkoli, 1285 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych, 10 zespołów wychowania przedszkolnego i 386 punktów przedszkolnych. Większość przedszkoli zlokalizowana jest w miastach (73,0%), natomiast większość oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych – na wsi (68,6%). Wychowaniem przedszkolnym objętych było 194,9 tys. dzieci, tj. o 20,8% więcej niż w roku szkolnym 2010/11. We wszystkich placówkach wychowania przedszkolnego było 4402 dzieci niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego; dzieci te stanowiły 2,3% ogółu.

The first stage of school education is pre-primary education. In the 2014/15 school year in Mazowieckie voivodship children could have attended 1793 nursery schools, 1285 pre-primary sections in primary schools, 10 pre-primary education groups and 386 pre-primary points. Majority of pre-primary schools are located in urban areas (73,0%), but majority of pre-primary sections in primary schools – in rural areas (68,6%). There were 194,9 thous. children in pre-primary education, i.e. by 20,8% more than in the 2010/11 school year. In all establishments of pre-primary education there were 4402 disabled children with special educational needs certificate; these children amounted to 2,3% of the total number.

DZIECI UCZĘSZCZAJĄCE DO PLACÓWEK WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO W % OGÓŁU DZIECI W WIEKU PRZEDSZKOLNYM
CHILDREN ATTENDING PRE-PRIMARY EDUCATION ESTABLISHMENTS IN % OF TOTAL CHILDREN IN NURSERY AGE

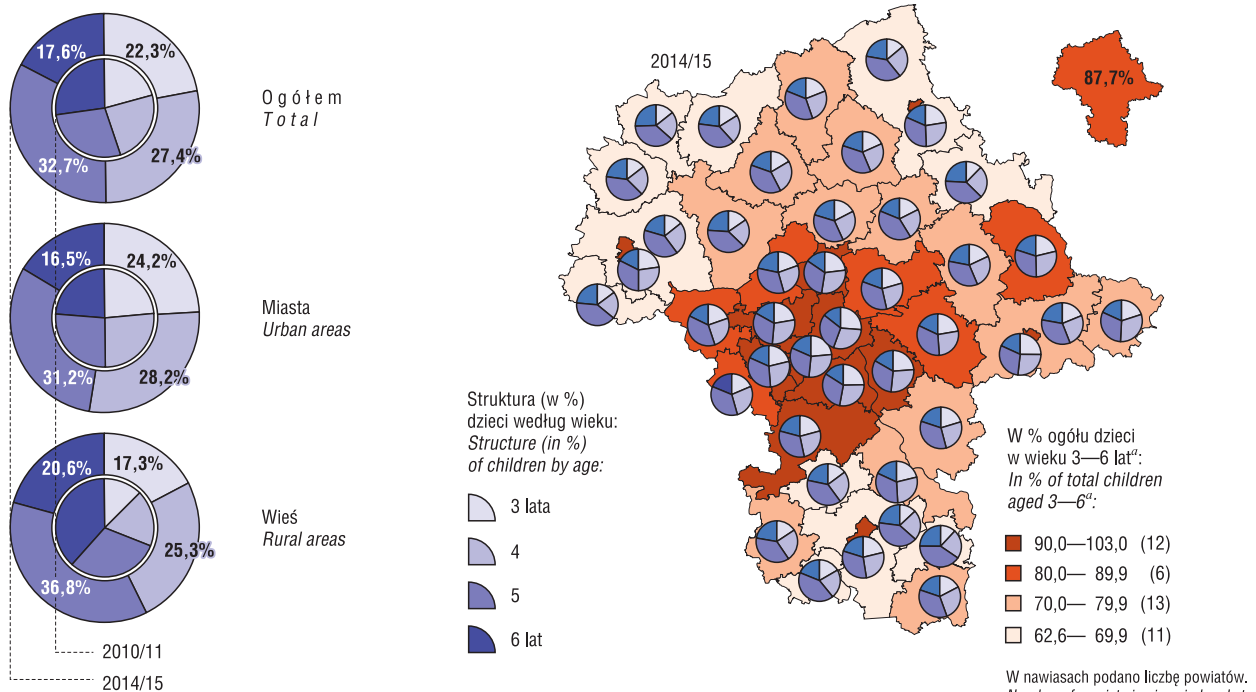

WEDŁUG SIEDZIBY PLACÓWKI – w roku szkolnym 2014/15
BY PLACE OF ESTABLISHMENT – in 2014/15 school year

a, b Dla roku szkolnego 2014/15 wskaźnik obliczono w dwóch wariantach przyjmując za podstawę (mianownik): *a* – pełną populację 6-latków, *b* – połowę populacji 6-latków.
a, b For 2014/15 ratio was calculated in two variants using as the base (denominator): *a* – whole population for the age of 6, *b* – half of population for the age of 6.

DZIECI W WIEKU 3–6 LAT UCZĘSZCZAJĄCE DO PLACÓWEK WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
CHILDREN AGED 3–6 ATTENDING PRE-PRIMARY EDUCATION ESTABLISHMENTS

a Wskaźnik obliczono przyjmując za podstawę (mianownik) połowę populacji 6-latków.
a Ratio was calculated using as the base (denominator) half of population for the age of 6.

W związku z wprowadzonym w roku szkolnym 2014/15 obowiązkiem szkolnym, którym zostały objęte dzieci 6-letnie urodzone w pierwszej połowie 2008 r., należy zwrócić uwagę na fakt, że odsetek dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego liczony jest w stosunku do liczby ludności w wieku 3–5 lat i połowy liczby dzieci 6-letnich. W poprzednich latach szkolnych uwzględniana była pełna liczba dzieci 6-letnich. Zatem w roku szkolnym 2014/15 do placówek wychowania przedszkolnego uczęszczało 87,7% dzieci w grupie wiekowej 3–6 lat (dla porównania wskaźnik ten dla pełnej liczby dzieci w wieku 3–6 lat wyniósłby 76,6%). W miastach wskaźnik ten wyniósł 99,3%, a na wsi 67,4% (dla pełnej liczby dzieci w wieku 3–6 lat odpowiednio 87,0% i 58,6%).

W grupach „zerowych” w przedszkolach, w klasach „zerowych” w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz w pozostałych placówkach wychowania przedszkolnego przygotowywano się do zajęć szkolnych 53,3% wszystkich sześciolatek (w roku szkolnym 2010/11 – 85,4%).

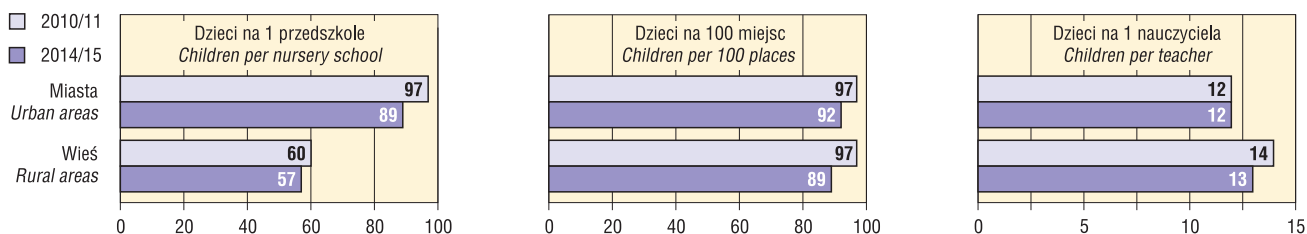
W roku szkolnym 2014/15 spośród dzieci w wieku 3–5 lat do placówek wychowania przedszkolnego uczęszczało 84,5% z nich (w roku szkolnym 2010/11 – 68,3%). Wśród pięciolatek 97,8% brało udział w zajęciach przedszkolnych, wśród czterolatek – 83,5% a wśród trzylatek – 71,3%.

Due to obligatory schooling implemented in the 2014/15 school year, which included six-year-old children born in the first half of 2008, it has to be noticed that the share of children in pre-primary school facilities has been calculated compared to the number of children aged 3–5 years and half of the number of six-year-olds. In the previous school years the total number of six-year-olds was taken into account. Therefore in the 2014/15 school year, 87,7% of children aged 3–6 years attended pre-primary education facilities (for comparison this rate for the total number of children aged 3–6 would have equalled 76,6%). In urban areas this rate accounted for 99,3%, in rural areas 67,4% (for the total number of children aged 3–6 87,0% and 58,6% respectively).

In '0' groups in nursery schools and in '0' grades in pre-primary sections of primary schools and in other pre-primary education establishments 53,3% of the total six-year-olds prepared for school education (in the 2010/11 school year – 85,4%).

In the 2014/15 school year, among the children aged 3–5 years 84,5% attended pre-primary education facilities (in the 2010/11 school year – 68,3%). Among five-year-olds 97,8% participated in nursery school activities, among four-year-olds – 83,5%, and among three-year-olds – 71,3%.

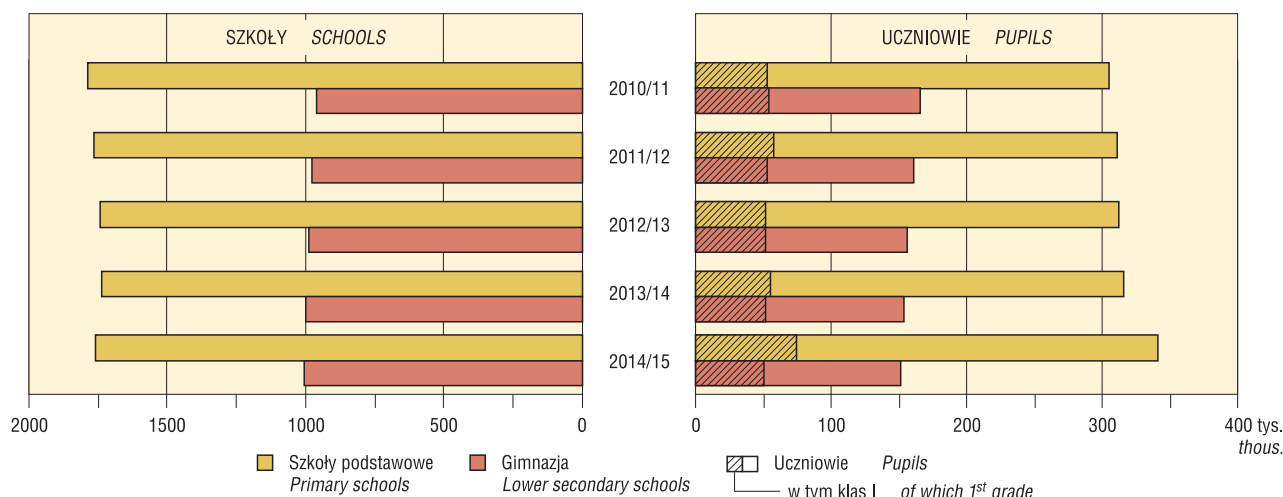
WYBRANE WSKAŹNIKI CHARAKTERYZUJĄCE WARUNKI WYCHOWANIA I OPIEKI W PRZEDSZKOLACH SELECTED INDICES CONCERNING CONDITIONS OF CARE IN NURSERY SCHOOLS

W roku szkolnym 2014/15 było 1761 szkół podstawowych i 1005 gimnazjów, tj. odpowiednio o 26 mniej i o 42 więcej niż w roku 2010/11. Z ogółu uczących się w szkołach dla dzieci i młodzieży uczniowie szkół podstawowych stanowią około 52%, a uczniowie gimnazjów 23%. Na te różnice wpływa dłuższy cykl nauczania w szkołach podstawowych. W roku szkolnym 2014/15 w szkołach podstawowych uczyło się 341,4 tys. dzieci (o 12,0% więcej niż w roku 2010/11), a w gimnazjach – 151,6 tys. dzieci (o 8,6% mniej). Zarówno liczba absolwentów szkół podstawowych, jak i gimnazjów z roku szkolnego 2013/14 wyniosła 49,8 tys., tj. odpowiednio mniej o 2,2% i 8,1% niż w roku 2010/11.

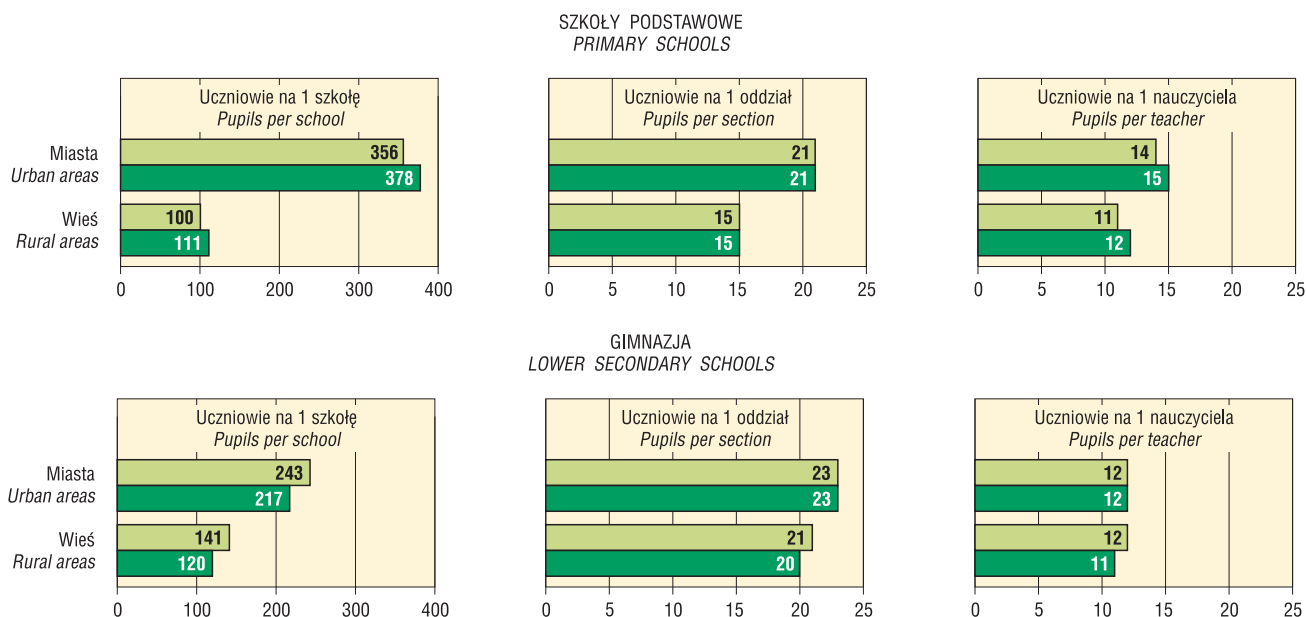
In the 2014/15 school year, there were 1761 primary schools and 1005 lower secondary schools i.e. respectively less by 26 and more by 42 in 2010/11. From the total number of persons studying in schools for children and youth, pupils of primary schools account for approximately 52%, and pupils of lower secondary schools 23%. These differences are influenced by longer education cycle in primary schools. In the 2014/15 school year, 341,4 thous. children (by 12,0% more than in 2010/11) studied in primary schools and 151,6 thous. (by 8,6% less) – in lower secondary schools. Number of graduates of primary and lower secondary schools from 2013/14 amounted to 49,8 thous., i.e. respectively less by 2,2% and 8,1% than in 2010/11.

SZKOŁY I UCZNIOWIE SZKÓŁ PODSTAWOWYCH I GIMNAZJÓW SCHOOLS AND PUPILS IN PRIMARY AND LOWER SECONDARY SCHOOLS

WYBRANE WSKAŹNIKI CHARAKTERYZUJĄCE WARUNKI NAUCZANIA W SZKOŁACH^a PODSTAWOWYCH I GIMNAZJACH
SELECTED INDICES CONCERNING TEACHING CONDITIONS IN PRIMARY AND LOWER SECONDARY SCHOOLS^a

2010/11 2014/15

^a Bez specjalnych.
^a Excluding special.

Ważnym elementem edukacji, który powinien być obecny od wczesnych lat kształcenia, jest nauka języków obcych. Nauczanie języka obcego w szkole może być prowadzone w ramach zajęć obowiązkowych lub dodatkowych. Począwszy od roku szkolnego 2009/10 nauka języka obcego jako przedmiotu obowiązkowego rozpoczyna się już w I klasie szkoły podstawowej. W gimnazjach (również od roku szkolnego 2009/10) edukacja w tym zakresie obejmuje obowiązek nauki dwóch języków obcych.

W roku szkolnym 2014/15 95,7% szkół podstawowych i 94,4% gimnazjów oferowało naukę języka angielskiego jako przedmiotu obowiązkowego, naukę języka niemieckiego – odpowiednio 5,3% i 57,6%, rosyjskiego – 1,7% i 27,3%, francuskiego – 1,8% i 12,9%, a innych języków – 3,2% i 12,1%. Oferta szkół ma wpływ na odsetek uczących się poszczególnych języków obcych, stąd najbardziej powszechnym językiem nauczonym w ramach zajęć obowiązkowych jest angielski. Zarówno w szkołach podstawowych, jak i gimnazjach uczy się go ponad 97% uczniów.

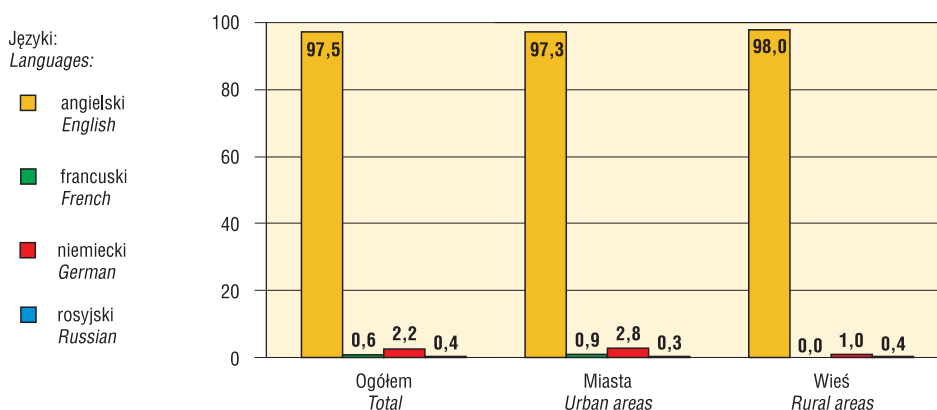
Wzrost liczby uczących się języka obcego w ostatnich latach jest skutkiem wdrożenia resortowego programu obowiązkowej nauki, a widoczny jest głównie w przypadku języka angielskiego.

An important element of education, which should be present from the early years, are foreign languages. Teaching a foreign language in school may be conducted within obligatory or additional classes. Starting from the 2009/2010 school year studying a foreign language starts in the first grade of primary school. In lower secondary schools (also starting from the 2009/10 school year) two foreign languages are taught on a compulsory basis.

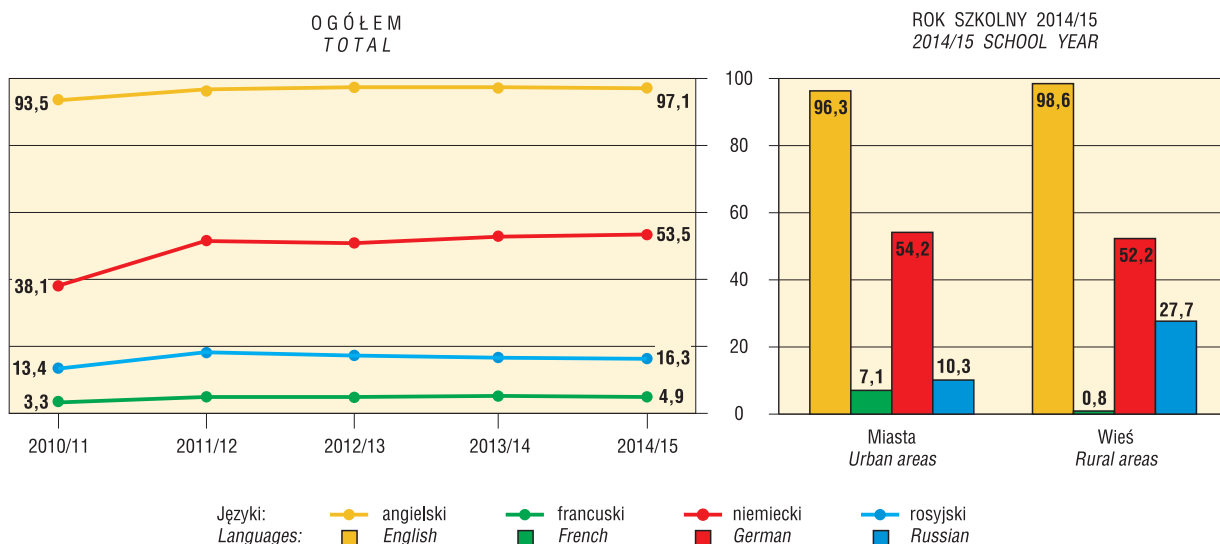
In the 2014/15 school year 95,7% of primary schools and 94,4% of lower secondary schools offered teaching English language as an obligatory subject, German – 5,3% and 57,6%, Russian – 1,7% and 27,3%, French – 1,8% and 12,9% and other languages – 3,2% and 12,1%, respectively. School offer influences the percentage of people studying each of the foreign languages, that is why the most popular language within obligatory classes is English, with over 97% of pupils studying it in both primary and lower secondary schools.

Increase of the number of persons studying a foreign language is a result of the implementation of the ministerial programme of compulsory teaching and it is most visible in the case of English language.

ODSETEK UCZNIÓW SZKOŁ PODSTAWOWYCH UCZĄCYCH SIĘ WYBRANYCH JĘZYKÓW OBCYCH
W RAMACH ZAJĘĆ OBOWIĄZKOWYCH W ROKU SZKOLNYM 2014/15
SHARE OF PUPILS OF PRIMARY SCHOOLS STUDYING SELECTED FOREIGN LANGUAGES
WITHIN OBLIGATORY CLASSES IN 2014/15 SCHOOL YEAR

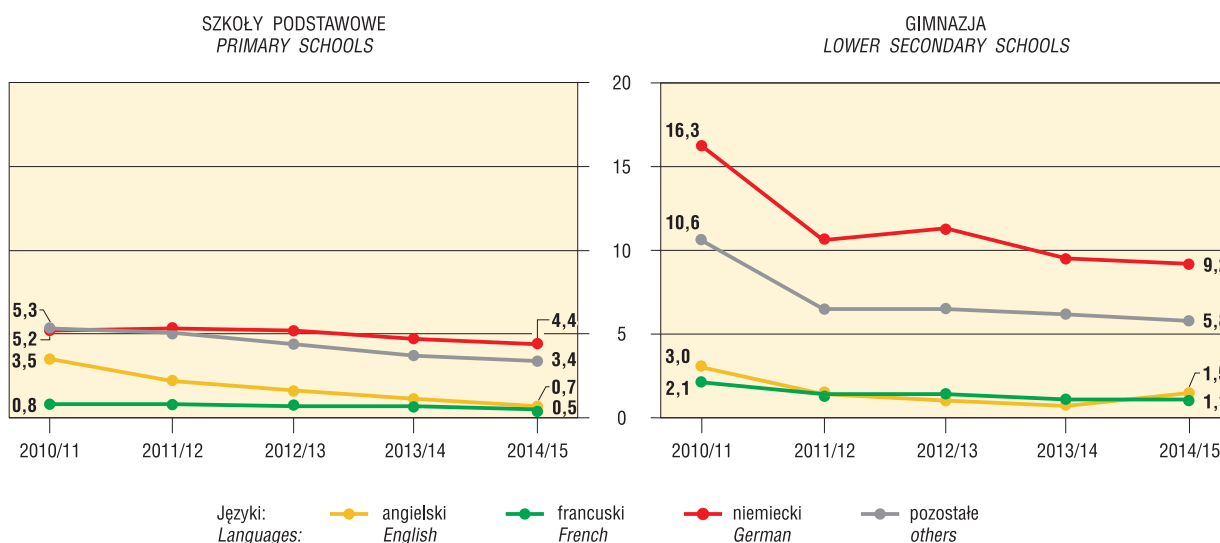
ODSETEK UCZNIÓW GIMNAZJÓW UCZĄCYCH SIĘ WYBRANYCH JĘZYKÓW OBCYCH W RAMACH ZAJĘĆ OBOWIĄZKOWYCH
SHARE OF PUPILS OF LOWER SECONDARY SCHOOLS STUDYING SELECTED FOREIGN LANGUAGES WITHIN OBLIGATORY CLASSES

W związku ze wzrostem liczby uczących się obowiązkowo języka angielskiego w szkołach podstawowych i gimnazjach zmniejszyło się zainteresowanie nauką tego języka w ramach zajęć dodatkowych. W tej kategorii największą popularnością cieszył się język niemiecki.

Due to the increase in the number of pupils and students studying English in primary and lower secondary schools, the popularity of additional classes in English decreased. In this category the most popular language was German.

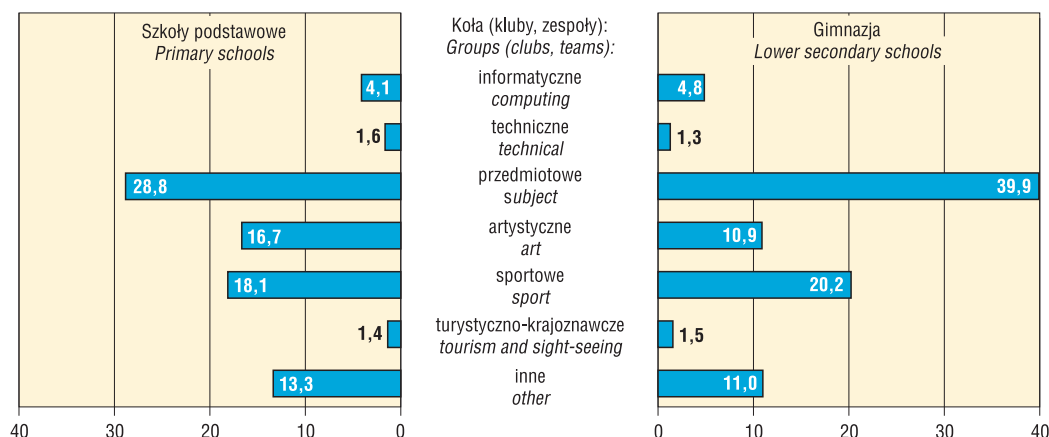
ODSETEK UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH I GIMNAZJÓW UCZĄCYCH SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W RAMACH ZAJĘĆ DODATKOWYCH
SHARE OF PUPILS OF PRIMARY AND LOWER SECONDARY SCHOOLS STUDYING FOREIGN LANGUAGES WITHIN ADDITIONAL CLASSES

Po wypełnieniu obowiązków szkolnych dzieci i młodzież mogą pożytecznie spędzać czas wolny uczestnicząc w zajęciach rozwijających zainteresowania i uzdolnienia, które organizowane są przez szkołę. W roku szkolnym 2014/15 w szkołach podstawowych i gimnazjach województwa mazowieckiego działało odpowiednio 22,4 tys. i 11,8 tys. kół, klubów i zespołów, które zapewniały uczniom kształcenie i pogłębianie wiedzy z poszczególnych dziedzin, rozwój zainteresowań i uzdolnień indywidualnych lub doskonalenie umiejętności w dziedzinie sportu. We wszystkich formach zajęć uczestniczyło 286,9 tys. uczniów szkół podstawowych i 135,9 tys. uczniów gimnazjów. Największym zainteresowaniem cieszą się zajęcia związane z wiedzą ogólną w zakresie przedmiotów szkolnych oraz zajęcia sportowe i artystyczne.

After fulfilling school obligations children and youths can spend their leisure time usefully by participating in activities developing their interests organized by the school. In the 2014/15 school year in primary and lower secondary schools of Mazowieckie voivodship, operated accordingly 22,4 thous. and 11,8 thous. groups, clubs and teams, which provided pupils with education and broadening their knowledge in particular fields, development of interests and individual skills or improvement of their sports skills. In all types of such classes participated 286,9 thous. pupils of primary schools and 135,9 thous. pupils of lower secondary schools. The most popular are classes related to general knowledge within school subjects as well as sports and art classes.

**ODSETEK UCZNIÓW BIORĄCYCH UDZIAŁ W ZAJĘCIACH ROZWIJAJĄCYCH ZAINTERESOWANIA I UZDOLNIENIA
W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH I GIMNAZJACH W ROKU SZKOLNYM 2014/15
SHARE OF PUPILS PARTICIPATING IN ACTIVITIES DEVELOPING THEIR INTERESTS
IN PRIMARY AND LOWER SECONDARY SCHOOLS IN 2014/15 SCHOOL YEAR**

Reforma oświaty wprowadziła nowy system oceniania postępów w nauce osiągniętych przez uczniów na poszczególnych etapach kształcenia. Przeprowadzany przez Centralną Komisję Egzaminacyjną ogólnopolski sprawdzian bądź egzamin ma na celu wskazanie poziomu osiągniętych kompetencji w zakresie wybranej wiedzy i umiejętności zawartych w Podstawie programowej.

W 2015 r. uczniowie klas szóstych przystępowali do – przygotowanego według nowej formuły – sprawdzianu składającego się z dwóch części. Pierwsza obejmowała zadania z języka polskiego i matematyki, a druga – zadania z języka obcego nowożytnego, którego szóstklasista uczył się w szkole jako przedmiotu obowiązkowego. Do wyboru miał język: angielski, francuski, hiszpański, niemiecki, rosyjski i włoski.

Według danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie w 2015 r. do sprawdzianu dla uczniów szóstej klasy szkoły podstawowej przystąpiło w województwie mazowieckim 50,1 tys. uczniów. Z ogólnej ich liczby 98,1% rozwiązywało arkusz standardowy, a pozostali – ze względu na posiadane dysfunkcje – arkusze odpowiednio dostosowane. Za zadania z języka polskiego uczniowie rozwiązujący arkusz standardowy uzyskali średnio 76% (w kraju 73%) maksymalnej liczby punktów, a z matematyki – 64% (w kraju 61%). Większość zdających egzamin z języka obcego wybrała język angielski – uczniowie rozwiązujący arkusz standardowy uzyskali średnio 80% punktów (w kraju 78%). Lepsze wyniki osiągnęły dziewczęta niż chłopcy, a także uczniowie szkół zlokalizowanych w miastach niż na wsi.

Education system reform has introduced a new system of evaluation of the progress achieved by pupils on particular stages of education. National test or exam conducted by the Central Commission of Examination aims at determining the level of achieved skills within selected knowledge and competences included in the programme Base.

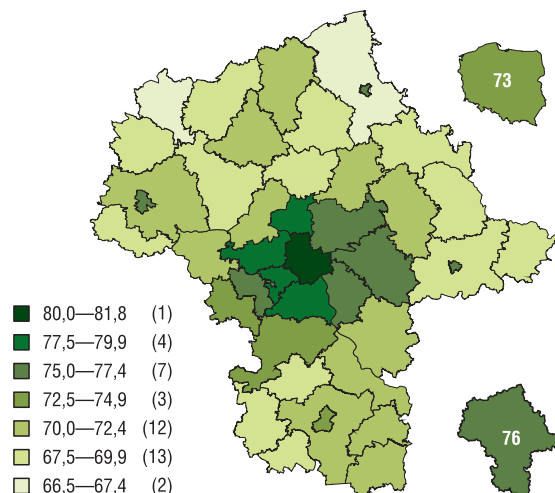
In 2015, the pupils of 6th grades took – prepared according to a new pattern – an exam consisting of two parts. The first included tasks from Polish and Maths, and the second one – tasks from modern foreign language, which was taught as an obligatory subject. A pupil of 6th grade could have opted for: English, French, Spanish, German, Russian and Italian.

According to the District Commission of Examination in Warsaw data, in 2015 in Mazowieckie voivodship 50,1 thous. pupils sat the exam for pupils of the sixth grade of primary school. 98,1% of their total number took the standard exam paper and the rest – because of their dysfunctions – suitably adjusted exam papers. Pupils who chose standard exam paper gained on average 76% of the total number of points (in the country 73%) from Polish, from Maths – 64% (in the country 61%). Majority of pupils taking exam from foreign language chose English – pupils who chose standard exam paper gained an average of 80% points (in the country 78%). Girls gained better results than boys, as well as pupils from schools in urban areas than in rural areas.

**ŚREDNIE WYNIKI (w %) SPRAWDZIANU UCZNIÓW KOŃCĄCYCH SZKOŁĘ PODSTAWOWĄ W 2015 R.
AVERAGE RESULTS (in %) OF PUPILS EXAM ENDING PRIMARY EDUCATION IN 2015**

CZĘŚĆ PIERWSZA — JĘZYK POLSKI
FIRST PART — POLISH LANGUAGE

	Mazowieckie	Polska Poland
Poziom opanowania umiejętności: Level of skill:		
odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji receiving statements and use information contained therein	80	78
analiza i interpretacja tekstów kultury analysis and interpretation of text of culture	69	67
tworzenie wypowiedzi creating statements	74	69
Ogółem Total	76	73

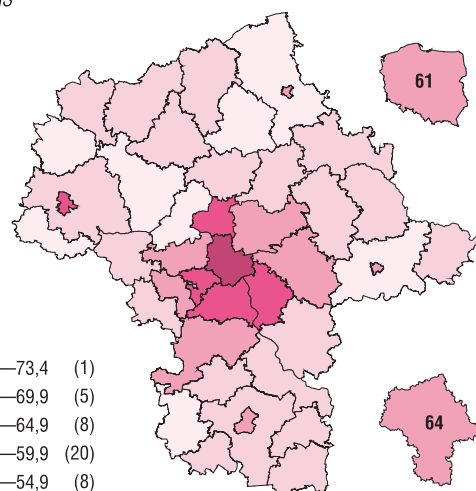

W nawiasach podano liczbę powiatów.
Number of powiats is given in brackets.

ŚREDNIE WYNIKI (w %) SPRAWDZIANU UCZNIÓW KOŃCZĄCYCH SZKOŁĘ PODSTAWOWĄ W 2015 R. (dok.)
AVERAGE RESULTS (in %) OF PUPILS EXAM ENDING PRIMARY EDUCATION IN 2015 (cont.)

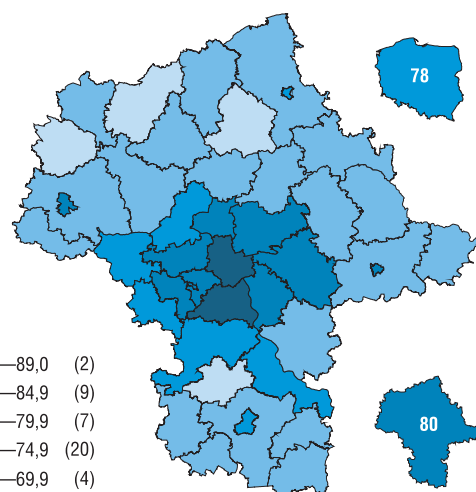
CZĘŚĆ PIERWSZA — MATEMATYKA
FIRST PART — MATHS

	Mazowieckie	Polska Poland
Poziom opanowania umiejętności: Level of skill:		
sprawność rachunkowa performance of calculations	58	54
wykorzystanie i tworzenie informacji using and creating information	72	70
modelowanie matematyczne math modeling	66	63
rozumowanie i tworzenie reasoning and creating	57	54
O g ó ł e m <i>Total</i>	64	61

CZĘŚĆ DRUGA — JĘZYK ANGIELSKI
SECOND PART — ENGLISH LANGUAGE

	Mazowieckie	Polska Poland
Poziom opanowania umiejętności: Level of skill:		
rozumienie ze słuchu listening comprehension	85	84
znajomość funkcji językowych knowledge of language functions	81	79
znajomość środków językowych knowledge of language terms	75	72
rozumienie tekstów pisanych understanding written texts	75	72
O g ó ł e m <i>Total</i>	80	78

U w a g a. Dane dotyczą uczniów bez dysfunkcji oraz uczniów z dysleksją rozwojową.

Ź r ó d ł o: dane Centralnej Komisji Egzaminacyjnej [6] i Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie [9].

Note. Data concern pupils without dysfunctions as well as pupils with developmental dyslexia.

Source: data of the Central Commission of Examination [6] and District Commission of Examination in Warsaw [9].

W nawiasach podano liczbę powiatów.
 Number of powiats is given in brackets.

Egzamin gimnazjalny składa się z trzech części: humanistycznej (w zakresie języka polskiego oraz historii i wiedzy o społeczeństwie), matematyczno-przyrodniczej (w zakresie matematyki i przedmiotów przyrodniczych – biologii, chemii, fizyki, geografii) oraz części dotyczącej języka nowożytnego (angielskiego, francuskiego, hiszpańskiego, niemieckiego, rosyjskiego lub włoskiego).

Egzamin z języka obcego zdawany jest na dwóch poziomach: podstawowym i rozszerzonym. Do egzaminu na poziomie podstawowym mają obowiązek przystąpić wszyscy uczniowie, a na poziomie rozszerzonym, tylko ci, którzy kontynuowali naukę języka obcego rozpoczętą w szkole podstawowej.

W 2015 r. do egzaminu gimnazjalnego przystąpiło ponad 49 tys. uczniów, z których większość pisała arkusz standardowy.

Uczniowie województwa mazowieckiego z poszczególnych części egzaminu uzyskali jedne z lepszych wyników w kraju. W części humanistycznej z zakresu języka polskiego uczniowie rozwiązujący standardowy zestaw zadań uzyskali średnio 65% punktów możliwych do zdobycia (w kraju 62%), z zakresu historii i wiedzy o społeczeństwie – 66% (w kraju 64%); w części matematyczno-przyrodniczej z zakresu matematyki – 51% (w kraju 48%), z zakresu przedmiotów przyrodniczych – 52% (w kraju 50%).

Większość zdających egzamin z języka obcego zarówno na poziomie podstawowym, jak i rozszerzonym wybrała język angielski. Na poziomie podstawowym uczniowie rozwiązujący arkusz standardowy uzyskali średnio 70% punktów możliwych do zdobycia (w kraju 67%), a na poziomie rozszerzonym – 51% (w kraju 48%).

The exam for the third grade of lower secondary school consists of three parts: humanities (covering Polish language, History and Civics), science (covering Maths and Earth and Natural Sciences – Biology, Chemistry, Physics, Geography), and modern language (English, French, Spanish, German, Russian or Italian).

Foreign language exam can be taken on two levels: basic and advanced. All students have to seat the exam on basic level, and those who continued studying a language began in primary school – advanced level.

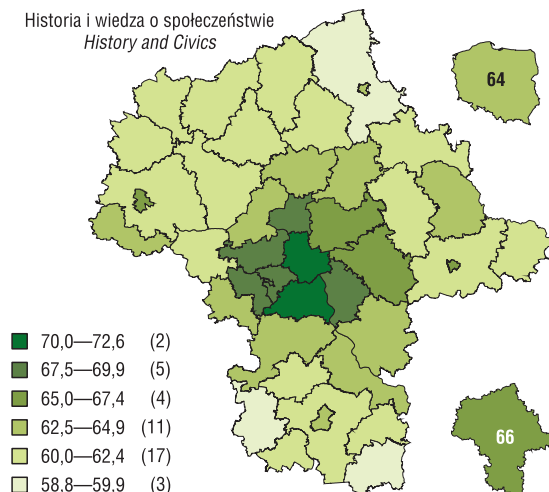
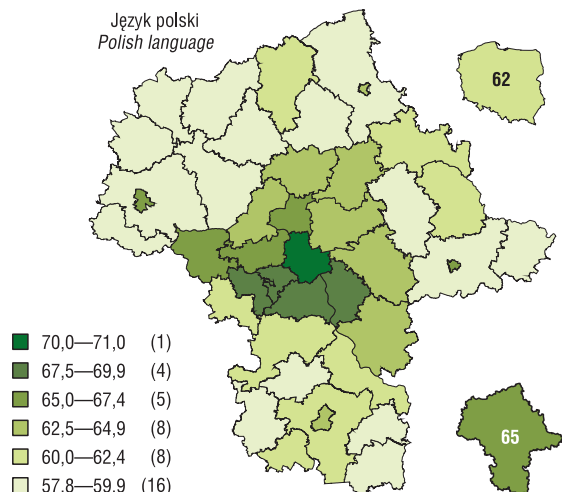
In 2015 over 49 thous. students sat the exam in the last grade of lower secondary school, most of whom took the basic level.

Students from Mazowieckie voivodship achieved one of the best results in the country in particular parts of the exam. In humanities, in the Polish language part, students taking the standard exam paper achieved 65% points on average (national average 62%), in History and Civics – 66% (compared to 64% nationwide); in Maths and Sciences, in the Maths part – 51% (in the country 48%), in Natural and Earth Sciences – 52% (compared to 50% nationwide).

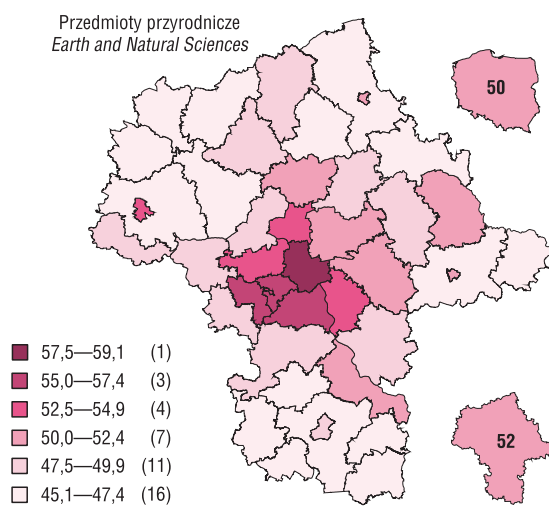
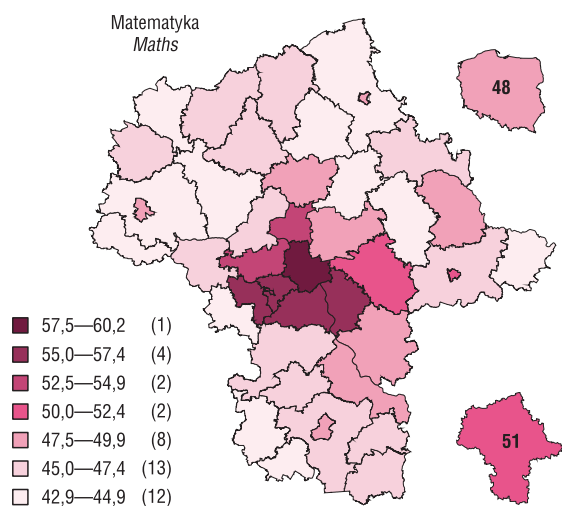
Most of the students taking exam in foreign language, both on basic and advanced level, chose English. On basic level students taking the standard paper achieved 70% points on average (in the country – 67%), and on advanced level – 51% (in the country 48%).

ŚREDNIE WYNIKI (w %) EGZAMINU UCZNIÓW KOŃCĄCYCH GIMNAZJUM W 2015 R.
AVERAGE RESULTS (in %) OF PUPILS EXAM ENDING LOWER SECONDARY EDUCATION IN 2015

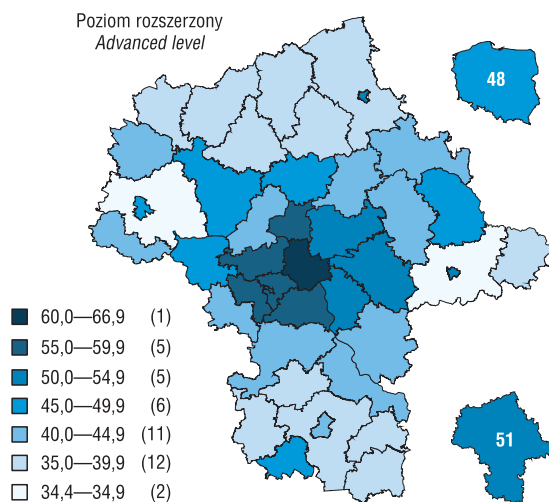
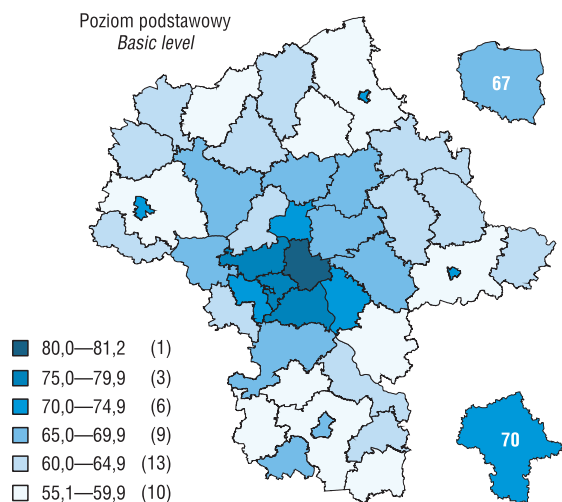
CZĘŚĆ HUMANISTYCZNA
HUMANITIES PART

CZĘŚĆ MATEMATYCZNO-PRZYRODNICZA
MATHS AND EARTH AND NATURAL SCIENCES PART

JĘZYK ANGIELSKI
ENGLISH LANGUAGE

U w a g a. Dane dotyczą uczniów bez dysfunkcji oraz uczniów z dysleksją rozwojową.
Ź r ó d ł o: dane Centralnej Komisji Egzaminacyjnej [7] i Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie [10].
N o t e. Data concern pupils without dysfunctions as well as pupils with developmental dislexion.
S o u r c e: data of the Central Commission of Examination [7] and District Commission of Examination in Warsaw [10].

W nawiasach podano liczbę powiatów.
Number of powiaty is given in brackets.

W roku szkolnym 2014/15 w województwie mazowieckim działały 853 szkoły ponadgimnazjalne dla młodzieży (łącznie ze szkołami specjalnymi). Do liceów ogólnokształcących uczęszczało 85,5 tys. uczniów, tj. o 11,5% mniej niż w roku szkolnym 2010/11, a do szkół zawodowych dla młodzieży – 79,1 tys., tj. o 11,7% mniej. Należy dodać, że od roku szkolnego 2012/13 zgodnie z przyjętymi w 2011 r. zmianami w ustawie o systemie oświaty wstrzymany został nabór m.in. do pierwszych klas liceów profilowanych, uzupełniających liceów ogólnokształcących i uzupełniających techników dla młodzieży. W związku z tym w roku szkolnym 2014/15 nie funkcjonowały już wymienione typy szkół.

Analizując strukturę uczniów klas pierwszych szkół ponadgimnazjalnych (bez szkół specjalnych) według typów szkół można stwierdzić, że wśród absolwentów gimnazjów od wielu lat największą popularnością cieszą się licea ogólnokształcące – uczęszcza do nich ponad połowa ogółu pierwszoklasistów. Na drugim miejscu znajdują się technika i ogólnokształcące szkoły artystyczne, które w roku szkolnym 2014/15 wybrało 33,4% absolwentów gimnazjów.

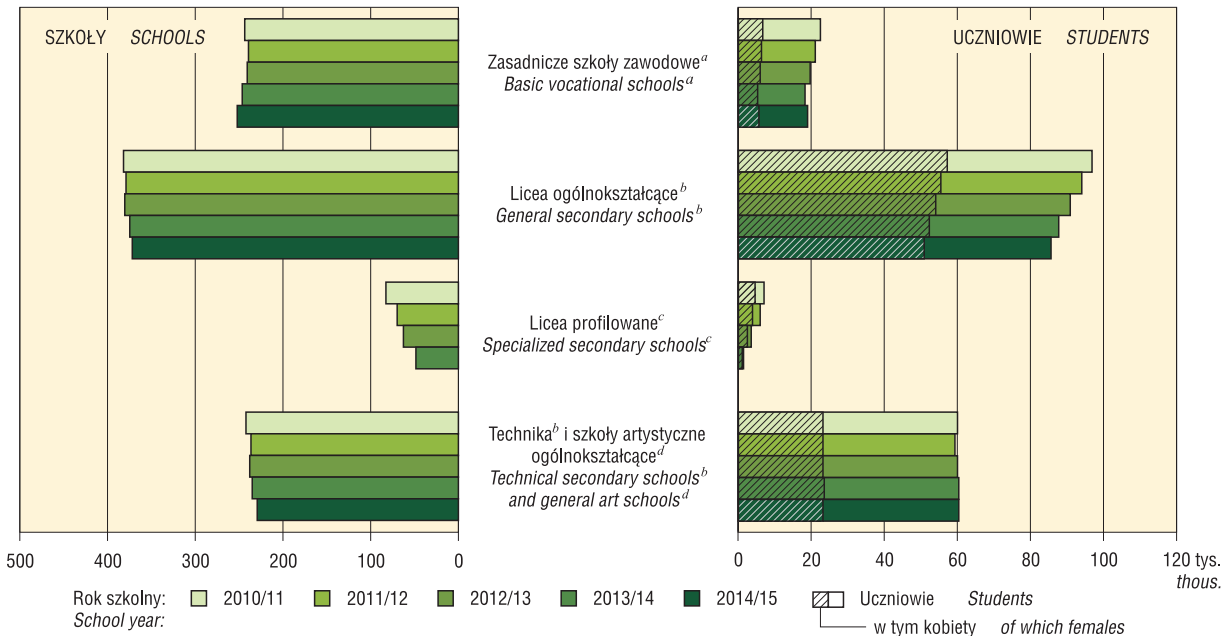
Preferowanie przez młodzież liceów ogólnokształcących względem pozostałych szkół znajduje odzwierciedlenie we współczynnikach skolaryzacji dla poszczególnych typów szkół ponadgimnazjalnych. [patrz tablica na str. 40]

In the 2014/15 school year, in Mazowieckie voivodship there were 853 upper secondary schools for youth (including special schools). General secondary schools were attended by 85,5 thous. students, i.e. by 11,5% less than in the 2010/11 school year, and vocational schools for youth – 79,1 thous., i.e. by 11,7% less. It has to be added that since the 2012/13 school year, according to the changes in Education System Act adopted in 2011, enrolment to the first grades of specialized secondary schools, supplementary general secondary schools and supplementary technical secondary schools has been suspended. Due to above, in 2014/15 mentioned types of schools do not exist.

Considering the structure of students of 1st grades of upper secondary schools (excluding special schools) by types of school it can be stated that among graduates of lower secondary schools, for many years the most popular have been general secondary schools – attended by over a half of all first grade students. Second ranked technical secondary schools and general arts schools, which were chosen in 2014/15 school year by 33,4% of graduates of lower secondary schools.

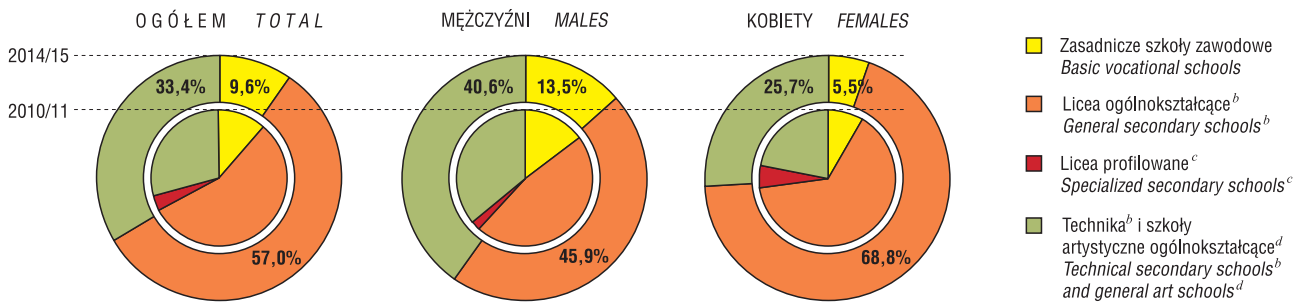
The fact of preferring general secondary schools by youth to the rest of schools is reflected in enrolment rates for particular types of upper secondary schools. [see table on page 40]

SZKOŁY I UCZNIOWIE SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH SCHOOLS AND STUDENTS OF UPPER SECONDARY SCHOOLS

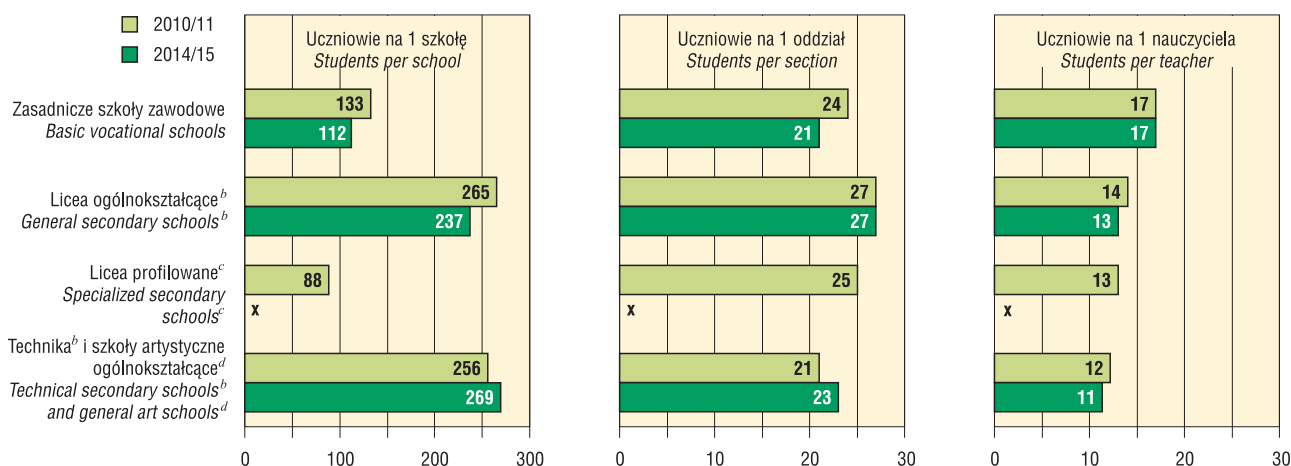
^a Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy. ^b Do roku szkolnego 2013/14 łącznie z uzupełniającymi. ^c Od roku szkolnego 2014/15 nie funkcjonują już szkoły tego typu. ^d Dające uprawnienia zawodowe.
^a Including special job-training schools. ^b Until 2013/14 school year including supplementary. ^c Since 2014/15 school year schools of this type do not exist. ^d Leading to professional certification.

STRUKTURA UCZNIÓW KLAS PIERWSZYCH SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH^a WEDŁUG TYPÓW SZKÓŁ STRUCTURE OF STUDENTS OF 1st GRADE OF UPPER SECONDARY SCHOOLS^a BY TYPE OF SCHOOLS

^a Bez specjalnych. ^b W roku szkolnym 2010/11 łącznie z uzupełniającymi. ^c Od roku szkolnego 2014/15 nie funkcjonują już szkoły tego typu. ^d Dające uprawnienia zawodowe. U w a g a. Dane dotyczą uczniów, którzy świadectwo ukończenia szkoły niższego szczebla otrzymali w poprzednim roku szkolnym.
^a Excluding special. ^b In 2010/11 school year including supplementary. ^c Since 2014/15 school year schools of this type do not exist. ^d Leading to professional certification.
 Note. Data concerning students which have receive certificate of school with lower grade in previous school year.

WYBRANE WSKAŹNIKI CHARAKTERYZUJĄCE WARUNKI NAUCZANIA W SZKOŁACH PONADGIMNAZJALNYCH^a
SELECTED INDICES CONCERNING TEACHING CONDITIONS IN UPPER SECONDARY SCHOOLS^a

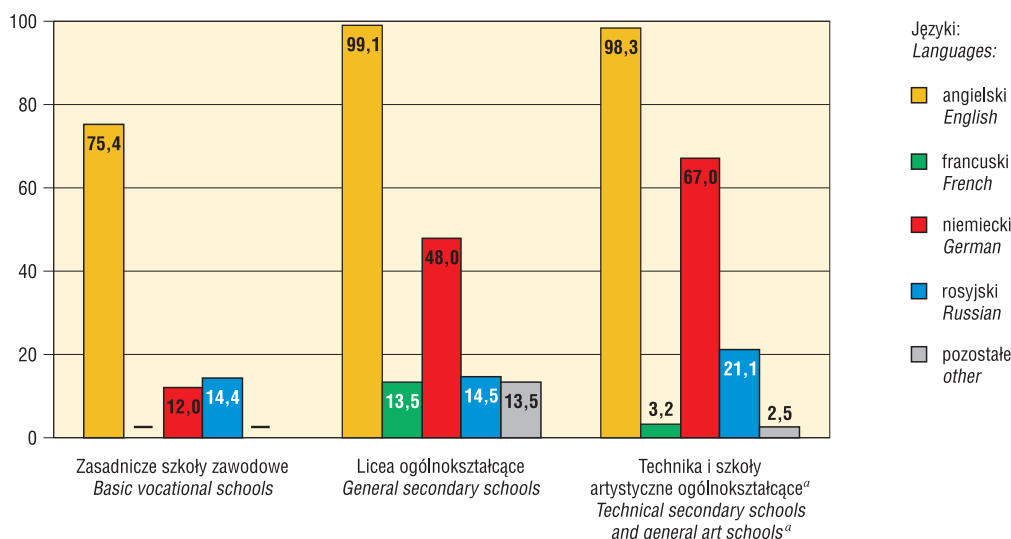

^a Bez specjalnych. ^b W roku szkolnym 2010/11 łącznie z uzupełniającymi. ^c Od roku szkolnego 2014/15 nie funkcjonują już szkoły tego typu. ^d Dające uprawnienia zawodowe.
a Excluding special. b In 2010/11 school year including supplementary. c Since 2014/15 school year schools of this type do not exist. d Leading to professional certification.

W szkołach ponadgimnazjalnych, poza zasadniczymi zawodowymi, najbardziej powszechnym językiem obcym nauczonym w ramach zajęć obowiązkowych jest angielski, a na drugim miejscu niemiecki. W roku szkolnym 2014/15 języka angielskiego uczyło się 98–99% ogółu uczniów, a niemieckiego 48–67%. W szkołach zasadniczych zawodowych odsetek uczących się języka angielskiego był znacznie mniejszy i wynosił 75,4%, natomiast drugim co do powszechności nauczania językiem był rosyjski – uczyło się go 14,4% ogółu uczniów.

In upper secondary schools, apart from basic vocational, the most popular foreign language within obligatory classes is English, followed by German. In the 2014/15 school year, 98–99% of total students were studying English, whereas German 48–67%. In basic vocational schools percentage of students studying English was significantly lower and amounted to 75,4%, whereas the second, as of popularity, was Russian – studied by 14,4% of the total number of students.

ODSETEK UCZNIÓW SZKOŁ PONADGIMNAZJALNYCH UCZĄCYCH SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W RAMACH ZAJĘĆ OBOWIĄZKOWYCH W ROKU SZKOLNYM 2014/15
SHARE OF STUDENTS OF UPPER SECONDARY SCHOOLS STUDYING FOREIGN LANGUAGES WITHIN OBLIGATORY CLASSES IN 2014/15 SCHOOL YEAR

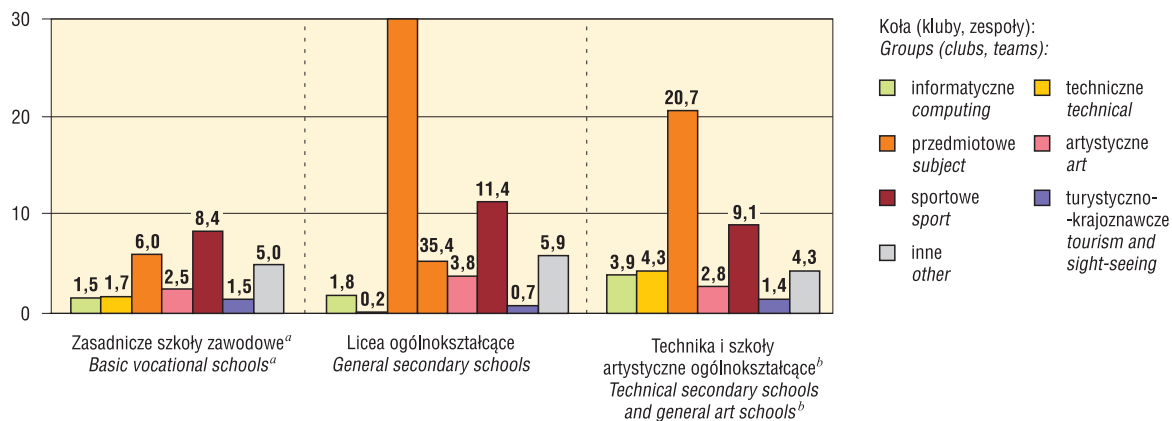

^a Dające uprawnienia zawodowe.
a Leading to professional certification.

W szkołach ponadgimnazjalnych województwa mazowieckiego w roku szkolnym 2014/15 zajęcia rozwijające zainteresowania i uzdolnienia prowadzone były w 6402 kołach, klubach i zespołach. We wszystkich formach zajęć uczestniczyło 83,6 tys. uczniów. Młodzież najczęściej wybierała zajęcia przedmiotowe oraz sportowe.

In upper secondary schools of Mazowieckie voivodship in the school year 2014/15, classes developing interests and skills were conducted in 6402 groups, clubs and teams. In all forms of activities participated 83,6 thous. students. Youths most often chose activities related to subjects and sports classes.

ODSETEK UCZESTNIKÓW ZAJĘĆ ROZWIJAJĄCYCH ZAINTERESOWANIA I UZDOLNIENIA W SZKOŁACH PONADGIMNAZJALNYCH W ROKU SZKOLNYM 2014/15
SHARE OF PARTICIPANTS IN ACTIVITIES DEVELOPING THEIR INTERESTS IN UPPER SECONDARY SCHOOLS IN 2014/15 SCHOOL YEAR

^a Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy. ^b Dające uprawnienia zawodowe.
^a Including special job-training schools. ^b Leading to professional certification.

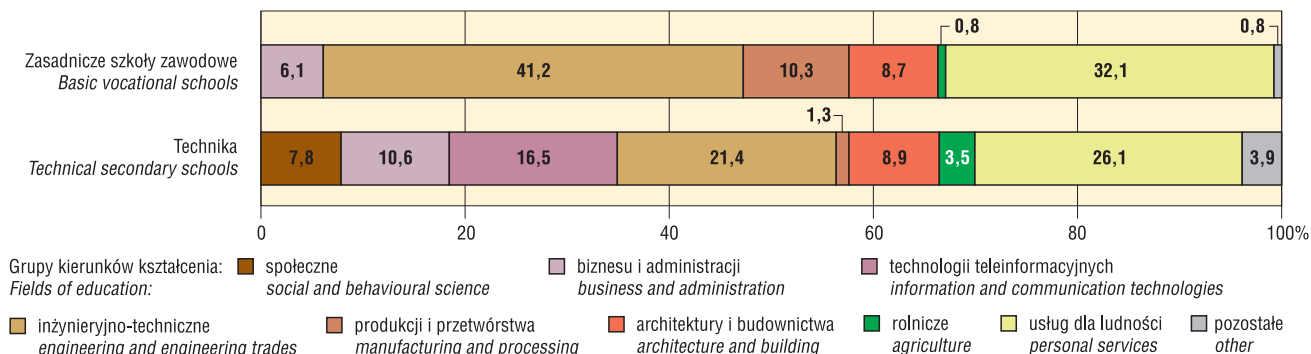
Szkoły ponadgimnazjalne dają absolwentom możliwość uzyskania wykształcenia na poziomie zasadniczym zawodowym lub średnim, natomiast trzyletnie specjalne szkoły przysposabiające do pracy dają jedynie możliwość uzyskania świadectwa potwierdzającego przysposobienie do pracy. Specjalne szkoły przysposabiające do pracy przeznaczone są dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi; po ukończeniu takiej szkoły nie przewiduje się kontynuowania nauki.

Licea ogólnokształcące są szkołami, których ukończenie umożliwia, po zdaniu egzaminu maturalnego, uzyskanie świadectwa dojrzałości. Absolwenci po ukończeniu klasy programowo najwyższej uzyskują wykształcenie średnie, co daje im możliwość ubiegania się o przyjęcie do szkół policealnych, a po zdaniu egzaminu maturalnego – na studia wyższe, w celu uzyskania odpowiedniego tytułu zawodowego.

Upper secondary schools give their graduates possibility of obtaining education on basic vocational or secondary level, while 3-year special job-training schools give possibility of obtaining job-training certificate only. Special job-training schools are intended for students with moderate or severe intellectual disability and for students with cumulative impairment; after finishing such school continuing education is not anticipated.

General secondary schools are the ones, whose completion enables, after passing general secondary education exam, to obtain general certificate of secondary education. Graduates, after completing the highest grade, achieve secondary education, which enables them to apply for admission to post-secondary schools, and after passing general secondary education exam – to tertiary education establishments, in order to gain a suitable profession.

STRUKTURA UCZNIÓW SZKÓŁ ZAWODOWYCH^a WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA W ROKU SZKOLNYM 2014/15
STRUCTURE OF STUDENTS OF VOCATIONAL^a SCHOOLS BY FIELDS OF EDUCATION IN 2014/15 SCHOOL YEAR

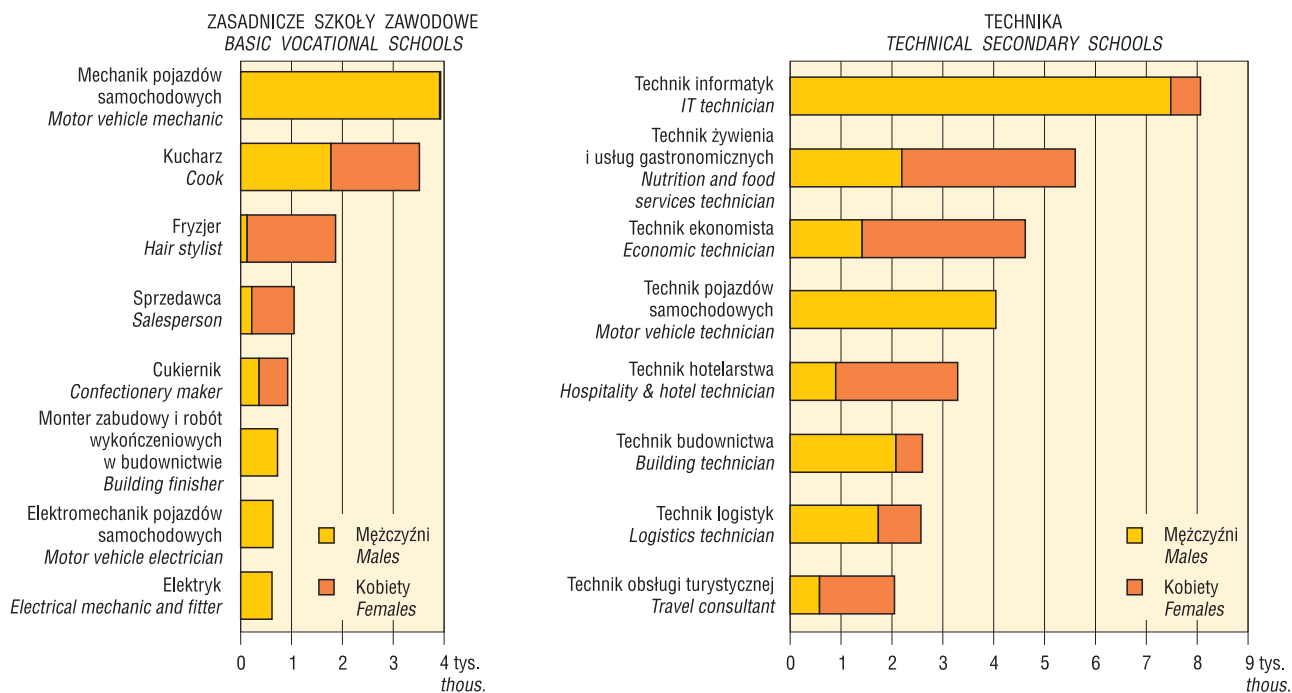

^a Bez szkół artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe.
^a Excluding general art schools leading to professional certification.

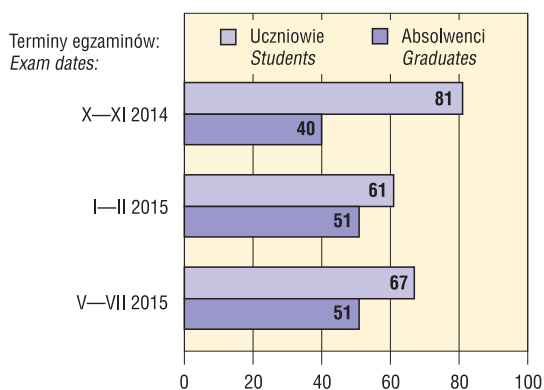
Zasadnicze szkoły zawodowe umożliwiają, po zdaniu egzaminu, uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe. W województwie mazowieckim uczniowie tych szkół najczęściej wybierają zawody z grupy kierunków inżynieryjno-technicznych oraz usług dla ludności, przy czym mężczyźni najczęściej kształcą się w zawodzie mechanik pojazdów samochodowych (32,0% w roku szkolnym 2014/15), a kobiety – fryzjer (33,8%) i kucharz (33,6%). Technika są szkołami, które umożliwiają uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe oraz, po zdaniu egzaminu maturalnego, świadectwa dojrzałości. Spośród zawodów, jakie oferowały te szkoły mężczyźni najczęściej wybierali naukę w zawodzie technik informatyk (20,4%) i technik pojazdów samochodowych (11,0%), a kobiety – technik żywienia i usług gastronomicznych (15,3%) oraz technik ekonomista (14,3%). Odrębną grupę szkół stanowią ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe, w których kształcą się poniżej 1% ogółu uczniów szkół ponadgimnazjalnych. W szkołach tego typu najwięcej osób kształciło się w zawodzie plastyka – 44,2%, zaś muzycy i tancerze stanowili odpowiednio 42,5% i 13,3%.

Basic vocational schools allow, after passing the exam, to obtain professional certification. In Mazowieckie voivodship, students of such schools mostly choose engineering and engineering trades and personal services, whereas males much more often train to become motor vehicle mechanic (32,0% in the 2014/15 school year), and females – a hair stylist (33,8%) and a cook (33,6%). Technical secondary schools enable to obtain professional certification and, after passing the general secondary education exam, general certificate of secondary education. From occupations that were offered by these schools, males most often chose studying for the qualification of IT technician (20,4%) and motor vehicle technician (11,0%) whereas females – nutrition and food services technician (15,3%) and economics technician (14,3%). Separate group of schools are general art schools leading to professional certification, in which study below 1% of total students of upper secondary schools. In schools of this type, most people were studying to become a visual artist – 44,2%, while musicians and dancers amounted to 42,5% and 13,3% respectively.

UCZNIOWIE ZASADNICZYCH SZKÓŁ ZAWODOWYCH I TECHNIKÓW WEDŁUG WYBRANYCH ZAWODÓW W ROKU SZKOLNYM 2014/15
STUDENTS OF BASIC VOCATIONAL SCHOOLS AND TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS BY SELECTED JOB TYPES IN 2014/15 SCHOOL YEAR

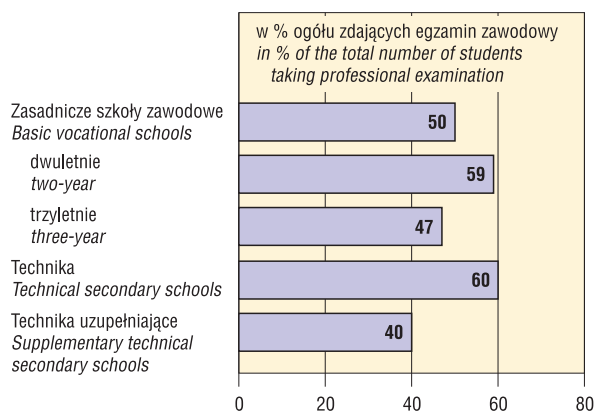

ODESETEK UCZNIÓW I ABSOLWENTÓW SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH, KTÓRZY W ROKU SZKOLNYM 2014/15 ZDALI EGZAMIN POTWIERDZAJĄCY KWALIFIKACJE W ZAWODZIE
PERCENTAGE OF STUDENTS AND GRADUATES OF UPPER SECONDARY SCHOOLS WHO OBTAINED PROFESSIONAL CERTIFICATION IN THE 2014/15 SCHOOL YEAR

Źródło: dane Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie.
 Source: data of the District Commission of Examination in Warsaw.

ABSOLWENCI SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH, KTÓRZY OTRZYMALI DYPLOM ZAWODOWY W 2015 R.
GRADUATES OF UPPER SECONDARY SCHOOLS, WHO HAVE RECEIVED CERTIFICATE OF PROFESSION IN 2015

Źródło: dane Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie [11].
 Source: data of the District Commission of Examination in Warsaw [11].

Celem egzaminu maturalnego jest sprawdzenie opanowania przez zdających wiedzy i umiejętności, które poświadczą ogólne wykształcenie. Absolwenci liceów ogólnokształcących oraz techników, którzy ukończyli szkołę w 2015 r., przystępowali do egzaminu maturalnego obowiązkowo z języka polskiego i wybranego języka obcego nowożytnego (w części ustnej i pisemnej) oraz z matematyki (w części pisemnej). Ponadto absolwenci liceów ogólnokształcących – zgodnie z zasadami przeprowadzania egzaminu maturalnego w nowej formule, obowiązującej od 2015 r. – obowiązkowo przystępowali również do egzaminu maturalnego z wybranego przedmiotu na poziomie rozszerzonym, a w przypadku języków obcych nowożytnych – na poziomie rozszerzonym lub dwujęzycznym.

Według danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie w województwie mazowieckim w maju 2015 r. do egzaminu maturalnego z przedmiotów obowiązkowych w części ustnej i pisemnej przystąpiło 39,8 tys. absolwentów szkół ponadgimnazjalnych z roku szkolnego 2014/15, przy czym egzamin w nowej formule zdawało 27,8 tys., a w starej – 12,0 tys. Spośród ogółu zdających świadectwo dojrzałości uzyskało 75% abiturientów (w kraju 74%), z tego spośród zdających w nowej formule – 81%, a w starej – 60% (w kraju odpowiednio 80% i 64%).

Aim of the general secondary education exam is testing knowledge and skills of students taking the exam, which would confirm their general education. Graduates of general and technical secondary schools, who finished school in 2015 sat an obligatory exam in Polish and selected modern foreign language (in oral and written part) as well as in Maths (in written part). Moreover, graduates of general secondary schools – according to the rules of conducting general secondary education exam based on a new pattern, obligatory since 2015 – had an obligation to take the exam in a selected subject on advanced level, and in case of modern languages – on advanced or bilingual level.

According to the data of the District Commission of Examination in Warsaw, in Mazowieckie voivodship in May 2015, 39,8 thous. graduates of upper secondary schools from the 2014/15 school year took the general secondary education exam in oral and written part, whereas the exam based on a new pattern took 27,8 thous. graduates, and based on an old pattern – 12,0 thous. From among total graduates taking the exam, the general secondary education certificate obtained 75% of them (in the country 74%), of these graduates taking the exam based on a new pattern – 81%, and old one – 60% (in the country 80% and 64% respectively).

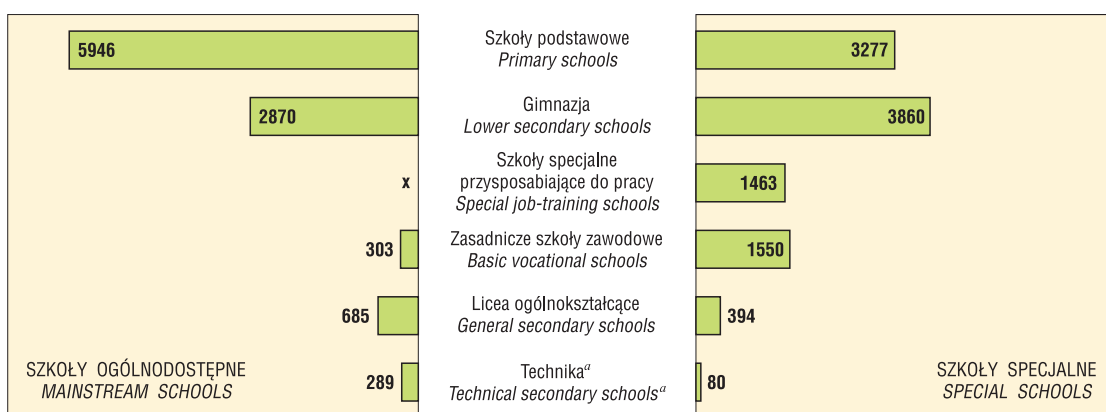
Kształcenie specjalne organizowane jest dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, i może być realizowane w systemie szkolnym lub w formie indywidualnej. Kształcenie specjalne (na poziomie szkoły podstawowej, gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalnej) odbywa się w funkcjonujących samodzielnie szkołach specjalnych lub w szkołach ogólnodostępnych, w których tworzone są oddziały: specjalne, integracyjne, ogólnodostępne, oraz w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, innych placówkach oświatowo-wychowawczych lub placówkach wykonujących działalność leczniczą. O potrzebie kształcenia specjalnego lub indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży orzekają publiczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne (w tym specjalistyczne). Uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego nie muszą być niepełnosprawni w rozumieniu ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, podobnie jak uczniowie niepełnosprawni nie muszą mieć orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

W roku szkolnym 2014/15 we wszystkich szkołach podstawowych uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi stanowili 2,7% ogółu uczniów, w gimnazjach – 4,4%, a w szkołach ponadgimnazjalnych – 2,9%. Większość (3/4) uczniów kontynuujących kształcenie specjalne na poziomie ponadgimnazjalnym uczęszczało do szkół zawodowych, przy czym 38,9% do zasadniczych szkół zawodowych, 30,7% do specjalnych szkół przysposabiających do pracy, a do techników 7,7%; do liceów ogólnokształcących uczęszczało 22,6%.

Special education is organized for children and youth with special educational needs, including disabled children and youth, and can be conducted within school system or individually. Special education (on primary, lower secondary and upper secondary school level) takes place in special schools operating independently or in mainstream schools, in which following sections are created: special, integration, mainstream, and in special education care centres, other educational institutions or health care units. The need of special education is determined by public psychological-pedagogical counselling centres (including specialised ones). Students possessing special educational needs certificate are not necessarily disabled, as defined by the Act on professional and social rehabilitation and employment of disabled persons, similarly, disabled students do not need to have a special educational needs certificate.

In the school year 2014/15, in all primary schools pupils with special educational needs amounted to 2,7% of the total number of pupils, in lower secondary schools – 4,4%, and in upper secondary schools – 2,9%. Majority (3/4) of students continuing special education on upper secondary level attended vocational schools, of which 38,9% basic vocational schools, 30,7% special job-training schools, and 7,7% technical secondary schools; 22,6% attended general secondary schools.

UCZNIOWIE ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI W SZKOŁACH OGÓLNODOSTĘPNYCH I SPECJALNYCH W ROKU SZKOLNYM 2014/15
STUDENTS WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS IN MAINSTREAM AND SPECIAL SCHOOLS IN 2014/15 SCHOOL YEAR

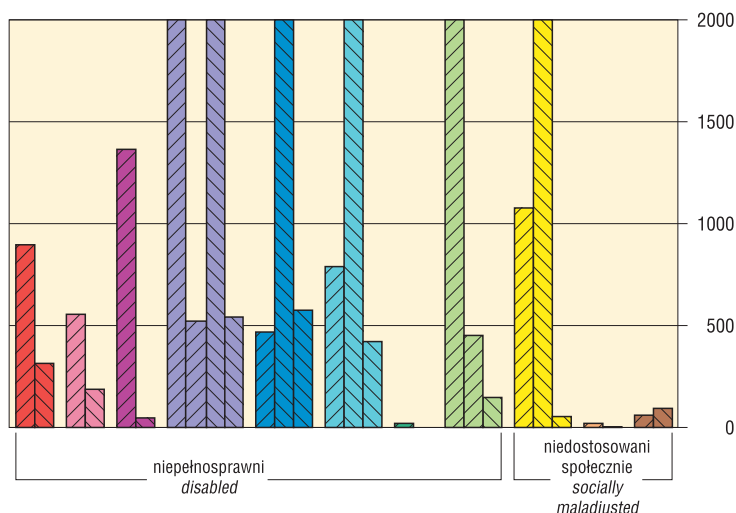

a W zakresie szkół ogólnodostępnych – łącznie z artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe.
a In regard to mainstream schools – including general art leading to professional certification.

UCZNIOWIE NIEPEŁNOSPRAWNI ORAZ NIEDOSTOSOWANI SPOŁECZNIE ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI W ROKU SZKOLNYM 2014/15
DISABLED AND SOCIALLY MALADJUSTED STUDENTS WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS IN 2014/15 SCHOOL YEAR

Uczniowie w szkołach: *Students in schools:*

- ogólnodostępnych specjalnych
- mainstream special
- niesłyszący i słabosłyszący niewidomi i słabowidzący
deaf and hearing impaired blind and sight impaired
 - z niepełnosprawnością ruchową w tym z afazją z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim
motor-skillly impaired with aphasia with slight intellectual disability
 - z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym
with moderate or severe intellectual disability
 - z niepełnosprawnością sprzężoną z chorobami przewlekłymi
associated with defects chronically ill
 - z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera lub zaburzeniami psychicznymi
with autism, of which with Asperger syndrome or physical disorders
 - niedostosowani społecznie lub zagrożeni niedostosowaniem społecznym
socially maladjusted or endangered of social maladjustment
 - zagrożeni uzależnieniem z zaburzeniami zachowania
threatened with addiction behavioural impaired

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	2013	2014	SPECIFICATION
Dzieci i młodzież będący czytelnikami bibliotek publicznych ^a :						Children and youth who are borrowers of public libraries ^a :
w wieku do 15 lat.....	204123	205540	205940	207720	210117	up to age 15
na 1000 ludności danej grupy wieku.....	236	237	237	238	239	per 1000 population of given age group
w wieku 16—19 lat.....	123805	113950	107800	98910	91291	at age 16—19
na 1000 ludności danej grupy wieku.....	480	461	454	433	416	per 1000 population of given age group
Młodzież szkolna zwiedzająca muzea w zorganizowanych grupach.....	813185	732219	827825	942004	1079919	Primary and secondary school students visiting museums in organized groups
Uczestnicy lekcji muzealnych.....	490717	366606	455565	459961	538798	Participants in museum classes
Młodzież szkolna zwiedzająca instytucje paramuzealne w zorganizowanych grupach.....	30722	385950	530568	275386	446234	Primary and secondary school students visiting institutions related to museums in organized groups
Uczestnicy lekcji w instytucjach paramuzealnych.....	14213	23077	13923	33502	30095	Participants in classes in institutions related to museums
Dzieci i młodzież szkolna ^b w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach:						Children and youth ^b at culture centres and establishments, clubs and community centres:
członkowie zespołów artystycznych ^c	11758	13338	13613	16175	members of art ensembles ^c
członkowie kół (klubów) ^c	17712	18508	20614	23851	members of groups ^c
absolwenci kursów.....	.	7090	7909	6905	8662	course graduates
Uczestnicy kół zainteresowań w placówkach wychowania pozaszkolnego ^d	95169	107373	109257	86053	80131	Participants in extracurricular activities in extracurricular education institutions ^d
Ćwiczący ^e w wieku do 18 lat w klubach sportowych ^e	70499	.	77492	.	80841	Exercisers ^e up to age 18 in sports clubs ^e

^a Łącznie z punktami bibliotecznymi. ^b Do 2013 r. dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat. ^c Stan w dniu 31 XII. ^d Biorący systematyczny udział w pracy kół w okresie od 1 X roku poprzedzającego rok badany do 30 IX roku badanego. ^e Łącznie z uczniowskimi klubami sportowymi UKS i wyznaniowymi klubami sportowymi.

^a Including library service points. ^b Until 2013 children and youth below the age of 15. ^c As of 31 XII. ^d Taking systematic participation in extracurricular activities in period from 1 X of the year preceding the surveyed year to 30 IX of the surveyed year. ^e Including student sports clubs UKS and religious sports clubs.

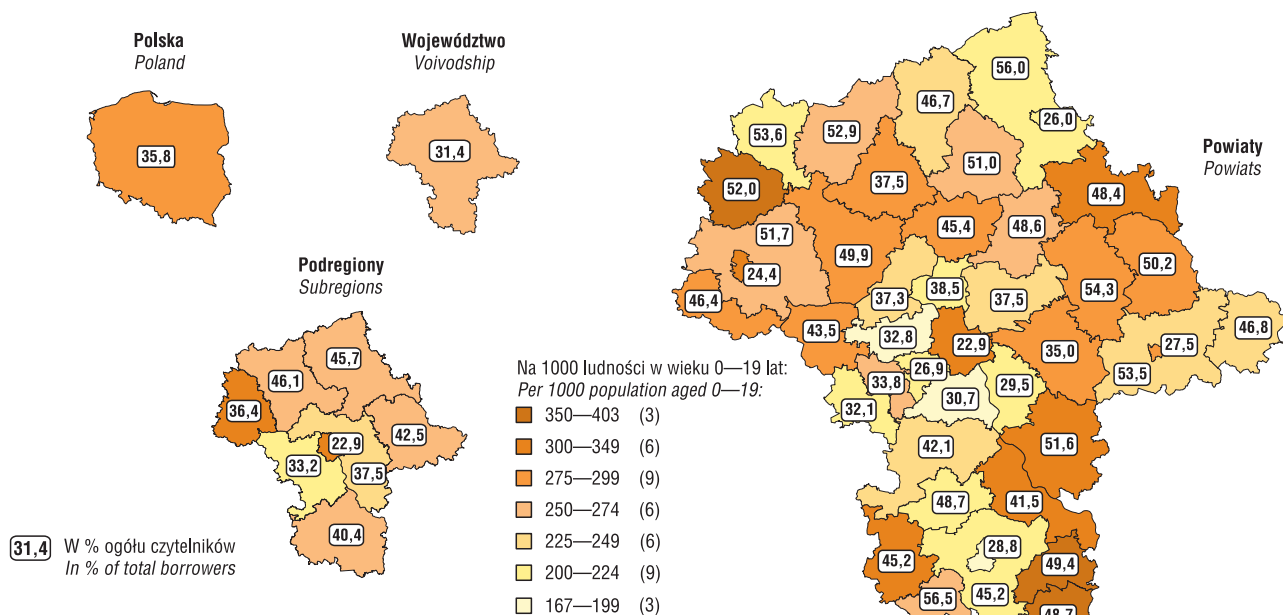
Dziecko ma prawo do wypoczynku, zabawy i udziału w zajęciach kulturalnych i artystycznych. Uczestnictwo dzieci i młodzieży w kulturze mierzy się udziałem w poszczególnych jej dziedzinach, nie ma bowiem badań, które by pozwalały na ustalenie zachodzących współzależności między np. czytaniem książek a zwiedzaniem muzeów. Instytucje kultury oferujące dzieciom różne formy spędzania czasu wolnego to m.in. biblioteki, muzea, domy i ośrodki kultury.

W województwie mazowieckim w 2014 r. działały 964 biblioteki publiczne i ich filie, w tym 8 bibliotek publiczno-szkolnych oraz 61 filii bibliotecznych dla dzieci i młodzieży; działało również 75 oddziałów dla dzieci i młodzieży. Uczniowie szkół wszystkich poziomów kształcenia mogli ponadto korzystać z zasobów bibliotek szkolnych. W 2014 r. dzieci i młodzież w wieku do lat 19 stanowili 31,4% ogółu czytelników bibliotek publicznych. W filiach bibliotecznych, których oferta skierowana jest specjalnie do dzieci udział ten był wyższy i wyniósł 52,4%.

Each child has a right to relax and play, and to join in a wide range of cultural, artistic and other recreational activities. Children and youth participation in culture is measured by participation in particular domains as there are no studies which would allow to determine the interrelations between e.g. reading books and visiting museums. Institutions of culture offering various forms of passing free time are i.e. libraries, museums, cultural establishments and centres.

In 2014 in Mazowieckie voivodship there were 964 public libraries and their branches, including 8 public-school libraries and 61 library branches for children and youth; there were also 75 sections for children and youth. Students of all levels of education could use the collections of school libraries. In 2014 children and youth up to 19 years old amounted to 31,4% of the total number of borrowers in public libraries. In library branches, where their offer is directed specifically to children, share was higher and amounted to 52,4%.

DZIECI I MŁODZIEŻ W WIEKU DO 19 LAT BĘDĄCY CZYTELNIKAMI BIBLIOTEK PUBLICZNYCH^a W 2014 R. CHILDREN AND YOUTH UP TO AGE 19 WHO ARE BORROWERS OF PUBLIC LIBRARIES^a IN 2014

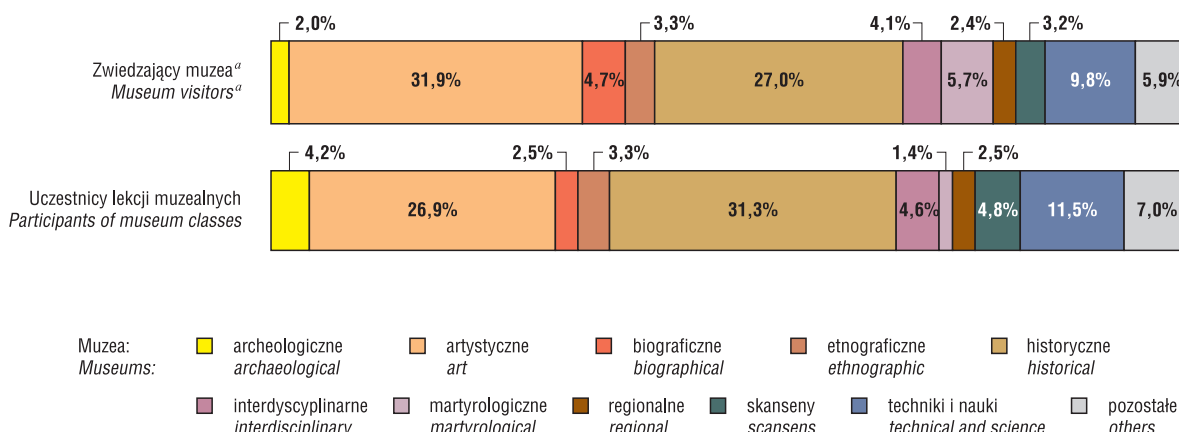
^a Łącznie z punktami bibliotecznymi.
^a Including library service points.

W nawiasach podano liczbę powiatów.
Number of powiats is given in brackets.

W województwie mazowieckim w 2014 r. działało 120 muzeów i oddziałów muzealnych, których wystawy obejrzało w zorganizowanych grupach 1079,9 tys. młodzieży szkolnej (o 32,8% więcej w porównaniu z 2010 r.). Największym zainteresowaniem cieszyły się muzea o profilu artystycznym (31,9% zwiedzającej młodzieży) i historycznym (27,0%). Spośród wielu zadań jakie realizują muzea, a także instytucje paramuzealne (ogrody zoologiczne, botaniczne itp.) szczególną rolę odgrywa działalność edukacyjna. W ofercie adresowanej do przedszkoli, szkół, świetlic znajdują się lekcje muzealne, których tematyka dostosowana jest do programów nauczania na poszczególnych poziomach kształcenia. Zajęcia przeprowadzane w formie wykładów, prelekcji, pokazów, warsztatów wzbogacane są m.in. filmami video, slajdami, eksponatami muzealnymi, prezentacjami multimedialnymi. W 2014 r. muzea przeprowadziły 23,1 tys. lekcji muzealnych w ramach 1628 tematów; w lekcjach tych udział wzięło 538,8 tys. uczniów. Najwięcej zajęć (7,2 tys., 360 tematów) przygotowali muzea historyczne; uczestniczyło w nich 168,4 tys. uczniów. Ponadto jednostki paramuzealne przeprowadziły 1311 lekcji (w ramach 44 tematów), w których wzięło udział 30,1 tys. uczniów.

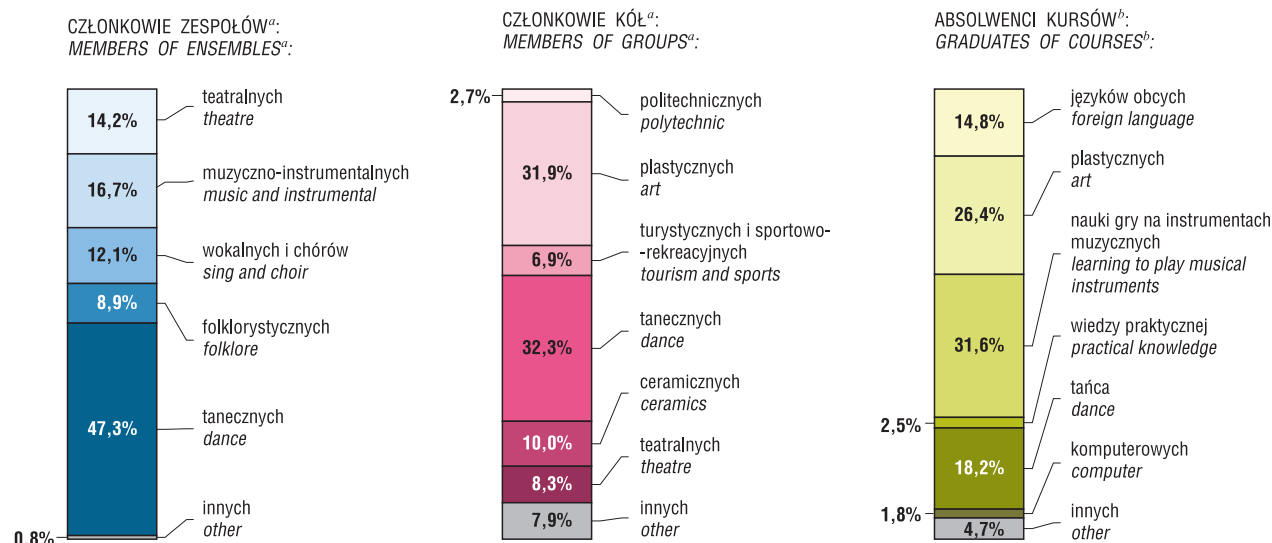
In 2014, in Mazowieckie voivodship there were 120 museums and museum branches, whose exhibitions were visited by 1079,9 thous. of school youth in organized groups (by 32,8% more compared to 2010). The most frequently visited types of museums were artistic (31,9% of visiting youth) and historical (27,0%). Among many tasks fulfilled by museums and related institutions (zoological and botanical gardens, etc.) education plays a special role. In the offer targeted to preschools, schools and after-school clubs there are museum lessons on topics adjusted to curricula of the particular levels of education. Such lessons take the form of lectures, talks, shows or workshops, enriched with videos, slides, museum exhibits and multimedia presentations. In 2014, museums conducted 23,1 thous. lessons on 1628 topics, with 538,8 thous. students participating. The largest number of activities (7,2 thous., 360 topics) were prepared by historical museums, for 168,4 thous. students. In addition, institutions related to museums conducted 1311 lessons (on 44 topics) in which 30,1 thous. students participated.

STRUKTURA MŁODZIEŻY SZKOLNEJ ZWIEDZAJĄCEJ MUZEA ORAZ UCZESTNICZĄCEJ W LEKCJACH MUZEALNYCH WEDŁUG RODZAJÓW MUZEÓW W 2014 R.
STRUCTURE OF PRIMARY AND SECONDARY SCHOOL STUDENTS VISITING MUSEUM AS WELL AS PARTICIPATING IN MUSEUM CLASSES BY KIND OF MUSEUMS IN 2014

^a W zorganizowanych grupach.
^a In organized groups.

STRUKTURA DZIECI I MŁODZIEŻY W WIEKU PONIŻEJ 15 LAT W DOMACH I OŚRODKACH KULTURY, KLUBACH I ŚWIETLICACH W 2014 R.
STRUCTURE OF CHILDREN AND YOUTH AGED 15 AND LESS IN CULTURAL CENTRES AND ESTABLISHMENTS, CLUBS AND COMMUNITY CENTRES IN 2014

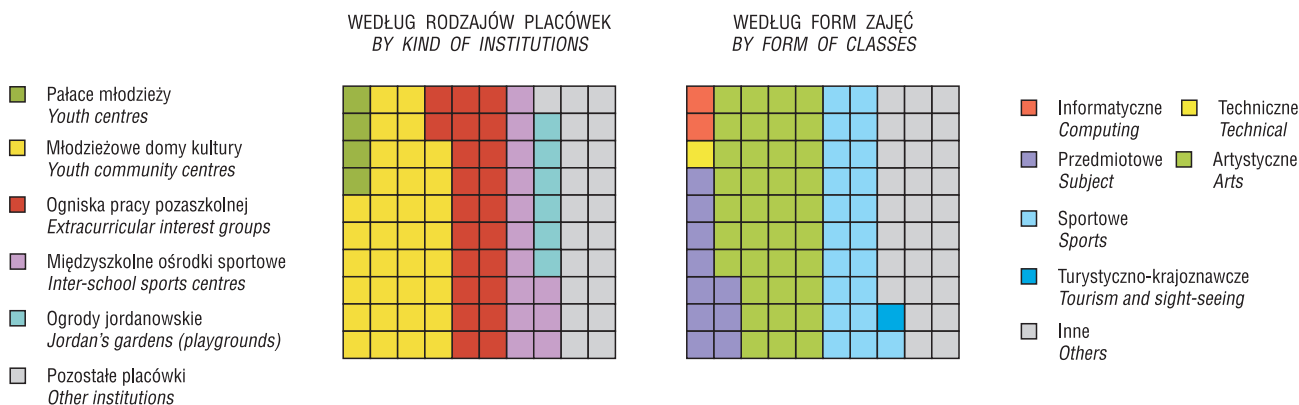
Aktywny udział w działalności kulturalnej umożliwiają m.in. domy i ośrodki kultury, kluby oraz świetlice, których oferta skierowana jest do lokalnych społeczności. W województwie mazowieckim w amatorskich zespołach artystycznych prowadzonych przez te placówki w 2014 r. działało 16,2 tys. dzieci i młodzieży szkolnej (60,0% wszystkich członków), a w kołach organizujących zajęcia tematyczne – 23,9 tys. (45,4%). Najwięcej dzieci i młodzieży rozwijało swoje zainteresowania w ramach zajęć tanecznych i plastycznych.

Działalność ukierunkowaną na pozaszkolną pracę z dziećmi i młodzieżą prowadzą ponadto placówki oświatowo-wychowawcze, takie jak: pałace młodzieży, młodzieżowe domy kultury, ogniska pracy pozaszkolnej, międzyszkolne ośrodki sportowe, ogrody jordanowskie i inne placówki o charakterze specjalistycznym (artystyczne, politechniczne, naukowe itp.). W 2014 r. w różnych formach zajęć prowadzonych przez te jednostki uczestniczyło 80,1 tys. dzieci i młodzieży, w tym 29,7 tys. w zajęciach artystycznych, a 17,1 tys. w zajęciach sportowych.

Cultural centres and establishments, community centres and after-school clubs with offer targeted at local communities allow for active participation in cultural activities. In 2014, in Mazowieckie voivodship these institutions ran amateur artistic ensembles, with participation of 16,2 thous. children and youth (60,0% of all members), as well as special interest clubs – for 23,9 thous. (45,4%). The largest number of children and youth developed their interest in dance and visual art.

Extracurricular activities for children and youth are offered also by educational centres, such as: youth extracurricular establishments, youth culture clubs, after-school clubs, inter-school sports centres, game parks and other specialised units (artistic, polytechnic, scientific etc.). In 2014, 80,1 thous. children and youth participated in various forms of activities offered by these units, including 29,7 thous. in artistic activities and 17,1 thous. in sports.

STRUKTURA UCZESTNIKÓW KÓŁ ZAINTERESOWAŃ W PLACÓWKACH WYCHOWANIA POZASZKOLNEGO W 2014 R.^a
STRUCTURE OF PARTICIPANTS IN EXTRACURRICULAR ACTIVITIES IN EXTRACURRICULAR INSTITUTIONS IN 2014^a

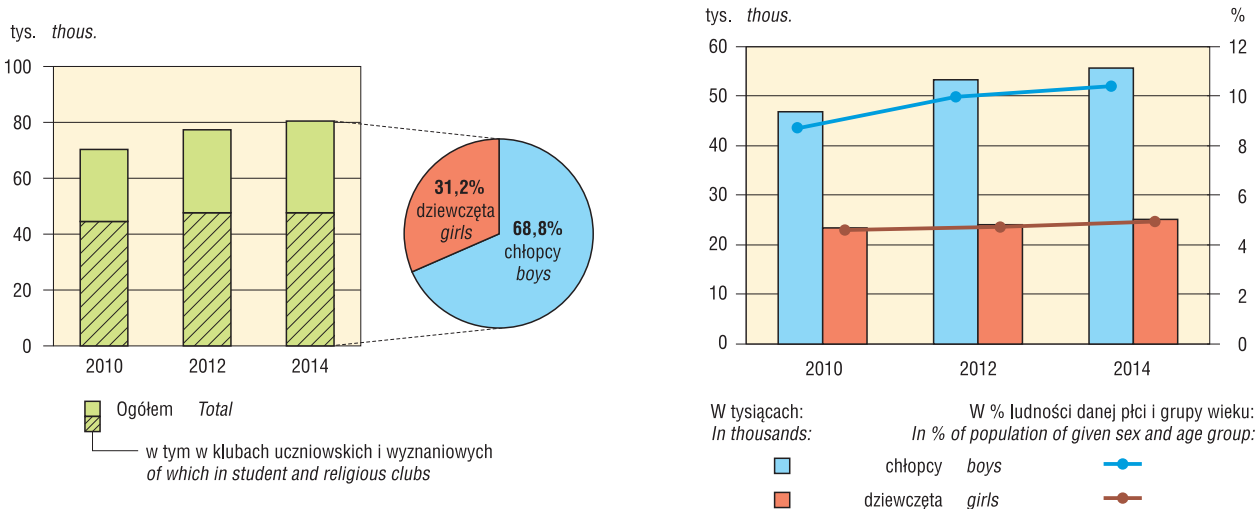
^a Biorących systematyczny udział w pracy kół w okresie od 1 X 2012 r. do 30 IX 2013 r.
^a Taking systematic participation in extracurricular activities in period from 1 X 2012 to 30 IX 2013.

Jednym ze sposobów na aktywne spędzanie czasu wolnego jest sport. W 2014 r. w województwie mazowieckim w klubach sportowych ćwiczyło 80,8 tys. dzieci i młodzieży w wieku do 18 lat, co stanowiło 7,8% ogółu tej populacji. Sportem bardziej interesują się chłopcy niż dziewczęta; spośród ogółu chłopców aktywnie uprawiali sport 10,4%, a spośród ogółu dziewcząt – 5,0%. Większość (59,0%) ćwiczyła w uczniowskich i wyznaniowych klubach sportowych, których podstawową działalnością jest rekreacja ruchowa.

One of the active forms of spending leisure time is sports. In 2014, in Mazowieckie voivodship 80,8 thous. children and youth up to 18 years of age practiced sports in sports clubs, which constituted 7,8% of the population in this age group. Boys were more interested in sports than girls, 10,4% of boys practiced sports actively, compared to 5,0% among girls. Majority (59,0%) practiced sports in pupils' and religious sports clubs, which base their activity on physical recreation.

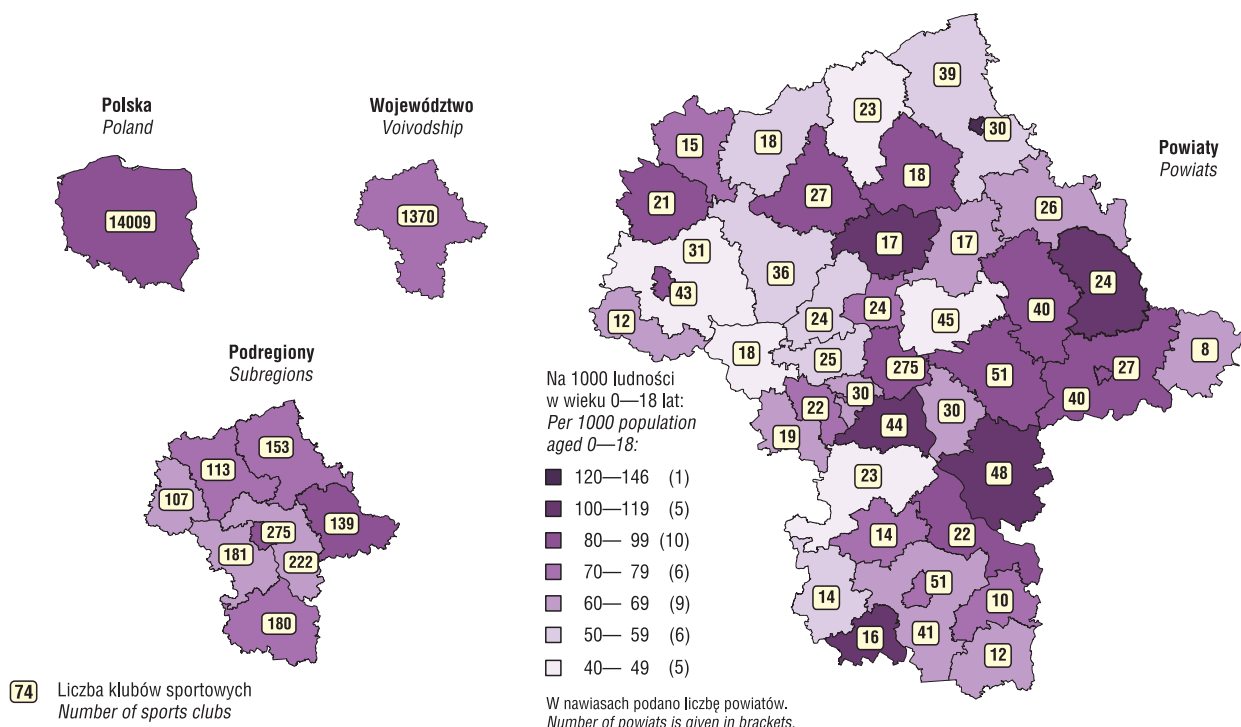
ĆWICZĄCY W WIEKU DO 18 LAT W KLUBACH SPORTOWYCH^a

Stan w dniu 31 XII
EXERCISERS UP TO AGE 18 IN SPORTS CLUBS^a
 As of 31 XII

^a Łącznie z uczniowskimi klubami sportowymi UKS i wyznaniowymi klubami sportowymi.
^a Including student sports clubs UKS and religious sports clubs.

KLUBY SPORTOWE I ĆWICZĄCY W WIEKU DO 18 LAT W KLUBACH SPORTOWYCH^a W 2014 R.
SPORTS CLUBS AND EXERCISERS UP TO AGE 18 IN SPORTS CLUBS^a IN 2014

^a Łącznie z uczniowskimi klubami sportowymi UKS i wyznaniowymi klubami sportowymi.
^a Including student sports clubs UKS and religious sports clubs.

W sekcjach sportowych poszczególne rodzaje sportu trenowało 88,6 tys. juniorów i junierek (osoby uprawiające kilka rodzajów sportu są liczone wielokrotnie). Największym powodzeniem cieszyły się gry zespołowe: piłka nożna – 33,8% ogółu ćwiczących, siatkówka – 9,7%, a także koszykówka – 6,1% i piłka ręczna – 4,5%, natomiast z dyscyplin indywidualnych: lekkoatletyka – 6,2%, pływanie – 5,7%, judo – 4,6%, tenis stołowy – 3,8% i karate – 3,6%.

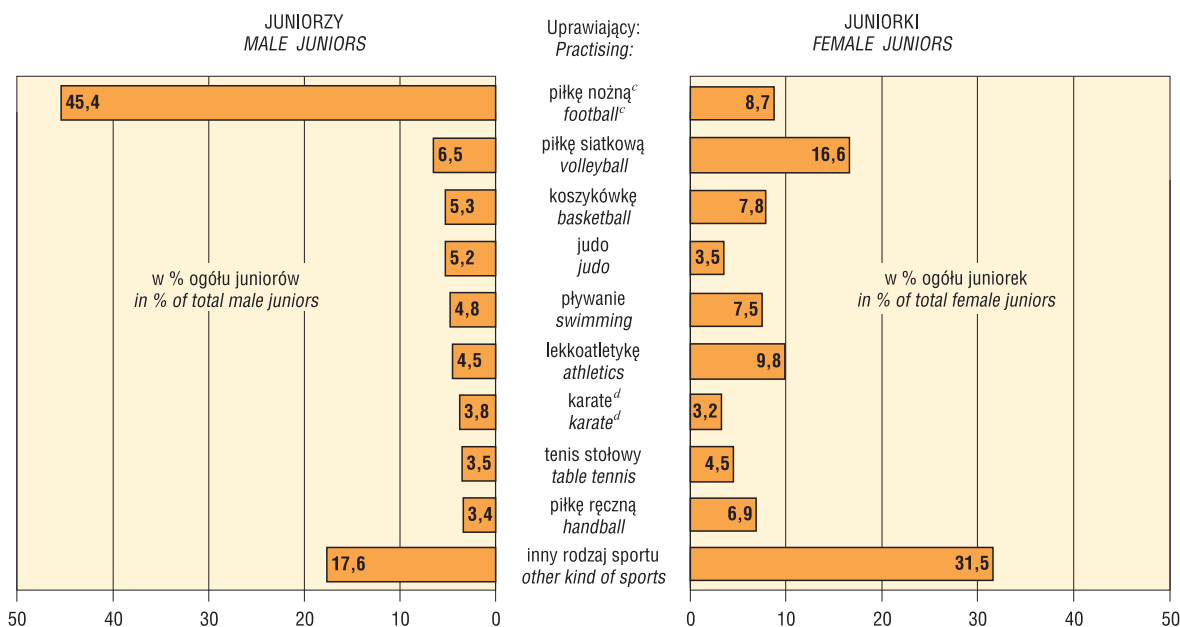
88,6 thous. female and male juniors practiced various kinds of sports in sports sections (persons practicing a few kinds of sports are counted several times). Team sports are the most popular: football – 33,8% of all practicing persons, volleyball – 9,7%, as well as basketball – 6,1% and handball – 4,5%; whereas among sports practiced individually: athletics – 6,2%, swimming – 5,7%, judo – 4,6%, table tennis – 3,8% and karate – 3,6%.

JUNIORZY I JUNIORKI^a W KLUBACH SPORTOWYCH^b WEDŁUG DZIEDZIN I RODZAJÓW SPORTU W 2014 R.

Stan w dniu 31 XII

JUNIORS^a IN SPORTS CLUBS^b BY SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN 2014

As of 31 XII

^a Dane obejmują: młodzieżowców, juniorów i juniorów młodszych; dla tej kategorii zawodników nie ma jednoznacznej granicy wieku, gdyż w poszczególnych dyscyplinach może ona być inna. ^b Łącznie z uczniowskimi klubami sportowymi UKS i wyznaniowymi klubami sportowymi. ^c Łącznie z halową. ^d Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).
^a Data covers: youths, juniors and younger juniors; for this category there is no exact age boundary, because in individual disciplines it could be different. ^b Including student sports clubs UKS and religious sports clubs. ^c Including indoor football. ^d A sport field (consists of a number of related kinds of sports).

WYNIKI BADANIA „BUDŻET CZASU LUDNOŚCI” — badanie przeprowadzone w dniach 1 I — 31 XII 2013 r.
RESULTS OF THE “TIME USE SURVEY” — survey conducted between 1 I — 31 XII 2013

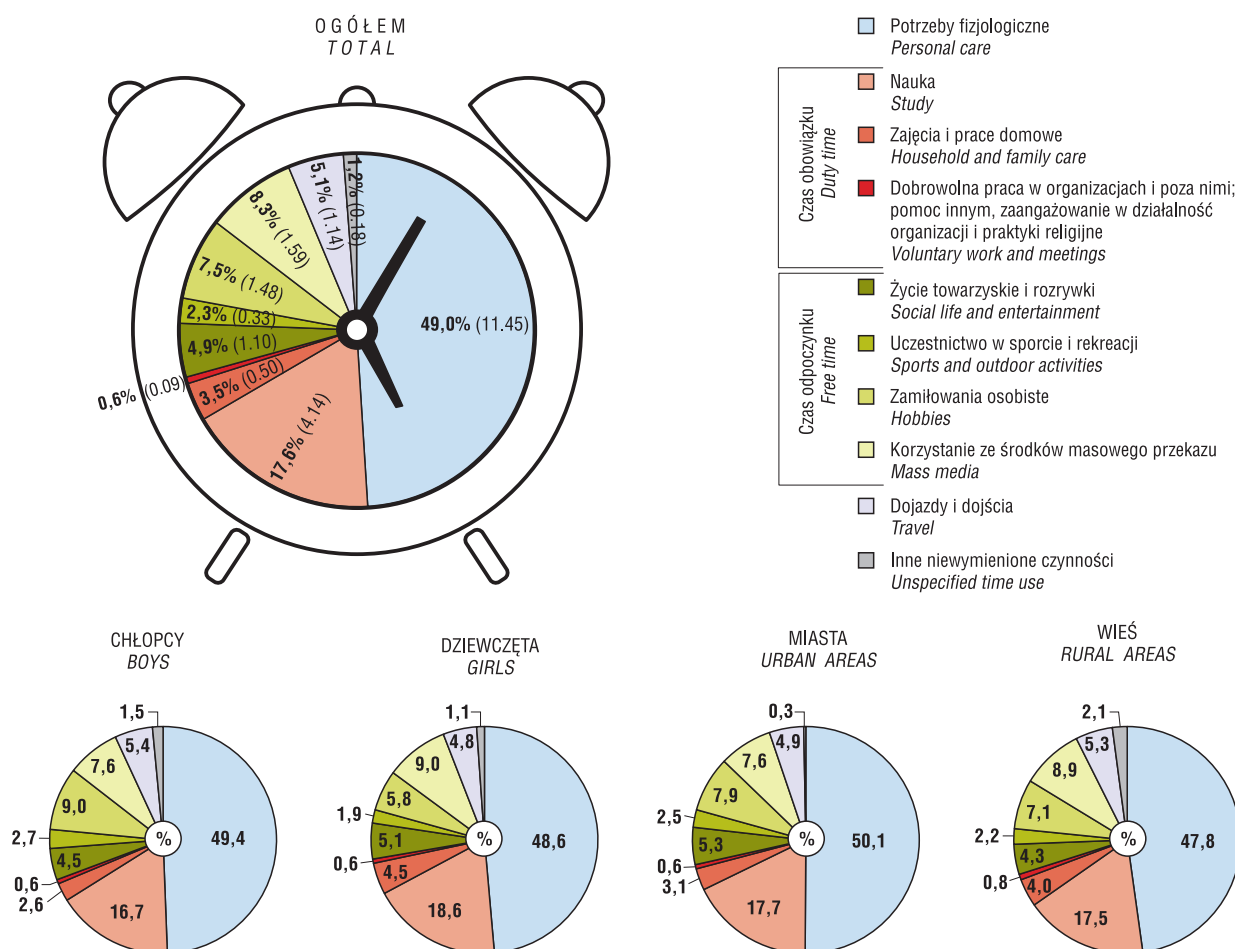
Prezentowane dane dotyczą tzw. „czynności głównych” wykonywanych przez osoby biorące udział w badaniu. Ankietowani mogli wskazać również drugą czynność towarzyszącą głównej, np. czytanie jako czynność towarzyszącą podróży.

Dla parametrów charakteryzujących czas zastosowano czteromiejscowy zapis. Godziny i minuty rozdzielono kropką (zapis 11.45 należy odczytać jako jedenaście godzin i czterdzieści pięć minut, 0.01 – jako jedną minutę).

Presented data concern so called “main activities” performed by persons taking part in the survey. Respondents could have indicated also a second activity accompanying the main one, e.g. reading as an activity accompanying travel.

For parameters characterizing time a four-place record has been used. Hours and minutes are separated with a dot (11.45 record should be read as eleven hours and forty five minutes, 0.01 – as one minute).

STRUKTURA DOBY OSÓB W WIEKU 10—19 LAT WEDŁUG GRUP CZYNNOSCI^a
STRUCTURE OF DAY OF PERSONS AGED 10—19 BY ACTIVITY GROUPS^a

^a Strukturę ustalono na podstawie przeciętnego czasu trwania czynności (w godzinach i minutach na 1 osobę, w ciągu doby) liczonego dla wszystkich osób bez względu na to czy wykonywały konkretną czynność, czy nie.

^a Structure was specified according to average duration of an activity (in hours and minutes per person, during 24 hours) counted for every person regardless if they performed a given activity or not.

Badanie przeprowadzone w 2013 r. przez Główny Urząd Statystyczny we współpracy z Eurostatem dostarczyło informacji o gospodarowaniu czasem. Okazało się, że osoby w wieku 10–19 lat potrzebowały 11 godz. i 45 min. (tj. 49,0% czasu w ciągu doby) na zaspokojenie potrzeb fizjologicznych (sen, jedzenie, higienę osobistą itp.). Wykonywanie różnego typu obowiązków (przede wszystkim nauki, ale także pomocy w pracach domowych, pomocy innym, praktyk religijnych itp.) zajmowało im 5 godz. i 13 min. (21,7% doby). Na odpoczynek mogły przeznaczyć 5 godz. i 30 min. (22,9% doby). Pozostały czas zajmowały im głównie dojazdy i dojscia w różnych celach.

W strukturze doby dziewcząt udział czasu przeznaczanego na obowiązki był o 3,9 p.proc. wyższy niż u chłopców, natomiast udział czasu wolnego był o 2,0 p.proc. niższy. Między dziewczętami i chłopcami nie wystąpiły istotne różnice w czasie poświęconym na potrzeby fizjologiczne.

The survey conducted in 2013 by the Central Statistical Office in cooperation with Eurostat provided information on time management. It turned out that persons aged 10–19 spent 11 hours and 45 minutes (i.e. 49,0% of time during a day) on personal care (sleep, eating, washing and dressing etc.). Performing different type of duties (mainly study, but also assisting in household care, help to others, religious activities etc.) took them 5 hours and 13 minutes (21,7% of a day). They could have spent 5 hours and 30 minutes (22,9% of a day) on resting. Time left was mainly spent on travel related to different purposes.

In the structure of day of girls the share of time dedicated to duties was by 3,9 pp higher than of boys, whereas the share of free time was by 2,0 pp lower. There were no significant differences between girls and boys in time spent on personal care.

Podstawowym obowiązkiem dzieci i młodzieży jest nauka. Lekcje w szkole, odrabianie prac domowych, uczestnictwo w zajęciach pozaszkolnych itp. zajmowały im przeciętnie 6 godz. i 4 min. Czas przeznaczany na naukę przez dziewczęta był o 23 min. dłuższy niż u chłopców. Dzieci mieszkające na wsi poświęcały na te czynności średnio o 19 min. więcej niż mieszkające w miastach.

Młode osoby angażujące się w obowiązki domowe wykonywały je średnio przez 1 godz. i 15 min. dziennie. Były to przede wszystkim prace porządkowe w domu, przygotowywanie posiłków, robienie zakupów i opieka nad zwierzętami domowymi, rzadziej opieka nad młodszym rodzeństwem. Na zajęcia i prace domowe dziewczęta poświęcały o 19 min. więcej czasu niż chłopcy. Na wsi czynności te pochłaniały o 24 min. więcej czasu niż w miastach.

Osoby w wieku 10–19 lat chętnie przeznaczaly czas wolny na korzystanie ze środków masowego przekazu, tj. oglądanie telewizji, czytanie, słuchanie muzyki. Spędzaly w ten sposób przeciętnie 2 godz. i 17 min. Niemal tyle samo czasu przeznaczaly na zamykowania osobiste (gry, korzystanie z komputera i Internetu), przy czym chłopcy poświęcali na te czynności o 41 min. więcej czasu niż dziewczęta. Sport i rekreacja (spacery, jazda na rowerze, gra w piłkę itp.) zajmowały średnio 1 godz. i 36 min. dziennie, a życie towarzyskie i rozrywki – 1 godz. i 33 min.

Dziewczęta częściej niż chłopcy wykonywały zajęcia i prace domowe (77,5% wobec 58,2%) oraz korzystały ze środków masowego przekazu (90,0% wobec 82,9%). Zamykowania osobiste cieszyły się większą popularnością wśród chłopców niż dziewcząt (84,6% wobec 74,0%). Podobnie bylo z uczestnictwem w sporcie i rekreacji (38,6% wobec 30,3%).

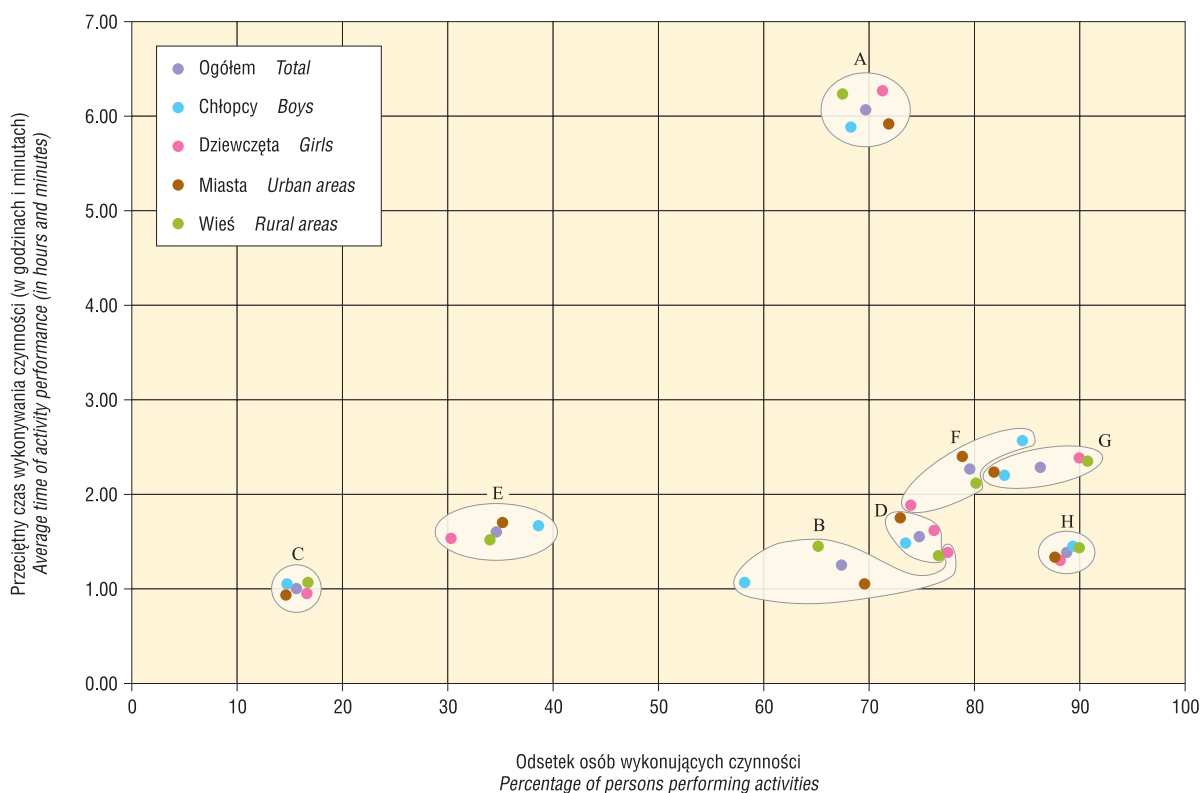
Main duty of children and youth is study. Classes, homework, free time study etc. took them 6 hours and 4 minutes on average. Time dedicated by girls to study was by 23 minutes longer than of boys. Children residing in rural areas spent by 19 minutes more on average performing these activities than those living in urban areas.

Young persons engaged in household duties spent an average of 1 hour and 15 minutes a day performing them. These were mainly household upkeep, food management, shopping and pet care, less often care of younger siblings. Girls spent by 19 minutes more on household and family care than boys. In rural areas these activities consumed by 24 minutes more than in urban areas.

Persons aged 10–19 were keen on dedicating their free time to mass media, i.e. watching TV, reading, listening to music. They spent this way 2 hours and 17 minutes on average. Almost as much time they spend on hobbies (games, computing, Internet), however boys dedicated by 41 minutes more to these activities than girls. Sport and outdoor activities (walking, cycling, playing ball etc.) took them 1 hour and 36 minutes on average, and social life and entertainment – 1 hour and 33 minutes.

Girls, more often than boys, spent their time on household and family care (77,5% against 58,2%) as well as on mass media (90,0% against 82,9%). Hobbies were more popular among boys than girls (84,6% against 74,0%). It was similar with participation in sport and outdoor activities (38,6% against 30,3%).

ODSETEK OSÓB W WIEKU 10–19 LAT WYKONUJĄCYCH WYBRANE CZYNNOŚCI ORAZ PRZECIĘTNY CZAS ICH WYKONYWANIA WEDŁUG PŁCI I MIEJSCA ZAMIESZKANIA
PERCENTAGE OF PERSONS AGED 10–19 PERFORMING SELECTED ACTIVITIES AND AVERAGE TIME OF ACTIVITY PERFORMANCE BY SEX AND PLACE OF RESIDENCE

- A – Nauka Study
- B – Zajęcia i prace domowe Household and family care
- C – Dobrowolna praca w organizacjach i poza nimi; pomoc innym, zaangażowanie w działalność organizacji i praktyki religijne Voluntary work and meetings
- D – Życie towarzyskie i rozrywki Social life and entertainment
- E – Uczestnictwo w sporcie i rekreacji Sports and outdoor activities
- F – Zamykowania osobiste Hobbies
- G – Korzystanie ze środków masowego przekazu Mass media
- H – Dojazdy i dojeżdżania Travel

Przedstawiony obraz spędzania czasu należy uzupełnić o informacje o przeciętnym czasie wykonywania poszczególnych czynności. Osoba w wieku 10–19 lat potrzebowała na sen średnio 9 godz. i 30 min., na jedzenie i picie – 1 godz. i 17 min., a na mycie się i ubieranie – 59 min.

Jak już wspomniano, podstawowym obowiązkiem młodych osób jest nauka. Czas spędzony na lekcjach w szkole lub zajęciach na uczelni wyniósł przeciętnie 5 godz. i 56 min., natomiast czas przeznaczony na odrabianie prac domowych, uczestnictwo w zajęciach pozaszkolnych itp. – 1 godz. i 51 min. Ponadto 1 godz. i 9 min. zajmowały dojazdy i dojścia do szkoły lub na uczelnię oraz związane z nauką w czasie wolnym.

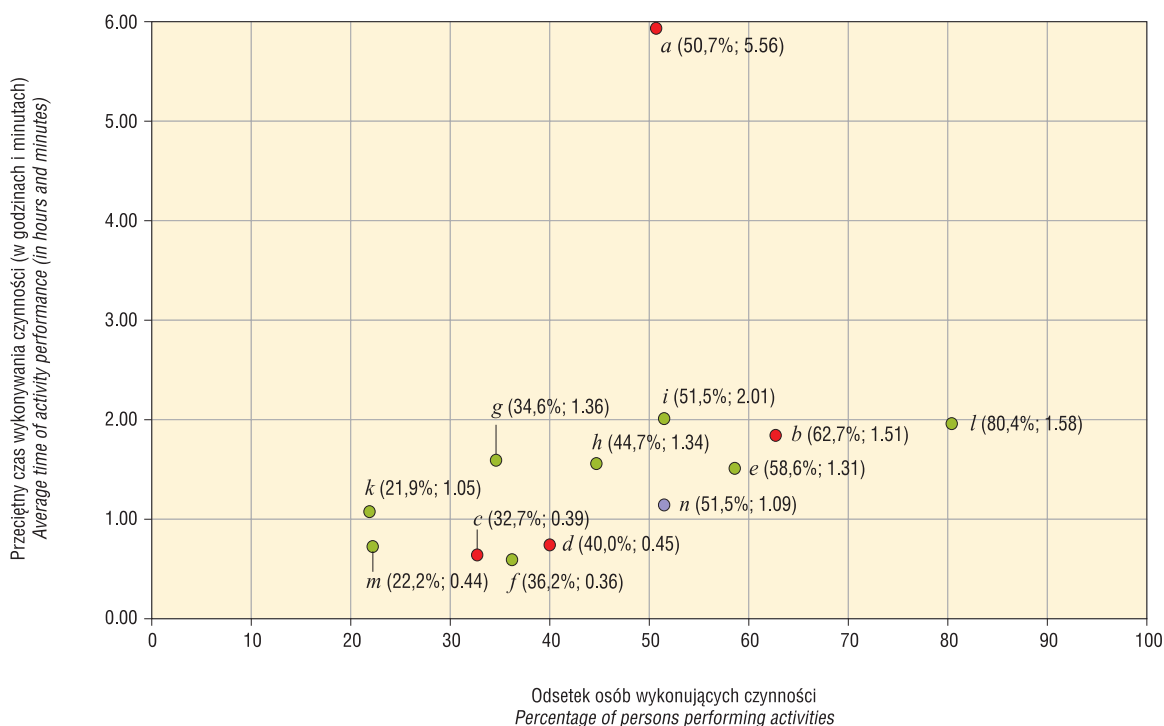
Spośród czynności należących do czasu odpoczynku istotną pozycją było oglądanie telewizji, DVD lub video, które zajmowało średnio 1 godz. i 58 min. dziennie, a także korzystanie z komputera i Internetu w celu zdobycia informacji lub komunikacji z innymi, które zajmowało 1 godz. i 34 min. Jeszcze więcej czasu – 2 godz. i 1 min. – pochłaniały gry i zabawy (indywidualne, towarzyskie, komputerowe lub telewizyjne). Dzieci i młodzież zdecydowanie krócej czytały dla przyjemności – ci, którzy zdecydowali się na taką formę rozrywki spędzali w ten sposób 1 godz. i 5 min. dziennie.

Presented picture of spending time should be supplemented by information on average time of performing each activities. Person aged 10–19 need 9 hours and 30 minutes for sleep on average, for eating – 1 hour and 17 minutes, and for washing and dressing – 59 minutes.

As already mentioned, main duty of young people is study. The time spent on classes in school or lectures amounted to 5 hours and 56 minutes on average, and time on homework, free time study etc. – 1 hour and 51 minutes. Moreover, 1 hour and 9 minutes was spent on travel related to study.

Among activities related to free time major item was watching television, DVD or video, which spent 1 hour and 58 minutes on average a day, and also using the computer and the Internet to obtain information or communicate with others, which took 1 hour and 34 minutes. Even more time – 2 hours and 1 minute – absorbed games (individual, social, computer or television). Children and youth far less were reading for pleasure – those who decided to choose that form of entertainment spent 1 hour and 5 minutes a day.

ODSETEK OSÓB W WIEKU 10–19 LAT WYKONUJĄCYCH WYBRANE CZYNNOSCI ORAZ PRZECIĘTNY CZAS ICH WYKONYWANIA
PERCENTAGE OF PERSONS AGED 10–19 PERFORMING SELECTED ACTIVITIES AND AVERAGE TIME OF ACTIVITY PERFORMANCE

- **Czas obowiązku:** a – Lekcje w szkole/zajęcia na uczelni b – Odrabianie prac domowych, nauka w bibliotece, przygotowywanie się do egzaminów, nauka z kolegą/koleżanką
 Duty time: Classes and lectures Homework
- **Czas odpoczynku:** c – Obróbka żywności d – Prace związane z utrzymaniem porządku
 Free time: Food management Household upkeep
- **Czas odpoczynku:** e – Życie towarzyskie f – Odpoczynek bierny g – Ćwiczenia fizyczne h – Korzystanie z komputera, Internetu
 Free time: Social life Resting Physical exercise Computing, Internet
- **Dojazdy i dojścia:** i – Gry k – Czytanie l – Telewizja, video i DVD m – Radio i muzyka
 Travel: Games Reading Watching TV, video or DVD Listening to radio or recordings
- **Dojazdy i dojścia:** n – Dojazdy (dojścia) do/z szkoły lub uczelni; dojazdy (dojścia) związane z nauką podczas czasu wolnego
 Travel: Travel related to study

Zagrożenia. Bezpieczeństwo

Threats. Safety

DANE KOMENDY GŁÓWNEJ POLICJI
DATA OF THE NATIONAL POLICE HEADQUARTERS

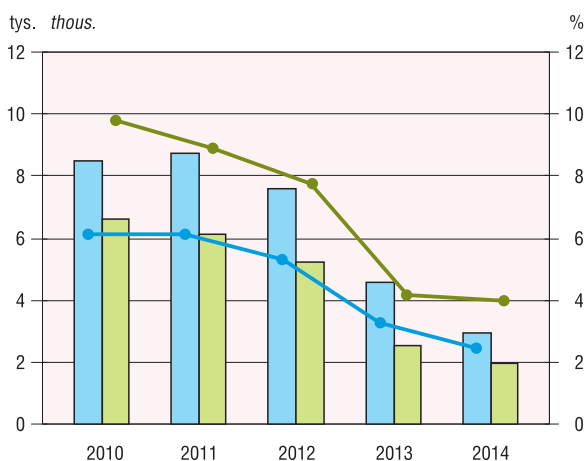
Do 2012 r. prezentowane dane zawierały informacje o przestępstwach stwierdzonych przez Policję, jak również stwierdzonych w śledztwach własnych prowadzonych w prokuraturach. Od 2013 r. dane dotyczą spraw prowadzonych przez Policję lub powierzonych przez prokuratora w całości do prowadzenia przez Policję. Ponadto do marca 2013 r. czyny karalne popełnione przez nieletnich wykazywane były jako przestępstwa stwierdzone w momencie skierowania wniosku o wszczęcie postępowania do sądu rodzinnego, a od kwietnia 2013 r. Policja rejestrowała je jako przestępstwa stwierdzone dopiero po otrzymaniu informacji z sądu rodzinnego o sposobie zakończenia postępowania. Od 2014 r. dane dotyczące czynów karalnych popełnionych przez nieletnich oraz nieletnich podejrzanych o ich dokonanie pochodzą wyłącznie z postępowań przygotowawczych prowadzonych przez Policję; pełną informację na ten temat posiadają sądy rodzinne. W związku z powyższym prezentowane dane nie są porównywalne.

Until 2012 presented data contained information on crimes ascertained by the Police, as well as ascertained in investigations conducted by the prosecutor's offices. Since 2013 data concern cases conducted by the Police or entrusted by the prosecutor entirely to the Police conduction. Moreover, until March 2013 punishable acts committed by juveniles were presented as ascertained crimes at the moment of submitting a motion for bringing legal proceedings to the family court, and since April 2013 the Police did not register them as ascertained crimes until receiving information from the family court on way of completion proceeding. Since 2014 data concerning punishable acts committing by juveniles and juveniles suspected of committing come exclusively from preparatory proceedings conducted by the Police; full information on the subject is in the possession of the family courts. Due to the above, presented data are not comparable.

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	2013	2014	SPECIFICATION
Czyny karalne popełnione przez nieletnich^a	8474	8702	7625	4549	2945	Punishable acts committed by juveniles^a
w tym:						of which:
uszczerbek na zdrowiu	495	407	226	170	113	damage to health
udział w bójkę lub pobiciu	431	456	386	173	96	participation in violence or assault
zgwałcenie	12	24	88	4	4	rape
kradzież rzeczy	1080	1195	1086	650	345	property theft
kradzież z włamaniem	504	595	530	301	120	theft with burglary
rozbój, kradzież rozbójnicza, wymuszenie rozbójnicze	1118	1265	1156	896	305	robbery, theft with assault, criminal coercion
uszkodzenie rzeczy	160	146	127	210	155	property damage
przestępstwa narkotykowe	1714	1690	1490	908	671	drug crimes
W % ogółu przestępstw stwierdzonych	6,1	6,1	5,3	3,3	2,4	In % of total ascertained crimes
Nieletni podejrzani o popełnienie czynów karalnych	6603	6089	5202	2551	1963	Juveniles suspected of committing punishable acts
W % ogółu podejrzanych o popełnienie przestępstwa	9,8	8,9	7,8	4,2	4,0	In % of total suspected of committing a crime
Na 10 tys. ludności w wieku 13—17 lat	227	217	192	97	76	Per 10 thous. population aged 13—17

^a Osoby, które w chwili popełnienia czynu miały ukończone 13 lat, ale nie ukończyły 17 lat.
^a Persons who were over 13, but were under 17 years of age at the moment of committing the act.

PRZESTĘPCZOŚĆ NIELETNICH
JUVENILE CRIME

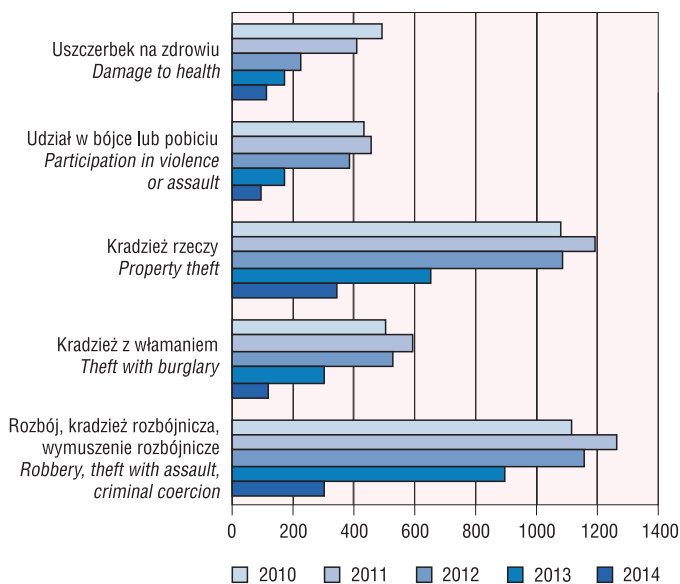
Czyny karalne popełnione przez nieletnich:
 Punishable acts committed by juveniles:

■ w tysiącach in thousands ● w % ogółu przestępstw stwierdzonych in % of total ascertained crimes

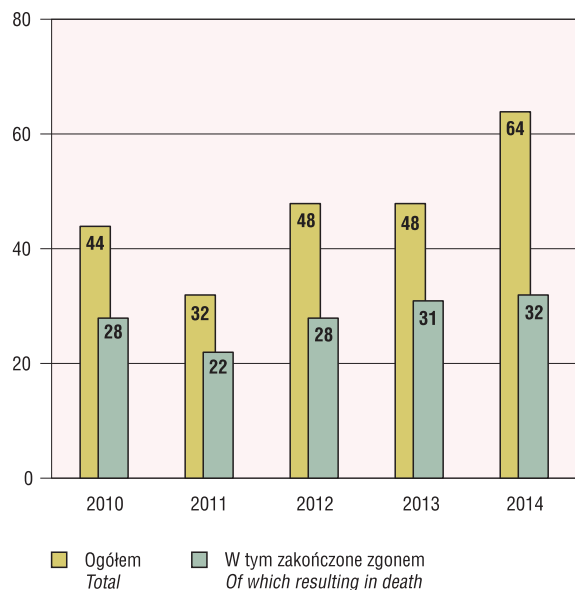
Nieletni podejrzani o popełnienie czynów karalnych:
 Juveniles suspected of committing punishable acts:

■ w tysiącach in thousands ● w % ogółu podejrzanych o popełnienie przestępstwa in % of total suspected of committing crime

WYBRANE RODZAJE CZYNÓW KARALNYCH POPEŁNIONYCH PRZEZ NIELETNICH
SELECTED TYPES OF PUNISHABLE ACTS COMMITTED BY JUVENILES

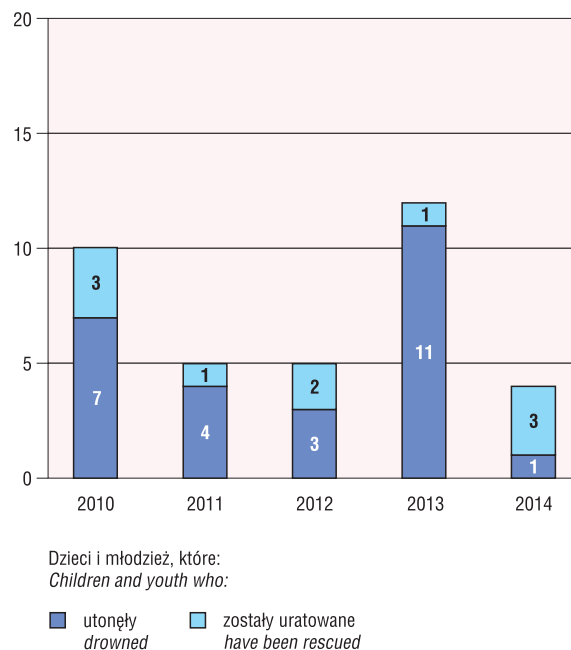

ZAMACHY SAMOBÓJCZE^a DZIECI I MŁODZIEŻY W WIEKU 0—19 LAT
SUICIDES^a OF CHILDREN AND YOUTH AGED 0—19

^a Usiłowane i dokonane.
^a Attempted and committed.

WYPADKI TONIĘCIA DZIECI I MŁODZIEŻY W WIEKU 0—18 LAT
IMMERSION INCIDENTS AMONG CHILDREN AND YOUTH AGED 0—18

Dzieci i młodzież, które:
 Children and youth who:

■ utonął / drowned ■ zostały uratowane / have been rescued

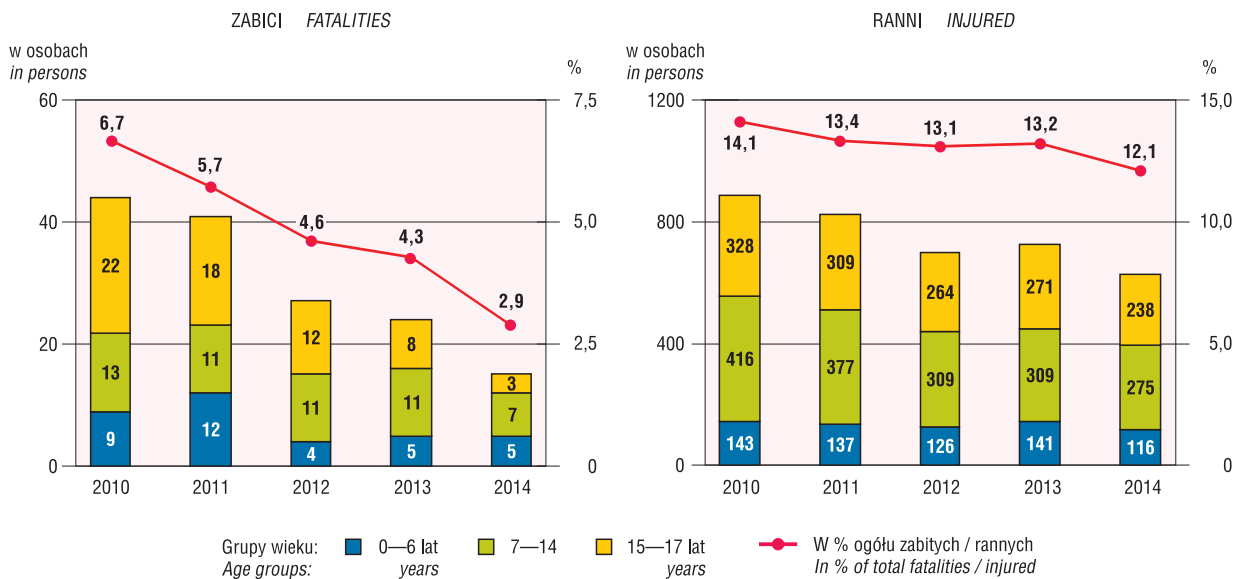
DANE KOMENDY GŁÓWNEJ POLICJI
DATA OF THE NATIONAL POLICE HEADQUARTERS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	2013	2014	SPECIFICATION
Wypadki drogowe z udziałem małoletnich	896	838	701	696	587	Road traffic accidents with participation of minors
W wieku: 0—6 lat.....	149	148	128	135	109	Aged: 0—6 years
7—14	411	375	316	303	267	7—14
15—17 lat	336	315	257	258	211	15—17 years
Małoletnie ofiary wypadków drogowych ...	931	864	726	745	644	Minor casualties of road traffic accidents
Zabici	44	41	27	24	15	Fatalities
Ranni.....	887	823	699	721	629	Injured
Wypadki drogowe spowodowane przez małoletnich.....	255	260	208	218	194	Road traffic accidents caused by minors
Kierujących	145	132	111	116	94	Drivers
Pieszycy.....	110	126	97	101	99	Pedestrians
Pasażerów	—	2	—	1	1	Passengers

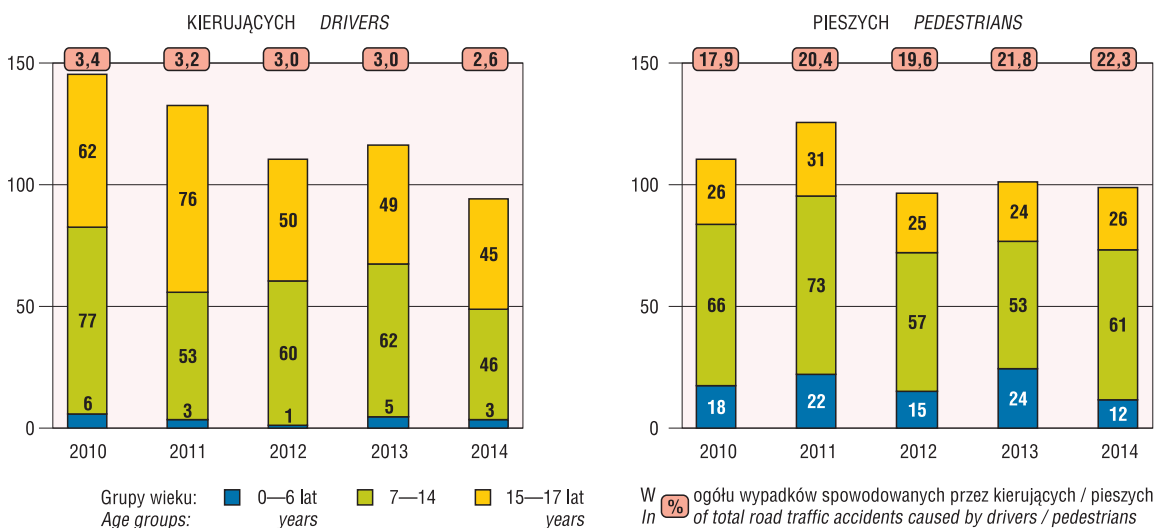
Analizując dane Komendy Głównej Policji z lat 2010–2014 można stwierdzić, że na drogach województwa mazowieckiego dochodzi co roku średnio do 744 wypadków drogowych z udziałem dzieci i młodzieży, w których 30 małoletnich ponosi śmierć, a 752 zostaje rannych. Dzieci i młodzież były najbardziej zagrożone w ruchu drogowym w roku 2010, kiedy to odnotowano najwięcej wypadków i ich skutków. Od tego czasu zarówno liczba wypadków, jak i rannych dzieci wykazuje tendencję zniżkową; w ciągu 4 lat notowano spadek odpowiednio o około 34% i 29%. Do 2011 r. liczba dzieci zabitych w wypadkach utrzymywała się na zbliżonym poziomie, dopiero w 2012 r. nastąpił istotny spadek. Wśród ofiar śmiertelnych najliczniejszą grupę stanowi młodzież w wieku 15–17 lat (średnio 13 osób), natomiast wśród rannych – dzieci w wieku 7–14 lat (przeciętnie 337). Główną przyczyną wypadków spowodowanych przez małoletnich pieszych jest nieostrożne wejście na jezdnię przed jadącym pojazdem (około 56% wszystkich zdarzeń).

Basing on the data of the National Police Headquarters from the years 2010–2014 it can be stated that every year on the roads of Mazowieckie voivodship occur on average 744 traffic accidents involving children and youth, in which 30 minors are killed and 752 injured. Children and youths were the most at risk in road traffic in 2010, when the most traffic accidents and their consequences were recorded. Since that year the numbers of both accidents and injured children have been declining; there has been a drop of ca 34% and 29% respectively over 4 years. Until 2011 the number of children killed was stable, only in 2012 it decreased significantly. Among fatalities the largest group is youth aged 15–17 (13 persons on average), whereas among the injured – children aged 7–14 (on average 337). The main cause of traffic accidents provoked by minor pedestrians is entering the road carelessly in front of an approaching vehicle (ca 56% of all instances).

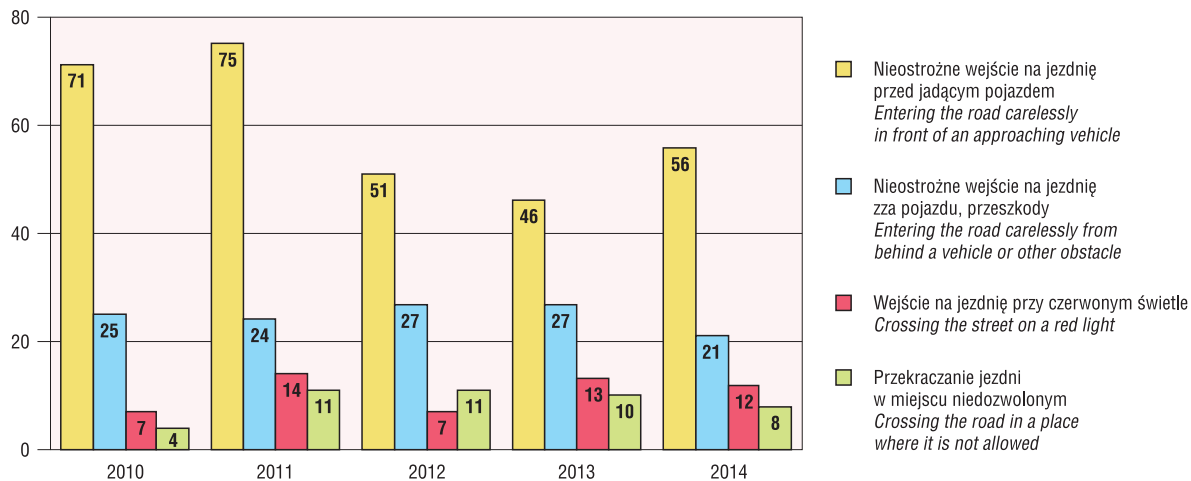
MAŁOLETNI OFIARY WYPADKÓW DROGOWYCH
MINOR CASUALTIES OF ROAD TRAFFIC ACCIDENTS

WYPADKI DROGOWE SPOWODOWANE PRZEZ MAŁOLETNI
ROAD TRAFFIC ACCIDENTS CAUSED BY MINORS

WYBRANE PRZYCZYNY WYPADKÓW DROGOWYCH SPOWODOWANYCH PRZEZ MAŁOLETNI PIESZYCH
SELECTED CAUSES OF ROAD TRAFFIC ACCIDENTS CAUSED BY MINOR PEDESTRIANS

DANE MINISTERSTWA EDUKACJI NARODOWEJ
DATA OF THE MINISTRY OF NATIONAL EDUCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	SPECIFICATION
UCZNIOWIE I WYCHOWANKOWIE, KTÓRZY ULEGLI WYPADKOM W SZKOŁACH I PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH.....	7698	7926	7669	7673	8038	PUPILS, STUDENTS AND CHILDREN IN CARE INVOLVED IN ACCIDENTS IN SCHOOLS AND EDUCATION ESTABLISHMENTS
w tym wypadkom:						of which in accidents:
śmiertelnym.....	10	5	2	—	1	fatal
ciężkim.....	44	51	22	21	20	serious
w tym w:						of which in:
Placówkach wychowania przedszkolnego.....	301	347	383	378	347	Pre-primary education establishments
Szkołach podstawowych.....	3275	3400	3464	3528	3724	Primary schools
Gimnazjach.....	2715	2701	2483	2431	2615	Lower secondary schools
Zasadniczych szkołach zawodowych ^a	99	113	101	91	77	Basic vocational schools ^a
Liceach ogólnokształcących ^b	785	831	688	725	768	General secondary schools ^b
Liceach profilowanych.....	50	58	22	7	x	Specialized secondary schools
Technikach ^c	413	429	445	437	417	Technical secondary schools ^c
Ogólnokształcących szkół artystycznych dających uprawnienia zawodowe.....	33	8	22	27	26	General art schools leading to professional certification
Na 1000 uczniów / wychowanków:						Per 1000 pupils, students and children in care:
Placówek wychowania przedszkolnego.....	1,9	2,0	2,0	1,9	1,8	Pre-primary education establishments
Szkół podstawowych.....	10,7	10,9	11,1	11,2	10,9	Primary schools
Gimnazjów.....	16,4	16,8	15,9	15,8	17,2	Lower secondary schools
Zasadniczych szkół zawodowych ^a	4,4	5,4	5,1	5,0	4,1	Basic vocational schools ^a
Liceów ogólnokształcących ^b	8,1	8,9	7,6	8,3	9,0	General secondary schools ^b
Liceów profilowanych.....	7,0	9,7	6,2	4,5	x	Specialized secondary schools
Techników ^c	7,0	7,4	7,5	7,4	7,1	Technical secondary schools ^c
Ogólnokształcących szkół artystycznych dających uprawnienia zawodowe.....	25,1	6,2	17,4	22,3	20,8	General art schools leading to professional certification

^a Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy. ^b, ^c Do roku szkolnego 2013/14 łącznie z: ^b – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, ^c – technikami uzupełniającymi.

^a Including special job-training schools. ^b, ^c Until the 2013/14 school year including: ^b – supplementary general secondary schools, ^c – supplementary technical secondary schools.

Szkoły i placówki oświatowe to miejsca, w których często dochodzi do wypadków z udziałem dzieci i młodzieży. Analizując dane Ministerstwa Edukacji Narodowej od roku szkolnego 2010/11 do roku szkolnego 2014/15 można stwierdzić, że w województwie mazowieckim co roku średnio 7801 uczniów i wychowanków ulega wypadkom, w tym 32 ciężkim, a 4 śmiertelnym. Najczęściej dochodzi do złamań (około 34% wszystkich zdarzeń) oraz zwichnięć i skręceń (31%).

Do wypadków relatywnie częściej dochodzi w gimnazjach i szkołach podstawowych niż w innych typach placówek (wyjątek stanowią ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe). W analizowanym okresie na każdy 1000 uczniów gimnazjów wypadkom uległo 16 osób, a na każdy 1000 uczniów szkół podstawowych – 11.

Wysokie zagrożenie wypadkami wśród gimnazjalistów potwierdza również rozkład poszkodowanych według wieku – najczęściej wypadkom ulegają bowiem dzieci w wieku 13–15 lat.

Do największej liczby wypadków dochodzi w czasie zajęć wychowania fizycznego (57% ogółu) oraz w czasie przerw międzylekcyjnych (20%). Główną przyczyną wypadków w szkołach i placówkach oświatowych jest nieuwaga (niemal 65%), przy czym w szkołach podstawowych i gimnazjach istotną przyczyną jest nieumyślne uderzenie.

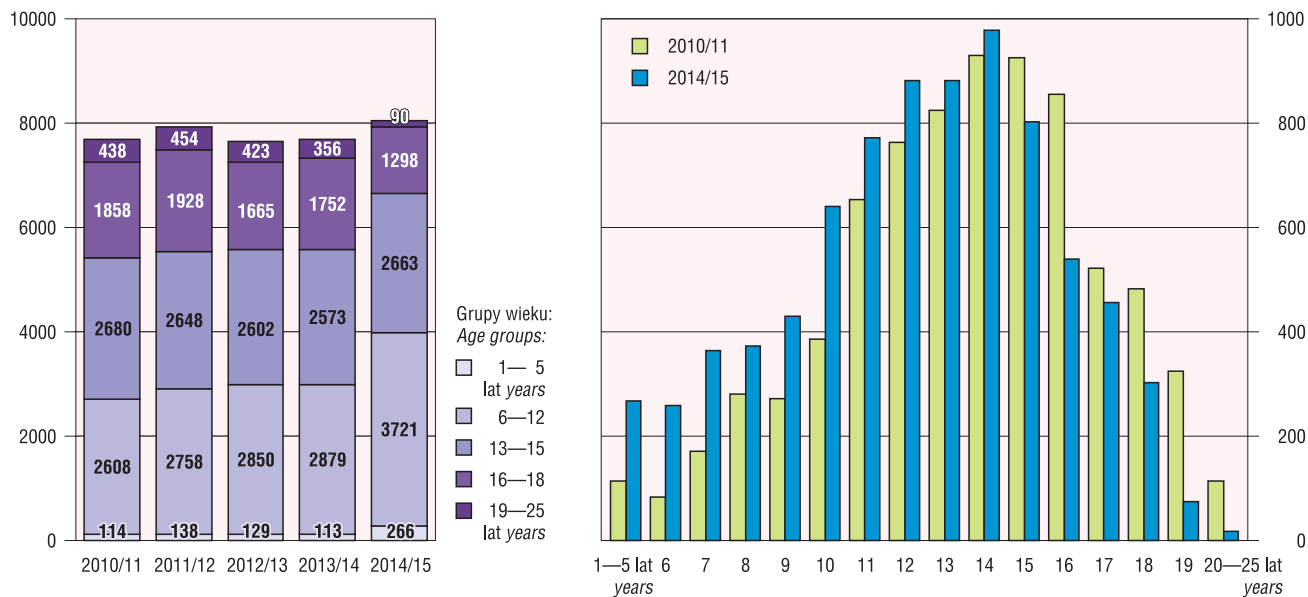
Schools and other education establishments are locations, where accidents involving children and youth occur frequently. Analysis of the data of the Ministry of National Education for schools years from 2010/11 to 2014/15 shows that in Mazowieckie voivodship each year on average 7801 children in charge, pupils and students are injured due to accidents; 32 of them are seriously injured and 4 – killed. The most frequent injuries are bone fractures (ca 34% of all instances) as well as sprains and dislocations (31%).

Accidents occur relatively more often in lower secondary and primary schools than in other types of education establishments (with the exception of general art schools leading to professional certification). In the analysed period there were 16 victims of accidents per 1000 students of lower secondary schools and 11 per 1000 pupils of primary schools.

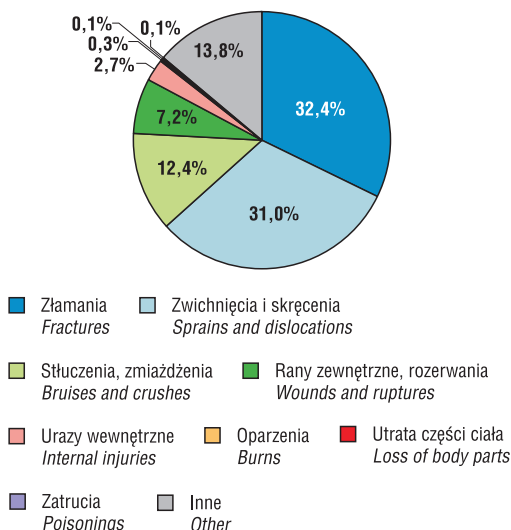
High risk of accidents among students of lower secondary schools is confirmed by the data on injured persons by age – as children aged 13–15 are involved in accidents most frequently.

The largest number of accidents occur during Physical Education classes (57% of cases) and breaks between lessons (20%). The main cause of accidents in schools and other education establishments is inattention (almost 65%), whereas in primary and lower secondary schools unintentional hitting is also a significant cause.

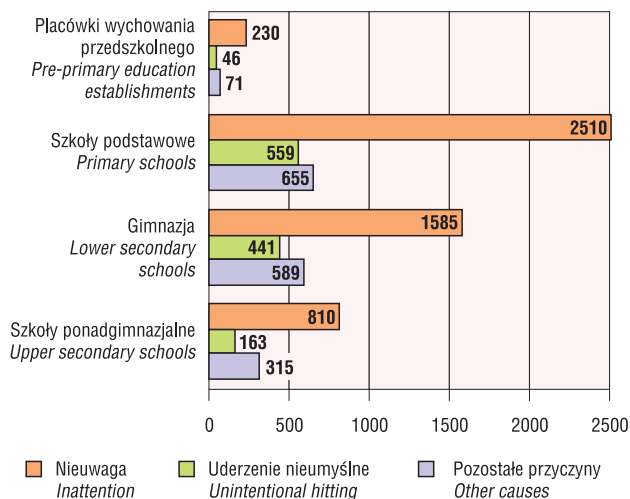
WYPADKI W SZKOŁACH I PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH WEDŁUG WIEKU POSZKODOWANYCH UCZNIÓW / WYCHOWANKÓW
ACCIDENTS IN SCHOOLS AND EDUCATION ESTABLISHMENTS BY AGE OF INJURED PUPILS, STUDENTS AND CHILDREN IN CHARGE

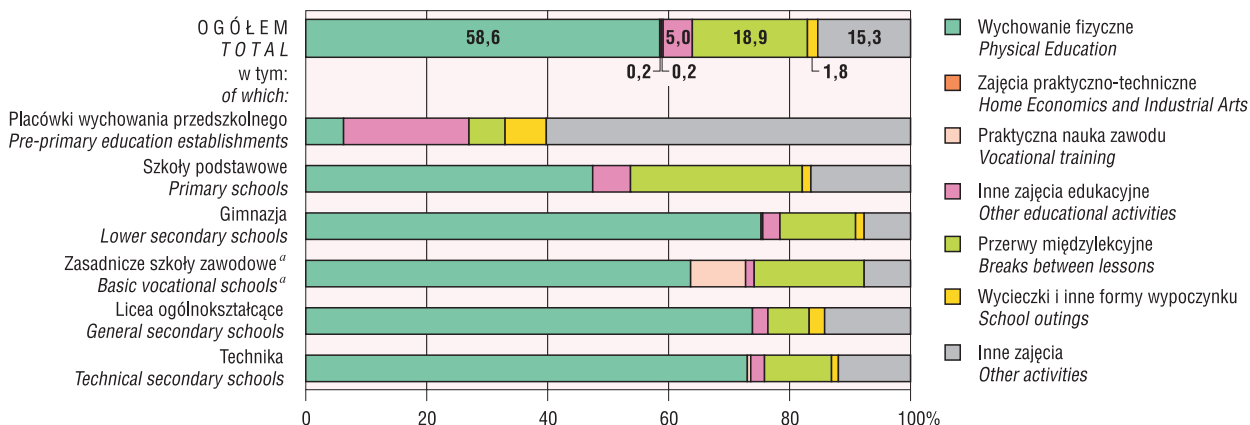
WYPADKI W SZKOŁACH I PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH W ROKU SZKOLNYM 2014/15 WEDŁUG RODZAJU USZKODZENIA CIAŁA
ACCIDENTS IN SCHOOLS AND EDUCATION ESTABLISHMENTS IN THE SCHOOL YEAR 2014/15 BY TYPE OF INJURY

PRZYCZYNY WYPADKÓW W SZKOŁACH I PLACÓWKACH WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO W ROKU SZKOLNYM 2014/15
CAUSES OF ACCIDENTS IN SCHOOLS AND PRE-PRIMARY EDUCATION ESTABLISHMENTS IN THE SCHOOL YEAR 2014/15

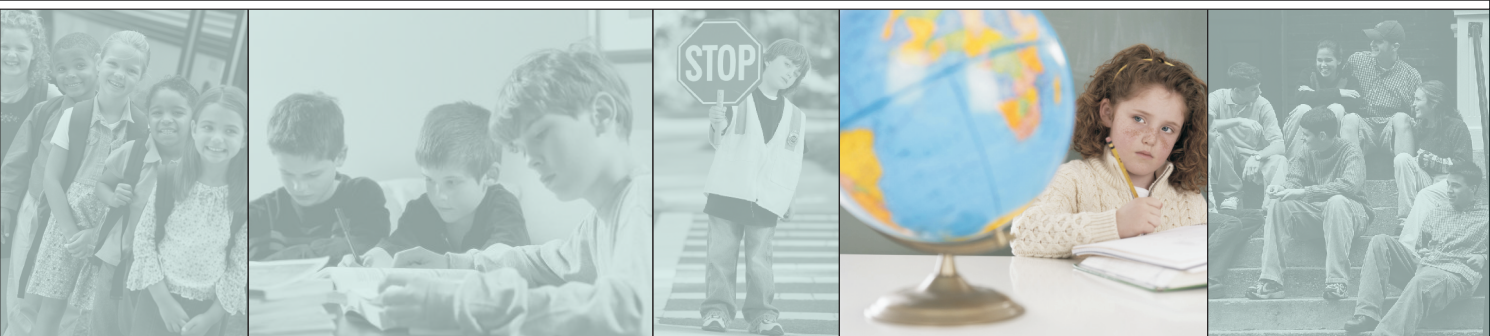
WYPADKI W SZKOŁACH I PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH W ROKU SZKOLNYM 2014/15 WEDŁUG RODZAJU ZAJĘĆ, W CZASIE KTÓRYCH WYPADEK MIAŁ MIEJSCE
ACCIDENTS IN SCHOOLS AND EDUCATION ESTABLISHMENTS IN THE SCHOOL YEAR 2014/2015 BY THE KIND OF ACTIVITY DURING WHICH THE ACCIDENT HAPPENED

^a Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy.
^a Including special job-training schools.

Województwo mazowieckie na tle kraju i innych województw

*Mazowieckie voivodship on the background
of the country and other voivodships*

WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS	Dzieci w wieku 0—14 lat ^a Children aged 0—14 ^a		Młodzież w wieku 15—18 lat ^a Youth aged 15—18 ^a		Małżeństwa Marriages	Urodzenia żywe Live births		Urodzenia pozamażeńskie w % urodzeń żywych Illegitimate births in % of live births	Współczynnik dzietności ogólnej Total fertility rate	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych Infant deaths per 1000 live births	Przeciętne trwanie życia noworodka Live expectancy at birth	
	2014	2050 ^b	2014	2050 ^b		na 1000 ludności per 1000 population	na 1000 ludności per 1000 population				chłopcy males	dziewczynki females
	w % ogółu ludności in % of total population											
	2014											
POLSKA POLAND	15,0	12,1	4,2	3,3	4,9	9,7	24,2	1,290	4,2	73,8	81,6	
Dolnośląskie	14,0	11,7	3,9	3,2	4,7	9,3	32,2	1,225	4,6	73,1	81,1	
Kujawsko-pomorskie	15,1	12,0	4,4	3,4	4,9	9,6	31,0	1,285	4,6	73,4	81,1	
Lubelskie	14,8	10,9	4,5	3,2	5,1	9,2	18,0	1,245	4,2	73,2	82,2	
Lubuskie	15,2	12,0	4,2	3,3	4,8	9,5	39,3	1,267	3,8	73,3	80,8	
Łódzkie	14,0	11,5	4,0	3,2	4,5	9,1	26,3	1,268	4,4	71,7	80,8	
Małopolskie	15,8	12,6	4,5	3,4	5,2	10,2	13,1	1,300	3,2	75,3	82,5	
Mazowieckie	15,6	13,1	3,9	3,4	4,7	10,7	19,8	1,382	3,7	74,0	81,8	
Opolskie	13,2	10,0	4,1	2,9	4,8	8,6	24,3	1,139	4,7	74,5	81,4	
Podkarpackie	15,4	11,2	4,7	3,2	5,3	9,4	13,5	1,212	5,0	75,1	82,8	
Podlaskie	14,4	10,9	4,4	3,1	5,1	9,2	16,7	1,235	4,5	74,0	82,8	
Pomorskie	16,3	13,6	4,3	3,6	5,0	10,7	29,1	1,396	3,3	74,4	81,5	
Śląskie	14,0	11,9	3,8	3,2	5,0	9,3	23,1	1,264	4,9	73,2	80,4	
Świętokrzyskie	13,9	10,4	4,3	3,1	4,8	8,5	18,6	1,181	3,1	73,7	82,1	
Warmińsko-mazurskie	15,5	12,0	4,5	3,4	4,8	9,7	35,1	1,283	4,8	73,1	81,2	
Wielkopolskie	16,0	13,0	4,3	3,5	5,0	10,7	26,0	1,374	4,3	74,0	81,2	
Zachodniopomorskie	14,5	11,6	4,2	3,2	4,8	9,0	41,2	1,228	5,3	73,6	80,9	

^a Stan w dniu 31 XII. ^b Prognoza.
^a As of 31 XII. ^b Projection.

WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS	2011		2014				w % ludności danej grupy wieku in % of population of given age group				
	Dzieci do 24 lat pozostające na utrzymaniu ^a w % ludności danej grupy wieku Dependent children up to the age of 24 ^a in % of population of given age group	Przeciętna liczba dzieci do 24 lat pozostających na utrzymaniu ^a Average number of dependent children up to the age of 24 ^a	Dzieci ^b z rozwiedzio- nych małżeństw Children ^b of divorced couples	Wychowanko- wie placówek wsparcia dziennego ^c Children of the day-support centres ^c	Wychowanko- wie placówek opiekuńczo- wychowaw- czych na 1 placówkę ^c Residents of care and education centres per centre ^c	Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^d w wieku 3—5 lat Children attending pre-primary education establishments ^d		Uczniowie i studenci ^e w wieku Pupils and students ^e at age			
						ogółem total	w tym na wsi of which rural areas	6—12 lat	13—15	16—18	19—24 lata
POLSKA POLAND	80,2	1,62	7,9	11,2	18	79,4	60,8	93,8	95,0	94,3	53,6
Dolnośląskie	77,3	1,53	9,4	9,7	16	80,0	56,4	92,0	93,3	92,2	65,8
Kujawsko-pomorskie	79,6	1,62	10,0	15,8	18	72,4	52,3	92,7	93,8	93,3	47,2
Lubelskie	81,9	1,70	6,8	6,6	18	77,3	61,5	93,3	94,9	95,3	52,1
Lubuskie	79,6	1,58	9,7	10,2	17	77,9	53,7	91,9	93,1	91,6	31,2
Łódzkie	81,7	1,57	8,9	9,6	20	80,8	62,1	94,5	96,2	94,5	52,3
Małopolskie	80,3	1,72	5,7	11,7	15	78,9	65,8	93,5	95,5	95,2	67,9
Mazowieckie	81,4	1,62	7,9	9,1	18	84,5	63,0	97,5	98,4	96,9	67,7
Opolskie	78,2	1,61	8,5	13,3	23	86,5	71,5	91,6	91,6	91,3	42,4
Podkarpackie	82,1	1,75	5,1	8,4	19	73,6	59,5	90,6	94,4	93,2	34,1
Podlaskie	80,3	1,71	7,8	10,2	18	75,3	47,5	90,9	92,3	91,9	39,4
Pomorskie	79,4	1,65	5,5	13,1	15	75,1	59,2	93,9	94,1	93,3	58,0
Śląskie	79,8	1,54	8,7	11,8	27	83,6	77,4	94,7	94,9	95,1	49,0
Świętokrzyskie	83,3	1,65	7,3	10,8	13	76,4	63,1	93,6	95,0	96,6	39,5
Warmińsko-mazurskie	79,0	1,65	9,4	6,2	17	69,7	44,3	90,6	92,0	91,2	33,9
Wielkopolskie	79,3	1,63	8,1	13,0	18	83,5	63,0	96,5	96,9	96,6	50,3
Zachodniopomorskie	79,5	1,56	8,9	22,0	18	75,8	44,3	90,3	91,3	89,7	45,6

^a W rodzinach w gospodarstwach domowych zamieszkujących w mieszkaniach lub pomieszczeniach niebędących mieszkaniami; bez zamieszkujących w obiektach zbiorowego zakwaterowania; dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań według stanu w dniu 31 III 2011 r. ^b W wieku 0—17 lat pozostające na utrzymaniu. ^c Stan w dniu 31 XII. ^d W przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, zespolach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych. ^e Bez cudzoziemców.
^a In families in households living in dwellings or facilities which are not dwellings; excluding the ones living in collective accommodation facilities; data of the Population and Housing Census as of 31 III 2011. ^b At age 0—17 remaining in dependent. ^c As of 31 XII. ^d In nursery schools, pre-primary sections of primary schools, pre-primary education groups and pre-primary points. ^e Excluding foreign students.

WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS	Średnie wyniki (w %) uczniów ^a kończących gimnazjum Average results (in % of pupils ^a) exam ending lower secondary education		Odszetek absolwentów szkół ponad- gimnazjalnych, którzy otrzymali świadectwo dojrzałości ^b Share of graduates of upper sec- ondary schools, who have received general certifi- cate of second- ary education ^b		Średnie wyniki (w %) pisemnego egzaminu maturalnego na poziomie podstawowym ^c Average results (in %) of writing exam on basic level ^c		Czytelnicy bibliotek publicznych ^d w wieku do 19 lat Borrowers of public libraries ^d up to age 19		Ćwiczący ^e w wieku do 18 lat w klubach sportowych ^f Exercisers ^e up to age 18 in sports clubs ^f		Nietelni ^g , wobec których prawo- mocnie orze- czono środki wychowawcze, poprawcze lub kary ^h Juveniles ^g with respect to whom educational or correctional measures or penalties were adjudicated and upheld ^h		Zgony osób w wieku 0–19 lat z powodu wypad- ków komunika- cyjnych Deaths of persons aged 0–19 caused by traffic accidents		szkoły podstawowe primary schools		gimnazja lower secondary schools	
	z języka polskiego Polish language		z matematyki Maths		z języka polskiego Polish language		z matematyki Maths		1000		10 tys. 10 thous.		100 tys. 100 thous.		2014		2014/15	
	62		48		74		55		287		87		107 ⁱ		14,0		22,5	
	ludności danej grupy wieku population of given age group																	
POLSKA.....	65	51	75	57	75	65	57	274	78	90	3,9	10,9	17,2	14,0	22,5	14,0	22,5	
POLAND	60	47	75	54	69	69	54	316	92	117	1,6	19,3	32,4	13,9	23,9	13,9	23,9	
Dolnośląskie.....	61	47	73	54	67	67	54	281	91	160	3,1	19,3	32,4	13,9	23,9	13,9	23,9	
Kujawsko-pomorskie.....	60	47	73	52	65	65	52	259	92	91	7,8	13,1	19,5	13,1	19,5	13,1	19,5	
Lubelskie.....	62	49	73	54	66	66	54	356	83	100	4,9	14,9	23,5	14,9	23,5	14,9	23,5	
Lubuskie.....	59	46	76	54	66	66	54	316	86	126	2,4	16,3	21,3	16,3	21,3	16,3	21,3	
Łódzkie.....	63	48	74	55	64	64	55	274	87	96	3,5	14,9	21,3	14,9	21,3	14,9	21,3	
Mazowieckie.....	63	51	77	57	67	67	57	326	102	84	2,6	14,7	24,5	14,7	24,5	14,7	24,5	
Mazowieckie.....	65	51	75	57	65	65	57	274	78	90	3,9	10,9	17,2	14,0	22,5	14,0	22,5	
Opolskie.....	60	47	75	54	69	69	54	316	92	117	1,6	19,3	32,4	13,9	23,9	13,9	23,9	
Podkarpackie.....	63	50	75	56	66	66	56	332	116	87	6,1	13,1	21,4	13,1	21,4	13,1	21,4	
Podlaskie.....	62	50	75	56	65	65	56	254	88	121	4,6	16,7	28,3	16,7	28,3	16,7	28,3	
Pomorskie.....	60	48	73	54	65	65	54	230	63	91	3,8	12,2	18,5	12,2	18,5	12,2	18,5	
Śląskie.....	62	47	76	54	67	67	54	294	89	121	3,2	19,8	30,6	19,8	30,6	19,8	30,6	
Świętokrzyskie.....	61	47	75	57	64	64	57	259	66	85	5,7	13,6	23,5	13,6	23,5	13,6	23,5	
Warmińsko-mazurskie.....	60	46	71	52	64	64	52	272	85	142	4,5	13,2	26,2	13,2	26,2	13,2	26,2	
Wielkopolskie.....	59	47	73	52	65	65	52	287	84	111	5,2	11,4	17,4	11,4	17,4	11,4	17,4	
Zachodniopomorskie.....	58	45	70	49	63	63	49	259	101	125	2,3	12,7	21,2	12,7	21,2	12,7	21,2	

^a Dane dotyczą uczniów bez dysfunkcji oraz uczniów z dysleksją rozwojową. ^b Bez absolwentów z lat wcześniejszych. ^c Dołączy absolwentów zdających w nowej formule. ^d Łącznie z punktami bibliotecznymi. ^e Stan w dniu 31 XII. ^f Łącznie z uczniowskimi klubami sportowymi UKS i wyznawionymi klubami sportowymi. ^g W wieku 13–16 lat. ^h W sądach powszechnych w związku z czynami karalnymi. ⁱ Łącznie z osobami skazanymi za przestępstwa popełnione za granicą. ^j W miejscu nieokreślonym – nieujęty w podziale na województwa.

^a Data concern pupils without dysfunctions as well as pupils with developmental dislexion. ^b Without graduates of previous years. ^c Concerning graduates taking the exam on a new pattern. ^d Including library service points. ^e As of 31 XII. ^f Including student sports clubs UKS and religious sports clubs. ^g Aged 13–16. ^h By common courts with respect to punishable acts. ⁱ Including persons sentenced for crimes committed abroad and in unspecified place. ^j not included in the division by voivodships.

Aneks

Annex

Prognoza ludności województwa mazowieckiego do 2050 r. *Population projection of Mazowieckie voivodship until 2050*

Podstawą obliczeń był stan ludności według płci i wieku w dniu 31 XII 2013 r. (w podziale administracyjnym obowiązującym w dniu 1 I 2014 r.) oraz założenia dotyczące przewidywanych tendencji w dzietności, umieralności, a także w kierunkach i rozmiarach ruchów migracyjnych definitywnych. Dla 2013 r. publikuje się dane rzeczywiste.

Calculations were based on population by sex and age as of 31 XII 2013 (in administrative division as of 1 I 2014) and on assumption concerning fertility, mortality trends and also tendencies and extent of definitive migrations. For 2013 actual data are published.

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2020	2030	2040	2050	SPECIFICATION
	stan w dniu 31 XII as of 31 XII					
LUDNOŚĆ W WIEKU 0—18 LAT	1040658	1055077	975146	888743	880263	POPULATION AT 0—18 AGE
chłopcy.....	534123	542048	502041	457714	453364	males
dziewczeta.....	506535	513029	473105	431029	426899	females
Miasta	629175	652322	601400	545679	554725	Urban areas
Wieś.....	411483	402755	373746	343064	325538	Rural areas
Dzieci (0—14 lat).....	835135	852236	750451	686520	698010	Children (0—14 years)
chłopcy	428657	438209	386455	353552	359475	males
dziewczeta.....	406478	414027	363996	332968	338535	females
miasta	515397	534173	462633	423482	444672	urban areas
wieś.....	319738	318063	287818	263038	253338	rural areas
W wieku:						At age:
0— 4 lata	279846	264289	228902	226737	228949	0— 4
w tym 0 lat	53552	51822	44252	45617	44590	of which 0
5— 9	303315	283197	252703	225338	236843	5— 9
10—14 lat	251974	304750	268846	234445	232218	10—14
Młodzież (15—18 lat)	205523	202841	224695	202223	182253	Youth (15—18 years)
chłopcy	105466	103839	115586	104162	93889	males
dziewczeta.....	100057	99002	109109	98061	88364	females
miasta	113778	118149	138767	122197	110053	urban areas
wieś.....	91745	84692	85928	80026	72200	rural areas
W wieku:						At age:
15—17 lat	152696	153677	165537	150289	136667	15—17
18 lat.....	52827	49164	59158	51934	45586	18
DZIECI I MŁODZIEŻ W % OGÓŁU LUDNOŚCI.....	19,5	19,6	18,0	16,5	16,6	CHILDREN AND YOUTH IN % OF TOTAL POPULATION
miasta	18,3	18,9	17,4	16,0	16,5	urban areas
wieś.....	21,5	20,8	19,0	17,4	16,7	rural areas
Dzieci (0—14 lat).....	15,6	15,8	13,9	12,8	13,1	Children (0—14 years)
Młodzież (15—18 lat).....	3,8	3,8	4,1	3,8	3,4	Youth (15—18 years)
ZMIANY W LICZBIE DZIECI I MŁODZIEŻY W %						CHANGES IN NUMBERS OF CHILDREN AND YOUTH IN %
Wzrost/spadek w stosunku do danych rzeczywistych z 2013 r.						Increase/decrease in relation to actual data from 2013
miasta	1,22	4,94	-3,25	-12,22	-10,76	urban areas
wieś.....	-1,77	-3,85	-10,78	-18,10	-22,28	rural areas
Dzieci (0—14 lat).....	1,20	3,28	-9,06	-16,81	-15,41	Children (0—14 years)
Młodzież (15—18 lat).....	-4,54	-5,79	4,36	-6,07	-15,35	Youth (15—18 years)
Wzrost/spadek w stosunku do poprzedniego okresu	x	1,39	-7,58	-8,86	-0,95	Increase/decrease in relation to previous period
LUDNOŚĆ W WIEKU 0—24 LATA	1405715	1367123	1341507	1212008	1163026	POPULATION AT 0—24 AGE
W wieku żłobkowym (0—2 lata)	162180	157369	134851	136480	135690	Nursery age (0—2)
Według edukacyjnych grup wieku ..	1243535	1209754	1206656	1075528	1027336	By educational age groups
3— 6 lat	243456	216624	192138	180146	187870	3— 6
7—12	330800	362970	315284	274139	282469	7—12
13—15	149555	168394	163019	144914	137629	13—15
16—18	154667	149720	169854	153064	136605	16—18
19—24 lata	365057	312046	366361	323265	282763	19—24

Zgodnie z założeniami prognozy ludności na lata 2014–2050 województwo mazowieckie będzie się zaludniać do 2028 r., natomiast w kolejnych latach obserwowany będzie ubytek ludności. Należy jednak dodać, że w końcowym roku prognozy liczba ludności ogółem (5318,7 tys.) będzie nieznacznie większa (o 1,9 tys.) niż w roku bazowym, tj. w roku 2013. W miastach przyrost ludności notowany będzie do 2024 r., a na wsi do 2035 r., przy czym w 2050 r. mieszkańców miast będzie mniej o 46,2 tys. (o 1,4%), natomiast mieszkańców wsi będzie więcej o 48,1 tys. (o 2,5%).

Istotne zmiany zajdą w strukturze ludności według wieku. Udział generacji najmłodszej (w wieku 0–18 lat) w ogólnej liczbie ludności zmniejszy się z 19,6% w 2013 r. do 16,6% w 2050 r. (w tym dzieci poniżej 15 lat – z 15,5% do 13,1%), a odsetek populacji najstarszej, tj. w wieku powyżej 64 lat, zwiększy się z 15,4% do 31,3%. Obserwowane rozkłady potwierdzają postępowanie procesu starzenia się społeczeństwa. Rozwój tego procesu wyraża również wzrost wskaźnika relacji międzypokoleniowej, czyli liczby osób w wieku 65 lat i więcej przypadającej na 1000 dzieci w wieku 0–14 lat, który do 2050 r. zwiększy się ponad 2-krotnie (z 993 do 2382).

In accordance with population projection for 2014–2050, until 2028 Mazowieckie voivodship will populate, in the next years there will be observed decrease of population. However it should be noted, that in the final year of the projection, total number of population (5318,7 thous.) will be slightly bigger (by 1,9 thous.) than in the base year, i.e. in 2013. Urban areas will record an increase until 2024, rural areas until 2035 and in 2050 number of population in urban areas will fall by 46,2 thous. (by 1,4%), however in rural areas will rise by 48,1 thous. (by 2,5%).

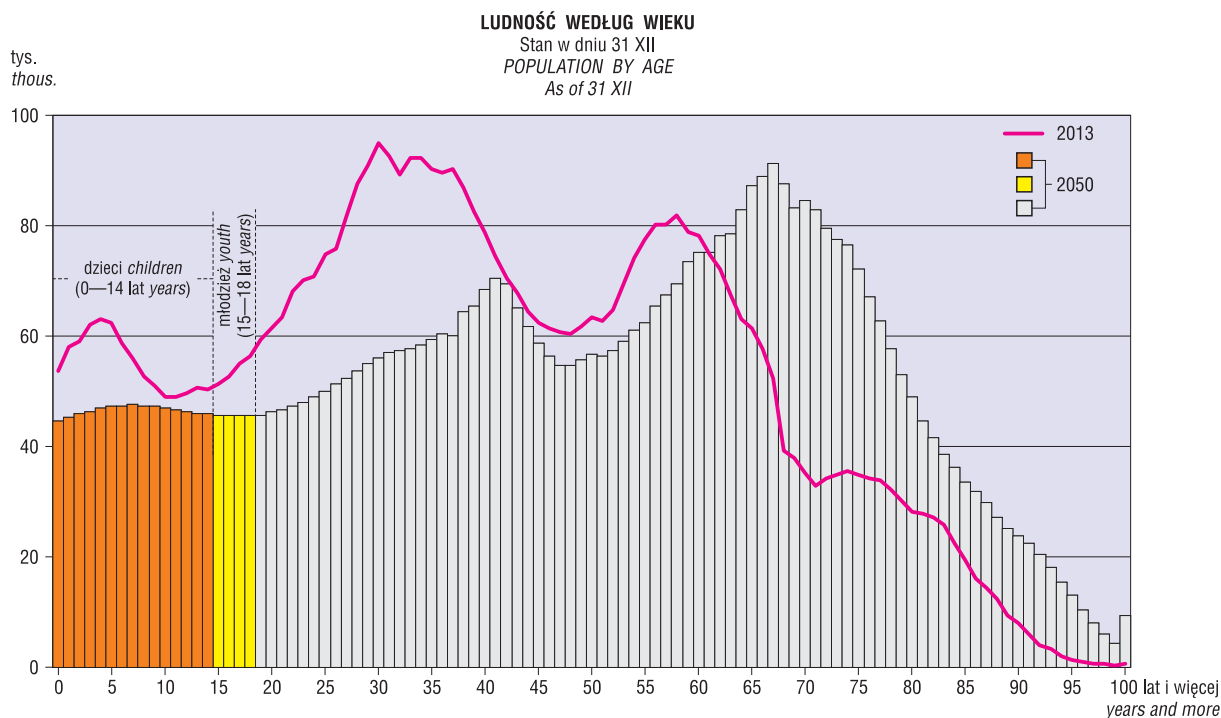
Significant changes will take place in the structure of population by age. Share of the youngest generation (aged 0–18) in the total population will fall from 19,6% in 2013 to 16,6% in 2050 (of these, children under 15 years of age – from 15,5% to 13,1%), and the proportion of the oldest population, i.e. aged over 64, will rise from 15,4% to 31,3%. Observed distributions confirm the progress of ageing of society. Development of this process is also expressed by growth of the old and young age depend-ency ratio, i.e. persons aged 65 and over per 1000 children aged 0–14, which will grow until 2050 over two times (from 993 to 2382).

W stosunku do 2013 r. ubytek dzieci i młodzieży w wieku 0–18 lat oszacowano na 160,2 tys. Oznacza to, że w ostatnim roku prognozowanego okresu liczebność tej populacji będzie stanowiła 84,6% liczebności z roku bazowego. Liczba dzieci i młodzieży zmniejszy się zarówno w miastach, jak i na wsi – odpowiednio: o 66,9 tys. (o 10,8%) i o 93,3 tys. (o 22,3%).

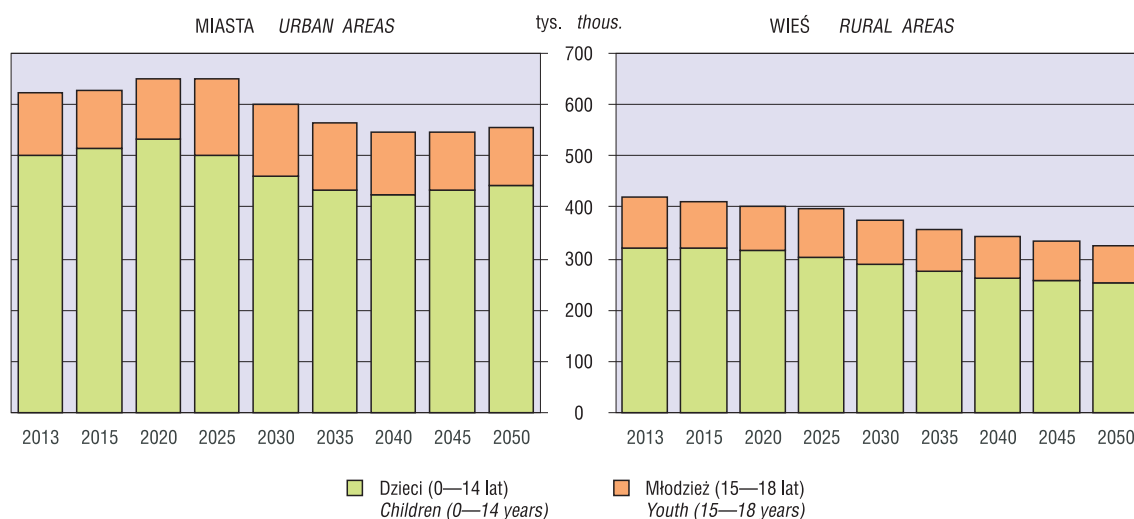
Rozpatrując prognozowane zmiany w liczbie dzieci i młodzieży według edukacyjnych grup wieku należy stwierdzić, że relatywnie największy ubytek dotyczyć będzie dzieci w wieku przedszkolnym (3–6 lat) – o 23,7% (o 58,2 tys.), a następnie dzieci w wieku żłobkowym (0–2 lata) – o 20,4% (o 34,8 tys.). Młodzieży w wieku licealnym (16–18 lat) będzie mniej o 16,7% (o 27,4 tys.), dzieci w wieku gimnazjalnym (13–15 lat) – o 9,7% (o 14,8 tys.), a uczniów szkół podstawowych (7–12 lat) – o 8,1% (o 24,9 tys.).

In relation to 2013 loss of children and youth aged 0–18 estimated at 160,2 thous. It means that in the final year of the projection size of this population will account 84,6% of size from the base year. Number of children and youth will fall both in urban and rural areas – by 66,9 thous. (by 10,8%) and by 93,3 thous. (by 22,3%) respectively.

Analysing projected changes in number of children and youth by educational age groups, it can be stated, that the relatively biggest loss will occur in number of children in pre-primary education age (3–6 years) – by 23,7% (by 58,2 thous.), children in nursery age (0–2 years) – by 20,4% (by 34,8 thous.). Number of youth on upper secondary level (16–18 years) will record a fall by 16,7% (by 27,4 thous.), children on lower secondary level (13–15 years) – by 9,7% (by 14,8 thous.) and on primary level of education (7–12 years) – by 8,1% (by 24,9 thous.)

DZIECI I MŁODZIEŻ W MIASTACH I NA WSI
Stan w dniu 31 XII
CHILDREN AND YOUTH IN URBAN AND RURAL AREAS
As of 31 XII

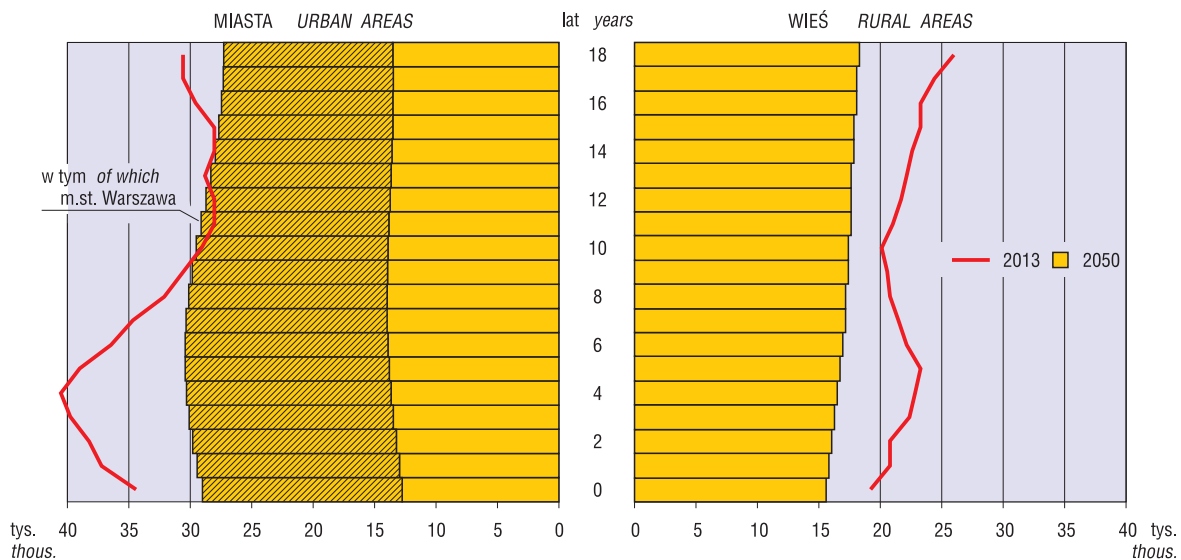

DZIECI I MŁODZIEŻ WEDŁUG WIEKU, MIEJSCA ZAMIESZKANIA I PŁCI

Stan w dniu 31 XII

CHILDREN AND YOUTH BY AGE, PLACE OF RESIDENCE AND SEX

As of 31 XII

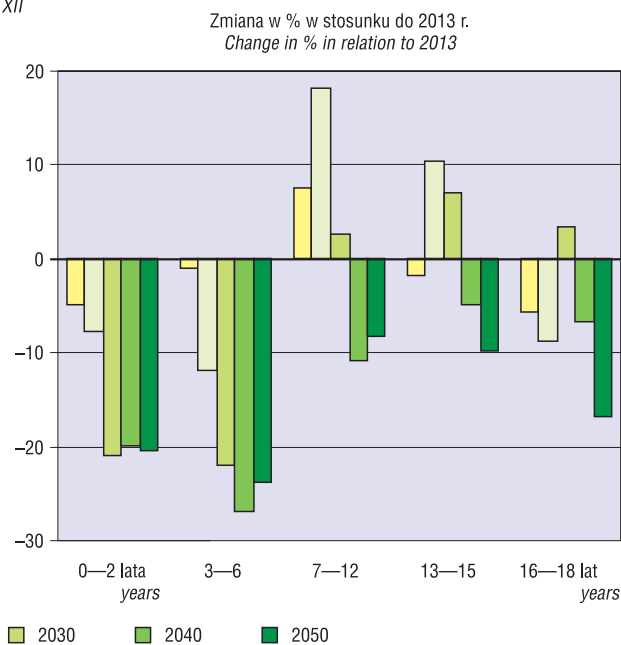
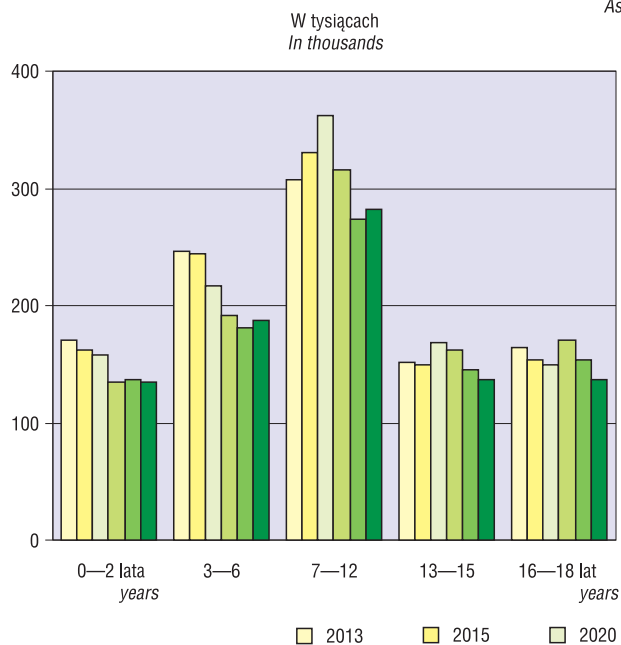

LUDNOŚĆ W WIEKU 0—18 LAT WEDŁUG GRUP WIEKU

Stan w dniu 31 XII

POPULATION AGED 0—18 BY AGE GROUPS

As of 31 XII

Przewiduje się, że w ciągu prognozowanego okresu liczba dzieci i młodzieży zmniejszy się w 35 spośród 42 powiatów województwa mazowieckiego, natomiast ich udział w populacji ogółem – w 41 powiatach (jedynie w m.st. Warszawie odsetek dzieci i młodzieży nie zmieni się i wyniesie 16,7%). Największy spadek udziału omawianej subpopulacji wystąpi w powiecie szydłowieckim – o 7,6 p.proc. (z 20,9% w 2013 r. do 13,3% w 2050 r.), a najmniejszy w powiecie pruszkowskim – o 2,2 p.proc. (z 20,0% do 17,8%). W 2050 r. w każdym powiecie województwa dzieci i młodzież będą stanowiły mniej niż 1/5 społeczeństwa – największy ich odsetek wystąpi w powiecie wołomińskim (19,2%), natomiast najmniejszy w powiecie lipskim (12,2%). W tych dwóch powiatach nastąpi również relatywnie największy odpowiednio: przyrost (o 18,2%), jak i ubytek (o 54,7%) dzieci i młodzieży.

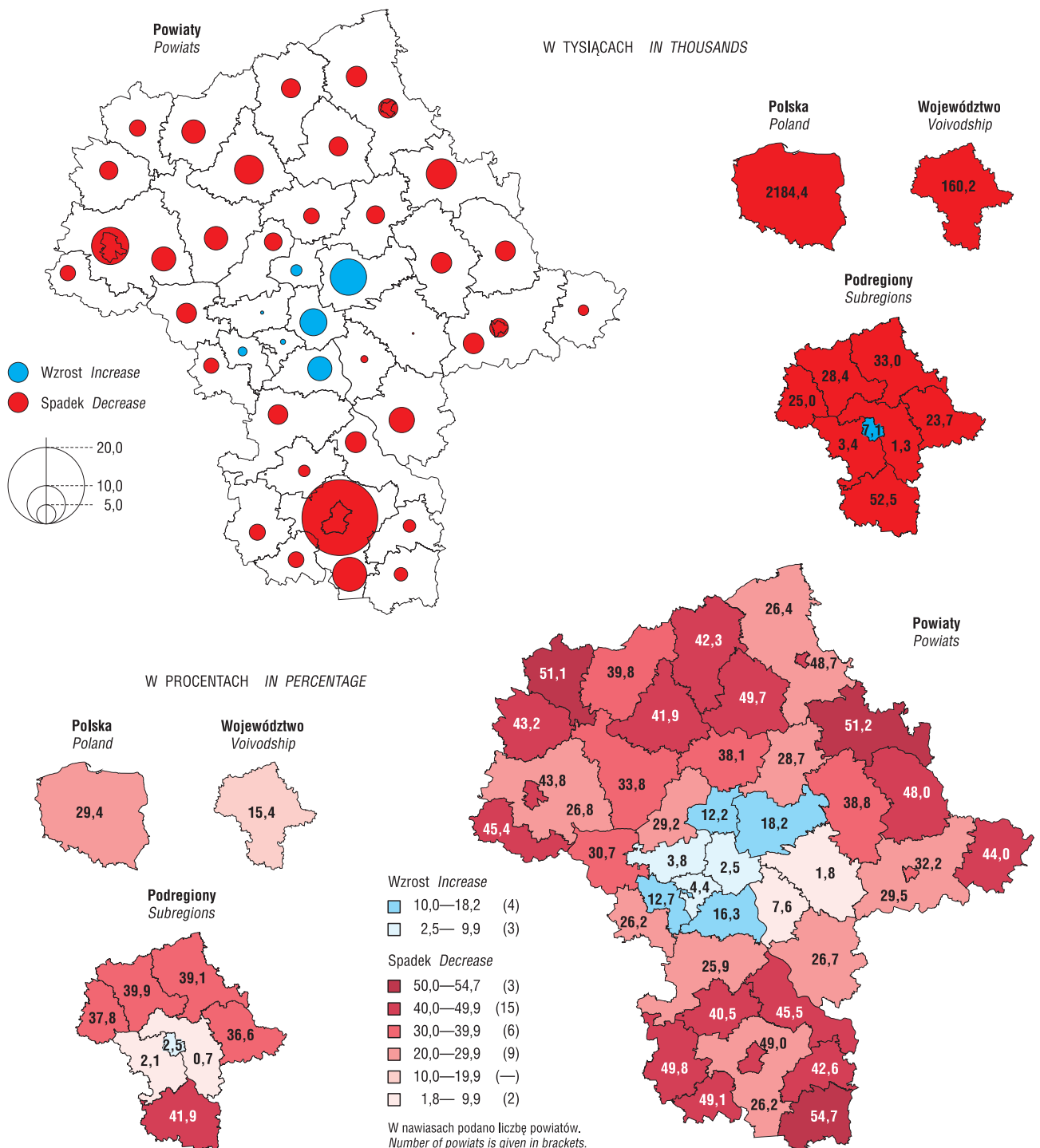
It is expected, that during projected period number of children and youth will fall in 35 among 42 powiats of the Mazowieckie voivodship and their share in the total population – in 41 powiats (only in the capital city of Warsaw share of children and youth will remain at the same level and will account at 16,7%). The biggest fall in the share of discussed population will take place in szydłowiecki powiat – by 7,6 pp (from 20,9% in 2013 to 13,3% in 2050) and lowest in pruszkowski powiat – by 2,2 pp (from 20,0% to 17,8%). In 2050 in every powiat of voivodship number of children and youth will constitute less of 1/5 of total population – their highest share will occur in wołomiński powiat (19,2%), while the lowest in lipski powiat (12,2%). In these two powiats will also occur relatively largest, respectively: increase (by 18,2%) and decrease (by 54,7%) of number of children and youth.

BEZWZGLĘDNA I WZGLĘDNA ZMIANA LICZBY DZIECI I MŁODZIEŻY W WIEKU 0—18 LAT W LATACH 2013—2050

Stan w dniu 31 XII

ABSOLUTE AND RELATIVE CHANGE OF NUMBER OF CHILDREN AND YOUTH AGED 0—18 IN 2013—2050

As of 31 XII

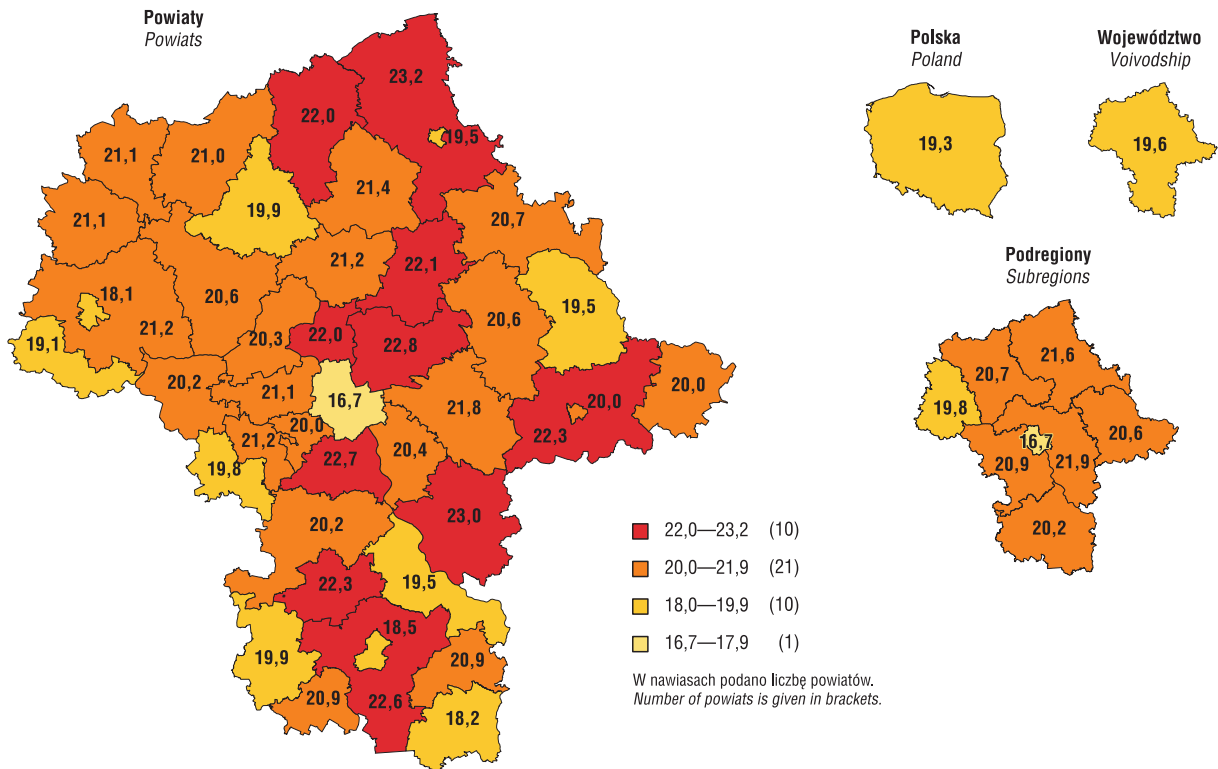
DZIECI I MŁODZIEŻ W WIEKU 0—18 LAT W % OGÓŁU LUDNOŚCI W LATACH 2013 I 2050

Stan w dniu 31 XII

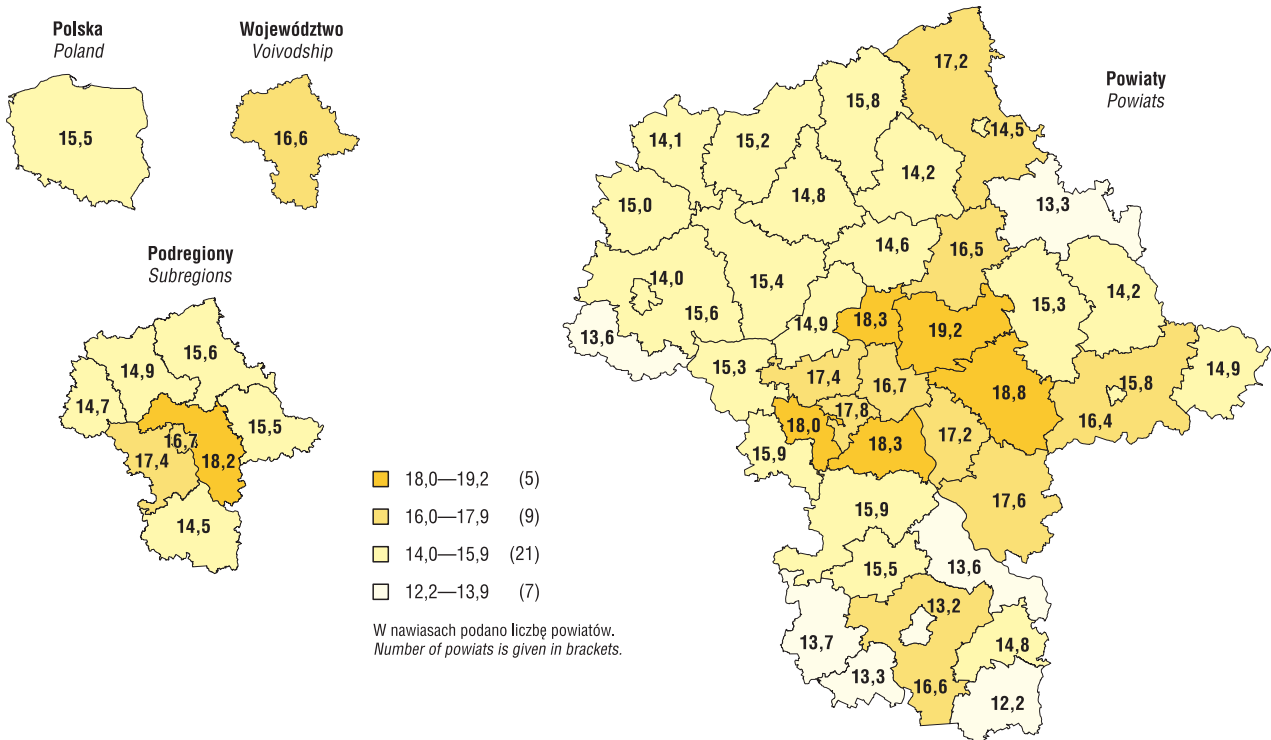
CHILDREN AND YOUTH AGED 0—18 IN % OF TOTAL POPULATION IN 2013 AND 2050

As of 31 XII

2013 R. — DANE RZECZYWISTE
ACTUAL DATA

2050 R. — PROGNOZA
PROJECTION

ŹRÓDŁA DANYCH SOURCES OF DATA

Institucje (poza GUS):
Institutions (without CSO):

Polski Komitet Narodowy UNICEF www.unicef.pl
Polish Committee for UNICEF

- [1] „Sytuacja dzieci na świecie”, wydanie specjalne, listopad 2009
“*The state of the world’s children*”, *special edition, November 2009*

Ministerstwo Zdrowia www.mz.gov.pl
Ministry of Health

Krajowy Rejestr Nowotworów, Centrum Onkologii – Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie onkologia.org.pl/raporty
The National Cancer Registry, Oncology Centre – M. Skłodowska-Curie Institute

- [2] Wojciechowska U., Didkowska J., „Zachorowania i zgony na nowotwory złośliwe w Polsce” [dostęp *access* 05.02.2016]

Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny www.pzh.gov.pl
National Institute of Public Health – National Institute of Hygiene

- [3] „Choroby zakaźne i zatrucia w Polsce w 2014 roku”, Warszawa 2015

Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie www.mazowieckie.pl
Mazovian Voivodship Office in Warsaw

- [4] „Informator opieka zdrowotna w liczbach na obszarze województwa mazowieckiego w 2013 roku”, Warszawa 2015
[5] „Wybrane elementy zdrowia ludności województwa mazowieckiego w 2013 roku”, Warszawa 2015

Instytut Gruźlicy i Chorób Płuc www.igichp.edu.pl
Tuberculosis and Lung Diseases Institute

Centralna Komisja Egzaminacyjna www.cke.edu.pl
Central Commission of Examination

- [6] „Osiągnięcia uczniów kończących szkołę podstawową w roku 2015”, Sprawozdanie ze sprawdzianu 2015
[7] „Osiągnięcia uczniów kończących gimnazjum w roku 2015”, Sprawozdanie z egzaminu gimnazjalnego 2015
[8] „Sprawozdanie ogólne z egzaminu maturalnego 2015”

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie www.oke.waw.pl
District Commission of Examination in Warsaw

- [9] „Szkoła podstawowa. Sprawozdanie ze sprawdzianu przeprowadzonego w ostatnim roku nauki w roku 2015 w województwie mazowieckim”, Warszawa 2015
[10] „Gimnazjum. Sprawozdanie z egzaminu gimnazjalnego przeprowadzonego w ostatnim roku nauki w roku 2015 w województwie mazowieckim”, Warszawa 2015
[11] „Sprawozdanie z egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe”, Warszawa 2015
[12] „Wyniki egzaminu maturalnego w województwie mazowieckim w 2015 roku. Dane ogólne”, Warszawa 2015

Komenda Główna Policji www.policja.pl
National Police Headquarters

